

Helsingin aikuislukio

Aikuisten perusopetuksen opetus-suunnitelma

1.8.2016

Sisältö

1	PAIKALLISEN OPETUSSUUNNITELMAN MERKITYS JA LAADINTA ..	4
1.1	Opetussuunnitelman perusteet ja paikallinen opetussuunnitelma	4
1.2	Paikallisen opetussuunnitelman laatimista ohjaavat periaatteet	6
1.3	Paikallisen opetussuunnitelman arviointi ja kehittäminen	9
1.4	Paikallisen opetussuunnitelman laadinta ja keskeiset opetusta ohjaavat ratkaisut	10
1.5	Paikallisen opetussuunnitelman laatiminen Helsingin aikuislukiossa	10
2	OPETUKSEN JÄRJESTÄMISEN LÄHTÖKOHDAT	11
2.1	Aikuisten perusopetuksen kohderyhmät	11
2.2	Opetuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet	12
2.3	Koulutuksen laajuus ja rakenne	12
2.4	Tuntijako	13
2.5	Helsingin aikuislukion arvoperusta	14
2.5.1	Opiskelijan ainutlaatuisuus ja oikeus hyvään opetukseen	15
2.5.2	Ihmisyyys, sivistys, tasa-arvo ja demokratia	15
2.5.3	Kulttuurinen moninaisuus rikkautena	16
2.5.4	Kestävän elämäntavan välttämättömyys	17
2.6	Oppimiskäsitys	17
3	AIKUISTEN PERUSOPETUKSEN TEHTÄVÄ JA TAVOITTEET	20
3.1	Aikuisten perusopetuksen tehtävä ja opetuksen valtakunnalliset tavoitteet ..	20
3.2	Tavoitteena laaja-alainen osaaminen	22
3.2.1	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)	22
3.2.2	Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus (L2)	24
3.2.3	Arjen taidot (L3)	26
3.2.4	Monilukutaito (L4)	27
3.2.5	Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)	28
3.2.6	Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)	30
3.2.7	Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)	31
4	KOULUN TOIMINTAKULTTUURI	33
4.1	Toimintakulttuurimme pääperiaatteet aikuisten perusopetuksessa	34
4.2	Toimintakulttuurin arviointi ja kehittäminen	36
4.3	Monipuolisten oppimisympäristöjen ja työtapojen hyödyntäminen	37
4.4	Opetuksen eheyttäminen ja monialaiset oppimiskokonaisuudet	38
5	OHJAUS, OPPIMISEN JA OPISKELUN TUKI, OPISKELUHUOLTO SEKÄ KURINPIDOLLISTEN KEINOJEN KÄYTTÖ	40
5.1	Ohjauksen tehtävä	40
5.2	Oppimisen ja opiskelun tuki	43
5.3	Opiskeluhuolto	45
5.4	Kurinpidollisten keinojen käyttö	46

6	YHTEISTYÖ JA OPETUKSEN JÄRJESTÄMISTAPOJA	48
6.1	Yhteistyö.....	48
6.2	Opiskelijoiden osallisuus	48
6.3	Yhteistyö muiden tahojen kanssa.....	49
6.4	Etäyhteyksiä hyödyntävä opetus	50
6.5	Vankilaopetus.....	51
7	OPPIMISEN ARVIOINTI.....	53
7.1	Arvioinnin tehtävä	53
7.2	Arvioinnin kohteena oppiminen ja työskentely.....	54
7.3	Arvioinnin perustuminen tavoitteisiin ja kriteereihin	55
7.4	Kannustava ja ohjaava palaute	56
7.5	Monipuolinen arviointi	57
7.6	Itsearviointi ja vertaisarviointi	57
7.7	Opiskelijoiden valmiuksien huomioon ottaminen.....	58
7.8	Opinnoissa eteneminen	59
7.9	Hyväksilukeminen ja osaamisen osoittaminen erityisessä tutkinnossa.....	60
7.10	Todistukset alkuvaiheessa	60
7.11	Suorituksen arviointi varsinaisessa aikuisten perusopetuksessa.....	61
7.11.1	Kurssisuorituksen arviointi	61
7.11.2	Oppiaineen oppimäärän arviointi ja päättöarvosanan muodostaminen	62
7.11.3	Perusopetuksen koko oppimäärän suoritus.....	63
7.11.4	Aikuisten varsinaisessa perusopetuksessa käytettävät todistukset ja todistusmerkinnät.....	64
8	AIKUISTEN PERUSOPETUKSEN ALKUVAIHEEN OPETUS	68
8.1	Ohjaaminen alkuvaiheen opetukseen ja alkuvaiheen tehtävä	68
8.2	Oppiaineet aikuisten perusopetuksen alkuvaiheessa	69
8.2.1	Äidinkieli ja kirjallisuus	70
8.2.2	Matematiikka	95
8.2.3	Yhteiskunnalliset aineet	105
8.2.4	Ympäristöoppi.....	119
9	VARSINAINEN AIKUISTEN PERUSOPETUS.....	136
9.1	Opintojen aloittaminen varsinaisessa aikuisten perusopetuksessa	136
9.2	Oppiaineet varsinaisessa aikuisten perusopetuksessa	137
9.2.1	Äidinkieli ja kirjallisuus	137
9.2.2	Toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet	169
9.2.3	Matematiikka	200
9.2.4	Uskonto	214
9.2.5	Elämäkatsomustieto.....	220
9.2.6	Historia.....	226
9.2.7	Yhteiskuntaoppi.....	233
9.2.8	Fysiikka	240
9.2.9	Kemia	248
9.2.10	Biologia	255
9.2.11	Maantieto	263

10 MUU PERUSOPETUKSEEN SOVELTUVA AINE TAI AIHEALUE270

10.1 Kuvataidekurssi	270
10.2 Liikuntapassi	271
10.3 Muotoja ja mittaamista.....	271
10.4 Näppäintaidot ja kymmensormijärjestelmä	272
10.5 TVT:N perusteita.....	272
10.6 Opintojen ohjaus.....	275
10.7 Terveys omassa elämässä (Terveystieto).....	277
10.8 Kotoutumiskoulutukseen rinnastettavat opinnot	281
Luku- ja kirjoitustaidottomien polku.....	313

LIITE 1

Aikuisten perusopetusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi	336
---	-----

LIITE 2

Aikuisten perusopetusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, sisällöt ja oppimisen arviointi	349
--	-----

LIITE 3

Aikuisten perusopetusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, sisällöt ja oppimisen arviointi	363
--	-----

Opetussuunnitelmassa Helsingin aikuislukion oma osuus on erotettu aikuisten perusopetuksen perusteiden osuudesta kursivoidulla tekstillä.

1 PAIKALLISEN OPETUSSUUNNITELMAN MERKITYS JA LAADINTA

1.1 Opetussuunnitelman perusteet ja paikallinen opetussuunnitelma

Perusopetuksen ohjausjärjestelmän tarkoituksena on huolehtia koulutuksen tasa-arvosta ja laadusta sekä luoda hyvät edellytykset opiskelulle. Perusopetuksen ohjausjärjestelmän normiosan muodostavat perusopetuslaki ja -asetus, valtioneuvoston asetus, opetussuunnitelman perusteet sekä paikallinen opetussuunnitelma ja siihen perustuva lukuvuosisuunnitelma.

Aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet laaditaan perusopetuslain ja -asetuksen¹ sekä tavoitteet ja tuntijaon määrittävän valtioneuvoston asetuksen² pohjalta. Opetussuunnitelman perusteet ovat Opetushallituksen antama kansallinen määräys, jonka mukaisesti paikallinen opetussuunnitelma laaditaan³. Opetussuunnitelman perusteiden tehtävänä on tukea ja ohjata opetuksen järjestämistä sekä edistää yhteinäistä aikuisten perusopetusta maan kaikissa aikuislukioissa, kansanopistoissa ja muissa aikuisten perusopetusta tarjoavissa oppilaitoksissa. Aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet ovat sovellus oppivelvollisten perusopetuksen perusteista. Tämä perusteasiakirja kattaa aikuisten perusopetuksen kokonaisuudessaan alkuvaiheesta perusopetuksen päättövaiheeseen.

Aikuisten perusopetus on opetuksen kokonaisuus, jossa eri osa-alueiden tavoitteet ja sisällöt liittyvät yhteen ja muodostavat opetuksen ja toiminta-

¹ Perusopetuslaki (628/1998), perusopetusasetus (852/1998), valtioneuvoston asetus perusopetusasetuksen muuttamisesta (423/2012)

² Valtioneuvoston asetus perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen valtakunnallisista tavoitteista ja perusopetuksen tuntijaosta (422/2012)

³ Perusopetuslaki 14 § 1 mom.

kulttuurin perustan. Tämän vuoksi opetussuunnitelman perusteet sisältävät tehtäviä ja tavoitteita koskevien määräysten lisäksi niiden ymmärtämistä avaavaa tekstiä. Perusteasiakirja sisältää myös viittauksia lainsäädäntöön, johon perusteissa määrättävät asiat perustuvat.

Aikuisten perusopetus on osa aikuiskoulutusjärjestelmää ja tämän vuoksi aikuisten perusopetuksessa käytetään käsitettä opiskelija oppilaan sijaan. Opiskelijalla on perusopetuslain turvaama oikeus saada opetussuunnitelman mukaista opetusta, opintojen ohjausta sekä oppimisen ja koulunkäynnin tukea⁴. Tämän oikeuden turvaamiseksi jokainen opiskelijoiden kanssa työskentelevä noudattaa opetuksen järjestäjän vahvistamaa opetussuunnitelmaa ja muita työtä ohjaavia normeja.

Paikallinen opetussuunnitelma on tärkeä osa aikuisten perusopetuksen ohjausjärjestelmää. Sillä on keskeinen merkitys sekä yhteisten kansallisten tavoitteiden ja sisältöjen että paikallisesti tärkeänä pidettyjen tavoitteiden ja tehtävien ilmaisussa ja toteuttamisessa.

Paikallinen opetussuunnitelma luo yhteisen perustan ja suunnan päivittäiselle koulutyölle. Se on strateginen ja pedagoginen työkalu, joka linjaa opetuksen järjestäjän toimintaa ja koulujen työtä. Opetussuunnitelma liittyy koulutyön kunnan muuhun toimintaan aikuisten perusopetuksessa olevien opiskelijoiden oppimisen ja hyvinvoinnin edistämiseksi. Opetussuunnitelman perusteet ohjaavat opetuksen järjestäjiä kehittämään koulujaan kasvuyhteisöinä ja opiskelijoille mielekkäinä ja kannustavina oppimisympäristöinä niin, että asetetut tavoitteet voidaan saavuttaa mahdollisimman hyvin. Aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelma liittyy koulujen toiminnan muuhun paikalliseen toimintaan saman kohderyhmän oppimisen ja hyvinvoinnin edistämiseksi.

⁴ Perusopetuslaki 30 § 1 mom.

1.2 Paikallisen opetussuunnitelman laatimista ohjaavat periaatteet

Opetuksen järjestäjällä on vastuu paikallisen opetussuunnitelman laadinnasta sekä sen toteutumisen arvioinnista ja kehittämisestä⁵. Opetussuunnitelmassa päätetään opetuksen ja oppimisen arvioinnin, opiskelun ohjauksen, tuen ja opiskeluhuollon sekä yhteistyön ja erityisissä tilanteissa toteutettavan opetuksen järjestämisestä ja toteuttamisesta. Opetussuunnitelmassa täydennetään ja painotetaan paikallisesta näkökulmasta aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman valtakunnallisissa perusteissa määritellyjä tavoitteita, toimintaa ohjaavia linjauksia, keskeisiä sisältöjä ja muita opetuksen järjestämiseen liittyviä seikkoja. Opetuksen järjestäjä laatii opetussuunnitelman ottaen huomioon paikalliset olosuhteet, erityispiirteet ja mahdollisuudet, opiskelijoiden tarpeet sekä koulun oman itsearvioinnin ja kehittämistyön tulokset.

Paikallisen opetussuunnitelman tehtävänä on edistää opetuksen laadun jatkuvaa kehittämistä, vahvistaa koulutuksellista jatkumoa ja luoda hyvä perusta toisen asteen koulutukseen siirtymiselle. Koska aikuisten perusopetusta järjestetään useimmiten aikuislukioissa ja kansanopistoissa, jotka järjestävät myös muuta koulutusta ja opetusta, opetussuunnitelman laadinnassa huolehditaan koko oppilaitoksen tavoitteiden ja käytäntöjen yhdenmukaisuudesta tai keskinäisestä yhteensopivuudesta. Sama periaate koskee mahdollista laajempaa opetuksen järjestäjätverkkoa.

Opetuksen järjestäjä hyväksyy aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman erikseen suomenkielistä ja ruotsinkielistä sekä tarvittaessa muulla kielellä annettavaa opetusta varten⁶. Paikallinen opetussuunnitelma voidaan laatia kaikille saman opetuksen järjestäjän kouluille yhteisenä tai siten, että suunnitelma sisältää opetuksen järjestäjän yhteisiä sekä useamman koulun yhteisiä ja/tai koulukohtaisia osioita. Opetuksen järjestäjät

⁵ Perusopetuslaki 15 § 1 mom.

⁶ Perusopetuslaki 15 § 1 mom.

voivat myös sopia järjestäjärajat ylittävästä yhteistyöstä ja yhteisistä seudullisista opetussuunnitelmalinjauksista.

Aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman tulee luoda realistinen ja motivoiva koulutuspolutun osa siihen osallistuville opiskelijoille. Erityistä huomiota kiinnitetään sellaisten opiskelijoiden opiskeluedellytyksiin, joiden osaamistaso on heikko, joiden peruskouluopinnot ovat huomattavan vajavaiset tai ne puuttuvat kokonaan. Aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman laadintatyössä osallistutaan paikallisen koulutustarjonnan kehittämiseen rakentamalla mielekäästä koulutusjatkumoa sekä varmistamalla opiskelijoiden sujuva siirtyminen jatkokoulutukseen tai työelämään. Paikallisen opetussuunnitelman laadinnassa tehdään paikallisesti tai alueellisesti yhteistyötä muiden samojen opiskelijaryhmien kanssa työskentelevien tahojen kanssa. Näitä ovat muut oppilaitokset, työ- ja elinkeinotoimistot, erilaiset koulutus- ja kulttuuripalveluiden tarjoajat sekä opiskeluhuollon ja alle 18-vuotiaita koskevan kodin ja koulun yhteistyön osalta kunnan sosiaali- ja terveysviranomaiset⁷.

Koska huomattava osa aikuisten perusopetuksessa olevista opiskelijoista on maahanmuuttajia tai muutoin maahanmuuttajataustaisia, opetuksen järjestäjän tulee ottaa huomioon sellainen erityisesti maahanmuuttajille ja vieraskielisille suunnattu koulutus, johon osa aikuisten perusopetuksen opintoihin hakeutuvista opiskelijoista on jo saattanut osallistua. Tätä koulutusta ovat

- perusopetukseen valmistava opetus (Opetushallituksen päätös opetussuunnitelman perusteista 14/011/2009)
- aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutus (Opetushallituksen päätös opetussuunnitelman perusteista 1/011/2012)
- aikuisten maahanmuuttajien luku- ja kirjoitustaidon koulutus (Opetushallituksen päätös opetussuunnitelman perusteista 2/011/2012).

⁷ Perusopetuslaki 15 § 2 mom.

Paikallisen opetussuunnitelman laadinnassa otetaan huomioon opetuksen järjestäjän koulutusta ja samaa kohderyhmää koskevat muut suunnitelmat ja päätökset sekä mahdollinen opetuksen järjestäjän kestävän kehityksen tai kulttuurikasvatuksen ohjelma. Lisäksi otetaan huomioon yhdenvertaisuuslain mukainen yhdenvertaisuussuunnitelma⁸.

Opetuksen järjestäjä laatii opetussuunnitelmaan perustuvan lukuvuosisuunnitelman. Opiskelijalla on perusopetuslain turvaama oikeus saada opetussuunnitelman mukaista perusopetusta⁹. Tämän oikeuden turvaamiseksi jokainen opiskelijoiden kanssa työskentelevä toteuttaa opetuksen järjestäjän vahvistamaa opetussuunnitelmaa ja noudattaa muita työtä ohjaavia normeja.

Opetuksen järjestäjän tehtävänä on huolehtia opetustoimen henkilöstön osallistumismahdollisuuksista sekä eri ryhmien välisestä moniammatillisesta yhteistyöstä opetussuunnitelman ja lukuvuosisuunnitelman laadinnassa ja toimeenpanossa. Opiskelijoille tulee varata mahdollisuus osallistua opetussuunnitelman laadintaan¹⁰. Oppilaitoksen eri henkilöstöryhmien ja opiskelijoiden osallistumismahdollisuuksista opetussuunnitelman valmisteluun huolehditaan riippumatta siitä, laaditaanko opetussuunnitelma oppilaitoskohtaisena, oppilaitosten yhteisenä vai alueellisena opetussuunnitelmana. On tärkeää, että alle 18-vuotiaiden opiskelijoiden huoltajat voivat osallistua opetussuunnitelmatyöhön ja koulun toiminnan suunnitteluun, erityisesti toimintakulttuurin sekä kodin ja koulun yhteistyön kehittämisessä.

Mikäli opetuksen järjestäjä tarjoaa mahdollisuuden suorittaa näiden opetussuunnitelman perusteiden mukaista opetusta vankilassa tai muussa

⁸ Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014) 6 §

⁹ Perusopetuslaki 30 § 1 mom.

¹⁰ Perusopetuslaki 47 a §

rangaistuslaitoksessa, siitä tulee päättää opetussuunnitelmassa. Vankilassa tai muussa rangaistuslaitoksessa järjestettävässä opetuksessa tuntijakoasetuksen määräämästä tuntijaosta voidaan poiketa¹¹.

1.3 Paikallisen opetussuunnitelman arviointi ja kehittäminen

Perusopetuslaki velvoittaa opetuksen järjestäjän arvioimaan antamaansa koulutusta ja sen vaikuttavuutta sekä osallistumaan ulkopuoliseen toimintansa arviointiin. Arvioinnin keskeiseksi tarkoitukseksi laki määrittelee koulutuksen kehittämisen ja oppimisen edellytysten parantamisen¹². Paikallisen opetussuunnitelman ja lukuvuosisuunnitelman toteutumisen seuranta, säännöllinen arviointi ja kehittäminen ovat osa tätä tehtävää.

Valtaosa aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman toteutumisen arvioinnista on opetuksen järjestäjän ja koulujen itsearviointia. Yhteistyö muiden toimijoiden kanssa edistää avointa ja rakentavaa itsearviointia. Siinä voidaan hyödyntää myös kansallisten arviointien ja kehittämishankkeiden tuloksia. Myös perusopetuksen valtakunnalliset laatukriteerit¹³ tukevat itsearviointia ja sen pohjalta tehtävää omaa kehittämistyötä. Opetuksen järjestäjä päättää laatukriteereiden käytöstä.

Valtakunnalliset muutokset opetussuunnitelman perusteissa edellyttävät aina vastaavien muutosten tekemistä paikalliseen opetussuunnitelmaan ja viemistä käytäntöön. Opetuksen järjestäjä voi tarkistaa opetussuunnitelmaansa ja parantaa sen laatua ja toimivuutta myös paikallisista tarpeista lähtien itsearviointiin ja omaan kehittämistyöhön perustuen.

¹¹ Valtioneuvoston asetus perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen valtakunnallisista tavoitteista ja perusopetuksen tuntijaosta 7 § 4 mom.

¹² Perusopetuslaki 21 § 1 ja 2 mom.

¹³ Perusopetuksen laatukriteerit, opetus- ja kulttuuriministeriö 2012

1.4 Paikallisen opetussuunnitelman laadinta ja keskeiset opetusta ohjaavat ratkaisut

Paikallinen opetussuunnitelma ja sitä tarkentava lukuvuosisuunnitelma sekä muut suunnitelmat laaditaan opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla edellä kuvattuja tavoitteita ja periaatteita noudattaen. Opetuksen järjestäjä voi päättää opetussuunnitelmaan sisältyvien päätösten delegoinnista kouluille ja koulukohtaisen opetussuunnitelman laadinnasta.

Tässä alaluvussa määrätään ne paikallisesti päätettävät opetussuunnitelmaratkaisut sekä opetussuunnitelmassa kuvattavat asiat, joita ei käsitellä muissa luvuissa. Tässä määriteltyjen asioiden lisäksi opetussuunnitelman perusteiden kussakin pääluvussa määrätään tarkemmin, mitä opetussuunnitelmassa tulee kyseisessä luvussa kuvatun kokonaisuuden osalta päättää ja kuvata.

1.5 Paikallisen opetussuunnitelman laatiminen Helsingin aikuislukiossa

Paikallisen opetussuunnitelman tekoon Helsingin aikuislukiossa on osallistunut koko kouluyhteisö. Opetussuunnitelmatyötä on etukäteen valmistellut perusopetuksen kehittämistiimi erityisesti opetussuunnitelman yleiseen osaan liittyen. Ainekohtaisista osuuksista ovat vastanneet aineenopettajat. Koko koulun yhteisissä opettajainkokouksissa on nostettu esiin opetussuunnitelman keskeisiä uusia teemoja. Aikuisten perusopetuksen opiskelijoilta on kerätty palautetta ja toiveita koulun toimintaan liittyen. Opiskelijoiden palautetta on hyödynnetty paikallisen opetussuunnitelman laatimisessa. Helsingin aikuislukion aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelmassa on kursivoinnilla erotettu koulun omat tekstiosuudet opetussuunnitelman perustetekstistä.

2 OPETUKSEN JÄRJESTÄMISEN LÄHTÖ-KOHDAT

2.1 Aikuisten perusopetuksen kohderyhmät

Aikuisten perusopetus on tarkoitettu oppivelvollisuusiän ylittäneille, joilla ei ole ollut oppivelvollisuusikäisinä kypsyttää tai mahdollisuutta suorittaa perusopetusta tai joilla on tarve täydentää perusopetuksen tutkintoaan tai korottaa oppiaineiden arvosanoja.

Aikuisten perusopetusta tarvitsevat

- perusopetuksen loppuvaiheessa Suomeen tulleet nuoret, jotka eivät ole ehtineet saada perusopetuksen päättötodistusta valmiiksi oppivelvollisuusikäisinä tai joiden valmiudet ovat jääneet heikoiksi perusopetuksen aikana
- 17–25 -vuotiaat maahanmuuttajataustaiset, jotka eivät voi osallistua oppivelvollisuusikäisille järjestettävään opetukseen ikänsä takia, mutta tarvitsevat perusopetuksen päättötodistusta ja opiskeluvalmiuksia jatkaakseen opintoja toiselle asteella
- muut maahanmuuttajataustaiset aikuiset, jotka heikon peruskoulutuksensa takia tarvitsevat erityisesti perusopetuksen alkuvaiheessa annettavia taitoja, kuten luku- ja kirjoitustaitoa sekä matemaattisia valmiuksia tai jotka tarvitsevat päättötodistusta päästäkseen jatko-opintoihin
- vangit, joilta puuttuu perusopetuksen päättötodistus tai joilla ei ole tarvittavia opiskeluvalmiuksia jatkaakseen opintoja toiselle asteelle
- oppivelvollisuusiän ylittäneet romanit, joilla on vain vähän peruskouluopintoja tai peruskoulun päättötodistus puuttuu
- kantaväestöön kuuluvat suomalaiset, jotka ovat keskeyttäneet peruskoulun oppivelvollisuusikäisinä
- aikuiset, jotka opiskelevat yhtä tai useampaa oppiainetta aineopiskelijana tai haluavat korottaa peruskoulun arvosanoja.

2.2 Opetuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet

Aikuisten perusopetusta ohjaavia velvoitteita ovat perusopetuslaki ja sitä täydentävät asetukset. Opiskeluhuollon järjestämistä ohjaa oppilas- ja opiskelijahuoltolaki. Yhdenvertaisuuden edistämistä ohjaa yhdenvertaisuuslaki ja sukupuolten tasa-arvon edistämistä tasa-arvolaki. Perustuslakia ja perusopetuslakia täydentävät kansainväliset ihmisoikeussopimukset.

2.3 Koulutuksen laajuus ja rakenne

Aikuisten perusopetuksessa opiskelija voi

- 1 suorittaa perusopetuksen oppimäärän
- 2 suorittaa perusopetuksen oppiaineita tai niiden osia kursseina
- 3 korottaa perusopetuksen päättötodistuksen arvosanoja
- 4 suorittaa aikuisten perusopetuksen alkuvaiheen opinnot tai niiden osia.

Aikuisten perusopetuksen opinnot muodostuvat valtioneuvoston antaman asetuksen mukaan eri oppiaineiden ja aineryhmien pakollisista ja valinnaisista kursseista. Asetuksessa määritellään oppiaineittain ja oppiaineryhmittäin pakollisten kurssien vähimmäismäärät, valinnaisina tarjottavien valtakunnallisten kurssien vähimmäismäärät ja koko oppimäärään sisältyvien opiskeltavien kurssien vähimmäismäärä. Perusopetuksen oppimäärän kokonaislaajuus on vähintään 44 kurssia. Perusopetusasetuksen mukaan vankilassa järjestettävässä opetuksessa oppimäärän laajuudeksi riittää 30 kurssia, mutta opetuksen järjestäjän harkintaan jää, mikä vähimmäislaajuus on opiskelijan edun mukaista.

Aikuisten perusopetuksen alkuvaiheen laajuutta ei ole erikseen määrätty, mutta alkuvaiheen täytyy antaa opiskelijalle sellaiset tiedot ja taidot, että

hänellä on mahdollisuus jatkaa opintojaan varsinaisessa aikuisten perusopetuksessa. Alkuvaiheen opinnot voidaan jakaa kursseiksi paikallisesti päätettävällä tavalla. Alkuvaiheen opintoja varten kullekin opiskelijalle laaditaan henkilökohtainen opiskelusuunnitelma.

Aikuisten perusopetuksessa kurssin kesto on keskimäärin 28 tuntia. Lähiopetuksessa opetukseen tulee tuntia kohden käyttää vähintään 40 minuuttia.

2.4 Tuntijako

Aineryhmä Oppiaine	Pakolliset kurssit	Valinnaiset kurssit
Äidinkieli ja kirjallisuus:		
• suomen kieli ja kirjallisuus	4	1
• suomi toisena kielenä ja kirjallisuus	4	7
Kielet:		
• A1-kieli: englanti	8	5
• B1-kieli: ruotsi	6	2
Matematiikka	8	1
Uskonto tai elämäntietomustieto	1	1
Yhteiskunnalliset ja luonnontieteelliset aineet:		väh. 12
• Historia ja yhteiskuntaoppi		6
• Fysiikka		3
• Kemia		3
• Biologia		3
• Maantieto		3
• Muita aikuisten perusopetukseen soveltuvia aineita		5
• terveystieto		1
• tieto- ja viestintätekniikka		2
• opinto-ohjaus		2
Kursseja yhteensä vähintään 44		

Valtioneuvoston asetuksen¹⁴ mukaan opiskelijan tulee valita yhteiskunnallisten ja luonnontieteellisten aineiden ryhmään kuuluvista aineista vähintään neljä.

2.5 Helsingin aikuislukion arvoperusta

Helsingin aikuislukion tärkeimmät arvot ovat avoimuus ja rohkeus sekä luottamus ja oikeudenmukaisuus. Näiden arvojen toteutumista seuraa ja arvioi koko kouluyhteisö yhdessä luomalla ja vahvistamalla välittämisen ilmapiiriä. Avoimuus näkyy siinä, että asioista saa keskustella ja niistä tiedotetaan eri tiedotuskanavien kautta. Opiskelijoiden ja henkilöstön lisäksi myös alle 18-vuotiaiden opiskelijoiden huoltajilla on mahdollisuus saada tietoa ja antaa palautetta koulun toiminnasta.

Arvokeskusteluja käydään oppitunneilla yhdessä opiskelijoiden kanssa. Arvokeskustelut opiskelijoiden kanssa ohjaavat heitä tunnistamaan ja nimeämään kohtaamiaan arvoja ja arvostuksia sekä pohtimaan niitä kriittisesti.

Keskustelujen ja palautteen avulla opiskelijoilla on mahdollisuus ja heitä myös rohkaistaan nostamaan esiin mahdollisia epäkohtia. Vastuu koko kouluyhteisön hyvinvoinnista on meistä jokaisella. Arvot näkyvät käytännön toiminnassa, ne eivät toteudu itsestään. Rohkeus on aitoa näkemistä ja kuulemista sekä vääryyksiin puuttumista.

Luottamus opiskelijan ja opettajan välillä sekä koko opetusryhmän kesken on turvallisuuden, oppimisen ja yhteistyön onnistumisen perusta. Oikeudenmukaisuus näkyy siinä, että jokainen opiskelija kohdataan yksilönä ja kaikkia opiskelijoita kohdellaan tasapuolisesti.

¹⁴ VNA perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen valtakunnallisista tavoitteita ja perusopetuksen tuntijaosta 28.6.2012/422

2.5.1 Opiskelijan ainutlaatuisuus ja oikeus hyvään opetukseen

Aikuisella opiskelijalla on oikeus kehittyä omista lähtökohdistaan opiskelijana, yksilönä ja yhteiskunnan jäsenenä. Opintojen tulee antaa aineksia opiskelijan identiteetin, maailmankatsomuksen ja -kuvan sekä ihmiskäsityksen jatkuvaan kehittämiseen. Opiskelu antaa aineksia ja mahdollisuuksia yhteisten arvojen pohdintaan sekä valmiuksia arvioida niiden toteutumista. Opiskelijan valmiudet toimia aktiivisena kansalaisena sekä oman opiskeluyhteisönsä, perheensä ja lähipiirinsä aikuisena autonomisena jäsenenä paranevat opiskelun avulla.

Jokaisella opiskelijalla on oikeus hyvään ja tavoitteelliseen opetukseen. Opintojen tulee olla mielekkäitä sekä opiskelijan tavoitteiden että opetuksen järjestäjän näkökulmasta. Aiemmin opittujen tietojen ja taitojen huomioiminen ja yksilölliset opiskeluratkaisut tukevat aikuisen hyvää opintopolkua. Kannustava ja arvostava ilmapiiri ja aikuisopiskelijan elämäntilanteen huomioon ottavat opiskelu- ja arviointitavat ovat hyvän, vuorovaikutteisen ja turvallisen oppimisympäristön perusta. Perusopetus antaa tiedolliset ja taidolliset valmiudet jatko-opintoihin ja tukee myönteistä asennetta elinikäiseen oppimiseen ja itsensä kehittämiseen. Opiskelusta syrjäytyminen merkitsee sivistyksellisten oikeuksien toteuttamatta jäämistä.

2.5.2 Ihmisyys, sivistys, tasa-arvo ja demokratia

Aikuisten perusopetus tukee opiskelijan kasvua ihmisyyteen, jota kuvaa pyrkimys totuuteen, hyvyyteen ja kauneuteen sekä oikeudenmukaisuuteen ja rauhaan. Ihmisyyteen kasvussa jännitteet pyrkimysten ja vallitsevan todellisuuden välillä ovat väistämättömiä. Sivistykseen kuuluu taito käsitellä näitä ristiriitoja eettisesti ja myötätuntoisesti sekä rohkeus puolustaa hyvää. Sivistys merkitsee yksilöiden ja yhteisöjen taitoa tehdä ratkaisuja eettisen pohdinnan, toisen asemaan asettumisen ja tietoon perustuvan harkinnan perusteella. Eettisyyden ja esteettisyyden näkökulmat

ohjaavat pohtimaan, mikä elämässä on arvokasta. Sivistynyt ihminen tahtoo hyvää ja pyrkii toimimaan oikein. Hän osaa arvioida eri lähteistä saatavan tiedon luotettavuutta ja käyttää tietoa kriittisesti. Sivistykseen kuuluu myös pyrkimys itsesäätelyyn sekä vastuunottoon omasta kehitymisestä ja hyvinvoinnista.

Aikuisten perusopetus ylläpitää ja vahvistaa elämän ja ihmisoikeuksien kunnioittamista sekä ohjaa niiden puolustamiseen. Se edistää hyvinvointia, demokratiaa ja aktiivista toimijuutta kansalaisyhteiskunnassa. Tasa-arvon tavoite ja laaja yhdenvertaisuusperiaate ohjaavat aikuisten perusopetuksen kehittämistä. Aikuisten perusopetus edistää osaltaan taloudellista, sosiaalista, alueellista ja sukupuolten tasa-arvoa. Opetus on opiske-
lijoita uskonnollisesti, katsomuksellisesti ja puoluepoliittisesti sitouttamatonta. Opetusta ei saa käyttää kaupallisen vaikuttamisen väylänä.

2.5.3 Kulttuurinen moninaisuus rikkautena

Aikuisten perusopetus rakentuu moninaiselle suomalaiselle kulttuuriperinnölle. Se on muodostunut ja muotoutuu eri kulttuureiden vuorovaikutuksessa. Opetus tukee opiskelijan integroitumista tai kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan sekä hänen oman kulttuuri-identiteettinsä rakentumista. Opetus vahvistaa luovuutta ja kulttuurisen moninaisuuden arvo-
tamista, edistää vuorovaikutusta kulttuurien välillä ja sisällä sekä luo täten pohjaa kulttuurisesti kestäväälle kehitykselle.

Eri kulttuuri- ja kielitaustoista tulevat ihmiset kohtaavat toisiaan aikuisten perusopetuksessa sekä tutustuvat monenlaisiin tapoihin, yhteisöllisiin käytäntöihin ja erilaisiin katsomuksiin. Asioita opitaan tarkastelemaan toisten elämäntilanteista ja olosuhteista käsin. Opiskelu yhdessä yli kieli-,
kulttuuri-, uskonto- ja katsomusrajojen luo edellytyksiä aidolle vuorovaikutukselle ja hyvälle yhteistyölle. Opiskelu vahvistaa taitoja toimia monikulttuurisessa yhteiskunnassa omaa kulttuuriperintöä unohtamatta. Ai-

kuisten perusopetus ohjaa opiskelijoita tunnistamaan eri kulttuureiden yhteisiä hyvää elämää kannattelevia arvoja ja periaatteita. Se rakentaa perustaa ihmisoikeuksia kunnioittavalle maailmankansalaisuudelle ja rohkaisee toimimaan myönteisten muutosten puolesta monitahoisten keskinäisriippuvuuksien maailmassa.

2.5.4 Kestävän elämäntavan välttämättömyys

Aikuisten perusopetus edistää kestävästä elämäntapaa ja ekososiaalista sivistystä kaikessa toiminnassaan ja opetuksessaan. Kestävän elämäntavan ulottuvuudet ovat ekologinen, taloudellinen sekä sosiaalinen ja kulttuurinen. Ekososiaalisen sivistyksen johtajatuksena on luoda elämäntapaa ja kulttuuria, joka vaalii ihmisarvon loukkaamattomuutta, ekosysteemien monimuotoisuutta ja uusiutumiskykyä sekä samalla rakentaa osaa-mispohjaa luonnonvarojen kestäväälle käytölle perustuvalle kiertotaloudelle. Ekososiaalinen sivistys lisää ymmärrystä erityisesti ilmastonmuutoksen vakavuudesta ja ohjaa toimimaan kestävästi.

Opetuksessa tunnistetaan kestävä kehityksen välttämättömyys, pohditaan kulutus- ja tuotantotavoissa ilmeneviä ristiriitoja tämän pyrkimyksen kanssa sekä etsitään ja toteutetaan yhteistoimin ja pitkäjänteisesti elämäntapaamme korjaavia ratkaisuja. Opiskelijoita ohjataan tunnistamaan kehitykseen vaikuttavia yhteiskunnallisia rakenteita ja ratkaisuja sekä vaikuttamaan niihin. Perusopetus avaa näköalaa sukupolvien yli ulottuvaan globaaliin vastuuseen.

2.6 Oppimiskäsitys

Helsingin aikuislukiossa opetusta ohjaa oppimiskäsitys, jonka mukaan opiskelija on aktiivinen toimija opinnoissaan. Hän suunnittelee opiskeluaan, asettaa sille tavoitteita ja arvioi toimintaansa. Opiskelun avulla hänen taitonsa valita tuloksellisia opiskelumenetelmiä kehittyvät.

Ajattelutaitojen monipuolinen harjoittaminen sekä kielen, kehon ja eri aistien käyttö ovat oppimisen kannalta olennaisia. Uusien tietojen ja taitojen oppimisen rinnalla opiskelija oppii refleктоimaan oppimistaan, kokemuksiinsa ja tunteitaan.

Koska oppiminen tapahtuu vuorovaikutuksessa toisten opiskelijoiden, opettajien ja muiden aikuisten sekä eri yhteisöjen ja oppimisympäristöjen kanssa, opiskelijan tahto toimia vuorovaikutuksessa ja halu kehittää yhdessä toimimisen ja oppimisen taitoja on olennaista. Yhdessä oppiminen edistää opiskelijoiden luovan ja kriittisen ajattelun ja ongelmanratkaisun taitoja. Se antaa mahdollisuuden harjoitella rakentavaa ja avointa keskustelua, perustella omia kantoja ja arvioida niitä kriittisesti. Se lisää herkkyyttä ymmärtää erilaisia näkökulmia.

Kielitaito on keskeinen oppimisprosessin resurssi: opiskelija käyttää kielitietoisuuttaan sekä eri kielten taitoaan kaiken oppimisen tukena. Aikuisella opiskelijalla on elämäntilanteesta riippuen myös monia muita rooleja, joissa hän voi kartuttaa ja harjoitella opintoihin sisältyviä tietoja ja taitoja. Opiskelijoita ohjataan myös arvioimaan toimintansa seurauksia ja vaikutuksia muihin ihmisiin ja ympäristöön.

Aikuisopiskelijan aiemmat tiedot, taidot ja opiskelukokemukset vaikuttavat oppimistilanteisiin ja opiskelijan käsityksiin itsestään oppijana. Taito ja tahto arvioida ja tarvittaessa muuttaa omia odotuksia, käsityksiä sekä totuttuja toimintatapoja luo edellytyksiä tulokselliselle oppimiselle.

Oppimisprosessin aikana saatava rohkaiseva ja realistinen ohjaus ja palaute vahvistavat opiskelijan myönteistä minäkuvaa, pystyvyyden tunnetta ja itsetuntoa sekä luottamusta omiin mahdollisuuksiinsa. Myönteiset tunnekokemukset, opintosisältöjen merkityksellisyys, oppimisen mielekkyyden ja ilon kokemukset sekä uutta luova toiminta edistävät oppimista ja innostavat kehittämään omaa osaamista pitkäjänteisesti. Oppimiskokemukset vaikuttavat opiskelijan tapaan suhtautua opiskeluun ja hänen tavoitteisiinsa sekä valitsemiinsa opiskelutapoihin.

Oppimaan oppimisen taitojen kehittyminen on perusta tavoitteelliselle ja elinikäiselle oppimiselle. Opiskelijaa ohjataan tiedostamaan omat tapansa oppia ja käyttämään tätä tietoa oppimisensa edistämiseen. Oppiminen näkyy muutoksena ajattelu- ja toimintatavoissa kuten opiskelutekniikoiden kehittymisenä, uusina tietoina ja taitoina sekä elämän hallinnan parantamisena. Oppiminen on erottamaton osa yksilön ihmisenä kasvua ja yhteisön hyvän elämän rakentamista.

Helsingin aikuislukiossa aikuisten perusopetuksen opiskelijoiden oppimaan oppimisen taitojen harjoittaminen on erityisen tärkeää, koska opiskelijat tulevat erilaisista koulukulttuureista ja monilla heistä on vähän aiempaa koulutusta. Opetettavien sisältöjen tulee olla mahdollisimman käytännönläheisiä. On tärkeää erottaa keskeiset asiat vähemmän tärkeistä. Ymmärtäminen ja ymmärretyksi tuleminen sekä yhteiskunnassa pärjääminen ovat perusopetuksen tärkeimpiä tavoitteita. Tieto- ja viestintätekniikka on osa koulumme arkipäivää ja sen tuomia mahdollisuuksia hyödynnetään oppimisessa ja opettamisessa.

Helsingin aikuislukiossa oppiminen on iloinen asia. Opettajien tavoitteena on luoda oppimiselle myönteinen ilmapiiri ja innostaa opiskelijoita aitoon oppimiseen. Luovaa ja kriittistä ajattelua tuetaan ryhmäkeskusteluihin ja ongelmanratkaisutaitoja vahvistetaan pienryhmäopetuksessa. Vahvuusperusteisella opetuksella kannustetaan opiskelijaa syventymään työn tekemiseen omista vahvuuksistaan käsin. Sisukkuutta ja työn loppuun saattamista painotetaan läpi oppimisprosessin opettajan jatkuvan palautteen avulla.

3 AIKUISTEN PERUSOPETUKSEN TEHTÄVÄ JA TAVOITTEET

3.1 Aikuisten perusopetuksen tehtävä ja opetuksen valtakunnalliset tavoitteet

Aikuisten perusopetus on osa yleissivistävää opetusjärjestelmää, osa aikuiskoulutusjärjestelmää ja osa aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutusjärjestelmää. Perusopetus tarjoaa mahdollisuuden oppia perustaidot ja laajentaa yleissivistyksen perustaa. Perusopetus antaa valmiudet ja kelpoisuuden toisen asteen opintoihin. Omien vahvuuksien löytäminen ja tulevaisuuden suunnittelu ovat keskeinen osa aikuisten perusopetusta. Perusopetus rakentaa opiskelijoiden myönteistä identiteettiä ihmisinä ja oppijoina. Se täydentää muita aikuisille tarjottavia opiskeluvaihtoehtoja.

Aikuisten perusopetuksen yhteiskunnallisena tehtävänä on edistää tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja oikeudenmukaisuutta. Perusopetus kartuttaa inhimillistä ja sosiaalista pääomaa. Inhimillinen pääoma koostuu osaamisesta, joka edistää yksilöllistä ja yhteiskunnallista hyvinvointia. Sosiaalinen pääoma muodostuu ihmisten välisistä yhteyksistä, vuorovaikutuksesta ja luottamuksesta. Perusopetuksen tehtävänä on ehkäistä eriarvoistumista ja syrjäytymistä. Perusopetus tukee opiskelijoiden yhteiskuntaan integroitumista ja maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden kotoutumista. Perusopetus edistää sukupuolten tasa-arvoa. Se kannustaa yhdenvertaisesti naisia ja miehiä eri oppiaineiden opinnoissa sekä lisää tietoa ja ymmärrystä sukupuolen moninaisuudesta.

Aikuisten perusopetuksen kulttuuritehtävänä on edistää monipuolista kulttuurista osaamista ja tukea opiskelijoita oman kulttuuri-identiteetin ja kulttuurisen pääoman rakentamisessa ja säilyttämisessä. Perusopetus lisää ymmärrystä kulttuureiden moninaisuudesta ja auttaa hahmottamaan kulttuureita menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden jatkumoina, joissa jokainen voi itse olla toimijana.

Aikuisten perusopetuksessa otetaan joustavasti huomioon yhteiskunnalliset muutokset ja ajankohtaiset asiat. Globaalikasvatus luo osaltaan edellytyksiä oikeudenmukaiselle ja kestäväälle kehitykselle YK:n asettamien kehitystavoitteiden suuntaisesti.

Kasvu ihmisyyteen ja yhteiskunnan jäsenyyteen

Opetuksen tavoitteena on tukea oppilaiden kasvua ihmisyyteen ja eettisesti vastuukykyiseen yhteiskunnan jäsenyyteen. Opetuksen ja kasvatuksen tulee myös tukea kasvua tasapainoisiksi ja terveen itsetunnon omaaviksi ihmisiksi. Opetuksen tulee edistää kulttuurien sekä aatteellisten, maailmankatsomuksellisten ja uskonnollisten, kuten kristillisten perinteiden sekä länsimaisen humanismin perinteen tuntemista ja ymmärtämistä. Elämän, toisten ihmisten ja luonnon kunnioittamisen rinnalla korostetaan ihmisarvon loukkaamattomuutta, ihmisoikeuksien kunnioittamista ja suomalaisen yhteiskunnan demokraattisia arvoja, kuten yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. Sivistykseen nähdään kuuluvaksi myös yhteistyö ja vastuullisuus, terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen, kasvu hyviin tapoihin sekä kestävä kehityksen edistäminen.

Tarpeellisten tietojen ja taitojen hankkiminen

Opetuksen keskeisenä tavoitteena on luoda perusta oppilaan laajan yleissivistyksen muodostumiselle sekä maailmankuvan avartumiselle. Tähän tarvitaan sekä eri tiedonalojen tietoja ja taitoja että tiedonaloja läpileikkaavaa ja yhdistävää osaamista. Taitojen merkitys korostuu. Opetettavien asioiden tulee perustua tieteelliseen tietoon.

Sivistyksen, tasa-arvoisuuden ja elinikäisen oppimisen edistäminen

Kaiken toiminnan tulee vahvistaa koulutuksellista tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä parantaa oppimaan oppimisen taitoja ja edellytyksiä elinikäiseen oppimiseen. Oppimisympäristöjen tulee olla vuorovaikutteisia sekä niiden tulee hyödyntää myös koulun ulkopuolisia toimintaympäristöjä.

3.2 Tavoitteena laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen lisääntynyt tarve nousee ympäröivän maailman muutoksista. Opiskelussa ja työssä onnistuminen sekä vastuulliseksi kansalaiseksi kehittyminen edellyttävät tiedon- ja taidonalat ylittävää ja yhdistävää osaamista. Laaja-alaisella osaamisella tarkoitetaan tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon muodostamaa kokonaisuutta. Osaaminen tarkoittaa myös taitoa käyttää tietoja ja taitoja tilanteen edellyttämällä tavalla. Siihen, miten opiskelijat käyttävät tietojaan ja taitojaan, vaikuttavat opiskelijoiden omaksumat arvot ja asenteet sekä tahto toimia.

Arvot, oppimiskäsitys ja toimintakulttuuri luovat perustan osaamisen kehittymiselle ja kukin oppiaine rakentaa osaamista oman tiedon- ja taidonalansa sisältöjä ja menetelmiä hyödyntäen. Osaamisen kehittymiseen vaikuttavat sekä ne sisällöt, joiden parissa työskennellään että erityisesti se, miten työskennellään ja miten oppijan ja ympäristön vuorovaikutus toimii. Opiskelijalle annettava palaute sekä oppimisen ohjaus ja tuki vaikuttavat etenkin asenteisiin, motivaatioon ja tahtoon toimia.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet näkyvät oppiainekohtaisissa sisällyksissä. Laaja-alaiset osaamiskokonaisuudet ovat näkyvästi esillä myös lukuvuoden aikana toteutettavissa teemajaksoissa. Tavoitteiden toteutusta seurataan lukuvuosittain, ja tavoitteet otetaan huomioon lukuvuosisuunnitelmia tehtäessä esimerkiksi teemajaksojen sijoittelussa.

3.2.1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Ajattelun ja oppimaan oppimisen taidot luovat perustaa muun osaamisen kehittymiselle ja elinikäiselle oppimiselle. Ajattelun ja oppimisen kannalta

on merkityksellistä, miten opiskelijat hahmottavat itsensä oppijoina ja ovat vuorovaikutuksessa ympäristönsä kanssa. Opiskelijat rakentavat uusia tietoja ja taitoja ja sovittavat ne yhteen aiemmin oppimansa kanssa. Aikuisopiskelijan ajatteluun ja oppimiseen vaikuttavat myös hänen elämänkokemuksensa ja asenteensa. Poisoppiminenkin voi olla tarpeen. Olen-naista on, miten opiskelija osaa tehdä havaintoja, hakea, arvioida, muokata, tuottaa sekä jakaa tietoa ja ideoita. Opiskelijoita ohjataan huomaamaan, että tieto voi rakentua monella tavalla, esimerkiksi tietoisesti päätelemällä ja intuitiivisesti, omaan kokemukseen perustuen. Tutkiva ja luova työskentelyote, yhdessä tekeminen sekä mahdollisuus syventymiseen ja keskittymiseen edistävät ajattelun ja oppimaan oppimisen kehittymistä.

Opiskelijoita rohkaistaan käyttämään tietoa itsenäisesti ja vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Hankittua tietoa käytetään ongelmanratkaisuun, argumentointiin, päättelyyn ja johtopäätösten tekemiseen sekä uuden keksimiseen. Opiskelijoilla tulee olla mahdollisuus analysoida käsillä olevaa asiaa kriittisesti eri näkökulmista. Innovatiivisten ratkaisujen löytäminen edellyttää, että opiskelijat oppivat näkemään vaihtoehtoja ja yhdistelemään näkökulmia ennakkoluulottomasti sekä voivat rohkaistua yleisesti hyväksytyjen ennakkokäsitysten ja tulkintakehysten ylittämiseen. Toiminnalliset työtavat kuten draama, fyysinen aktiivisuus, kokeellisuus ja pelillisyyt edistävät oppimisen iloa sekä vahvistavat edellytyksiä luovaan ajatteluun ja oivaltamiseen. Valmiudet eettiseen ja systeemiseen ajatteluun kehittyvät, kun opetuksessa käsitellään asioiden vuorovaikutussuhteita ja keskinäisiä yhteyksiä sekä hahmotetaan kokonaisuuksia. Opiskelijoita kannustetaan hankkiutumaan myös koulun ulkopuolella vuorovaikutus- ja asiointitilanteisiin, joissa he voivat oppia sekä uusia asioita että näissä tilanteissa tarvittavaa kieltä. Aikuisopiskelijan oppimiselle mahdollisuus yhdistää uutta opittua omaan arkeen on hyvin motivoivaa.

Aikuisopiskelijoita rohkaistaan luottamaan itseensä ja näkemyksiinsä ja olemaan samalla avoimia uusille ratkaisuille. Heitä ohjataan näkemään

asioita uusilla tavoilla ja hakemaan tietoa sekä tarkastelemaan ajattelutapojaan uusista näkökulmista. Heidän kysymyksilleen annetaan tilaa. Heitä innostetaan etsimään vastauksia ja kuuntelemaan toisten näkemyksiä sekä pohtimaan omaa sisäistä tietoaan. Opiskelijoita rohkaistaan rakentamaan uutta tietoa ja ymmärrystä. Rohkaisua tarvitaan myös epäselvän ja ristiriitaisenkin tiedon kohtaamiseen ja sen käsittelyyn. Oppivan yhteisön jäsenenä opiskelijat saavat tukea ja kannustusta ideoilleen, jolloin heidän toimijuutensa voi vahvistua.

Jokaista opiskelijaa autetaan tunnistamaan oma tapansa oppia ja kehittämään oppimisstrategioitaan. Oppimaan oppimisen taidot karttuvat, kun opiskelijoita ohjataan asettamaan tavoitteita, suunnittelemaan työtään, arvioimaan edistymistään sekä hyödyntämään teknologisia ja muita apuvälineitä opiskelussaan. Opiskelijoita tuetaan rakentamaan hyvä tiedollinen perusta ja kestävä motivaatio jatko-opinnoille ja elinikäiselle oppimiselle.

3.2.2 Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus (L2)

”Koulussa voi tutustua erilaisiin ihmisiin ja kulttuureihin.” - opiskelija

Opiskelijat elävät oppimisyhteisössä ja maailmassa, joka on kulttuurisesti, kielellisesti, uskonnollisesti ja katsomuksellisesti moninainen. Kulttuurisesti kestävä elämäntapa ja monimuotoisessa ympäristössä toimiminen edellyttävät ihmisoikeuksien kunnioittamiselle perustuvaa kulttuurista osaamista, arvostavan vuorovaikutuksen taitoja sekä keinoja ilmaista itseään ja näkemyksiään.

Aikuisten perusopetuksessa opiskelijoita ohjataan ympäristön kulttuuristen merkitysten tunnistamiseen ja arvostamiseen sekä oman kulttuuri-identiteetin ja myönteisen ympäristösuhteen rakentamiseen. Opiskelijat oppivat tuntemaan ja arvostamaan elinympäristöään ja sen kulttuuriperintöä sekä omia sosiaalisia, kulttuurisia, katsomuksellisia ja kielellisiä juuriaan. Heitä kannustetaan pohtimaan oman taustansa merkitystä ja paik-

kaansa sukupolvien ketjussa. Heitä ohjataan näkemään kulttuurien, kielten ja katsomusten moninaisuus lähtökohtaisesti myönteisenä voimavarana. Samalla heitä ohjataan tunnistamaan, miten kulttuurit, uskonnot ja katsomukset vaikuttavat yhteiskunnissa ja arjessa sekä pohtimaan myös, millaisia asioita ei voida ihmisoikeuksien vastaisena hyväksyä. Kouluyhteisössä ja koulun ulkopuolella tehtävässä yhteistyössä opiskelijat oppivat havaitsemaan, vertailemaan ja arvioimaan eri kulttuureissa vaikuttavia aineettomiakin rakenteita kuten hierarkioita, roolimalleja ja valtaa. Opiskelijoita rohkaistaan hankkimaan kokemuksia toimijuudesta ja osallisuudesta suomalaisessa yhteiskunnassa. Opiskelijoita kannustetaan kohtaamaan arvostavasti muita ihmisiä sekä noudattamaan hyviä tapoja. Opiskelijat saavat mahdollisuuksia kokea ja tulkita taidetta sekä tutustua kulttuuriperintöön ja kulttuuriympäristöihin.

Opiskeluun sisällytetään runsaasti tilaisuuksia harjaantua esittämään mielipiteensä rakentavasti ja toimimaan eettisesti. Koulutyössä edistetään suunnitelmallisesti ihmisoikeuksien, kuten lapsen oikeuksien tuntemista ja puolustamista sekä luottamusta siihen, että ihmisoikeudet kuuluvat jokaiselle.

Kouluyhteisössä opiskelijat saavat kokemuksia vuorovaikutuksen merkityksestä myös omalle kehitykselle. He kehittävät sosiaalisia taitojaan, oppivat ilmaisemaan itseään eri tavoin ja esiintymään eri tilanteissa. Opetuksessa tuetaan opiskelijoiden kasvua monipuolisiksi ja taitaviksi kielenkäyttäjiksi opetuskielellä sekä äidinkielellään että muilla kielillä. Opiskelijoita rohkaistaan vuorovaikutukseen ja itsensä ilmaisemiseen vähäiselläkin kielitaidolla. Tärkeätä on myös oppia tuntemaan ja käyttämään monipuolisesti kuvia, matemaattisia symboleita ja muita merkkejä. Opiskelijoita rohkaistaan käyttämään oppimisen tukena mielikuvitustaan, kekseliäisyyttään ja huumorintajujaan. Opiskelijoita ohjataan edistämään toiminnallaan esteettisyyttä ja nauttimaan sen eri ilmenemismuodoista.

3.2.3 Arjen taidot (L3)

Arjessa tarvitaan monia taitoja. Kyse on fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia edistävistä taidoista, toimimisesta teknologisoituneissa ympäristöissä sekä oman talouden hallinnasta ja kuluttamisesta.

Opiskelijoita kannustetaan huolehtimaan itsestä ja toisista sekä harjoittelemaan oman elämän ja arjen kannalta tärkeitä taitoja. Ajanhallinta on tärkeä osa arjenhallintaa ja itsesäätelystä. Opiskelijat oppivat tuntemaan ja ymmärtämään hyvinvointia ja terveyttä edistävien ja sitä haittaavien tekijöiden sekä turvallisuuden merkityksen. Osa aikuisten perusopetukseen osallistuvista on joutunut jättämään peruskoulun kesken ja on vaarassa syrjäytyä. He tarvitsevat usein tukea arjen hallinnan ja itsesäätelyn oppimiseen.

Jokainen vaikuttaa toiminnallaan niin omaan kuin toistenkin hyvinvointiin, terveyteen ja turvallisuuteen. Opiskelijoita ohjataan toimimaan opiskeluyhteisössä vastuullisesti ja turvallisesti, ennakoimaan vaaratilanteita ja toimimaan niissä. Heitä opetetaan tunnistamaan keskeiset turvallisuuteen liittyvät tekijät sekä suojaamaan yksityisyyttään ja henkilökohtaisia rajojaan.

Aikuisten perusopetuksen opiskelijoilla on monia rooleja. Heitä pyritään tukemaan myös vanhemmuudessa sekä opettamaan taitoja esimerkiksi mahdollisten monikulttuurisen perhe-elämän ja kotoutumiseen liittyvien ristiriitojen ratkaisemiseen. Oman ja muiden kotoutumisprosessin eri vaiheiden tiedostaminen ja taito tarkastella omaa tilannetta sen pohjalta edistää opiskelijan hyvinvointia.

Opiskelijat tarvitsevat perustietoa teknologiasta ja sen kehityksestä sekä vaikutuksista eri elämäntilanteilla ja ympäristössä. Opetuksessa tarkastellaan teknologian monimuotoisuutta ja opiskellaan sen toimintaperiaatteiden ymmärtämistä. Opetuksessa harjoitellaan mahdollisuuksien mukaan

arjen eri tilanteissa tarvittavien teknisten laitteiden ja järjestelmien käyttöä. Opiskelijoita ohjataan pohtimaan teknologiaan liittyviä eettisiä kysymyksiä sekä teknologian vastuullista ja järkevää käyttöä omassa elämässä ja yhteiskunnassa. Opiskelijoita kannustetaan käyttämään monipuolisesti hyväkseen teknologian tuomia etuja ja mahdollisuuksia myös vapaa-ajalla ja omaehtoisessa opiskelussa.

Aikuisopiskelijoita opastetaan kehittämään kuluttajataitojaan sekä edellytyksiään suunnitella ja hoitaa omaa talouttaan. Opiskelijoita ohjataan mainonnan kriittiseen tarkasteluun sekä omien vastuidensa ja oikeuksiensa tuntemiseen kuluttajina. Opiskelijoita ohjataan kestävän elämäntavan mukaisiin valintoihin ja toimintatapoihin.

3.2.4 Monilukutaito (L4)

”Opiskellaan lukemalla jatkuvasti tekstiä, kunnes tekstin ymmärtäminen on helppoa.” – opiskelija

Monilukutaidolla tarkoitetaan erilaisten tekstien tulkitsemisen, tuottamisen ja arvottamisen taitoja, jotka auttavat opiskelijoita ymmärtämään monimuotoisia kulttuurisia viestinnän muotoja sekä rakentamaan omaa identiteettiään. Monilukutaito perustuu laaja-alaiseen käsitykseen tekstistä. Teksteillä tarkoitetaan tässä sanallisten, kuvallisten, auditiivisten, numeeristen ja kinesteettisten symbolijärjestelmien ja niiden yhdistelmien avulla ilmaistua tietoa. Tekstejä voidaan tulkita ja tuottaa kirjoitetussa, puhutussa, painetussa, audiovisuaalisessa tai digitaalisessa muodossa.

Opiskelijat tarvitsevat monilukutaitoa osatakseen tulkita maailmaa ympärillään ja hahmottaa sen kulttuurista monimuotoisuutta. Monilukutaito merkitsee taitoa hankkia, yhdistää, muokata, tuottaa, esittää ja arvioida tietoa eri muodoissa, eri ympäristöissä ja tilanteissa sekä erilaisten välineiden avulla. Monilukutaito tukee kriittisen ajattelun ja oppimisen taitojen

kehittymistä. Sitä kehitettäessä tarkastellaan ja pohditaan myös eettisiä ja esteettisiä kysymyksiä. Monilukutaitoon kuuluu monia lukutaitoja, joita kehitetään opetuksessa. Opiskelijoiden tulee voida harjoittaa taitojaan sekä perinteisissä että monimediaisissa, teknologiaa eri tavoin hyödyntävissä oppimisympäristöissä.

Opiskelijoiden monilukutaitoa kehitetään kaikissa oppiaineissa arkikielestä kohti eri tiedonalojen kielen ja esitystapojen hallintaa. Osaamisen kehittyminen edellyttää rikasta tekstiympäristöä, sitä hyödyntävää pedagogiikkaa sekä oppiaineiden välistä ja muiden toimijoiden kanssa tehtävää yhteistyötä. Opetus tarjoaa mahdollisuuksia erilaisista teksteistä nauttimiseen. Oppimistilanteissa opiskelijat käyttävät, tulkitsevat ja tuottavat erilaisia tekstejä sekä yksin että yhdessä muiden kanssa. Oppimateriaalina hyödynnetään ilmaisultaan monimuotoisia tekstejä ja mahdollistetaan niiden kulttuuristen yhteyksien ymmärtäminen. Opetuksessa tarkastellaan opiskelijoille merkityksellisiä, autenttisia tekstejä ja heidän vapaa-ajan tekstejään sekä niistä nousevia tulkintoja maailmasta. Näin opiskelijat voivat hyödyntää opiskelussa vahvuuksiaan ja itseään kiinnostavia sisältöjä sekä käyttää niitä myös osallistumisessa ja vaikuttamisessa.

3.2.5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

"Tietokone on tulevaisuus." –opiskelija

Tieto- ja viestintäteknologinen (tvt) osaaminen on välttämätön osa yleisivistystä ja arjen taitoja. Se on sekä tärkeä kansalaistaito itsessään että osana monilukutaitoa. Se on oppimisen kohde ja väline. Aikuisten perusopetuksessa huolehditaan siitä, että jokaisella opiskelijalla on mahdollisuudet tvt-osaamisen kehittämiseen oman lähtötasonsa pohjalta. Tvt:tä käytetään suunnitelmallisesti opintojen eri vaiheissa, eri oppiaineissa ja monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa.

Tieto- ja viestintäteknologista osaamista kehitetään neljällä pääalueella.

1) Vahvistetaan opiskelijoiden ymmärrystä tieto- ja viestintäteknologian käyttö- ja toimintaperiaatteista ja keskeisistä käsitteistä sekä käytännön tvt-taitoja omien tuotosten laadinnassa.

2) Opastetaan opiskelijoita käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti.

3) Kehitetään opiskelijoiden valmiuksia käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hallinnassa ja kannustetaan tvt:tä hyödyntävään tutkivaan ja luovaan työskentelyyn.

4) Ohjataan opiskelijoita käyttämään tvt:tä tarkoituksenmukaisesti vuorovaikutuksessa ja verkostoitumisessa.

Kaikilla näillä alueilla tärkeätä on opiskelijoiden osaamistason huomioon ottaminen, opiskelijoiden kiinnostuksen ja aktiivisuuden herättäminen sekä mahdollisuus luovuuteen ja itselle sopivien työskentelytapojen ja oppimispolkujen löytämiseen. Myös yhdessä tekemisen ja oivaltamisen ilo vaikuttaa opiskelumotivaatioon. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa välineitä tehdä omia ajatuksia ja ideoita näkyväksi monin eri tavoin ja siten se myös kehittää ajattelun ja oppimisen taitoja.

Lisäksi syvennetään opiskelijoiden tietämystä tvt:n erilaisista sovelluksista ja käyttötarkoituksista sekä sen muuttuvasta merkityksestä arjessa ja ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa ja vaikuttamisen keinona. Yhdessä pohditaan tvt:n käyttömahdollisuuksia opiskelussa, työssä ja yhteiskunnassa. Tvt:n vaikutusta opitaan arvioimaan kestävän kehityksen näkökulmasta ja toimimaan vastuullisina kuluttajina. Opiskelijoille tarjotaan mahdollisuuksia tvt:n käyttöön kansainvälisessä vuorovaikutuksessa. He oppivat hahmottamaan sen merkitystä, mahdollisuuksia ja riskejä omassa arjessa ja globaalissa maailmassa.

3.2.6 Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

Työelämä, ammatit ja työn luonne muuttuvat erityisesti teknologisen kehityksen ja talouden globalisoitumisen seurauksena. Työn vaatimusten ennakointi on vaikeampaa kuin ennen. Opiskelijoiden tulee perusopetuksessa saada yleisiä valmiuksia, jotka edistävät heidän jatkokouluttautumistaan ja työllistymistään. Maahanmuuttajilla ne ovat keskeinen osa heidän kotoutumisprosessiaan. Opiskelijoita tuetaan realistisen ja ajantasaisen kuvan saamisesta työelämästä ja omista mahdollisuuksistaan siinä. Opiskelijoiden on tärkeää ymmärtää työn merkitys elämässä ja oma vastuunsa yhteisön ja yhteiskunnan jäsenenä. Opetuksen tehtävä on myös saada opiskelijat oivaltamaan yritteliäisyyden ja yrittäjämäisen toimintatavan merkitys sekä yrittäjyyden mahdollisuudet omassa työllistymisessä. Opiskelu järjestetään niin, että opiskelijat voivat kartuttaa työelämäntuntemustaan, oppia yrittäjämäistä toimintatapaa sekä ymmärtää opiskelussa ja vapaa-ajalla hankitun osaamisen merkityksen oman työuran kannalta.

Opiskelussa harjaannutaan työskentelemään yksin ja yhdessä yhteisen päämäärän saavuttamiseksi. Toiminnallisissa opiskelutilanteissa harjoitellaan työprosessien suunnittelua, ajankäyttöä, ongelmanratkaisutaitoja ja uusien hypoteesien ja vaihtoehtojen keksimistä. Opiskelussa harjoitellaan myös vuorovaikutusta ja kartutetaan työelämässä tarvittavaa peruskielitaitoa.

Opiskelijoita ohjataan tutustumaan Suomen talouselämään sekä elinkeinoelämään, yrityksiin ja yrittäjiin erityisesti omalla lähialueella. Perusopetuksen aikana opiskelijoille tarjotaan mahdollisuus saada kokemuksia työnteosta sekä yhteistyöstä myös koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Itsensä työllistämisen taidot ja yrittäjyys sekä riskien arviointi ja hallittu ottaminen tulevat tutuiksi myös erilaisten projektien kautta. Opiskelijoita tuetaan verkostoitumisessa.

Opiskelussa harjoitellaan työelämätaitoja, jotka helpottavat opiskelijan siirtymistä työelämään ja menestymistä siinä. Työelämätietouden ja työnhakutaitojen lisäksi opiskelija saa tietoa ja ohjausta jatkosuunnitelmiansa tueksi, kuten tietoa koulutuksensa ja kokemuksensa soveltuvuudesta suomalaiseen työelämään tai siitä, millaista ammatillista tai yleissivistävää koulutusta hän tarvitsee. Opiskelijoita tuetaan tunnistamaan ammatillisia kiinnostuksen kohteitaan ja tekemään sekä perusopetukseen liittyvät että jatko-opintovalintansa perustellusti ja omista lähtökohdistaan, perinteisten sukupuoliroolien ja muiden roolimallien vaikutukset tiedostaen.

3.2.7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Yhteiskunnalliseen toimintaan osallistuminen on demokratian toimivuuden perusedellytys. Aikuisten perusopetuksessa vahvistetaan jokaisen opiskelijan osallisuutta sekä kannustetaan heitä aktiiviseen kansalaisuuteen. Osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja sekä sitoutumista yhteisiin päätöksiin harjoitellaan osana opiskelua.

Opiskelijoiden oikeutta olla aloitteellinen ja osallistua päätöksentekoon kunnioitetaan. Opiskelijat osallistuvat oman opiskelunsa, yhteisen koulutyön ja oppimisympäristön suunnitteluun mahdollisuuksiensa mukaan. Samalla he saavat kokemuksia sopimusten ja sääntöjen sekä luottamuksen tärkeydestä. Opiskelu edistää opiskelijan taitoa osallistua päätöksentekoon sekä toimia vastuullisesti omassa elämässä ja laajemmin opiskeluyhteisössä ja yhteiskunnassa.

Opiskelijoita kannustetaan seuraamaan yhteiskunnallista keskustelua sekä pohtimaan ajankohtaisten ongelmien ratkaisuvaihtoehtoja eri osapuolten yhdenvertaisuuden, tasa-arvon, oikeudenmukaisen kohtelun ja kestävän elämäntavan näkökulmista. Osallistuessaan sekä koulussa että sen ulkopuolella opiskelijat oppivat ilmaisemaan omia näkemyksiään ra-

kentavasti. He saavat tietoja ja kokemuksia kansalaisyhteiskunnan osallistumis- ja vaikuttamiskeinoista ja -kanavista. Opiskelijat oppivat arvioimaan median vaikutuksia ja käyttämään sen mahdollisuuksia. He oppivat työskentelemään yhdessä ja saavat tilaisuuksia harjoitella neuvottelemista, sovittelemista ja ristiriitojen ratkaisemista. Aikuisten perusopetuksessa opiskelijoita kannustetaan käyttämään demokraattisia oikeuksiaan ja vapauksiaan vastuullisina ja aktiivisina kuntalaisina ja kansalaisina.

Perusopetuksen aikana opiskelijat pohtivat menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden välisiä yhteyksiä sekä erilaisia tulevaisuusvaihtoehtoja. Heitä ohjataan ymmärtämään omien valintojensa, elämäntapojensa ja tekojensa merkitys paitsi itselle, myös lähiyhteisöille, yhteiskunnalle ja luonnolle. Ympäristön suojelun merkitys avautuu omakohtaisten luontokokemusten kautta. Opiskelijat saavat valmiuksia sekä omien että yhteisön ja yhteiskunnan toimintatapojen ja -rakenteiden arviointiin ja muuttamiseen kestävää tulevaisuutta rakentaviksi.

4 KOULUN TOIMINTAKULTTUURI

Toimintakulttuuri sisältää kaikki yhteisön toimintatavat, käyttäytymismallit sekä arvot, periaatteet ja kriteerit, joihin työn laatu perustuu. Toimintakulttuuri tulee esille yksilö-, ryhmä- ja yhteisötasolla. Oppilaitoksen toimintakulttuuri on sen historiallisesti ja kulttuurisesti muotoutuva tapa toimia.

Aikuisten perusopetuksen toimintakulttuuri on kokonaisuus, joka muodostuu

- työtä ohjaavien normien ja toiminnan tavoitteiden tulkinnasta
- johtamisesta sekä työn organisoinnista, suunnittelusta, toteuttamisesta ja arvioinnista
- yhteisön osaamisesta ja sen kehittämisestä
- pedagogiikasta ja ammatillisuudesta
- vuorovaikutuksesta ja ilmapiiristä, arkikäytännöistä ja oppimisympäristöistä.

Toimintakulttuuria muovaavat sekä tiedostetut että tiedostamattomat tekijät. Toimintakulttuuri vaikuttaa sen piirissä oleviin riippumatta siitä, tunnustetaanko sen merkitys ja vaikutukset vai ei. Esimerkiksi oppilaitoksen vuorovaikutus- ja kielenkäyttömallit sekä sukupuoliroolit välittyvät opiskelijoille. Opiskeluyhteisön jäsenet omaksuvat ja ylläpitävät toimintakulttuuriin sisältyviä arvoja ja asenteita osin tiedostamattaankin. Aikuisopiskelijoilla on myös omat, olemassa olevat asenteet ja kulttuuriset käytänteet, joista osa rakentaa tavoiteltavaa toimintakulttuuria, mutta osa voi olla ristiriidassa tavoitteiden kanssa. Toimintakulttuurin merkitysten pohdinta sekä sen ei-toivottujen vaikutusten tunnistaminen ja korjaaminen tavoitteiden suuntaisiksi ovat tärkeä osa toimintakulttuurin kehittämistä.

Toimintakulttuuri ilmenee selvimmin yhteisön käytännöissä. Toimintakulttuuria voidaan kehittää ja muuttaa tarpeen mukaan. Kehittämisen perusedellytys on avoin, vuorovaikutteinen, luottamusta rakentava ja kaikkia yhteisön jäseniä osallistava keskustelukulttuuri. Koulun arvojen tulee

konkretisoitua toimintakulttuurissa. Toimintakulttuuria myös arvioidaan sekä oppilaitoksen henkilökunnan että opiskelijoiden kanssa, mikä antaa suuntaa oppilaitoksen toiminnalle. Toimintakulttuurilla ohjataan niin työyhteisöä kuin opiskelijoitakin yhteisöllisyyteen. Yhdessä tekemisen kulttuuri korostuu aikuisten perusopetuksessa.

4.1 Toimintakulttuurimme pääperiaatteet aikuisten perusopetuksessa

Toimintakulttuurimme kehittämistä ohjaavat meille tärkeät pääperiaatteet:

1. Uskomme siihen, että kaikki oppivat.

Opiskelijoiden taustojen ja elämäntilanteiden moninaisuus edellyttää opetuksessa joustavuutta sekä yksilöllistä opintojen ohjausta. Toisilla opiskelijoilla on enemmän koulukokemuksia ja toisilla niitä ei ole juuri ollenkaan. Opiskelijoilla on myös erilaisia tapoja ja tyylejä opiskella. Kaikki oppivat omassa tahdissaan ja jokainen oppimiskokemus on arvokas. Koska aikuisten perusopetuksen opiskelijoista valtaosa on maahanmuuttajia tai maahanmuuttajataustaisia, on koulumme toiminnassa erityisen tärkeää kielitietoisuus. Kielitietoinen opettaminen näkyy koulussamme niin, että kaikessa suullisessa ja kirjallisessa viestinnässämme pyrimme mahdollisimman selkeään ilmaisuun. Aineenopettajat opettavat myös oman oppiaineensa kieltä, sanastoja ja merkityksiä. Kielitietoisesta opettamisesta hyötyvät näin myös suomenkieliset opiskelijat. Kielitietoisesta opettamisesta kautta kaikilla on mahdollisuus oppia.

2. Meillä saa näyttää tunteita ja olla eri mieltä.

Oppimisen edellytyksenä on turvallinen oppimisympäristö. Oppiminen herättää tunteita ja tunteiden näyttäminen ja tunteista puhuminen on sallittua. Kenenkään ei tarvitse pelätä opettajaa tai luokkahuoneeseen menemistä. Kouluyhteisössä kannustetaan rohkeasti kokeilemaan ja epäonnistumisetkin ovat tärkeitä oppimisen kokemuksia. Erimielisyyksien esiintuominen on hyvä tilaisuus myös yhteisille arvokeskusteluille.

3. Yhdessä opimme enemmän.

Yhdessä tekeminen ja osaamisen jakaminen on tärkeä lähtökohta kaikelle kehittämiselle. Jaettu asiantuntijuus tarkoittaa myös aikuisopiskelijoiden asiantuntijuuden tunnistamista ja huomioon ottamista. Aikuisopiskelija on itse oman oppimisensa paras asiantuntija ja siksi hänen antama palaute on tärkeää. Yhdessä olemme oppiva yhteisö. Tiimeissä, samanaikaisopettajuusjärjestelyillä sekä oppiainerajat ylittävillä ilmiöjaksoilla opettajille ja opiskelijoille mahdollistetaan oman oppimisen ja opettajuuden tutkimista ja arviointia. Myös rehtori on tärkeä pedagoginen johtaja. Oppiainerajat ylittävä yhteistyö sekä yhteistyö ohjauksen, erityisopettajan, kuraattorin ja psykologin kanssa auttavat laajentamaan näkökulmaa yli oman oppiaineen. Yhdessä tekemällä kaikki jaksavat paremmin. Yhdessä opittaessa otetaan huomioon myös vieraskielisten opiskelijoiden suomen kielen taito, ja sitä tuetaan koko yhteisön voimin. Opiskelukielenä käytetään suomea kaikissa tilanteissa.

4. Itsensä voittaminen ja kasvu ovat tärkeämpää kuin kilpailu ja suorituskeskeisyys.

Helsingin aikuislukiossa oppiminen on iloinen asia. Opiskelu ei saa olla pakkotahtista hyvien arvosanojen jahtaamista tai vertailua ja kilpailua muita opiskelijoita vastaan. Liialliset suorituspainheet saattavat johtaa kurssien keskeyttämisiin, uupumukseen tai lunttaamiseen ja plagiointiin. Loppukokeissa selviytymisen sijaan/lisäksi onnistumisen kokemuksia on

tärkeä saada pienemmistä osasuorituksista. Opettajan kannustava palaute pienistäkin onnistumisista vahvistaa opiskelijan käsitystä itsestään oppijana ja vahvistaa hänen motivaatiotaan. Opiskelun tavoitteena on kasvaminen, oppiminen on prosessi, joka vaatii myös kypsyttelyä. Opiskelijan opinnoissa eteenpäin pääseminen on kaikkien yhteinen päämäärä.

5. Olemme hyvää tekevä koulu.

Hyvää tekevä koulu hyväksyy erilaisuuden. Hyvä olo tulee siitä, että saa olla sellainen kuin on. Emme arvota tai arvioi sitä millaisia luontaisesti olemme. Meille arvokkainta on hyvä oppiminen ja opetus. Helsingin aikuislukio tarjoaa opiskelijoilleen turvallisen opiskeluympäristön.

”Hyvä koulu on sellainen, että sinne voi mennä hyvällä mielellä.” - opiskelija

4.2 Toimintakulttuurin arviointi ja kehittäminen

Edellä mainitut toimintakulttuurin pääperiaatteet ohjaavat toiminnan kehittämistä kokonaisvaltaisesti. Ne ovat myös aikuisten perusopetuksen pelisääntöjä, joiden tunteminen ja tunnustaminen ovat tärkeitä koko kouluyhteisölle. Ne ohjaavat ja tukevat sekä opiskelijaa palautteen antamisessa että opettajaa omaa toimintaansa arvioidessaan. Toimintakulttuurin kehittämisessä on tärkeää vaalia kokeilemisen kulttuuria. Kokeilemalla voidaan selvittää se mikä toimii ja se mikä ei toimi. Kokeilujen kautta tutkimalla, kriittisellä arvioinnilla ja jakamalla voimme oppia toinen toisiltamme yhdessä ja näin kehittää toimintaa. Toimintakulttuurista keskustellaan henkilökunnan yhteisissä tilaisuuksissa; myös opiskelijat osallistuvat toimintakulttuurin kehittämiseen. Heiltä kerätään palautetta koulun toiminnasta säännöllisin väliajoin, ja kerätty palaute käsitellään henkilöstökokouksissa. Tätä kautta nostetaan esille myös toiminnan kehittämiskohteita.

4.3 Monipuolisten oppimisympäristöjen ja työtapojen hyödyntäminen

”Koulussa voi myös opiskelija opettaa muita tietämättömiä.” - opiskelija

Erilaiset oppimisympäristöt tukevat opiskelijan kasvua, oppimista ja itseohjautuvuutta. Oppimista tapahtuu myös koulun ja luokkahuoneen ulkopuolella. Opetuksessa hyödynnetään verkkoympäristöjä ja koulun ulkopuolisia opiskeluympäristöjä. Luokkahuonetta oppimisympäristönä voidaan rikastaa erilaisilla havaintomateriaaleilla ja demonstraatioilla. Opintokäynneillä hyödynnetään Helsingin monipuolista kulttuuritarjontaa mm. kirjastot, liikunta- taide- ja luontokeskukset sekä museot.

”Opettajan pitää puhua hitaasti ja selittää vaikeat sanat.” - opiskelija

Opetusmenetelmien ja työtapojen valinnassa ollaan tarkoituksenmukaisia. Opiskelijoiden opiskeluvalmiudet sekä toiveet otetaan huomioon. On tärkeää, että opiskelija saa kokemuksia erilaisista opetusmenetelmistä. Työtapoja vaihtelemalla ja monipuolistamalla kouluviihtyvyys lisääntyy. Työtapojen monipuolisuudella myös herätetään opiskelijan halu oppia ja ottaa vastuu omasta oppimisestaan.

Opiskelijoiden tahto toimia vuorovaikutuksessa näkyy ryhmätyötilanteissa. Ryhmätyöskentelyn kautta mahdollistuvat myös opiskelijalähtöinen oppiminen ja tutkiva oppiminen. Opettajalähtöinen työskentely on tärkeää silloin, kun on tärkeää opettaa perusasioita etenkin jos opiskelijoilla ei ole aikaisempaa koulutaustaa. Opiskelijoiden taito valita tuloksellisia opiskelumenetelmiä voi usein olla rajallinen. Tämä johtuu yleensä aikaisemmista jo opituista tuloksettomista opiskelumenetelmistä. Oppimaan oppimisen taitojen opettaminen on tärkeää jokaisen oppiaineen yhteydessä.

4.4 Opetuksen eheyttäminen ja monialaiset oppimiskokonaisuudet

Opetuksen eheyttäminen on tärkeä osa aikuisten perusopetuksen oppimaan oppimista ja yhteiskuntaan integroitumista edistävää toimintakulttuuria. Eheyttämisen tavoitteena on tehdä mahdolliseksi opiskeltavien asioiden välisten suhteiden ja keskinäisriippuvuuksien ymmärtäminen. Se kannustaa opiskelijoita yhdistämään eri tiedonalojen tietoja ja taitoja sekä jäsentämään niitä mielekkäiksi kokonaisuuksiksi vuorovaikutuksessa toistensa kanssa. Kokonaisuuksien tarkastelu ja tiedonaloja yhdistelevät, tutkivat työskentelyjaksot ohjaavat opiskelijoita soveltamaan tietojaan ja tuottavat kokemuksia osallistumisesta tiedon yhteisölliseen rakentamiseen. Opiskelijat voivat näin hahmottaa koulussa opiskeltavien asioiden merkitystä oman elämän ja yhteisön sekä yhteiskunnan ja ihmiskunnan kannalta. Samalla he saavat aineksia maailmankuvansa laajentamiseen ja jäsentämiseen.

Opetusta voidaan eheyttää yhdistämällä suomen kielen opetusta reaaliaineiden opetukseen. Samanaikaisopettajuusjärjestelyillä vahvistetaan opiskelijan suomen kielen taitoa reaaliaineissa. Suomen kielen opettajan tuki reaaliaineiden opetuksessa on osa kielitietoista opettamista.

Monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelun lähtökohtana ovat aikuisten perusopetuksen toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat periaatteet. Oppimiskokonaisuudet ilmentävät koulun toimintaa oppivana ja kannustavana yhteisönä. Ne edistävät opiskelijoiden integroitumista yhteiskuntaan ja maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden kotoutumista. Ne vahvistavat erityisesti laaja-alaisen osaamisen kehittymistä.

Monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelussa ja toteuttamisessa hyödynnetään paikallisia olosuhteita ja mahdollisuuksia. Oppimiskokonaisuudet tarjoavat hyvän tilaisuuden koulun ja muun yhteiskunnan väliselle

yhteistyölle. Käsiteltävien asioiden paikallisuus, ajankohtaisuus ja yhteiskunnallinen merkittävyys luovat lisämotivaatiota opettajille, opiskelijoille ja koulun ulkopuolisille yhteistyökumppaneille. Oppimiskokonaisuudet suunnitellaan riittävän pitkäkestoisiksi, jotta opiskelijoilla on aikaa syventyä oppimiskokonaisuuksien sisältöön sekä työskennellä tavoitteellisesti, monipuolisesti ja pitkäjänteisesti. Oppimiskokonaisuuksien teemat ja toteutustavat päätetään paikallisesti. On suotavaa, että aikuisten perusopetuksessa toteutetaan ainakin yksi monialainen oppimiskokonaisuus lukuvuodessa.

Monialaiset oppimiskokonaisuudet edellyttävät yhteistyötä erilaisia lähestymistapoja edustavien oppiaineiden kesken sekä koulun muun toiminnan hyödyntämistä kokonaisuuksien toteuttamisessa. Oppimiskokonaisuuksien sisällöiksi etsitään toimintakulttuurin periaatteiden mukaisia, oppiaineiden ja opettajien väliseen yhteistyöhön soveltuvia teemoja, joiden opiskelussa hyödynnetään eri oppiaineille ominaisia tarkastelutapoja, käsitteitä ja menetelmiä. Oppimiskokonaisuuksiin kuuluvan oppimisen arviointi on osa eri oppiaineisiin sisältyvää arviointia.

Oppiainerajat ylittäviä monialaisia oppimiskokonaisuuksia järjestetään lukuvuosittain. Näiden ns. teemajaksojen aikana toteutetaan erilaisia oppimisprojekteja yhteistyössä eri oppiaineiden opettajien sekä opiskelijaryhmien kanssa. Oppimiskokonaisuuksien sisällöissä painotetaan oppimaan oppimisen taitoja sekä tieto- ja viestintätekniistä osaamista. Monialaiset oppimiskokonaisuudet on suunnattu erityisesti uusille opiskelijoille helpottamaan opiskeluun orientoitumista. Teemajakson aikana opiskelijat tutustuvat eri oppiaineisiin ja opiskelijoihin sekä koulun toimintakulttuuriin. Opiskelijat osallistuvat oppimiskokonaisuuksien ideointiin ja suunnitteluun. Teemajaksojen aiheet liittyvät laaja-alaiseen osaamiseen.

5 OHJAUS, OPPIMISEN JA OPISKELUN TUKI, OPISKELUHUOLTO SEKÄ KURIN- PIDOLLISTEN KEINOJEN KÄYTTÖ

5.1 Ohjauksen tehtävä

Ohjaus tukee opiskelijaa opintoihin liittyvissä valinta- ja päätöksentekotilanteissa sekä henkilökohtaisessa opiskelun ja elämäntilanteen kysymyksissä. Ohjauksen avulla opiskelija oppii ymmärtämään, miten hänen tekemänsä valinnat ja päätökset ovat suhteessa ura- ja elämänsuunnitteluun. Aikuisten perusopetuksen lähtökohtana on näkemys siitä, että aikuisopiskelija rakentaa osaamistaan aikaisemmin oppimilleen tiedoille ja taidoille, elämäkokemukselleen ja mahdollisille rinnakkaisille opinnoille. Ohjauksen avulla edistetään koulutuksellista yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä ehkäistään syrjäytymistä.

Ohjauksen tavoitteena on tukea opiskelijoita siten, että heillä on yhdenvertaiset mahdollisuudet suoriutua opinnoistaan. Opiskelijan kokonaisvaltainen ohjaus on koko oppilaitoksen yhteinen tehtävä. Ohjauksen tavoitteena on lisätä opiskelijan oppimisvalmiuksia ja oppimaan oppimisen taitoja sekä ymmärtämystä omien valintojen ja toiminnan seurauksista. Samalla opiskelijan elämänsuunnittelun ja -hallinnan taidot kehittyvät. Ohjauksella tuetaan opiskelijan taitoa arvioida realistisesti omia edellytyksiään ja mahdollisuuksiaan opintojen eri vaiheissa. Ohjauksella lisätään myös hyvinvointia ja ehkäistään ennalta opintojen keskeyttämistä.

Ohjauksen avulla opiskelija saa opintojen aloittamiseen ja suorittamiseen sekä jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvät keskeiset tiedot ja taidot. Lisäksi hän saa monipuolisen kuvan koulutusmahdollisuuksista, ammateista ja työelämästä jatkosuunnitelmiensa tueksi. Opiskelijaa tulee ohjata käyttämään erilaisia ohjaus-, neuvonta- ja tietopalveluita. Tavoitteena on,

että opiskelija tuntee keskeiset jatkokoulutukseen ja ammatinvalintaan liittyvät tietolähteet, osaa etsiä tietoa sekä käyttää niitä jatko-opintoihin hakeutumisen tukena.

Helsingin aikuislukiossa toimitaan ”koko koulu ohjaa”-periaatteen mukaan. Opiskelijoiden eteneminen menestyksellisesti opinnoissaan on koko koulun yhteinen tavoite ja edellyttää siksi yhteistä vastuunottoa ohjaamisesta ja opintojen etenemisen seurannasta. Ohjauksessa on erityisen tärkeää ajantasaistettu tiedon kulku eri ohjaavien tahojen välillä.

Ohjauksen työnjako on seuraava:

Aineenopettaja ohjaa opiskelijaa opettamansa aineen opiskelutaidoissa, auttaa häntä kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan ja tukee opiskelijoiden jatko-opintovalmiutta ja työelämätuntemusta oman oppiaineensa osalta.

Ryhmänohjaaja ohjaa koulun käytäntöihin ja seuraa opinnoissa etenemistä.

Opintojen ohjaaja antaa ohjausta ja tukea erityisesti opintojen loppuunsaattamiseen ja jatko-opintoihin liittyvissä kysymyksissä.

Ohjaustoiminta järjestetään henkilökohtaisena, pienryhmä- ja ryhmämuotoisena ohjauksena. Henkilökohtaisessa ohjauksessa opiskelijan tulee voida keskustella opintoihin, koulutus- ja ammatinvalintoihin sekä tulevaisuuteen ja elämäntilanteeseen liittyvistä kysymyksistä. Aikuisten perusopetukseen voidaan sisällyttää myös erillisiä ohjauksen kursseja, joilla vahvistetaan opiskelijoiden työelämätietoja ja -taitoja sekä muiden ohjauksen tavoitteiden saavuttamista. Opiskelijan henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan voi sisältyä myös opiskelujaksoja muissa oppilaitoksissa sekä työelämään tutustumista.

Jokaiselle opiskelijalle tulee laatia henkilökohtainen opiskelusuunnitelma ja sen osana henkilökohtainen opinto-ohjelma. Näiden laadinnassa otetaan huomioon mahdollisuuksien mukaan opiskelijan aiemmat opinnot ja muutoin hankittu osaaminen. Henkilökohtaisessa opiskelusuunnitelmassa otetaan huomioon opiskeluun vaikuttavat taustatekijät sekä määrittellään opiskelun tavoitteet ja keskeiset sisällöt, opintojen suorittaminen ja suoritustavat, mahdolliset tukitoimet ja ohjauksen järjestäminen. Opinto-ohjelma on kooste opiskelijan pakollisista ja valinnaisista oppiaineista ja niihin kuuluvista kursseista tai muista opinnoista, jotka opiskelija tarvitsee saadakseen peruskoulun päättötodistuksen tai suorittaakseen muun opiskelulle asetetun tavoitteen.

Henkilökohtainen opiskelusuunnitelma laaditaan opiskelijan ja opinto-ohjaajan yhteistyönä ja sen toteutumista seurataan ja arvioidaan koko koulutuksen ajan. Suunnitelman laatimisessa ja seurannassa tehdään tarpeen mukaan moniammatillista yhteistyötä. Opiskelijan taustasta riippuen hänen asioitaan saattavat hoitaa oppilaitoksen edustajien lisäksi eri viranomaiset. Yhteistyö voi olla tarpeiden ja erityisryhmien mukaan muotoutuvaa maahanmuuttajien kotoutumisprosessin tukemista, romanijärjestöjen kanssa tehtävää yhteistyötä, opiskelun tukemista sosiaalityöntekijöiden tai vankilahenkilökunnan kanssa tai muiden toimijoiden ja tukiverkkojen kanssa tehtävää yhteistyötä. Opiskelusuunnitelmaa tehtäessä on hyvä ottaa huomioon opiskelijalle mahdollisesti työ- ja elinkeinotoimistossa tai kunnassa tehty kotoutumissuunnitelma.

Henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan kirjataan myös ne aikuisten perusopetuksen alkuvaiheen opinnot, joita opiskelija tarvitsee ja jotka hän aikoo suorittaa saavuttaakseen tarvittavan osaamisen voidakseen jatkaa opintojaan varsinaisen aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaan. Alkuvaiheen aikaiseen opiskelusuunnitelmaan voidaan kirjata myös mahdollisia varsinaiseen aikuisten perusopetukseen kuuluvia opintoja.

5.2 Oppimisen ja opiskelun tuki

Perusopetuslain mukaan opetus järjestetään opiskelijoiden iän ja valmiuksien mukaisesti. Tämä on lähtökohta järjestettäessä myös aikuisten perusopetusta, jossa opiskelee hyvin eri-ikäisiä ja eri elämäntilanteissa olevia opiskelijoita. Opetus ja tuki järjestetään ottaen huomioon sekä kunkin opiskelijan että opetusryhmän erilaiset lähtökohdat, vahvuudet ja kehitystarpeet. Oppimisen ja opiskelun tukeminen merkitsee yhteisöllisiä ja oppimisympäristöön liittyviä ratkaisuja sekä opiskelijoiden yksilöllisiin tarpeisiin vastaamista. Jokaisella opiskelijalla tulee olla mahdollisuus omista lähtökohdistaan käsin onnistua oppimisessa, kehittyä oppijana sekä kasvaa ja sivistyä ihmisenä. Tuen tehtävänä on ehkäistä ongelmien monimuotoistumista ja syvenemistä sekä pitkäaikaisvaikutuksia.

Tuen tarpeen taustalla voi olla esimerkiksi kielellinen, matemaattinen, motorinen tai tarkkaavaisuuden häiriö. Opiskelijalla voi olla tuen tarve myös mielenterveyteen, sosiaaliseen sopeutumattomuuteen, traumaattisiin kokemuksiin tai elämäntilanteeseen liittyvien ongelmien vuoksi.

Opetuksen eriyttäminen on ensisijainen keino ottaa huomioon opiskelijoiden erilaisuus. Työskentelyssä tulee ottaa huomioon kaikkien opiskelijoiden valmiudet ja tarpeet. Näitä ovat oppimisen erilaiset lähtökohdat, opiskelijoiden kieli- ja kulttuuritausta sekä opetuskielen osaamisen taso. Opiskelijaa autetaan ymmärtämään opetuksen tavoitteet ja merkitys. Opiskelijoille annetaan onnistumista edistävää ohjausta ja tukea. Koulun toimintakulttuuria kehitetään sellaiseksi, että se edistää koulun henkilöstön ja opiskelijoiden välistä sekä opiskelijoiden keskinäistä yhteistyötä ja vertaisoppimista.

Erityistä huomiota tulee kiinnittää oppimisen esteiden ja oppimisvaikeuksien ennaltaehkäisyyn ja varhaiseen tunnistamiseen. Esteettömässä oppimisympäristössä otetaan jo etukäteen huomioon mahdollisia oppimisen

esteitä, tällöin myöhemmin järjestettävälle tuelle ei välttämättä ole tarvetta. Tuen tarpeen tunnistaminen pohjautuu opiskelijan omiin, opettajien ja muun henkilöstön havaintoihin. Opiskelija voidaan ohjata selvittämään tuen tarvettaan myös koulun ulkopuolisten tahojen avulla. Koulussa käytössä olevia toimintatapoja, opetusjärjestelyjä ja oppimisympäristöjä sekä niiden soveltuvuutta opiskelijalle tarkastellaan. Tämän pohjalta arvioidaan, voidaanko näitä muuttamalla toteuttaa opiskelijalle aikaisempaa paremmin sopivia pedagogisia ratkaisuja. Arvioinnissa ja tuen suunnittelussa hyödynnetään mahdollisten muiden arviointien tuloksia ja otetaan huomioon opiskelijalle aiemmin annettu tuki.

Opiskelijoita ohjataan tunnistamaan omat voimavaransa, oppimiseen liittyvät vahvuutensa ja kehittymistarpeensa. Erityistä huomiota tulee kiinnittää opiskelijan oppimisen valmiuksiin, oppimaan oppimisen kehittämiseen ja mahdollisuuteen ottaa vastuuta omasta opiskelustaan, sen suunnittelusta, tavoitteenasettelusta, toteuttamisesta ja arvioinnista. Opettaja arvioi ja antaa kannustavaa palautetta opiskelijoidensa edistymisestä sekä suunnittelee opetuksen, oppimisympäristöt ja mahdolliset tukitoimet.

Tukimuotoina voivat olla opetuksen eriyttäminen, opintojen painottaminen opiskelijan tarpeiden mukaan, monipuolinen opinto-ohjaus ja opiskeluhuolto. Opiskelija ohjataan mahdollisuuksien mukaan muiden toimijoiden tukitoimien piiriin. Eri oppiaineille ominaisten opiskelustrategioiden ja monipuolisten työtapojen käyttö edistävät oppimista. Opiskelijan henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan kirjataan tarvittavat yksilölliset tukitoimet ja tuki eri oppiaineissa. Työskentelyssä ja arvioinnissa tulee käyttää menetelmiä, joiden avulla opiskelija kykenee mahdollisimman hyvin osoittamaan osaamisensa. Opetuksessa voidaan käyttää perusopetuslain mukaisia erityisiä opetusjärjestelyjä.

5.3 Opiskeluhoolto

Perusopetuksen koko oppimäärää aikuisten perusopetuksen perusteiden mukaan opiskeleviin (tutkintotavoitteiset opiskelijat) sovelletaan oppilas- ja opiskelijahuoltolakia (1287/2013). Opetuksen järjestäjällä tulee olla lain edellyttämä oppilaitoskohtainen opiskeluhooltosuunnitelma. Opiskeluhoollon järjestämisessä ja toteuttamisessa noudatetaan soveltuvien osien samoja periaatteita kuin oppivelvollisten perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määrätään (Määräys 4/011/2014).

Opiskeluhoollon tarkoituksena on varmistaa opiskelijoiden yhdenvertainen mahdollisuus oppimiseen ja hyvinvointiin sekä huolehtia oppilaitosyhteisön hyvinvoinnista ja opiskeluympäristön terveellisyydestä ja turvallisuudesta. Tavoitteena on ongelmien ehkäisy ja tarvittavan tuen järjestäminen mahdollisimman varhain. Opiskeluhoolltoa toteutetaan yhteisöllisenä ja yksilökohtaisena.

Aikuisten perusopetukseen tai perusopetukseen valmistavaan koulutukseen osallistuvalla opiskelijalla on oikeus saada maksutta opetukseen osallistumisen edellyttämä opiskeluhoolto. Opiskeluhoollon kokonaisuus muodostuu opetuksen järjestäjän hyväksymän opetussuunnitelman mukaisesta opiskeluhoolllostä sekä opiskeluhoollon palveluista, joita ovat psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palvelut.

Yhteisöllinen opiskeluhoolto on keskeinen osa aikuisten perusopetuksen toimintakulttuuria ja ensisijainen tapa toteuttaa opiskeluhoolltoa. Yhteisöllinen opiskeluhoolto on ennaltaehkäisevää ja sen tehtävänä on vahvistaa huolenpidon ja turvallisuuden ilmapiiriä oppilaitosyhteisössä. Osallisuutta edistävät toimintatavat sekä ulkopuolisuuden ja syrjäytymisen ehkäiseminen kuuluvat yhteisölliseen opiskeluhoolltoon. Tärkeää on puuttua nopeasti arjen tasolla ilmeneviin ongelmiin esim. opiskelijaryhmissä opiskeluhoollon kautta.

Yksilökohtaisella opiskeluhoollolla edistetään opiskelijan kokonaisvaltaista terveyttä, hyvinvointia ja oppimista. Aikuisten perusopetuksessa yksilökohtainen opiskeluhoolto voi olla opiskelijan tukena tunne-elämään, itsetuntemukseen ja elämäntilanteeseen liittyvissä kysymyksissä. Opiskeluhooltotyöhön kuuluvat myös opiskelutaitojen, opiskelukyvyn ja -motivaation sekä elämänhallinnan lisääminen.

Yksilöllistä opiskeluhoolta toteutetaan yhteistyössä opiskelijan kanssa ja hänen suostumuksellaan. Opiskelijan itsenäinen asema opiskeluhooltoon liittyvissä kysymyksissä otetaan huomioon. Opiskelijalle sekä myös alle 18 -vuotiaan opiskelijan huoltajalle annetaan tietoa opiskelijan oikeuksista, opiskeluhoollon toimintatavoista ja tietojen käsittelystä yksilökohtaisessa opiskeluhoollossa. Opiskelijoiden erilaiset lähtökohdat ja edellytykset sekä yksilölliset voimavarat ja tarpeet otetaan huomioon sekä opiskeluhoollon tuen rakentamisessa että oppilaitoksen arjessa. Vuorovaikutus opiskeluhoollossa on opiskelijaa arvostavaa ja luottamusta rakentavaa.

Opiskeluhoolto järjestetään monialaisena opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen yhteistyönä siten, että siitä muodostuu toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus. Opiskeluhoolto on kaikkien oppilaitosyhteisössä työskentelevien ja opiskeluhooltopalveluista vastaavien työntekijöiden tehtävä. Ensisijainen vastuu opiskeluyhteisön hyvinvoinnista on oppilaitoksen henkilökunnalla. Opiskeluhoolta toteutetaan yhteistyössä opiskelijan ja tarvittaessa huoltajan sekä muiden yhteistyötahojen kanssa. Opiskeluhoollossa noudatetaan tietojen luovuttamista ja salassapitoa koskevia säännöksiä.

5.4 Kurinpidollisten keinojen käyttö

Opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön, jossa työrauha ja opiskelun esteetön sujuminen on varmistettu. Työrau-

haan voidaan vaikuttaa monilla koulun keinoilla, joista keskeisiä ovat toimintakulttuurin kehittäminen, yhteistyö sekä yhteinen vastuunotto ja huolenpito. Pedagogisia ratkaisuja kehittämällä sekä luottamuksen ja välittämisen ilmapiiriä vahvistamalla luodaan edellytykset hyvän työrauhan rakentumiselle.

Opiskelijalle voidaan antaa kurinpidollisena keinona kirjallinen varoitus tai opiskelija voidaan erottaa enintään yhdeksi vuodeksi. Kurinpidossa ja työrauhan turvaamisessa voidaan käyttää vain laissa määrättyjä keinoja. Lisäksi on otettava huomioon, että kurinpidollisia keinoja käytettäessä noudatetaan hallinnon yleisiä oikeusturvaperiaatteita. Keinojen käytön tulee perustua asiallisiin, yleisesti hyväksyttäviin ja objektiivisiin syihin. Samanlaisista teoista tulee tekijästä riippumatta määrätä samanlainen seuraamus kuitenkin siten, että tekojen toistuminen voidaan ottaa huomioon raskauttavana tekijänä. Kurinpitoseuraamusten tulee olla suhteessa tekoon. Kurinpidollisia keinoja ei saa käyttää opiskelijoita häpäisevällä tai loukkaavalla tavalla.

Helsingin aikuislukiossa kurinpitomenettelyjen toteuttamisesta on laadittu erillinen suunnitelma. Suunnitelma on esillä koulun sähköisessä ympäristössä, opettajan oppaassa sekä opiskelijoiden opinto-oppaassa.

6 YHTEISTYÖ JA OPETUKSEN JÄRJESTÄMISTAPOJA

6.1 Yhteistyö

Opetushallinnossa ja aikuisten perusopetusta järjestävissä oppilaitoksissa tehdään yhteistyötä aikuisten perusopetuksen yhtenäisyyden, eheyden ja laadun varmistamiseksi, toiminnan avoimuuden lisäämiseksi sekä opiskelijoiden oppimisen tukemiseksi ja toimivien opiskelupolkujen rakentamiseksi. Yhteistyötä tarvitaan myös oppimisympäristöjen monipuolisuuden ja kouluyhteisön hyvinvoinnin turvaamisessa sekä koulun toiminnan suunnittelussa, arvioinnissa ja kehittämisessä. Yhteistyö on suunnitelmallista, ja sen toteutumista arvioidaan yhdessä yhteistyökumppaneiden kanssa.

6.2 Opiskelijoiden osallisuus

Opiskelijoiden osallisuuden vahvistaminen on tärkeä osa aktiiviseksi kansalaiseksi kasvamisen prosessia. Osallistamisen lähtökohtana on opiskelijan kokemus kuulluksi tulemisesta. Opiskelijoiden palautetta kerätään systemaattisesti sekä kurssipalautteina että erilaisten kyselyiden kautta. Palautteen antaminen on aikuisten perusopetuksen opiskelijoille usein helpompaa suullisesti keskustellen ja haastatellen kuin kirjallisesti. Opetajan, ryhmänohjaajien ja opintojen ohjaajien kanssa käydyt keskustelut ovat tärkeitä osallisuuden kokemukselle.

Helsingin aikuislukiossa opiskelijoita kannustetaan osallistumaan koulun toimintaan ja sen kehittämiseen. Osallistuminen on helpompaa kun koulun toimintaa tehdään opiskelijalle näkyväksi ja toiminnasta tiedotetaan riittävästi eri tavoin. Opiskelijan tulee kokea itsensä tärkeäksi ja merkityk-

selliseksi osaksi kouluyhteisöä. Yhteisöllisyyden tunnetta vahvistetaan ottamalla opiskelijat mukaan osallistumaan ja järjestämään koulun yhteisiä tapahtumia kuten juhlia, myyjäisiä, ulkoilupäiviä tai teema-viikkoja. Hyvän yhteishengen takaamiseksi on tärkeää tutustuttaa opiskelijat toisiinsa ja koulun toimintakulttuuriin. Uusien opiskelijoiden perehdyttämisessä ja ryhmäyttämisessä ovat mukana opettajan lisäksi myös vanhat opiskelijat tutor-toimintaa kehittämällä. Jatko-opintoihin tai työelämään päässeitä koulun entisiä opiskelijoita voidaan kutsua koululle kertomaan kokemuk-
sistaan.

Helsingin aikuislukiossa toimii opiskelijakunta, jonka tehtävänä on vaikuttaa koulun viihtyvyyteen, yhteistoimintaan, tasapuolisuuteen sekä opintojen ja opiskelun kehittämiseen. Opiskelijakuntaan kuuluvat kaikki koulun opiskelijat. Opiskelijakunta valitsee keskuudestaan hallituksen, joka johtaa opiskelijakunnan toimintaa. Opiskelijakuntatoimintaa tukee ohjaava opettaja.

6.3 Yhteistyö muiden tahojen kanssa

Aikuisten perusopetuksen järjestäjä tekee koulutukseen liittyvää yhteistyötä muiden tahojen kanssa omalla toiminta-alueellaan. Yhteistyön tarkoituksena on opiskelijan yhteiskuntaan integroitumisen ja kotoutumisen tukeminen ja sekä syrjäytymisen ehkäisyn varmistaminen. Yhteistyöllä varmistetaan opiskelijan kokonaisvaltainen tuki, joten siinä on tärkeä hyödyntää moniammatillisuutta.

Aikuisten perusopetuksessa oppilaitos tekee asiakohtaisesti harkiten yhteistyötä eri hallintokuntien ja muiden tahojen kanssa. Yhteistyö työvoimaviranomaisten kanssa on keskeistä erityisesti maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden työllistymisen tueksi. Opetuksen järjestäjän on hyödyllistä tehdä yhteistyötä myös kolmannen sektorin toimijoiden, erityisesti

maahanmuuttajien ja romanien omien organisaatioiden sekä kansalaisjärjestöjen kanssa.

Oppilaitos tekee työelämäyhteistyötä, joka mahdollistaa opiskelijoiden työelämään tutustumisen sekä luo edellytyksiä heidän työllistymiselleen. Oppilaitosten keskinäistä yhteistyötä tarvitaan erityisesti opiskelijan siirtyessä oppilaitoksesta ja oppilaitosmuodosta toiseen. Eri oppilaitokset voivat tehdä keskinäistä yhteistyötä myös monipuolistaakseen opetustarjontaa ja vahvistaakseen henkilöstön osaamista.

Alaikäisen opiskelijan kannalta on välttämätöntä, että oppilaitos tekee yhteistyötä kotien kanssa. Huoltajille voidaan esimerkiksi järjestää yhteisiä tapaamisia, joissa kerrotaan koulutusjärjestelmästä sekä keskustellaan opiskelusta aikuisten perusopetuksessa. Yhteistyön lähtökohtana on luottamuksen rakentaminen, tasavertaisuus ja keskinäinen kunnioitus. Yhteistyö edellyttää oppilaitoksen henkilöstön aloitteellisuutta sekä henkilökohtaista vuorovaikutusta huoltajien kanssa. Kodin ja oppilaitoksen yhteistyötä toteutetaan sekä yhteisö- että yksilötasolla.

Vankilaopetuksen osalta yhteistyötä tehdään rikosseuraamuslaitoksen, rikosseuraamusalueen tai vankilan kanssa.

6.4 Etäyhteyksiä hyödyntävä opetus

Aikuisten perusopetuksessa voidaan hyödyntää etäyhteyden kautta tapahtuvaa opetusta ja näin luoda monipuolisia opiskelumahdollisuuksia kaikkiin oppiaineisiin ja aihealueisiin. Aikuisten perusopetuksen oppimäärän opiskelu on mahdollista järjestää myös kokonaan etäopetuksena. Etäyhteyksiä hyödyntävällä opetuksella edistetään opiskelijoiden yhdenvertaisia mahdollisuuksia monipuoliseen ja laadukkaaseen opetukseen opiskelijamäärästä, oppilaitoksen sijainnista tai opiskelijan elämäntilanteesta riippumatta.

Etäyhteyksiä hyödyntämällä opetusta voidaan sekä eriyttää että eheyttää. Opetuksella voidaan vastata opiskelijoiden yksilöllisiin tarpeisiin - tarjota erityislahjakkuuden kehittymistä tukevaa opetusta, syventää oppilaitoksen tarjoamaa oppimisen ja opiskelun tukea tai huolehtia opetuksesta esimerkiksi työssäkäynnin tai lastenhoidon ohessa tai joissakin poikkeustilanteissa. Etäyhteyksien avulla opetusta ja opiskelua voidaan toteuttaa monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä. Tällöin oppimisen tukena voidaan käyttää eri opettajien osaamista, opetusteknologiaa sekä koulun yhteistyökumppaneiden, työelämän ja mahdollisten kansainvälisten verkostojen asiantuntemusta opiskelijoiden tarpeiden ja opetuksen tavoitteiden mukaisesti.

6.5 Vankilaopetus

Helsingin aikuislukio vastaa Helsingin vankilan koulussa järjestettävästä opetuksesta. Vankina olevalle opiskelijalle, joka ei ole suorittanut perusopetuksen oppimäärää, pyritään tarjoamaan mahdollisuus sen suorittamiseen. Vankina olevan opiskelijan opintoja ohjataan ja opintomenestystä seurataan. Opintojen etenemistä voidaan tehostaa tunnustamalla osaamista, joka on karttunut ennen vankeusaikaa ja vankeusaikana eri koulutuksissa ja työelämässä, sekä oppilaitosten, vankilahenkilökunnan ja opiskelijan keskinäisellä yhteistyöllä.

Ryhmämuotoisen opetuksen rinnalla voidaan tarjota mahdollisuus itsenäiseen opiskeluun, jota voidaan tukea esimerkiksi käyttämällä etäyhteyksiä opetuksessa. Tällöin noudatetaan rikosseuraamuslaitoksen turvallisuusohjeita. Opiskelu toimii usein myös osana vangin kuntoutumista. Erityisesti aikuisten perusopetuksen alkuvaiheen opinnot, joita voidaan integroida vankilan muuhun toimintaan, tukevat arjen taitojen kehittymistä sekä antavat vankina olevalle opiskelijalle tietoa ja kokemusta hänen omista oppimistaidoistaan. Vankina olevan opiskelijan perusopetuksen

opintoja voidaan integroida myös ammatilliseen perusopetukseen valmistavaan opetukseen.

Koska heikoimmin koulutetuilla ja nuorilla vangeilla on muita useammin käsitys itsestään heikkona oppijana, onnistumiskokemukset opinnoissa voivat kannustaa jatkamaan keskeytyneitä perusopetuksen opintoja ja suunnittelemaan tulevia opintoja. Aikuisten perusopetuksen avulla voidaan lisätä vankien kiinnostusta ja valmiuksia hakeutua toisen asteen koulutukseen ja tukea täten elinikäisen oppimisen periaatteen toteutumista. Opintojen jatkumista vangin siirtyessä vankilasta toiseen voidaan tukea oppilaitoksen ja vankilahenkilökunnan ja opiskelijan yhteistyöllä sekä joustavilla opetusjärjestelyillä.

7 OPPIMISEN ARVIOINTI

7.1 Arvioinnin tehtävä

Arvioinnin tehtävänä on ohjata, rohkaista ja kannustaa opiskelua sekä kehittää edellytyksiä itsearviointiin. Arvioinnin tulee olla totuuden- ja oikeudenmukaista sekä tasa-arvoista ja perustua monipuoliseen näyttöön. Opettajan antamalla palautteella on suuri merkitys siihen, minkälaisen käsityksen opiskelija muodostaa itsestään oppijana ja ihmisenä. Arviointi ja palautteen antaminen ovat opettajan käytössä olevia pedagogisia keinoja opiskelijan oppimisen ohjaamisessa ja tukemisessa. Arvioinnin kautta opiskelijan edistyminen tehdään näkyväksi läpi oppimisprosessin. Arvioinnin avulla saatua tietoa hyödynnetään opetuksen ja muun koulutuksen suunnittelussa sekä myös opiskelijan jatko-opiskelu- ja uravaihtoehtojen suunnittelussa.

Opettajat huolehtivat siitä, että opiskelijat saavat alusta lähtien onnistumisen kokemuksia sekä oppimista ohjaavaa ja kannustavaa palautetta. Epäonnistumiset tai virheelliset ratkaisut ovat osa oppimisprosessia ja niitä hyödynnetään opetuksessa oppimista edistävällä ja opiskelijoita kunnioittavalla tavalla. Opiskelijoiden osallisuutta edistää keskusteleva ja vuorovaikutteinen toimintatapa palautteen antamisessa. Opiskelijoiden edellytyksiä itsearviointiin ja itsearviointitaitoja kehitetään vähitellen.

Opiskelijalla on oikeus saada tietoa arviointiperusteista ja niiden soveltamisesta opiskelijan arviointiin. Opiskelijalle annetaan riittävän usein tietoa opintojen edistymisestä. Opettajan ja opiskelijan yhteiset keskustelut edistävät keskinäistä luottamusta sekä antavat tietoa oppimisen tavoitteista ja opiskelijan tilanteesta. Alaikäisten opiskelijoiden huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö on tärkeää.

Arviointi on myös opettajan itsearvioinnin ja oman työn reflektoinnin väline. Opiskelijat ovat opettajan peili ja opettajan tehtävä on kaikin keinoin auttaa opiskelijoita oppimaan. Oppivassa yhteisössä kaikki palaute on tärkeää toiminnan kehittämisen kannalta ja koko arviointikulttuurin tulee tukea oppimista.

7.2 Arvioinnin kohteena oppiminen ja työskentely

Arviointi kohdistuu opiskelijan oppimiseen ja työskentelyyn. Luotettava arviointi edellyttää näiden osa-alueiden monipuolista havainnointia ja dokumentointia. Aikuisten perusopetuksessa ei arvioida käyttäytymistä.

Oppimisen arviointi sisältää sekä opinnoissa edistymisen että osaamisen tason arviointia ja palautteen antamista niistä. Edistymistä tarkastellaan sekä suhteessa aiempaan osaamiseen että asetettuihin tavoitteisiin. Edistymisen huolellinen seuranta on tarpeen koko perusopetuksen ajan, jotta opetuksen, ohjauksen ja tuen keinoin voidaan huolehtia siitä, että opiskelijalla on edellytykset opinnoissa etenemiseen.

Osaamisen tasolla tarkoitetaan opiskelijan eri tavoin osoittamaa osaamista suhteessa asetettuihin tavoitteisiin ja arvioituna opiskelijan suoritus-ten perusteella. Osaamisen tason arvioimiseksi opiskelijan työn tuloksia tai suorituksia tarkastellaan mahdollisimman monipuolisesti. Tiedollisen ja taidollisen osaamisen tason arvioinnissa hyödynnetään kunkin oppiaineen valtakunnallisesti määritettyjä aikuisten perusopetuksen päättöarvioinnin kriteereitä. Osaaminen nähdään koko perusopetuksen ajan vahvistuvana, kumuloituvana prosessina.

Työskentelytaitoja harjoitellaan eri oppiaineissa, monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa ja koulun muussa toiminnassa. Opettaja ohjaa opiskelijoita sekä yksilöinä että ryhmänä suunnittelemaan työtään ja käyttämään

oppimista edistäviä työskentelytapoja. Jälkikäteen tarkastellaan suunnitelmien toteutumista sekä arvioidaan työskentelyn onnistumista ja siihen vaikuttaneita tekijöitä.

Työskentelyn arviointi on osa oppiaineissa tehtävää arviointia. Tällöin arviointi perustuu oppiaineiden ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien tavoitteiden sisältämiin työskentelyn tavoitteisiin.

Arvioinnin ja palautteen tehtävänä on osaltaan kehittää opiskelijoiden työskentelytaitoja. Palautetta annetaan sekä itsenäisen että yhdessä työskentelyn taidoista. Työskentelylle asetettavissa tavoitteissa keskeisiä ovat taito suunnitella, säädellä ja arvioida omaa työtään, taito toimia vastuullisesti ja parhaansa yrittäen sekä taito toimia rakentavassa vuorovaikutuksessa. Prosessioppimista painottavat oppimiskokonaisuudet ohjaavat säännölliseen oman työskentelyn arviointiin ja tavoitteellisuuteen. Oppimista tehostavien työtapojen opettaminen erityisesti heikommille opiskelijoille on tärkeää. Tuntityöskentelyn lisäksi kotitehtävien säännöllinen tekeminen liittyy opinnoissa menestymiseen ja on tärkeää, että kotitehtävien tekemiseen ohjataan ja kannustetaan myös arvioinnin kautta.

7.3 Arvioinnin perustuminen tavoitteisiin ja kriteereihin

Oppimisen ja työskentelyn arvioinnin sekä palautteen antamisen opiskelijalle tulee aina perustua opetussuunnitelman perusteissa asetettuihin ja paikallisessa opetussuunnitelmassa tarkennettuihin tavoitteisiin. Opiskelijoita ja heidän suorituksiaan ei verrata toisiinsa eikä arviointi kohdistu opiskelijan persoonaan, temperamenttiin tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Opettajat huolehtivat, että tavoitteet ja arviointiperusteet ovat opiskelijoiden tiedossa. Tavoitteiden pohtiminen ja oman oppimisen edistymisen tarkastelu suhteessa tavoitteisiin on tärkeä osa myös opiskelijan itsearviointitaitojen kehittämistä.

Alkuvaiheen arvioinnin kohteet ja varsinaisen perusopetuksen päättöarvioinnin kriteerit on laadittu tukemaan opettajien työtä ja yhtenäistämään arviointia. Päättöarvioinnin kriteerit eivät ole opiskelijalle asetettuja tavoitteita, vaan ne määrittelevät hyvää osaamista eli arvosanaan 8 vaadittavan tason.

7.4 Kannustava ja ohjaava palaute

Pääosa arvioinnista on lukuvuoden aikana tapahtuvaa, päivittäisessä työskentelyssä annettavaa monipuolista palautetta. Se edellyttää opettajalta oppimisprosessiin liittyvää havainnointia ja vuorovaikutusta opiskelijoiden kanssa. Tärkeätä on myös opiskelijoiden toimijuutta kehittävä vertaisarviointi ja itsearviointi. Opettajan tehtävänä on suunnitella ja luoda tilanteita, joissa yhdessä pohtien annetaan ja saadaan oppimista edistävää ja motivoivaa palautetta.

Oppimista edistävä palaute on luonteeltaan laadullista ja kuvailevaa sekä oppimisen solmukohtia analysoivaa ja ratkovaa vuorovaikutusta. Se ottaa huomioon erilaiset tavat oppia ja työskennellä. Opiskelijoita ohjataan palautteen avulla tunnistamaan edistymistään ja jäsentämään oman oppimisensa eri vaiheita sekä löytämään erilaisia keinoja tavoitteisiin pääsemiseksi. Palaute auttaa opiskelijoita vähitellen ohjaamaan omaa oppimistaan, asettamaan itselleen tavoitteita ja käyttämään onnistumista parantavia oppimisstrategioita. Tällainen formatiivinen arviointi ja ohjaava palaute edistävät opiskeltavien asioiden jäsentymistä tieto- ja taitokokonaisuuksiksi sekä kehittävät opiskelijoiden metakognitiivisia taitoja ja työskentelytaitoja.

Opiskelijoille tulee antaa tietoa opintojen edistymisestä ja työskentelystä riittävän usein. Opettajan antaman opiskelijoiden oppimisprosessiin liittyvän palautteen tulee olla ohjaavaa. Ohjaus auttaa opiskelijaa ymmärtämään, mitä on tarkoitus oppia ja mitä hän on jo oppinut. Palautteen avulla

opiskelijaa autetaan ymmärtämään mitä hänen on tarkoitus oppia ja mitä hän on jo oppinut sekä miten omaa oppimistaan voisi edistää lisää.

7.5 Monipuolinen arviointi

Arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä ja huolehditaan mahdollisuuksista hyödyntää tieto- ja viestintätekniikkaa. Opettaja kerää tietoa opiskelijoiden edistymisestä esimerkiksi tuntitehtävillä, kotitehtävillä, keskusteluilla ja muilla ryhmä- ja paritöillä. Opiskelijan osaamisen tunteminen helpottuu kun samoja opiskelijoita opetetaan enemmän kuin yhden kurssin verran. Jotta arviointi voisi olla monipuolista täytyy myös opetusmenetelmien olla monipuolisia. Arvioinnin välineinä voivat toimia esimerkiksi oppimistehtävät, projektityöt, portfolioit, erilaiset kokeet (yhteisöllinen koe, aineistokoe, suullinen koe, sähköinen koe) tai testit, itsearviointi, vertaisarviointi, oppimispäiväkirjat, esseet, kirjoitelmat, tutkimukset tai muut tuotokset, jatkuva työskentely yksilönä tai ryhmänä, oppimisprosessin arviointi, sanallinen arviointi sekä opettajan ja oppilaan väliset keskustelut.

7.6 Itsearviointi ja vertaisarviointi

Oman oppimisen ja opintojen edistymisen analyttinen tarkastelu ohjaa opiskelijoita toimimaan yhä itseohjautuvammin. Opettaja auttaa opiskelijoita ymmärtämään opiskelun tavoitteet ja etsimään niiden saavuttamiseksi parhaita toimintatapoja. Itsearvioinnissa opiskelijaa ohjataan tunnistamaan omat vahvuutensa sekä myös hyväksymään erilaisten vaihtuvien elämäntilanteiden ja oman hyvinvoinnin vaikutuksen oppimiseen. On tärkeää, että opiskelija oppii näkemään hyvien oppimistulosten syntyvän työn tekemisen kautta. Opiskelijoita ohjataan myös ryhmänä havainnoimaan oppimistaan ja sen edistymistä sekä siihen vaikuttavia tekijöitä. Opettajan on tärkeää kehittää opiskelijoiden vertaisarviointitaitoja osana

ryhmän työskentelyä. Näin opiskelijoilla on mahdollisuus oppia antamaan ja saamaan rakentavaa palautetta.

Vertaisarviointi on myös vertaisoppimista ja opettamista. On tärkeää, että oppivassa yhteisössä rakentavaa palautetta antavat muutkin kuin opettaja. Opiskelijoita onkin hyvä kannustaa kertomaan opettajalle ja muille opiskelijoille, onko opetettava asia vaikea ja haluavatko he harjoitella sitä lisää. Kun opiskelija on oppinut uuden asian, voi hän jakaa osaamisensa muille. Vertaisarvioinnissa aikuisten opiskelijoiden omaa asiantuntemusta ja elämäkokemusta voidaan hyödyntää. Vertaisarviointia voidaan toteuttaa myös esimerkiksi ryhmätöitä tekemällä, jolloin jokainen ryhmän jäsen oppii arvioimaan ryhmän toimintaa sekä kantamaan vastuuta sen onnistumisesta. Vertaisarviointi tukee myös itsearviointitaitojen kehittymistä sekä omien vahvuuksien tunnistamista kun opiskelija peilaa itseään toisiin opiskelijoihin.

7.7 Opiskelijoiden valmiuksien huomioon ottaminen

Arviointikäytännöt ja palautteen antaminen tulee suunnitella ja toteuttaa opiskelijoiden edellytysten mukaisesti. Oppimisvaikeudet tulee ottaa huomioon arviointi- ja näyttötilanteita suunniteltaessa ja toteutettaessa. Palautetta annettaessa kiinnitetään huomiota opiskelijoiden onnistumisiin sekä oppimisen edistymiseen suhteessa aiempaan osaamiseen. Erilaisissa arviointi- ja näyttötilanteissa varmistetaan, että opiskelija ymmärtää tehtävänannon ja saa riittävästi aikaa tehtävän suorittamiseen. Opetus- ja koemateriaalissa tulee olla myös sellaisia tehtäviä, jotka sopivat heikomille lukijoille tai heikommin kieltä osaaville, jotta hekin saavat kokea onnistuvansa.

Maahanmuuttajien ja vieraskielisten opiskelijoiden arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kielitausta, suomalaisen opiskelukulttuurin tunte-

mus sekä kehittyvä suomen kielen taito. Pääpaino on opiskelijan edistymisen arvioinnissa. Arvioinnissa käytetään monipuolisia, joustavia ja opiskelijan tilanteeseen sovitettuja arviointitapoja, jotta opiskelija voi osoittaa osaamisensa oppiaineissa mahdollisista suomen kielen puutteista huolimatta. Monipuolista arviointia tulee tehdä eri menetelmillä jatkuvasti. Esimerkiksi kokeen kielellinen yksinkertaistaminen, sanakirjan ja lähdemateriaalin salliminen, suulliset kokeet, pidennetty koeaika sekä portfolioarviointi ovat tällaisia menetelmiä. Arviointipalaute on tärkeää, koska se auttaa opiskelijaa tunnistamaan omaa osaamistaan ja kehittymistarvettaan.

7.8 Opinnoissa eteneminen

Aikuisille tarkoitettussa perusopetuksessa edetään vuosiluokattomasti.

Alkuvaiheen opiskelija suorittaa henkilökohtaiseen opinto-ohjelmaansa kuuluvia opiskelukokonaisuuksia edeten opintokokonaisuudesta tai kursista toiseen. Kun opiskelija on perusopetuksen alkuvaiheessa suorittanut hyväksytysti kaikki opinto-ohjelmaansa kuuluvat opinnot jossakin oppiaineessa tai muutoin saavuttanut tavoitteena olevan osaamisen, hän voi siirtyä joustavasti opiskelemaan näiden oppiaineiden varsinaisen perusopetuksen oppimääriä. Alkuvaiheen opetus voi olla ainejakoista tai eheytettyä. Alkuvaiheen opintoja voidaan jaksottaa ja kurssittaa.

Varsinaisen perusopetuksen opinnoissa edetään kurssimuotoisesti. Opinnoissa etenemisen turvaamiseksi opetus ja arviointikäytännöt suunnitellaan siten, että opiskelijalla on riittävästi monipuolisia mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan. Opiskelijan opinnoissa etenemisen kokonaistilannetta tulee tarkastella riittävän ajoissa. Opiskelijalla on oikeus saada tarvitsemaansa ohjausta ja muuta tukea tilanteessa, jossa hän sairauden, oppimisvaikeuksien, vaikeasta elämäntilanteesta johtuvien poissaolojen tai muun syyn vuoksi on jäänyt tai on vaarassa jäädä jälkeen opinnoissaan.

7.9 Hyväksilukeminen ja osaamisen osoittaminen erityisessä tutkinnossa

Aikuisten perusopetuksessa voidaan perusopetuslain 18 § 1-kohdan nojalla ottaa huomioon opiskelijan aiemmin suorittamat opinnot. Kyseisen säännöksen mukaan opiskelijan opetuksessa voidaan ottaa huomioon tilanne, jossa opiskelijalla katsotaan olevan ennestään perusopetuksen oppimäärää joltakin osin vastaavat tiedot ja taidot. Tämä tarkoittaa, että opiskelijalle voidaan lukea hyväksi muualla suoritettuja opintoja, jotka ovat tavoitteiltaan ja keskeisiltä sisällöiltään aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman mukaisia. Kun opiskelijalle luetaan hyväksi opintoja muista suomalaisista oppilaitoksista, pitäydytään suoritusoppilaitoksen antamaan arviointiin.

Aikuisten perusopetuksen oppimäärää vastaavaa osaamista voidaan myös todeta ja arvioida perusopetuslain (38 §) ja -asetuksen (23 §) mukaisessa erityisessä tutkinnossa. Tutkinnon voi järjestää se, jolla on lupa järjestää perusopetusta. Tutkintoon osallistuvan tulee osoittaa, että hänen tietonsa ja taitonsa vastaavat tutkittavassa oppiaineessa perusopetuksen oppimäärän mukaisia tietoja ja taitoja. Tutkinnossa todetusta osaamisesta annettavista todistuksista on määräykset opetussuunnitelman perusteiden luvuissa 7.6 ja 7.7.

7.10 Todistukset alkuvaiheessa

Aikuisten perusopetuksen alkuvaiheessa käytettävät todistukset ovat

1. todistus aikuisten perusopetuksen alkuvaiheen opintojen suorittamisesta, joka annetaan opiskelijalle, joka on suorittanut kaikki henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmansa kuuluneet alkuvaiheen opinnot

2. todistus aikuisten perusopetuksessa suoritetuista alkuvaiheen opinnoista, joka annetaan opiskelijalle tarvittaessa tai pyydettyessä ja joka sisältää hänen siihen mennessä suorittamansa alkuvaiheen opinnot
3. erotodistus, joka annetaan opiskelijalle, joka eroaa oppilaitoksesta kesken opintojen.

Kaikkiin todistuksiin merkitään

- todistuksen nimi
- opetuksen järjestäjän ja oppilaitoksen nimi
- aikuisten perusopetuksen järjestämislupa
- opiskelijan nimi ja syntymäaika
- oppiaineittain tai opintokokonaisuuksittain opiskelijan hyväksytysti suorittamat aikuisten perusopetuksen alkuvaiheen opinnot, niiden tuntimäärä ja annettu arvio (S=hyväksytysti suoritettu, H=hylätty)
- todistuksen antamispäivä ja rehtorin allekirjoitus
- maininta siitä, että todistus on Opetushallituksen määräyksen 104/011/2014 mukainen todistus.

Todistukseen voidaan myös liittää opiskelijan henkilökohtainen opiskelusuunnitelma ja muita tarkentavia selvityksiä. Liitteistä ei tule merkintää todistuksiin.

7.11 Suoriutumisen arviointi varsinaisessa aikuisten perusopetuksessa

7.11.1 Kurssisuorituksen arviointi

Valtioneuvoston asetuksen 422/28.6.2012 §:ssä 7 mainittujen oppiaineiden kaikki pakolliset ja valinnaiset kurssit arvioidaan perusopetusasetuk-

sen 852/1998 10 § 3 momentin mukaisesti. Opiskelijan osaamista arvioidaan suhteessa kurssin tavoitteisiin siten kuin kunkin oppiaineen perustetekstissä on kuvattu. Päättöarvioinnin kriteerit on laadittu siten, että opiskelija saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin aikuisten perusopetuksen päättöarvioinnin kriteereiden edellyttämää osaamista. Joidenkin kriteerien saavuttamatta jäämisen voi kompensoida muiden kriteerien tason ylittäminen. Muiden perusopetukseen soveltuvien aineiden ja aihealueiden kurssit arvioidaan opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

Jos opiskelija opiskelee kurssin kokonaan tai osittain itsenäisesti, noudatetaan edellä mainittuja arviointiperiaatteita. Kurssin tavoitteiden saavuttamista on myös tällöin arvioitava riittävän laaja-alaisesti. Itsenäisesti opiskellusta kurssista edellytetään hyväksyttyä suoritusta, jotta se voidaan laskea oppiaineen oppimäärään.

Kurssisuorituksen arvioinnissa näitä periaatteita noudatetaan koskien myös niitä opiskelijoita, jotka on otettu opiskelijoiksi tarkoituksenaan suorittaa ainoastaan yksi tai useampi kurssi tahi korottaa sen tai niiden arvosanoja.

7.11.2 Oppiaineen oppimäärän arviointi ja päättöarvosanan muodostaminen

Oppiaineen oppimäärä muodostuu opiskelijan henkilökohtaisen opinto-ohjelman mukaisista oppiaineen pakollisista ja valinnaisista kursseista. Kaikki valtioneuvoston asetuksen (422/2012) 7 §:ssä mainittujen oppiaineiden pakolliset ja valinnaiset kurssit arvioidaan perusopetusasetuksen (852/1998) 10 § 3 momentin mukaisesti numeroin. Samoin arvioidaan yhteiskunnallisten ja luonnontieteellisten oppiaineiden oppimäärien keskenään valinnaiset kurssit. Muiden aineiden ja perusopetukseen soveltuvien aihealueiden oppimäärät arvioidaan paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

Oppiaineen oppimäärän arvosana eli opiskelijan saama päättöarvosana muodostetaan opiskelijan suoriutumisen, opetuksen tavoitteiden, arvioinnin kohteiden sekä päättöarvioinnin kriteerien pohjalta. Päättöarvosana kuvaa opiskelijan osaamisen tasoa suhteessa oppiaineen oppimäärän tavoitteisiin.

Jos opiskelija on vaihtanut äidinkielen ja kirjallisuuden, toisen kotimaisen kielen tai vieraiden kielten oppimääriä, arvioidaan päättöarvioinnissa se oppimäärä, jota hän on viimeksi opiskellut. Samoin menetellään, jos opiskelija on vaihtanut katsomusaineesta tai sen oppimäärästä toiseen.

Oppiaineen pakollisista ja valinnaisista kursseista opiskelijalla saa olla hylättyjä kurssiarvosanoja enintään seuraavasti:

Suoritettuja pakollisia ja valinnaisia kursseja yhteensä	joista voi olla hylättyjä kurssiarvosanoja enintään
1 - 2 kurssia	0
3 - 5 kurssia	1
6 – 8 kurssia	2
9 tai enemmän	3

Oppiaineen oppimäärän arvioinnissa ja päättöarvosanan määräytymisessä näitä periaatteita noudatetaan koskien myös niitä opiskelijoita, jotka on otettu opiskelijoiksi tarkoituksenaan suorittaa ainoastaan yhden tai useamman oppiaineen oppimäärä tahi korottaa sen tai niiden arvosanoja.

7.11.3 Perusopetuksen koko oppimäärän suoritus

Opiskelija on suorittanut aikuisten perusopetuksen koko oppimäärän, kun hän on suorittanut hyväksytysti kaikkien henkilökohtaiseen opinto-ohjelmaansa kuuluneiden oppiaineiden oppimäärät. Aikuisten perusopetuksen koko oppimäärä sisältää vähintään 44 kurssia, mutta vankilaopetuksessa

se voi olla 30 kurssia. Pakollisten kurssien lisäksi opiskelijan opinto-ohjelmaan kuuluu valinnaisia kursseja. Valinnaiset kurssit ovat joko tuntijaon mukaisten oppiaineiden kursseja tai muita perusopetukseen soveltuvien aineiden ja aihealueiden kursseja. Opiskelijan tulee opiskella vähintään yhtä kieltä A-kielen oppimäärän mukaisesti ja vähintään yhtä kieltä B-kielen oppimäärän mukaisesti. Opiskelijan tulee suorittaa kielistä yhteensä vähintään 14 kurssia. Yhteiskunnallisten ja luonnontieteellisten aineiden kursseja opiskelijan tulee suorittaa vähintään neljästä oppiaineesta.

Mahdollisia aikuisten perusopetuksen alkuvaihetta varten laadittuja kursseja ei oteta huomioon 44 kurssin – vankilaopetuksessa mahdollisesti 30 kurssin – vähimmäiskurssimäärää laskettaessa.

Aikuisten perusopetuksen päättöarvioinnissa numeroin arvioitavat yhteiset oppiaineet ovat äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli, vieras kieli, matematiikka, fysiikka, kemia, biologia, maantieto, uskonto tai elämänkatsomustieto sekä historia ja yhteiskuntaoppi.

7.11.4 Aikuisten varsinaisessa perusopetuksessa käytettävät todistukset ja todistusmerkinnät

Aikuisten perusopetuksessa käytettävät todistukset ovat

1. jaksotodistus
2. erotodistus
3. päättötodistus
4. todistus perusopetuksen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta
5. todistus osittain suoritetusta perusopetuksen oppimäärästä
6. todistus erityisessä tutkinnossa suoritetusta oppimäärästä tai suoritetuista oppimääristä.

Todistuksiin merkitään

- todistuksen nimi
- opetuksen järjestäjän ja koulun nimi

- järjestämislupa
- opiskelijan nimi ja syntymäaika, päättötodistukseen myös henkilötunnus
- todistuksen antamispäivä
- rehtorin allekirjoitus
- opiskelijan opinto-ohjelmaan sisältyneet opinnot eri oppiaineissa, niiden kurssimäärä sekä annetut arvosanat
- arvosana-asteikko
- maininta siitä, että todistus on Opetushallituksen määräyksen 104/011/2014 mukainen.

Todistukseen voidaan liittää muu todistus opiskelijan erityisestä osaamisesta. Päättötodistusta lukuun ottamatta todistuksissa voidaan numeroarvosanaa täydentää sanallisella arviolla.

Erotodistus

Erotodistus annetaan opiskelijalle, joka vaihtaa toiseen kouluun tai eroaa perusopetuksesta. Erotodistuksen liitteenä tulee olla koulussa noudatettu tuntijako sekä selvitys opetuksen mahdollisista painotuksista. Erillistä erotodistusta ei tarvitse antaa, jos opiskelija siirtyy saman opetuksen järjestäjän ylläpitämään toiseen kouluun. Erotodistukseen merkitään rehtorin allekirjoitus.

Jos opiskelija saa oman uskonnon opetusta, hänen saamansa arvio merkitään todistukseen, mikäli kyseinen opetus on perusopetuksen järjestäjän antamaa. Uskonnollisen yhdyskunnan antamasta opetuksesta mahdollisesti saatua arvosanaa ei merkitä todistukseen.

Perusopetuksen päättötodistus

Perusopetuksen päättötodistus annetaan opiskelijalle, jonka suoriutuminen suhteessa oppiaineiden oppimäärien tavoitteisiin on hyväksytty kaikissa hänen opinto-ohjelmaansa kuuluvissa oppiaineissa. Numeroarvosanoja käytettäessä tämä merkitsee vähintään todistusarvosanaa viisi (5) ja sanallisesti arvioitavissa oppiaineissa arviota ”suoritettu” (S).

Päättötodistukseen merkitään samat tiedot kuin muihin perusopetuksen aikana käytettäviin todistuksiin seuraavin poikkeuksin:

- opiskelijan koko nimi ja henkilötunnus
- rehtorin allekirjoitus
- yhteisten oppiaineiden ja numeroin arvioitavien valinnaisten aineiden arviointi sanoin (välttävä – erinomainen) ja numeroin (5-10)
- oppiaineista, joissa on useampia oppimääriä (äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet) merkitään suoritettu oppimäärä lukuun ottamatta uskontoa
- uskonnon ja elämänkatsomustiedon arvosana merkitään päättötodistukseen muodossa ”uskonto/elämänkatsomustieto” erittelemättä sitä, kumpaa oppiainetta tai mitä uskonnon oppimäärää opiskelija on opiskellut
- oppiaineen opetuksessa käytetty kieli, mikäli jonkin oppiaineen kursseista on varsinaisessa aikuisten perusopetuksessa opetettu vähintään puolet muulla kuin koulun opetuskielellä.

Mikäli opiskelijan huoltaja tai opiskelija pyytää kirjallisesti, ettei opiskelijan päättötodistukseen merkitä numeroarvosanaa valinnaisena aineena opiskeltavasta kielestä, arvosana jätetään pois ja todistukseen tulee merkintä S ”suoritettu”. Opiskelijalle voidaan hänen pyynnöstään antaa todistus hänen suorittamansa uskonnon oppimäärästä.

Erityisessä tutkinnossa suoritetuista opinnoista annettavat todistukset

Jos opiskelija on suorittanut perusopetuksen jonkin oppiaineen oppimäärän erityisessä tutkinnossa, hänelle annetaan todistus perusopetuksen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta. Todistuksesta tulee käydä ilmi suoritettu oppiaine ja oppimäärä. Samaan todistukseen voidaan merkitä useamman oppiaineen suoritukset. Jos opiskelija on suorittanut osan perusopetuksen oppimäärästä, kuten vuosiluokan oppimäärän, annetaan hänelle todistus osittain suoritetusta perusopetuksen oppimäärästä.

Jos perusopetuksen koko oppimäärä on suoritettu erityisessä tutkinnossa, annetaan todistus perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta. Mikäli oppiaineen oppimäärä tai perusopetuksen koko oppimäärä on suoritettu erityisessä tutkinnossa, ei todistuksiin merkitä kurssien määrää.

8 AIKUISTEN PERUSOPETUKSEN ALKUVAIHEEN OPETUS

8.1 Ohjaaminen alkuvaiheen opetukseen ja alkuvaiheen tehtävä

Aikuisten perusopetuksen alkuvaiheeseen siirtymisessä ja opiskelijoiden ohjaamisessa tehdään yhteistyötä koulutuksen järjestäjien ja mahdollisesti eri hallintokuntien välillä. Aikuisten perusopetuksen opiskelijat kuuluvat usein erilaisiin kieli- ja kulttuuriryhmiin, jolloin opiskelijoiden omat verkostot ovat tärkeitä yhteistyökumppaneita siirtymävaiheessa. Opintojen alkuvaiheessa opiskelijaa tulee myös aktiivisesti tukea suuntautumisessa oppijan rooliin.

Aikuisten perusopetuksen alkuvaiheessa opiskelijoiden tiedot ja taidot ovat vielä niin vähäiset, ettei opiskelijalla ole mahdollisuutta selviytyä aikuisten varsinaisen perusopetuksen opinnoista. Opiskelija on saattanut opiskella aikaisemmin esimerkiksi maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksessa, luku- ja kirjoitustaidottomien maahanmuuttajien koulutuksessa ja/tai perusopetukseen valmistavassa opetuksessa. Näistä koulutuksista vähäisen koulutustaustan omaava opiskelija voi siirtyä aikuisten perusopetuksen alkuvaiheeseen. Aikaisempi koulutus otetaan huomioon opiskelijan henkilökohtaista opiskelusuunnitelmaa tehtäessä.

Aikuisten perusopetuksen alkuvaiheen tehtävänä on varmistaa tarvittaessa se, että opiskelijalla on perustiedot ja -taidot sekä olennaiset opiskelu- ja tiedonhankintataidot, jotta hän pystyy opiskelemaan aikuisten varsinaisessa perusopetuksessa tai muussa koulutuksessa. Alkuvaiheen opetuksessa kiinnitetään huomiota myös arjessa ja suomalaisessa yhteiskunnassa selviytymisessä tarvittaviin taitoihin.

Aikuisten perusopetuksen alkuvaiheen keskeisenä tehtävänä on antaa opiskelijalle mahdollisuus täydentää puutteellista yleissivistystään sekä lisätä yleisiä edellytyksiä arjessa selviämiseen. Yhteiskunnallisena tehtävänä alkuvaiheen koulutuksella on syrjäytymisen ehkäisy.

8.2 Oppiaineet aikuisten perusopetuksen alkuvaiheessa

Näissä opetussuunnitelman perusteissa oppiaineista määritellään tehtävä, tavoitteet ja tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet. Lisäksi määritellään tavoitteet, jotka koskevat oppimisympäristöihin ja työtapoihin sekä ohjaukseen, eriyttämiseen ja tukeen ja oppimisen arviointiin liittyviä erityisiä näkökulmia kussakin oppiaineessa.

Oppiaineosuuksissa käytetään lyhenteitä. Tavoitteet on numeroitu T1, T2 jne. Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet on numeroitu S1, S2 jne. ja niihin viitataan tavoitetaulukkoissa. Laaja-alaiset osaamisalueet on numeroitu L1, L2 jne. ja niihin viitataan oppiaineiden tavoitetaulukkoissa.

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus

L3 Arjen taidot

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

8.2.1 Äidinkieli ja kirjallisuus

KIELIKASVATUS

Kielitaidon kehittyminen jatkuu elinikäisenä prosessina. Monikielinen kompetenssi kehittyy erilaisissa yhteyksissä kotona, opiskelun parissa, työelämässä ja vapaa-ajalla. Se koostuu äidinkielten ja muiden kielten sekä niiden murteiden eritasoisista taidoista. Koulun kieltenopetuksen lähtökohtana on kielen käyttö eri tilanteissa. Se vahvistaa opiskelijoiden kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä. Opiskelijoita ohjataan tekemään havaintoja erikielisyistä teksteistä ja vuorovaikutuksen käytännöistä, käyttämään kielitiedon käsitteitä tekstien tulkinnassa ja hyödyntämään erilaisia tapoja oppia kieliä. Opiskelijat käyttävät eri kielten taitoaan kaiken oppimisen tukena. Opiskelijoita ohjataan lukemaan kielitaidolleen sopivia tekstejä ja hankkimaan opiskelussa tarvittavaa tietoa eri kielillä.

Opiskelijoita ohjataan tiedostamaan sekä omaa että muiden kielellisten ja kulttuuristen identiteettien monikerroksisuutta. Myös vähemmistökielten ja uhanalaisten kielten merkitys tuodaan esiin opetuksessa. Opetus tukee opiskelijoiden monikielisyyttä hyödyntämällä kaikkia opiskelijoiden käyttämiä kieliä mahdollisimman laajasti. Opetus vahvistaa opiskelijoiden luottamusta omaan kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää vähäistäkin kielitaitoaan rohkeasti. Kielikasvatus edellyttää eri oppiaineiden yhteistyötä.

Oppiaineen tehtävä

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on kehittää opiskelijoiden kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitoja ja ohjata heitä kiinnostumaan kielestä, kirjallisuudesta ja muusta kulttuurista ja tulemaan tietoisiksi itsestään viestijöinä ja kielenkäyttäjinä. Opiskelijoiden arjen kieli- ja tekstitaitoja laajennetaan niin, että he saavat valmiuksia havaintojen ja ilmiöiden käsitteellistämiseen, ajattelunsa kielentämiseen ja luovuutensa kehittämiseen.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus vastaa yhteistyössä muiden oppiaineiden opiskelijoiden kielikasvatuksesta ja auttaa heitä rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä monikulttuurisessa ja medioituneessa yhteiskunnassa. Äidinkieli ja kirjallisuus on monitieteinen taito-, tieto- ja kulttuuriaine. Opetus perustuu laajaan tekstikäsitteeseen. Keskeisiä ovat monimuotoisten tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen sekä tiedon hankinnan ja jakamisen taidot. Ikäkaudelle ja kielitaidolle soveltuva kirjallisuus vahvistaa luovuuden ja mielikuvituksen monipuolista kehittymistä ja laajentaa opiskelijoiden käsitystä oman kielellisen ilmaisunsa mahdollisuuksista. Kirjallisuus yhdistää opiskelijan kulttuuriinsa ja avartaa käsitystä muista kulttuureista.

Opiskelijoita rohkaistaan rakentamaan ja vastuulliseen vuorovaikutukseen erilaisissa viestintäympäristöissä. Osana eettistä kasvatusta opiskelijoita ohjataan ymmärtämään omien kielellisten ja viestinnällisten valintojen vaikutuksia toisiin ihmisiin. Metakognitiivisista taidoista äidinkielen opetuksessa painottuvat tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen strategiset taidot. Kielitiedon opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää kielitietoisuutta ja kielen havainnoinnin taitoja. Opetus perustuu yhteisölliseen ja funktionaaliseen näkemykseen kielestä: kielen rakenteita opiskellaan ikäkaudelle tyypillisten kielenkäyttötilanteiden ja tekstilajien yhteydessä. Oppiaineen kulttuurisisällöt tuodaan mukaan jokaisen kurssin sisältöihin. Kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on lukemiseen innostamisen tukeminen ja kulttuurintuntemuksen syventäminen. Draamaa voidaan käyttää opetusmenetelmänä. Mediakasvatuksen tehtävänä on kriittisen medialukutaidon omaksuminen.

Keskeisiä motivaatiotekijöitä äidinkielen ja kirjallisuuden oppimisessa ovat opittavien asioiden merkityksellisyys opiskelijoille. Opiskelijoiden kiinnostusta vahvistetaan luomalla mahdollisuuksia aktiiviseen toimijuuteen ja omiin valintoihin sekä ottamalla huomioon aikuisten tekstimaailma ja kokemukset. Opetuksessa, oppimisympäristön luomisessa ja opetus-

menetelmien valinnassa otetaan huomioon opiskelijoiden erilaisuus, yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo ja tuetaan eritasoisia oppijoita. Äidinkielen eri oppimäärät ja oppiaineet tekevät yhteistyötä.

Alkuvaiheen opetuksen täydentävät näkökulmat äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen opetuksen tehtävästä

Aikuisten perusopetuksen alkuvaiheen äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelun keskeinen tehtävä on perustaitojen oppiminen ja harjaantuminen. Opetuksen perustehtävä on mahdollisimman sujuvan luku- ja kirjoitustekniikan, luetun ymmärtämisen ja tiedonhankintataitojen harjaantuminen niin, että opiskelijoiden on helppo jatkaa aikuisten perusopetuksen ylemmille tasoille. Opiskelijoita ohjataan toimimaan tarkoituksenmukaisesti ja vastuullisesti entistä monipuolisemmissa vuorovaikutustilanteissa erilaisissa ympäristöissä ja vuorovaikutustilanteissa.

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet aikuisten perusopetuksen alkuvaiheessa

Tavoitteena on kielellisesti virikkeinen ja yhteisöllinen oppimisympäristö, jossa opiskelijoiden näkemyksiä arvostetaan ja kehitetään ja jossa on mahdollisuus tarkastella ja tuottaa tekstejä yksin ja yhdessä myös viestintäteknologian avulla. Opetuksessa hyödynnetään opiskelijoiden itse valitsemia ja heitä kiinnostavia monimuotoisia tekstejä sekä laajennetaan opiskelijoiden lukukokemuksia. Äidinkielen ja kirjallisuuden oppimisympäristöön kuuluu myös koulun ulkopuolinen kulttuuri- ja mediatarjonta. Työtavat valitaan niin, että ne mahdollistavat yhdessä toimimisen ja kokemusten jakamisen sekä oppiaineen sisältöalueiden luontevan integroitumisen. Opetusta eheytetään prosessinomaisen opiskelun ja projektityöskentelyn avulla. Vuorovaikutustaitoja syvennetään sekä yhteisissä prosesseissa toimimisen avulla että muille esiintyen. Kirjallisuuden ja mahdollisesti draaman opetusta yhdistetään muiden oppiaineiden opetukseen.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa aikuisten perusopetuksen alkuvaiheessa

Tavoitteena on tukea opiskelijoiden kielellistä kehitystä, sujuvan luku- ja kirjoitustaidon oppimista sekä lukutaidon syvenemistä ymmärtäväksi lukemiseksi. Opiskelijoita tuetaan sanavarannon laajentamisessa, käsitteiden oppimisessa sekä ajatusten kielentämisessä ja vuorovaikutustaidoissa. Opiskelijoita kannustetaan taitotasoon vastaavan kirjallisuuden ja muiden tekstien lukemiseen ja ohjataan luetun ymmärtämisen strategioiden käyttöön sekä samalla ohjataan sopivien opiskelustrategioiden kehittämiseen ja omien vahvuuksien tunnistamiseen. Opiskelijoiden tekstien tuottamisen ja rakentamisen taitojen sekä oikeinkirjoituksen kehittämiseksi annetaan malleja sekä yhteisöllistä ja yksilöllistä tukea. Myös kielellisesti taitavia opiskelijoita tuetaan lukuhaasteiden ottamisessa ja itselleen soveltuvien työtapojen löytämisessä ja tavoitteiden asettamisessa. Tekstit ja työtavat valitaan niin, että opiskelijoiden yhdenvertaisuus ja tasa-arvo toteutuu.

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen arviointi aikuisten perusopetuksen alkuvaiheessa

Arviointi ja siihen perustuva palaute on monipuolista, konkreettista ja oppimisen taitoja kehittävää. Arviointi nivotaan kiinteäksi osaksi oppimisprosessia. Arviointi perustuu monipuoliseen dokumentointiin siitä, miten opiskelijoiden laajenevat kielelliset taidot ja tekstien tuottaminen sekä tulkinta kehittyvät ja mitkä ovat heidän tietonsa kielestä, kirjallisuudesta ja muusta kulttuurista.

Opiskelijoita ohjataan arvioimaan omaa ja muiden työskentelyä, ilmaisua ja tuotoksia. Oppimista tukevan, monipuolisen ja erittelevän arvioinnin ja palautteen avulla opiskelijoita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan, tiedoistaan ja työskentelyprosesseistaan ja he saavat välineitä niiden kehittämiseen.

Äidinkielen ja kirjallisuuden sanallista arviota tai suoritusmerkintää antaessaan opettaja arvioi opiskelijoiden osaamista suhteessa paikallisessa

opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Arvioinnilla määritellään, miten opiskelija on edistynyt suhteessa tavoitteisiin. Arvioinnin tueksi on määritelty oppimisen edistymisen kannalta keskeiset arvioinnin kohteet. Alkuvaiheen opinnoista annetaan suoritusmerkintä (S).

8.2.1.1 SUOMEN KIELI JA KIRJALLISUUS

Oppimäärän erityinen tehtävä

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on kehittää opiskelijoiden suomen kielen, moniluku- sekä vuorovaikutustaitoja ja tutustuttaa kirjallisuuteen ja kulttuuriin. Opetus tukee opiskelijoiden kielitietoisuuden ja kielellisen identiteetin rakentumista. Opetuksessa ohjataan opiskelijoita ymmärtämään suomen kielen, kirjallisuuden ja muun kulttuurin merkitystä ja asemaa monikulttuurisessa ja monikielisessä yhteiskunnassa. Opiskelijoita ohjataan huomaamaan koulun ulkopuolella opitun kieli-, media- ja kulttuuritietouden merkitys suomen kielen oppimisen tukena.

Opetuksessa otetaan huomioon suomen ja ruotsin kielen asema kansalliskielinä ja suomen asema enemmistökielenä ja pääasiallisena opetuksen kielenä. Suomen kieli on paitsi opetuksen kohde myös väline muiden oppiaineiden opiskelussa, ja opetuksessa vahvistuvat keskeiset oppimaan oppimisen ja ajattelun taidot. Tehdään yhteistyötä suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärien opetuksen kanssa.

Suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksen tavoitteet aikuisten perusopetuksen alkuvaiheessa

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen		
T1 opastaa opiskelijaa vahvistamaan taitoaan toimia rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä ja ilmaise- maan mielipiteensä	S1	L1, L2, L7
T2 ohjata opiskelijaa huomaamaan omien kielellisten ja viestinnällisten valintojen vaikutuksia viestinnässään ja huomioimaan toisten tarpeita ryhmäviestintätilanteissa	S1	L1, L2, L3, L7
T3 ohjata opiskelijaa käyttämään luovuuttaan ja ilmaise- maan itseään monipuolisesti erilaisissa viestintä- ja esi- tystilanteissa	S1	L1, L2, L4, L7
T4 kannustaa opiskelijaa kehittämään myönteistä viesti- jäkuvaa sekä halua ja kykyä toimia erilaisissa, myös monimediaisissa vuorovaikutustilanteissa	S1	L1, L2, L3, L4
Tekstien tulkitseminen		
T5 ohjata opiskelijaa sujuvoittamaan lukutaitoaan, ja käyttämään tekstin ymmärtämisen strategioita sekä tarkkailemaan ja arvioimaan omaa lukemistaan	S2	L1, L4, L5
T6 opastaa opiskelijaa kehittämään monimuotoisten tekstien arvioinnin ja tulkitsemisen taitoja, laajentamaan opiskelijan sana- ja käsitevarantoa sekä edistämään hä- nen ajattelutaitojaan	S2	L1, L2, L4, L5
T7 ohjata opiskelijaa tiedonhankintaan, monipuolisten tiedonlähteiden käyttöön ja tiedon luotettavuuden arvi- ointiin	S2	L1, L4, L5
T8 opastaa opiskelija tutustumaan taitotasolleen sopi- vaan kirjallisuuteen, kannustaa opiskelijaa kehittämään kirjallisuudentuntemustaan ja kiinnostustaan erilaisia tekstejä kohtaan luomalla mahdollisuuksia myönteisiin lukukokemuksiin ja -elämyksiin, tiedonhalun tyydyttämi- seen sekä lukukokemusten jakamiseen, myös monime- diaisissa ympäristöissä	S2	L1, L4, L5

Tekstien tuottaminen		
T9 rohkaista opiskelijaa ilmaisemaan kokemuksia, ajatuksia ja mielipiteitä ja vahvistamaan myönteistä kuvaa itsestä tekstien tuottajana	S3	L1, L2, L4, L7
T10 kannustaa ja ohjata opiskelijaa kielentämään ajatuksiaan ja harjoittelemaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien tuottamista	S3	L1, L4, L5, L7
T11 ohjata opiskelijaa edistämään opiskelijan käsinkirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista kirjoitettaessa ja vahvistamaan kirjoitetun kielen, tekstien rakenteiden ja oikeinkirjoituksen hallintaa	S3	L1, L4, L5
T12 kannustaa opiskelijaa kehittämään tekstin tuottamisen prosesseja ja taitoa arvioida omia tekstejä, tarjota mahdollisuuksia rakentavan palautteen antamiseen ja saamiseen, ohjata ottamaan huomioon tekstin vastaanottaja sekä toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen	S3	L2, L4, L5, L6
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen		
T13 ohjata opiskelijaa vahvistamaan kielitietoisuuttaan, innostaa häntä tutkimaan ja tarkkailemaan kieltä ja sen eri varianteja ja harjaannuttaa käyttämään käsitteitä, joiden avulla kielestä ja sen rakenteista puhutaan ja auttaa ymmärtämään kielellisten valintojen vaikutusta vuorovaikutuksessa	S4	L1, L2, L4
T14 kannustaa opiskelijaa laajentamaan tekstivalikoimaansa ja lukemaan omalle taitotasolle sopivaa kirjallisuutta sekä rohkaista lukuharrastukseen, lukuelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttämiseen	S4	L2, L4, L5, L7
T15 tukea opiskelijaa kielellisen ja kulttuurisen identiteetin rakentamisessa ja ohjata arvostamaan myös muita kulttuureja ja kieliä sekä luoda opiskelijalle mahdollisuuksia media- ja kulttuuritarjontaan tutustumiseen sekä oman kulttuurin tuottamiseen	S4	L2, L4, L6, L7

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet aikuisten perusopetuksen alkuvaiheessa

Aikuisten perusopetuksen alkuvaiheessa äidinkielen ja kirjallisuuden eri sisältöalueet integroituvat oppimisessa toisiinsa. Opiskelun päätavoitteena on saavuttaa eri alueilla sellaiset tiedot ja taidot, että opiskelijan on mahdollista jatkaa aikuisten varsinaiseen perusopetukseen.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen: Tarjotaan monipuolisia tilaisuuksia harjoitella omien ajatusten, kokemusten ja mielipiteiden jakamisesta, toisten kuuntelemista ja palautteen saamista ja antamista. Harjoitellaan ja havainnoidaan omaa vuorovaikutusta erilaisissa viestintätilanteissa, esimerkiksi tapoja olla kohtelias, toimia tavoitteellisesti ja esittää oma mielipiteensä ja perustella se ottaen toiset huomioon. Ohjataan kokonaisilmaisuun.

S2 Tekstien tulkitseminen: Harjoitellaan erilaisten tekstien sujuvaa lukemista ja käyttämään tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia tekstinymmärtämisen strategioita ja ajattelutaitoja. Tarkkaillaan ja arvioidaan omaa lukutaitoa. Syvennetään tekstin tulkinnan taitoja tutkimalla ja vertailemalla monimuotoisia tekstejä. Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanojen, niiden synonyymien, kielikuvien, sanontojen ja käsitteiden merkityksiä ja niiden hierarkioita. Opitaan tunnistamaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Laajennetaan opiskelijoiden tietoja kielen piirteistä tekstejä tutkimalla. Luokitellaan sanoja merkityksen ja muodon perusteella (sanaluokat). Pohditaan, millaisia merkityksiä eri sijamuodot sisältävät ja opitaan verbien taipuminen persoona- ja aikamuodoissa. Luetaan ja kuunnellaan yhteisesti ja itse valittua kirjallisuutta. Opitaan käyttämään kerronnan peruskäsitteitä, kuten päähenkilö, tapahtumapaikka ja -aika, juoni, kertoja, aihe ja teema. Etsitään tietoa eri lähteistä ja laajennetaan tietämystä luetun avulla. Harjoitellaan arvioimaan tekstien ja lähteiden luotettavuutta.

S3 Tekstien tuottaminen: Kirjoitetaan käsin tekstauskirjaimilla ja harjoitellaan näppäintaitoja ja sujuvaa koneella kirjoittamista. Harjoitellaan tuottamaan sekä fiktiivisiä että ei-fiktiivisiä monimuotoisia tekstejä omien kokemusten, havaintojen, ajatusten ja mielipiteiden sekä toisten tekstien pohjalta. Pohditaan kirjoittamisen tarkoitusta ja sitä, miten se näkyy kielellisissä valinnoissa. Tutkitaan ja harjoitellaan käyttämään kertomiselle, kuvaamiselle, ohjaavalle ja kantaa ottavalle ilmaisulle tyypillisiä kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Harjoitellaan tekstien otsikointia, rakenteita ja kappalejakoja, sekä opitaan käyttämään niitä omissa teksteissä. Harjoitellaan tekstien elävöittämistä ja tarkastellaan sananvalintojen, sanontojen ja sanajärjestyksen yhteyttä tekstin merkityksiin. Kiinnitetään huomiota kirjoitetun ja puhutun kielen eroihin. Opitaan tunnistamaan tekstistä virke, päälause ja sivulauseiden selkeät perustyyppit sekä lauseen pääjäsenet ja käyttämään tietoa apuna oman tekstin tuottamisessa. Opitaan käyttämään persoona- ja aikamuotoja tekstien aikasuhteiden ilmaisussa. Harjoitellaan tekstin tuottamisen vaiheita, omien tekstien tarkastelua ja arviointia sekä palautteen antamista ja vastaanottamista. Opitaan käyttämään omissa teksteissä oikeinkirjoituksen perusasioita. Harjoitellaan opiskelussa tarvittavaa kirjoittamista, kuten muistiinpanojen tekemistä ja tiivistämistä, sekä lähteiden käyttöä ja merkintää. Tiedostetaan, miten verkossa tulee toimia eettisesti yksityisyyttä kunnioittaen ja tekijänoikeuksia noudattaen.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen: Tutkitaan kielen vaihtelua tilanteen ja aiheen mukaan ja pohditaan sanojen, ilmaisutapojen ja tekstien merkityksiä. Tutkitaan tekstienvälisyyttä monimuotoisissa teksteissä. Tutustutaan opiskelijoiden omaan ja muihin kulttuureihin ja kieliin ja vertaillaan suomea muiden, opiskelijoille tuttujen kielten piirteisiin. Tutustutaan opiskelijoille läheisiin kansanperinteen lajeihin ja niiden jatkajiin nykykulttuurissa. Hyödynnetään media- ja kulttuuritarjontaa, esimerkiksi kirjastoa, elokuvia, teatteria ja museoita. Tarkastellaan mediakulttuurin ilmiöitä ja sisältöjä ja keskustellaan median roolista opiskelijan arjessa. Kannustetaan ja tutustutaan kirjaston aktiiviseen ja monipuoliseen käyt-

töön, etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa ja tuetaan omaehtoista lukemisen ja kirjoittamisen harrastamista. Luetaan osaamistasolle sopivaa kotija ulkomaista kirjallisuutta nykykirjallisuudesta klassikoihin sekä tietokirjallisuutta ja pohditaan kirjallisuuden herättämiä kysymyksiä.

Arvioinnin kohteet suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärässä aikuisten perusopetuksen alkuvaiheen päättyessä

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen		
T1 opastaa opiskelijaa vahvistamaan taitoaan toimia rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä ja ilmaistamaan mielipiteensä	S1	Puheviestintätilanteissa toimiminen
T2 ohjata opiskelijaa huomaamaan omien kielellisten ja viestinnällisten valintojen vaikutuksia viestinnässään ja huomioimaan toisten tarpeita ryhmäviestintätilanteissa	S1	Toiminta vuorovaikutustilanteissa
T3 ohjata opiskelijaa käyttämään luovuuttaan ja ilmaistamaan itseään monipuolisesti erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa	S1	Ilmaisukeinojen käyttö
T4 kannustaa opiskelijaa kehittämään myönteistä viestijäkuvaa sekä halua ja kykyä toimia erilaisissa, myös monimediaisissa vuorovaikutustilanteissa	S1	Vuorovaikutustaitojen kehittäminen
Tekstien tulkitseminen		
T5 ohjata opiskelijaa sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tekstin ymmärtämisen strategioita sekä tarkkailemaan ja arvioimaan omaa lukemistaan	S2	Tekstinymmärtämisen perusstrategioiden hallinta
T6 opastaa opiskelijaa kehittämään monimuotoisten tekstien arvioinnin ja tulkitsemisen taitoja ja laajentamaan opiskelijan sana- ja käsitevarantoa sekä edistämään hänen ajattelutaitojaan	S2	Tekstien erittely ja tulkinta
T7 ohjata opiskelijaa tiedonhankintaan, monipuolisten tiedonlähteiden käyttöön ja tiedon luotettavuuden arviointiin	S2	Tiedonhankintataidot ja lähdekriittisyys
T8 opastaa opiskelijaa tutustumaan taitotasolleen sopivaan kirjallisuuteen, kannustaa opiskelijaa kehittämään kirjallisuudentuntemustaan ja kiinnostustaan erilaisia tekstejä kohtaan luomalla mahdollisuuksia myönteisiin	S2	Kirjallisuuden ja tekstien tuntemus ja lukukokemusten jakaminen

lukukokemuksiin ja -elämyksiin, tiedonhalun tyydyttämiseen sekä lukukokemusten jakamiseen, myös monimediaisissa ympäristöissä		
Tekstien tuottaminen		
T9 rohkaista opiskelijaa ilmaisemaan kokemuksia, ajatuksia ja mielipiteitä ja vahvistamaan myönteistä kuvaa itsestä tekstien tuottajana	S3	Kokemusten ja ajatusten ilmaiseminen
T10 kannustaa ja ohjata opiskelijaa kielentämään ajatuksiaan ja harjoittelemaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien tuottamista	S3	Oman ajattelun kielentäminen ja eri tekstilajien käyttö
T11 ohjata opiskelijaa edistämään opiskelijan käsikirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista kirjoitettaessa ja vahvistamaan kirjoitetun kielen, tekstien rakenteiden ja oikeinkirjoituksen hallintaa	S3	Kirjoitustaito ja kirjoitetun kielen hallinta
T12 kannustaa opiskelijaa kehittämään tekstin tuottamisen prosesseja ja taitoa arvioida omia tekstejä, tarjota mahdollisuuksia rakentavan palautteen antamiseen ja saamiseen, ohjata ottamaan huomioon tekstin vastaanottaja sekä toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen	S3	Tekstien rakentaminen ja eettinen viestintä
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen		
T13 ohjata opiskelijaa vahvistamaan kielitietoisuuttaan, innostaa häntä tutkimaan ja tarkkailemaan kieltä ja sen eri variantteja ja harjaannuttaa käyttämään käsitteitä, joiden avulla kielestä ja sen rakenteista puhutaan ja auttaa ymmärtämään kielellisten valintojen vaikutusta vuorovaikutuksessa	S4	Kielen tarkastelun kehittyminen ja kielikäsitteiden hallinta
T14 kannustaa opiskelijaa laajentamaan tekstivalikoimaansa ja lukemaan omalle taitotasolle sopivaa kirjallisuutta sekä rohkaista lukuharrastukseen, lukuelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttämiseen	S4	Kirjallisuuden tuntemus
T15 tukea opiskelijaa kielellisen ja kulttuurisen identiteetin rakentamisessa ja ohjata arvostamaan myös muita kulttuureja ja kieliä sekä luoda opiskelijalle mahdollisuuksia media- ja kulttuuritarjontaan tutustumiseen sekä oman kulttuurin tuottamiseen	S4	Kielitietoisuuden ja kulttuurin tuntemuksen kehittyminen

8.2.1.2 SUOMI TOISENA KIELENÄ JA KIRJALLISUUS

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen tehtävä, oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet, ohjaus, eriyttäminen ja tuki sekä arviointi koskevat myös suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärää.

Oppimäärän erityinen tehtävä

Tuntijakoasetuksen mukaan koulun opetuskielen mukaan määräytyvän äidinkielen ja kirjallisuuden sijasta maahanmuuttajille voidaan opettaa joko kokonaan tai osittain suomen tai ruotsin kieltä erityisen maahanmuuttajille tarkoitetun oppimäärän mukaisesti^[1]. Tämän oppimäärän tehtävänä on tukea opiskelijan kasvua kieliyhteisön täysivaltaiseksi jäseneksi, jolla on kielelliset valmiudet jatko-opintoihin. Opetuksen avulla pyritään monilukutaitoon, jonka avulla opiskelija osaa hakea tietoa sekä ymmärtää, tuottaa, arvioi ja analysoi erilaisia puhuttuja ja kirjoitettuja suomenkielisiä tekstejä päivittäisessä vuorovaikutuksessa, koulutyöskentelyssä ja yhteiskunnassa. Opetuksessa tuetaan kielitaidon eri osa-alueiden sekä eri tiedonalojen kielen kehittymistä.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on tukea opiskelijoiden monikielisyyden kehittymistä sekä herättää kiinnostus ja tarjota välineitä kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Yhteistyössä muiden oppiaineiden kanssa suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetus auttaa opiskelijoita rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään kulttuurisesti monimuotoisessa ja monimediaisessa yhteiskunnassa.

Suomen kielen oppiminen tukee kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen lähtökohtana ovat opiskelijoille merkitykselliset ja tarpeelliset tekstilajit ja kielenkäyttötilanteet, joiden avulla kielen muotoja, merkityksiä ja käyttöä tutkitaan ja opitaan analysoimaan. Kielitaitoa kehitetään kaikilla kielen käy-

tön osa-alueilla, joita ovat kuullun ymmärtäminen, puhuminen, luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen. Ymmärtämis- ja tuottamistaitojen kehittyminen nivoutuvat toisiinsa. Opiskelijoiden kielen osaaminen laajenee arkielämän konkreettisesta kielestä käsitteellisen ajattelun kieleen. He saavat valmiudet havaintojen ja ilmiöiden sekä oman ajattelunsa, tunteidensa ja mielipiteidensä ilmaisemiseen tilanteeseen sopivalla tavalla. Opetuksessa arvostetaan ja pyritään hyödyntämään opiskelijoiden osaamia kieliiä.

Opiskelija voi opiskella suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärää, jos hänen äidinkiellensä ei ole suomi, ruotsi tai saame tai hänellä on muutoin monikielinen tausta. Oppimäärän tarpeen selvittämisessä huomioidaan ensisijaisesti seuraavat näkökulmat:

- opiskelijan suomen kielen peruskielitaidossa on puutteita jollakin/joillakin kielitaidon osa-alueella, jolloin hänen osaamisensa ei vielä anna edellytyksiä yhdenvertaiseen oppimisyhteisön jäsenenä toimimiseen päivittäisessä vuorovaikutuksessa ja työskentelyssä tai
- opiskelijan suomen kielen taito ei vielä anna edellytyksiä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun.

Kun opiskelija opiskelee suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan, hänelle opetetaan suomea tai ruotsia toisena kielenä joko kokonaan tai osittain suomen kielen ja kirjallisuuden -opetuksen sijaan. Opetusjärjestelyiden lähtökohtana ovat opiskelijan oppimistarpeet ja kielenoppimisen vaihe. Mikäli opiskelijan oppimäärä on suomi toisena kielenä ja kirjallisuus, hänen edistymistään ja suoriutumistaan arvioidaan suhteessa tämän oppimäärän tavoitteisiin ja kriteereihin riippumatta siitä, minkä opetusryhmän yhteydessä kyseinen opetus on järjestetty. Opetuksen tavoitteiden asettamisessa ja sisältöjen valinnassa otetaan huomioon opiskelijan kielitaito sekä aiemmin opitut tiedot ja taidot. Opetuksessa hyödynnetään tavoitteellisesti erilaisia oppimisympäristöjä, jotka tukevat kielitaidon monipuolista kehittymistä sekä koulussa että sen ulkopuolella. Opiskelija

voi siirtyä opiskelemaan suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan, jos hänellä on riittävät edellytykset sen tavoitteiden mukaiseen opiskeluun.

Alkuvaiheen opetuksen täydentävät näkökulmat suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen tehtävästä

Alkuvaiheessa opetuksen erityisenä tehtävänä on suomen kielen ja sen luku- ja kirjoitustaitojen perustan ja oppimaan oppimisen sekä vuorovaikutuksen taitojen kehittäminen. Näitä taitoja harjoitellaan ja vahvistetaan jatkuvasti kaikissa oppiaineissa. Opetuksen tehtävänä on herättää kiinnostusta kieleen, ilmaisuun ja erilaisten tekstien tuottamiseen ja tulkitsemiseen opiskelijan yksilöllisten edellytysten pohjalta. Näin edistetään myös opiskelijan itsensä ilmaisemisen ja vuorovaikutuksen taitoja sekä kielitietoisuutta. Opetuksessa tuetaan opiskelijan kotoutumisprosessia ja opiskelijan identiteetin kehittymistä oppijana.

Alkuvaiheen opetus rakentuu henkilökohtaiselle opiskelusuunnitelmalle. Opetusta ei ole näissä opetussuunnitelman perusteissa jaettu kursseihin eikä järjestys ole ajallinen, vaan koulutuksen järjestäjä suunnittelee opetuksen etenemisen paikallisessa opetussuunnitelmassaan opiskelijoiden tarpeiden mukaan.

SUOMI TOISENA KIELENÄ KURSSIT

KURSSIT 1 - 2

Tavoitteet

Opiskelija

- harjaannuttaa luku- ja kirjoitustaitoaan
- ymmärtää lyhyitä yksinkertaisia henkilöistä kertovia tekstejä
- osaa esitellä itsensä, kertoa oleelliset perustiedot itsestään
- osaa esitellä toisen ihmisen ja kuvailla hänen ulkonäköään
- osaa kertoa perheestään ja puhua asunnostaan

Kurssi 1 - MINÄ JA PERHE

Sisällöt

- perhe, perheenjäsenet, sukulaiset
- maat, kielet ja kansalaisuudet, maailmankartta
- kerrataan suomen kielen äänteet
- kerrataan numerot ja viikonpäivät jne.
- harjoitellaan kirjoittamista sanoja ja tekstiä kopioimalla ja sanelusta kirjoittamalla
- harjoitellaan ääneen lukemista ja parisanelua
- harjoitellaan kysymyksiin vastaamista suullisesti ja kirjallisesti
- kerrataan persoonapronominit, myös puhekielen persoonapronominit
- kerrataan persoonataivutusta tavallisten verbien avulla
- negatiivinen verbi
- partitiivi (puhun suomea) ja persoonapronominien genetiivimuodot

Kurssi 2 - ASUMINEN

Sisällöt

- asuminen
- joitakin kehon osia, ulkonäön kuvaaminen
- vaatesanoja
- värit, adjektiiveja
- ääneen lukeminen ja sanelusta kirjoittaminen
- kysymysten ja peruslauseiden tuottaminen, myös kirjallisesti
- partitiivin käyttöä, numerot
- tavallisimpia sanatyyppejä
- omistusrakenne ja negatiivinen omistusrakenne + partitiivi
- eksistentiaalilause (...ssa on/ei ole ...)
- paikansijat ja genetiivi
- postpositioita

KURSSIT 3-4

Tavoitteet

Opiskelija

- ymmärtää lyhyitä yksinkertaisia arkisista tekemisistä kertovia tekstejä
- osaa kertoa ja kysyä arkisista tekemisistä
- osaa lukea kalenteria ja lukujärjestystä
- pystyy käyttämään kulkuvälineiden aikatauluja, kuten paperiset ja sähköiset aikataulut, asemien näytöt
- pystyy kysymään yksinkertaisesti kulkuvälineistä, niiden reiteistä, aikatauluista ja hinnoista
- osaa käydä kaupassa, kysyä tuotteen sijaintia, tuntee ostostilanteen skeeman ja siihen liittyvät fraasit
- tuntee mm. kaupassa asiointiin liittyviä tapoja

Kurssi 3 - ARKIELÄMÄ

Sisällöt

- harjoitellaan ajan ilmaisemista
- kulkuvälineet, matkustamiseen liittyvä sanastoa ja fraaseja
- tutustutaan opiskelijalle tärkeisiin aikatauluihin
- tekstin rakenne: otsikko, lause ja kappale, välimerkkien nimitykset, iso alkukirjain lauseen alussa
- perusverbejä, verbityypit
- mennä + mihin/millä, käydä + missä fraaseina
- kysymyssanat, -ko/-kö- kysymys, kysymyslause
- puhekielen me-passiivi
- verbien pikapuhemuotoja (mennä, tulla)

Kurssi 4 - PERUSPALVELUT JA ASIOINTI

Sisällöt

- ruoka- ja vaatesanasto
- yksinkertaisia asiointikeskusteluja

- ostosfraasit ja yksinkertainen ostokseen ja mainokseen liittyvä sanasto
- ajan, paikan ja suunnan ilmauksia
- yksikön imperatiivia, monikon imperatiivia
- numerot + partitiivi ostoskeskustelujen yhteydessä, puhekielen numeroita
- monikon partitiivi
- objektia, predikatiivilause

TERVEYS JA HYVINVOINTI

Tavoitteet

Opiskelija

- ymmärtää vointia koskevia kysymyksiä
- osaa kysyä vointia ja kuvailla omaa vointiaan, kehon tuntemuksia ja vaivoja
- osaa kirjoittaa poissaolotekstiviestin tai -sähköpostin
- tuntee hätäpuhelun skeeman
- osaa varata, vaihtaa ja perua ajan puhelimitse
- osaa kuvata vointiaan tai kertoa, mitä on tapahtunut
- ymmärtää yksinkertaisia lääkärin kysymyksiä sekä suullisia ohjeita
- osaa tehdä tarkentavia kysymyksiä
- ymmärtää ohjeiden, lääkemääräysten, kutsujen ja läheteiden olennaisen sisällön

KURSSIT 5-6

Kurssi 5 - SAIRAANA

Sisällöt

- kehon osia ja vointiin liittyviä ilmauksia
- sanastoa: kehonosat, sairaudet, tapaturmat
- minun täytyy / mun täytyy
- verbi + verbi (voida)

- puhelun rakenne, tekstiviestin ja lyhyen sähköpostin rakenne
- avun pyytäminen (voisitko...)

Kurssi 6 - POTILAANA

Sisällöt

- terveydenhuolto (julkinen/yksityinen, sairaala, terveysasema, laboratorio, neuvola, päivystys)
- asiointitilanteita: puhelinfraaseja, tapahtumaketjun kuvausta
- lääkärin vastaanotolla: tutkimus, lähete, sairauslomatodistus
- imperfekti tapahtumaketjun tai tilanteen kuvauksessa
- ohjeiden, kutsujen ja läheteiden keskeiset ilmaukset (*teille on varattu aika.., näytteenotto, 8 tuntia syömättä ja juomatta, ilmoittautuminen 15 min. ennen, Kela-kortti esitettävä*),

KURSSIT 7-8

Tavoitteet

Opiskelija

- ymmärtää pääasiat sääennusteesta
- osaa kuvailla päivän säätilaa ja yksinkertaisesti kotimaan ilmastoa
- ymmärtää erittäin yksinkertaisia Suomesta kertovia tekstejä
- osaa nimetä oman kotikuntansa ja asuinalueensa ja kuvailla näitä suullisesti ja kirjallisesti
- osaa kirjoittaa pienen tekstin kotimaastaan, luonnosta, säästä ja yhteiskunnasta
- osaa kirjoittaa lyhyen tekstin, jossa vertailee Suomea ja entistä kotimaataan
- osaa käyttää imperfektiä ja omistusliitteitä

Kurssi 7 - YMPÄRISTÖ

Sisällöt

- vuodenajat, säätilasanasto, sääsymbolit
- sääkeskustelua

- Suomen luonto
- jokamiehen oikeudet
- kierrätys (kirpputori, jätteiden lajittelu)
- adjektiivien vertailuasteet

Kurssi 8 - YHTEISKUNTA

Sisällöt

- Suomen historiaa ja nyky-yhteiskuntaa
- Suomen väestö ja väestörakenne
- suomalaista kulttuuria, mm. juhlat
- imperfekti ja negatiivinen imperfekti
- monikon genetiivi ja paikansijat
- järjestysluvut, päivämäärät

KURSSIT 9-10

Tavoitteet

Opiskelija

- osaa kertoa vapaa-ajastaan ja harrastuksistaan
- osaa ehdottaa tapaamista ja sopia tapaamisen paikan ja kellonajan
- osaa kirjoittaa kutsun tekstiviestillä tai sähköpostilla, osaa vastata ehdotukseen ja kutsuun myöntävästi ja kieltävästi
- ymmärtää tuttavallista arkikeskustelua
- ymmärtää yksinkertaisia ammatista ja työpäivästä kertovia tekstejä
- osaa kertoa oman ammattinsa ja (entisen) työpaikkansa

Kurssi 9 - VAPAA-AIKA JA HARRASTUKSET

Sisällöt

- vapaa-aikaan ja harrastuksiin liittyvää sanastoa
- mökkielämä Suomessa
- kesä- ja talviurheilu Suomessa
- -minen-substantiivi
- -ma-infinitiivi

- harrastaa + partitiivi, muita partitiiviverbejä
- pitää/tykätä, olla kiinnostunut + mistä
- verbi + verbi (osaan, haluan/haluaisin, tykkään...)
- On hauskaa -lause
- perfekti, negatiivinen perfekti (en ole koskaan...)

Kurssi 10 - TYÖELÄMÄ

Sisällöt

- ammatista kertominen ja kysyminen
- ammatteja, työpaikkoja, koulujen nimiä ja työhön liittyviä verbejä
- fraaseina essiiviä ja perfektiä (lapsena, nuorena, olen syntynyt/asunut)
- koulutukseen ja työhön liittyvää sanastoa
- tekstiä sidostavia elementtejä: ajanilmauksia (viime, kunnes, aluksi, sitten, sen jälkeen, silloin...)
- kerrontaa aiheesta konjunktioita (kun, että...)
- anaforinen se, relatiivipronomini joka
- imperfekti, perfekti ja pluskvamperfekti

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen tavoitteet aikuisten perusopetuksen alkuvaiheessa

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen		
T1 rohkaista opiskelijaa vahvistamaan vuorovaikutustaitojaan ja ilmaisuvaramateriaalia arjen vuorovaikutustilanteissa sekä vahvistaa kuuntelun ja kuullun ymmärtämisen taitojaan	S1	L1, L2
T2 harjaannuttaa opiskelijaa keskustelemaan erilaisista aiheista sekä vahvistaa niissä tarvittavaa sanastoa ja fraseologiaa	S1, S5	L2, L7
T3 ohjata opiskelijaa vahvistamaan kielellistä ilmaisusuhkeuttaan	S1	L2
Tekstien tulkitseminen		
T4 ohjata opiskelijaa vahvistamaan peruslukutaitoaan ja lukemaan kielitaidolleen sopivia tekstejä ja keskustelemaan lukemastaan	S2	L4
T5 auttaa opiskelijaa kehittämään valmiuksia päätellä tekstin merkityksiä tekstuaalisten ja kielellisten vihjeiden sekä tekstilajin perusteella	S2, S4	L1, L4
Tekstien tuottaminen		
T6 innostaa opiskelijaa tuottamaan eri tekstilajeja ja vahvistamaan tuottamisessa tarvittavia taitoja	S3	L2
T7 ohjata opiskelijaa harjoittamaan käsin kirjoittamista ja näppäintaitojaan sekä oikeinkirjoituksen perusasioita	S3	L2, L5
T8 ohjata opiskelijaa tarkastelemaan ja arvioimaan omia tekstejään sekä antamaan ja vastaanottamaan palautetta	S3	L1, L2
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen		
T9 rohkaista opiskelijaa kehittämään kielitietoisuuttaan tekemällä havaintoja erilaisista puhetavoista	S4	L2, L4
T10 ohjata opiskelijaa tunnistamaan eri kieliä ja kulttuureita omassa ympäristössään sekä huomauttaa oman monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin merkityksen	S4	L2

Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena		
T11 auttaa opiskelijaa rakentamaan myönteistä käsitystä itsestään viestijänä, lukijana, tekstien tuottajana sekä kielenoppijana, ohjata opiskelijaa huomaamaan omat vahvuutensa ja oppimistarpeensa kielenkäyttäjänä sekä hankkimaan valmiuksia realististen oppimistavoitteiden asettamiseen	S5	L1, L3
T12 luoda opiskelijalle edellytyksiä integroida oppiaineiden opiskelua toisiinsa ja tukea koulussa tärkeiden tekstilajien ja rakenteiden kehittymistä sekä antaa mahdollisuus käyttää koulun eri tekstejä ja aihepiirejä puhumisen ja kirjoittamisen taustamateriaalina	S2, S5	L1, L2
T13 auttaa opiskelijaa kehittämään tietojaan ja kielellisiä keinojaan itseohjautuvaan työskentelyyn ja tiedonhakuun	S5	L1, L4
T14 ohjata opiskelijaa arvioimaan omaa kielenoppimistaan	S5	L1

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet aikuisten perusopetuksen alkuvaiheessa

Opiskelijan kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitojen oppiminen tapahtuu kielenkäyttötilanteissa sekä monipuolisessa työskentelyssä kielen avulla. Sisällöt valitaan siten, että opiskelija voi laajentaa omaan kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin liittyvää osaamistaan monipuolisesti. Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät sekä opiskelijoiden kokemuksia että paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen: Harjoitellaan kohteliasta kielenkäyttöä erilaisissa tilanteissa, kysymistä, vastaamista, pyytämistä, kertomista, mielipiteen ilmaisua ja tunteista kertomista erilaisissa kielenkäyttötilanteissa. Opetellaan huomaamaan, miten kieli toimii eri tilanteissa: kohteliaat ilmaukset, mielipide- ja tunneilmaukset, kysymysten rakentaminen, ajan ilmaiseminen kerronnassa, modaalisuus ja vertaaminen. Har-

joitellaan kuullun ymmärtämistä, ääntämistä, toisten kuuntelemista ja toisilta viestijöiltä oppimista. Hyödynnetään roolileikkejä ja draamaa sekä muita vuorovaikutusharjoituksia erilaisten kielellisten tilanteiden harjoittelussa.

S2 Tekstien tulkitseminen: Edistetään lukutaitoa ja tekstin merkitysten ymmärtämistä. Harjoitellaan erilaisten tekstien lukemista ja luetun ymmärtämistä sekä luetun tiedon liittämistä ja soveltamista omaan elämään. Harjoitellaan tekstin ymmärtämisen perusstrategioita, laajennetaan sana- ja ilmaisuvaramia sekä opitaan tunnistamaan erilaisia tekstityyppejä.

S3 Tekstien tuottaminen: Tutustutaan eri tekstilajeihin ja niiden piirteisiin. Tuotetaan erilaisia lyhyitä tekstejä. Harjoitellaan käsin kirjoittamista ja näppäintaitoja.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen: Pohditaan kielen merkitystä erilaisissa koulun vuorovaikutustilanteissa ja monenlaisissa kuulluissa ja luetuissa teksteissä ja havainnoidaan eri kieliä, murteita sekä alueellista ja sosiaalista variaatiota koulussa, medioissa ja vapaa-ajan tilanteissa. Opiskellaan joitakin tarvittavia kielitiedon käsitteitä. Tutustutaan eri kulttuurien kertomuksiin, perinteisiin ja juhliin.

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena: Tarjotaan erilaisia malleja kouluun ja oppimiseen liittyvistä kielenkäyttötilanteista ja tutustutaan eri oppiaineiden teksteihin. Harjoitellaan eri oppiaineiden tärkeiden käsitteiden ja ilmausten tunnistamista, omaksumista ja hallintaa. Tehdään yksinkertaisia eri oppiaineisiin liittyviä tiedonhankintatehtäviä itsenäisesti ja ryhmässä. Harjoitellaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämistä tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa. Hyödynnetään opiskelijan oman äidinkielen ja muiden osaamiensa kielten taitoa oppimisen tukena.

Arvioinnin kohteet suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärässä aikuisten perusopetuksen alkuvaiheen päättyessä

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen		
T1 rohkaista opiskelijaa vahvistamaan vuorovaikutustaitojaan ja ilmaisuväranantoon arjen vuorovaikutustilanteissa sekä vahvistaa kuuntelun ja kuullun ymmärtämisen taitojaan	S1	Vuorovaikutustaidot, ilmaisuvärananto ja kuullun ymmärtäminen
T2 harjaannuttaa opiskelijaa keskustelemaan erilaisista aiheista sekä vahvistaa niissä tarvittavaa sanastoa ja fraseologiaa	S1, S5	Sanaston ja fraseologian hallinta ja laajuus
T3 ohjata opiskelijaa vahvistamaan kielellistä ilmaisuväranantaa	S1	Ilmaisu vuorovaikutustilanteissa
Tekstien tulkitseminen		
T4 ohjata opiskelijaa vahvistamaan peruslukutaitoaan, ja lukemaan kielitaidolleen sopivia tekstejä ja keskustelemaan lukemastaan	S2	Peruslukutaito ja tekstin ymmärtäminen
T5 auttaa opiskelijaa kehittämään valmiuksia päätellä tekstin merkityksiä tekstuaalisten ja kielellisten vihjeiden sekä tekstilajin perusteella	S2, S4	Tekstien tulkinta
Tekstien tuottaminen		
T6 innostaa opiskelijaa tuottamaan eri tekstilajeja ja vahvistamaan tuottamisessa tarvittavia taitoja	S3	Tekstien tuottaminen
T7 ohjata opiskelijaa harjoittamaan käsin kirjoittamista ja näppäintaitojaan sekä oikeinkirjoituksen perusasioita	S3	Kirjoitustaito käsin ja näppäintaidot
T8 ohjata opiskelijaa tarkastelemaan ja arvioimaan omia tekstejään sekä antamaan ja vastaanottamaan palautetta	S3	Palautteen antaminen ja vastaanottaminen
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen		
T9 rohkaista opiskelijaa kehittämään kielitietoisuuttaan tekemällä havaintoja erilaisista puhetavoista	S4	Kielenkäytön havainnointi
T10 ohjata opiskelijaa tunnistamaan eri kieliä ja kulttuureita omassa ympäristössään sekä huomaamaan oman monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin merkityksen	S4	Eri kielten ja kulttuurien sekä oman kieli- ja kulttuuri-identiteetin havainnointi

Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena		
T11 auttaa opiskelijaa rakentamaan myönteistä käsitystä itsestään viestijänä, lukijana, tekstien tuottajana sekä kielenoppijana, ohjata opiskelijaa huomaamaan omat vahvuutensa ja oppimistarpeensa kielenkäyttäjänä sekä hankkimaan valmiuksia realististen oppimistavoitteiden asettamiseen	S5	Oppimistavoitteiden asettaminen
T12 luoda opiskelijalle edellytyksiä integroida oppiaineiden opiskelua toisiinsa ja tukea koulussa tärkeiden tekstilajien ja rakenteiden kehittymistä sekä antaa mahdollisuus käyttää koulun eri tekstejä ja aihepiirejä puhumisen ja kirjoittamisen taustamateriaalina	S2, S5	Eri oppiaineiden kielen havainnointi
T13 auttaa opiskelijaa kehittämään tietojaan ja kielellisiä keinojaan itseohjautuvaan työskentelyyn ja tiedonhakuun	S5	Tekstin rakentaminen ja tiedonhaku
T14 ohjata opiskelijaa arvioimaan omaa kielenoppimistaan	S5	Itsearviointitaidot

8.2.2 Matematiikka

Oppiaineen tehtävä

Matematiikan opetuksen tehtävänä on kehittää opiskelijoiden loogista, täsmällistä ja luovaa matemaattista ajattelua. Opetus luo pohjan matemaattisten käsitteiden ja rakenteiden ymmärtämiselle sekä kehittää opiskelijoiden taitoa käsitellä tietoa ja ratkaista ongelmia. Matematiikan kumulaatiivisesta luonteesta johtuen opetus etenee systemaattisesti. Konkreettisuus ja toiminnallisuus ovat keskeinen osa matematiikan opetusta ja opiskelua. Oppimista tuetaan hyödyntämällä tieto- ja viestintäteknologiaa.

Matematiikan opetus tukee opiskelijoiden myönteistä asennetta matematiikkaa kohtaan ja positiivista minäkuva matemaatiikan oppijoina. Se kehittää myös viestintä-, vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja. Matematiikan opiskelu on tavoitteellista ja pitkäjänteistä toimintaa, jossa opiskelijat ottavat vastuuta omasta oppimisestaan.

Opetus ohjaa opiskelijoita ymmärtämään matematiikan hyödyllisyyden heidän omassa elämässään ja laajemmin yhteiskunnassa. Opetus kehittää opiskelijoiden taitoa käyttää ja soveltaa matematiikkaa monipuolisesti.

Matematiikka aikuisten perusopetuksen alkuvaiheessa

Aikuisten perusopetuksen alkuvaiheen opetuksessa käytetään monipuolisia työtapoja matemaattisten käsitteiden ja rakenteiden hahmottamisessa. Opetuksessa hyödynnetään eri aisteja. Opetus kehittää opiskelijoiden kykyä ilmaista matemaattista ajatteluaan konkreettisin välinein, suullisesti, kirjallisesti ja piirtäen sekä tulkiten kuvia. Matematiikan opetus luo vahvan pohjan lukukäsitteen ja kymmenjärjestelmän ymmärtämiselle sekä laskutaidolle.

MATEMATIIKKA 1-2

Tavoitteet

Opiskelija

- kiinnostuu matematiikasta
- oppii ymmärtämään matemaattisia käsitteisiä ja merkintätapoja
- omaksuu lukukäsitteen ja kymmenjärjestelmän periaatteen
- oppii tekemään havaintoja matematiikan näkökulmasta sekä tulkita ja hyödyntää niitä eri tilanteissa
- perehtyy peruslaskutoimitusten periaatteisiin ja niiden ominaisuuksiin
- saavuttaa sujuvan peruslaskutaidon yhteen-, vähennys-, kerto- ja jakolaskuissa luonnollisilla luvuilla ja osaa käyttää erilaisia päässä-laskustrategioita

MATEMATIIKKA 1 - Luvut ja laskutoimitukset

Sisällöt

- perusluvut ja laskemista kuvaavat käsitteet ja niiden kirjoittaminen
- lukujen kirjoittaminen numeroin ja kirjaimin
- kymmenjärjestelmän ymmärtäminen ja varmentaminen
- lukujen luokittelu, esim. parilliset ja parittomat
- lukujonot eteenpäin ja taaksepäin
- peruslaskutoimitukset, yhteenlasku ja vähennyslasku päässä-laskuna
- peruslaskutoimitusten sanasto, esim. summa, erotus jne.
- lukujen vertailu: pienempi, suurempi, yhtä suuri kuin
- yhteen- ja vähennyslaskujen laskeminen allekkain

MATEMATIIKKA 2 - Kerto- ja jakolaskut, laskujärjestys

Sisällöt

- varmistetaan kertolaskun ja kertotaulujen käsitteiden ymmärtäminen
- opiskellaan kertotaulut 1-10

- kertolaskujen laskeminen allekkain, varmistetaan sen osaaminen
- lukujen luokittelu jaollisiin ja jaottomiin
- varmistetaan jakolaskun ja sen käsitteiden ymmärtäminen
- jakolasku päässälaskuna, vertailu kertolaskuun
- peruslaskutoimitusten laskujärjestys, harjoitellaan sulkumerkkien käyttöä
- tutustutaan jakolaskuun allekkain ja jakokulmassa

MATEMATIIKKA 3-5

Sisällöt

Opiskelija

- perehtyy desimaali-, murto- ja prosenttilukuihin ja niiden laskutoimituksiin
- ymmärtää negatiivisen luvun käsitteen, ja sen käytön lämpötilan mittaamisessa
- oppii ymmärtämään mittaamisen periaatteen ja yksiköt
- tutustuu geometrisiin muotoihin ja oppii havainnoimaan niiden ominaisuuksia
- tutustuu taulukoihin ja diagrammeihin

MATEMATIIKKA 3 - Desimaaliluvut, prosentit ja mittaaminen

Sisällöt

- desimaaliluvut ja niiden laskutoimitusten periaatteet
- prosenttiluvut ja prosentin laskeminen
- prosentin käsite sekä prosenttiluvun ja –arvon laskemista, kiinnostavat aihepiirit
- mittaaminen: pituuden, painon, massan ja tilavuuden yksiköt
- hinnan laskeminen, pyöristäminen
- negatiiviset luvut, lämpötilan mittaaminen

MATEMATIIKKA 4 - Murtoluvut

Sisällöt

- murtoluvut ja niiden laskutoimitukset murtoluvun käsite osana lukumäärästä ja osana kokonaisuudesta
- harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa
- hyödynnetään murtoluvun, desimaaliluvun ja prosentin välisiä yhteyksiä

MATEMATIIKKA 5 - Geometriaa ja taulukoita

Sisällöt

- geometrian perusteita: piirretään, tutkitaan ja luokitellaan kappaleita ja kuvioita
- luokitellaan kappaleita: lieriöt, kartiot, särmiöt, pyramidit ja muut kappaleet
- luokitellaan tasokuviot: monikulmiot ja muut kuviot, niiden ominaisuudet
- harjoitellaan kulmien piirtämistä, mittaamista ja luokittelemista
- tutustutaan koordinaatistoon ja mittakaavan käsitteeseen: suurennot ja pienennökset
- tutustutaan pinta-alan ja tilavuuden laskemiseen
- taulukoiden lukeminen ja tietojen esittäminen yksinkertaisten taulukoiden ja diagrammien avulla

Matematiikan opetuksen tavoitteet aikuisten perusopetuksen alkuvaiheessa

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet		
T1 tukea opiskelijan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan sekä positiivisen minäkuvan ja itseluottamuksen kehittymistä	S1-S4	L1, L3, L5
Työskentelyn taidot		
T2 ohjata opiskelijaa kehittämään taitoaan tehdä havaintoja matematiikan näkökulmasta sekä tulkita ja hyödyntää niitä eri tilanteissa	S1-S4	L4
T3 kannustaa opiskelijaa esittämään ratkaisujaan ja päätelmiään konkreettisin välinein, piirroksin, suullisesti ja kirjallisesti myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen	S1-S4	L2, L4, L5
T4 ohjata opiskelijaa kehittämään päättely- ja ongelmanratkaisutaitoja	S1-S4	L1, L4, L6
Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet		
T5 ohjata opiskelijaa ymmärtämään matemaattisia käsitteitä ja merkintätapoja	S1-S4	L1, L4
T6 tukea opiskelijaa lukukäsitteen kehityksessä ja kymmenjärjestelmän periaatteen ymmärtämisessä	S2	L1, L4
T7 perehdyttää opiskelijaa peruslaskutoimitusten periaatteisiin ja tutustuttaa niiden ominaisuuksiin	S2	L1, L4
T8 ohjata opiskelijaa kehittämään sujuvaa peruslaskutaitoa luonnollisilla luvuilla ja käyttämään erilaisia päässä-laskustrategioita	S2	L1, L4
T9 tutustuttaa geometrisiin muotoihin ja ohjata havainnoimaan niiden ominaisuuksia	S3	L1, L4, L5
T10 ohjata opiskelijaa ymmärtämään mittaamisen periaate	S3	L1, L4
T11 tutustuttaa opiskelija taulukoihin ja diagrammeihin	S4	L4, L5
T12 harjaannuttaa opiskelijaa laatimaan vaiheittaisia toimintaohjeita tietokoneohjelmina graafisessa ohjelmointiympäristössä	S1	L1, L2, L4, L5

Matematiikan tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet aikuisten perusopetuksen alkuvaiheessa

Matematiikassa kehitetään opiskelijoiden taitoja löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia sekä soveltaa käänteisyyden periaatetta. Syvennetään taitoa vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja systemaattisesti sekä havaita syy- ja seuraussuhteita.

S1 Luvut ja laskutoimitukset I: Opiskelijoiden ymmärrystä kymmenjärjestelmästä syvennetään ja varmennetaan. Opiskelijoiden käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja. Yhteen- ja vähennyslaskujen päässälaskutaitoa harjaannutetaan sekä opitaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmit. Varmistetaan kertolaskun käsitteen ymmärtäminen ja kertotaulujen 1-10 osaaminen sekä harjoitellaan kertolaskualgoritmia ja varmistetaan sen osaaminen. Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa. Jakolaskun päässälaskutaitoa kehitetään. Laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä hyödynnetään. Opiskelijoita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.

S2 Luvut ja laskutoimitukset II: Lukualuetta laajennetaan negatiivisilla luvuilla sekä tutustutaan vastalukuun ja itseisarvoon. Kokonaislukujen yhteen- ja vähennyslaskua harjoitellaan konkreettisten mallien ja tilanteiden avulla. Opitaan murtoluvun käsite osana lukumäärästä ja osana kokonaisuudesta sekä harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa. Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa. Desimaaliluvut ja niiden peruslaskutoimituksien periaatteet opiskellaan ja yhdistetään opiskelijoiden ympäristöön. Prosentin käsite sekä prosenttiluvun ja -arvon laskeminen opiskellaan opiskelijoita kiinnostavien aihepiirien avulla. Hyödynnetään murtoluvun, desimaaliluvun ja prosentin välisiä yhteyksiä.

S3 Geometria ja mittaaminen: Rakennetaan, piirretään, tutkitaan ja luokitellaan kappaleita ja kuvioita. Luokitellaan kappaleet lieriöihin, kartioihin ja muihin kappaleisiin. Tutustutaan tarkemmin suorakulmaiseen särmiöön, ympyrälieriöön, ympyräpohjaiseen kartioon ja pyramidiin. Luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia. Perehdytään tarkemmin kolmioihin, nelikulmioihin ja ympyrään. Perehdytään pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteisiin. Harjoitellaan kulmien piirtämistä, mittaamista ja luokittelemista.

Tarkastellaan symmetriaa suoran suhteen. Ohjataan opiskelijoita havaitsemaan myös kierto- ja siirtosymmetrioita ympäristössä esimerkiksi osana taidetta. Käsitellään koordinaatistossa ensin ensimmäinen neljännes ja laajennetaan sitten kaikkiin neljänneksiin. Tutustutaan mittakaavan käsitteeseen ja käytetään sitä suurennoksissa ja pienennöksissä. Ohjataan opiskelijoita hyödyntämään mittakaavaa kartan käytössä. Mitattaessa kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen. Mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioiden piirejä ja pinta-aloja sekä suorakulmaisten särmiöiden tilavuuksia. Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.

S4 Matemaattinen ongelmanratkaisu ja ohjelmointi: Tutkitaan lukujonon säännönmukaisuutta sekä jatketaan lukujonoa säännön mukaan. Tutustutaan tuntemattoman käsitteeseen. Tutkitaan yhtälöä ja etsitään yhtälön ratkaisuja päättelämällä ja kokeilemalla. Muodostetaan ongelmia opiskelijoiden kannalta mielenkiintoisista aihepiireistä ja ratkaistaan niitä matematiikan avulla. Harjoitellaan tietojen esittämistä yksinkertaisten taulukoiden ja diagrammien avulla. Tilastollisista tunnusluvuista käsitellään suurin ja pienin arvo, keskiarvo ja tyyppi-arvo. Selvitetään erilaisten vaihtoehtojen lukumääriä. Tutustutaan todennäköisyyteen arkitilanteiden perusteella päättelämällä, onko tapahtuma mahdoton, mahdollinen vai varma. Suunnitellaan ja toteutetaan ohjelmia graafisessa ohjelmointiympäristössä.

Matematiikan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet aikuisten perusopetuksen alkuvaiheessa

Opetuksen lähtökohtana käytetään opiskelijoille tuttuja ja kiinnostavia aiheita ja ongelmia. Matematiikkaa opiskellaan edelleen oppimisympäristössä, jossa konkretisointi ja välineet ovat keskeisessä asemassa. Välineet tulee olla helposti saatavilla. Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja. Opiskelijoilla on mahdollisuus vaikuttaa työtapojen valintaan. Työskennellään sekä yhdessä että itsenäisesti. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään opetuksen, oppimisen, tuottamisen, arvioinnin sekä luovuuden välineenä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki matematiikassa aikuisten perusopetuksen alkuvaiheessa

Jokaisella opiskelijalla on mahdollisuus saada opetusta myös aiemmin opetetuista ja opiskelluista keskeisimmistä sisällöistä, jos hän ei hallitse niitä riittävästi. Lisäksi annetaan ennakoivaa tukea uusien sisältöjen oppimiseksi. Matematiikan oppimiselle on varattava riittävästi aikaa ja tuen on oltava systemaattista. Opiskelijoiden matematiikan osaamista ja taitojen kehittymistä seurataan jatkuvasti. Tarjottava tuki antaa opiskelijoille mahdollisuuden kehittää taitojaan niin, että myönteinen asenne ja kyvykkyyden tunne vahvistuvat. Opiskelijoille tarjotaan sopivia välineitä oppimisen tueksi ja heille tarjotaan mahdollisuuksia oivaltaa ja ymmärtää itse. Jokaiselle opiskelijalle turvataan mahdollisuus riittävään harjoitteluun.

Taitavia opiskelijoita tuetaan tarjoamalla heille vaihtoehtoisia työskentelymuotoja ja rikastuttamalla käsiteltäviä sisältöjä. Sisältöalueita voivat olla esimerkiksi lukujen ominaisuudet, erilaiset lukujonot, geometria, luova ongelmanratkaisu ja matematiikan sovellukset.

Opiskelijan oppimisen arviointi matematiikassa aikuisten perusopetuksen alkuvaiheessa

Aikuisten perusopetuksen alkuvaiheessa oppimisen arvioinnin päätehtävänä on tukea ja edistää opiskelijoiden matemaattisen ajattelun ja osaa-

misen kehittymistä kaikilla tavoitealueilla. Oppimisen arvioinnissa kiinnitetään huomiota kannustavan palautteen antamiseen. Opiskelijoita kannustetaan vahvuuksien ylläpitämiseen ja kehittymässä olevien taitojen harjoitteluun. Opiskelijoita ohjataan myös arvioimaan omaa oppimistaan.

Opiskelijoiden matematiikan ymmärtämisen ja osaamisen tasoa voidaan selvittää puheen, välineiden, piirtämisen tai kirjallisen työskentelyn avulla. Opiskelijoilla on oltava mahdollisuus osoittaa edistymistään eri tavoin. Arvioinnissa on tärkeää havainnoida ratkaisujen oikeellisuuden lisäksi tekemisen tapaa ja sujuvuutta.

Sanallista arviota tai suoritusmerkintää antaessaan opettaja arvioi opiskelijoiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Arvioinnilla määritellään, miten opiskelija on edistynyt suhteessa tavoitteisiin. Arvioinnin tueksi on määritelty oppimisen edistymisen kannalta keskeiset arvioinnin kohteet.

Alkuvaiheen opinnoista annetaan suoritusmerkintä.

Matematiikan arvioinnin kohteet aikuisten perusopetuksen alkuvaiheen päättyessä

Opetuksen tavoite	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Arvioinnin kohteet matematiikassa
Merkitys, arvot ja asenteet		
T1 tukea opiskelijan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan sekä positiivisen minäkuvan ja itseluottamuksen kehittymistä.	S1-S4	Kiinnostuksen ja motivaation kehittyminen
Työskentelyn taidot		
T2 ohjata opiskelijaa kehittämään taitoaan tehdä havaintoja matematiikan näkökulmasta sekä tulkita ja hyödyntää niitä eri tilanteissa.	S1-S4	Havaintojen tekeminen, tulkinta ja hyödyntäminen
T3 kannustaa opiskelijaa esittämään ratkaisujaan ja päätelmiään konkreettisin välinein, piirroksin, suullisesti ja kirjallisesti myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.	S1-S4	Ratkaisujen ja päätelmien esittäminen
T4 ohjata opiskelijaa kehittämään päättely- ja ongelmanratkaisutaitoja.	S1-S4	Ongelmanratkaisutaidot
Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet		
T5 ohjata opiskelijaa ymmärtämään matemaattisia käsitteitä ja merkintätapoja.	S1-S4	Matemaattisten käsitteiden ymmärtäminen ja käyttö
T6 tukea opiskelijaa lukukäsitteen kehittämisessä ja kymmenjärjestelmän periaatteen ymmärryksessä.	S2	Lukukäsite
T7 perehdyttää opiskelijaa peruslaskutoimitusten periaatteisiin ja tutustuttaa niiden ominaisuuksiin.	S2	Peruslaskutoimitukset ja niiden ominaisuuksien hyödyntäminen
T8 ohjata opiskelijaa kehittämään sujuvaa peruslaskutaitoa luonnollisilla luvuilla ja käyttämään erilaisia päässä-laskustrategioita.	S2	Laskutaito ja päässä-laskustrategiat
T9 tutustuttaa geometriisiin muotoihin ja ohjata havainnoimaan niiden ominaisuuksia.	S3	Geometrian käsitteet ja taito havainnoida geometrisia ominaisuuksia
T10 ohjata opiskelijaa ymmärtämään mittaamisen periaate.	S3	Mittaaminen
T11 tutustuttaa opiskelija taulukoihin ja diagrammeihin.	S4	Taulukoiden ja diagrammien laatiminen ja tulkinta
T12 harjaannuttaa opiskelijaa laatimaan vaihteisia toimintaohjeita tietokoneohjelmoina graafisessa ohjelmointiympäristössä.	S1	Ohjelmointi graafisessa ohjelmointiympäristössä

8.2.3 Yhteiskunnalliset aineet

Perusopetuksessa yhteiskuntaopin oppiaineen opetuksen aloitus varhentuu ja tuntimäärä lisääntyy valtioneuvoston asetuksella 422/2012. Tämä muutos vaikuttaa aikuisten perusopetuksen alkuvaiheen opintoihin siten, että historian ja yhteiskuntaopin opetuksen tulee sisältyä jo alkuvaiheen opintoihin.

8.2.3.1 Historia

Oppiaineen tehtävä

Historian opetuksen tehtävänä on kehittää opiskelijan historiatietoisuutta sekä ymmärrystä omista juuristaan. Historian opiskelu auttaa opiskelijaa ymmärtämään ympäröivää yhteiskuntaa ja kulttuuria. Menneisyyttä koskevan tiedon avulla opiskelijaa autetaan hahmottamaan nykyisyyteen johtanutta kehitystä. Historian opiskelu kehittää erityisesti opiskelijan ajattelua, monilukutaitoa sekä kulttuurien tuntemusta. Tarkoituksena on edistää opiskelijan kehittymistä oma-aloitteiseksi ja erilaisuutta ymmärtäväksi demokraattisen yhteiskunnan jäseneksi, joka kykenee suunnittelemaan tavoitteellisesti omaa tulevaisuuttaan.

Historian opetuksessa opiskelija perehtyy yhteiskunnan kehityksen päälinjoihin. Häntä ohjataan ymmärtämään historiatiedon tulkinnallisuutta, moniperspektiivisyyttä sekä historiallisessa kehityksessä ilmenevää muutosta ja jatkuvuutta. Opiskelijaa ohjataan näkemään yksilön merkitys historiallisena toimijana sekä oivaltamaan toiminnan taustalla esiintyviä tekijöitä ja ihmisten motiiveja. Historian opiskelun kautta opiskelija oppii tunnistamaan yhteiskunnassa olevia arvoja ja niissä tapahtuneita muutoksia sekä ymmärtämään yhteiskunnan tapakulttuuria ja toimintatapoja. Opiskelija tutustuu lisäksi historiantutkimuksen lähtökohtaan, jonka mukaan menneestä pyritään muodostamaan mahdollisimman luotettava kuva

saatavilla olevan todistusaineiston perusteella ja että tämä kuva voi ajan kuluessa muokkaantua.

Alkuvaiheen opetuksen täydentävät näkökulmat

Alkuvaiheen opinnoissa keskitytään opiskelijan historian taitojen kerryttämiseen vahvistamalla opiskelijan termien ja käsitteiden hallintaa sekä historian tekstitaitoja. Opiskelija perehdytetään ajatukseen nykyisyyden ymmärtämisestä menneisyyden kehityksen kautta. Opetuksen yhteydessä käydään läpi yleisimpiä historian peruskäsitteitä kuten aikakäsitys sekä faktan ja tulkinnan ero. Opiskelija tutustuu kronologiseen tapaan jäsentää tietoa menneisyydestä ja häntä perehdytetään historian oppiaineessa käytettäviin esitystapoihin kuten aikajanaan ja karttoihin. Pyrkimyksenä on perehdyttää opiskelija historiallisen tiedon tulkinnallisuuteen ja muuttumiseen. Oppisisältöjen kautta opiskelijalle tarjotaan kiteytetty käsitys länsimaisen kulttuurin muutoskohdista keräilykulttuurista maanviljelykseen, kaupungistumiseen ja teollistumiseen.

HISTORIA 1 - Aikojen alusta vanhan ajan loppuun

Tavoitteet

Opiskelija

- tutustuu historiaan oppiaineena ja ymmärtää, että tieto voi muuttua
- oppii historian peruseriaatteita kuten aikakäsitys, kronologia ja syy-seuraussuhteet
- oppii keskeisimpiä historian käsitteitä
- ymmärtää tapoja jakaa historiaa aikakausiin, tutustuu aikajanaan historian vaiheiden kuvaajana
- oppii tunnistamaan keskeisiä muutoksia ihmiskunnan historiassa

Sisällöt

- aika ennen ihmistä ja ihmisen ajan alku
- esihistoriallinen aika: ihmisen eläminen pienissä populaatioissa, metsästys- ja keräilykulttuuri

- maanviljelyn ja kaupankäynnin kehittyminen ja vaikutus
- kaupunki- ja korkeakulttuurin muodostuminen
- ajanlaskutapoja ja ajan merkitseminen Euroopassa ja muualla
- vanha aika ja antiikin perintö: Kreikka, eurooppalaisen kulttuurin kehto, demokratian orastus Kreikassa, Euroopan oikeudellisen perustan lähtökohdat, Rooman valtakunnan nousu ja hajoaminen, kristinusko Euroopan yhdistäjänä ja jakajana
- Suomen esihistoria: elämää kivi-, pronssi- ja rautakaudella, viikinkiaika

HISTORIA 2 - Keskiajasta itsenäiseen Suomeen

Tavoitteet

Opiskelija

- tutustuu lähteiden merkitykseen historiallisen tiedon rakentumisessa ja ymmärtää historian tiedon moniperspektiivisyyttä
- oppii lukemaan erilaisia esitysmuotoja kuten karttoja, kuvia ja yksinkertaisia tilastoja
- vahvistaa kykyään asettaa aikajalalle ihmiskunnan tärkeimpiä vaiheita
- tutustuu Euroopan historiaan
- oppii ymmärtämään ja selittämään ympäröivää yhteiskuntaa

Sisällöt

- Euroopan keskiaika ja keskiaikainen maailmankuva, tiedon ja tieteiden kehittyminen kulttuurien välisessä vuorovaikutuksessa
- Suomen siirtyminen historialliseen aikaan ja Ruotsin yhteyteen
- uuden ajan murrosvaiheet, tieteessä, taiteessa ja ihmisten uskomuksissa ja ajattelussa tapahtuneet muutokset, teollistuminen
- autonomian aika ja Suomen itsenäisyyden alku
- maailmansodat ja Suomen historian käännekohtia

Historian opetuksen tavoitteet aikuisten perusopetuksen alkuvaiheessa

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Historian käsitteiden ja ilmiöiden ymmärtäminen		
T1 auttaa opiskelijaa ymmärtämään historian termejä ja peruseriaatteita	S1	L1
T2 ohjata opiskelijaa perehtymään yleisimpiin käsitteisiin kuten aika, menneisyys, kronologia, yhteiskunta	S1, S2	L1
T3 ohjata opiskelijaa tutustumaan erilaisiin esitysmuotoihin kuten karttoihin, kuviin, yksinkertaisiin tilastoihin	S2, S3	L3
T4 tukea opiskelijaa vahvistamaan kykyään asettaa ajanalle tärkeimpiä ihmiskunnan historian vaiheita	S3, S4	L4
Historian ilmiöiden yhdistäminen ympäröivään ja omaan kulttuuriin		
T5 ohjata opiskelijaa ymmärtämään ihmisen toimintaan vaikuttaneita motiiveja	S4	L2
T6 edistää opiskelijan taitoa ymmärtää ja selittää ympäröivää yhteiskuntaa	S3, S4	L1, L2
T7 harjaannuttaa opiskelijaa hahmottamaan jatkuvuuksia sekä tehtyjen valintojen ja päätösten merkityksiä	S4	L4

Historian tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet aikuisten perusopetuksen alkuvaiheessa

S1 Ajan merkitys historiassa: Aikakäsitys, kronologian taju, syy-seuraussuhde

S2 Historiallisen tiedon luonne: Fakta ja tulkinta, lähteet, päätelmien teko, moniperspektiivisyys

S3 Muutos, kehitys, jatkuvuus: Opiskelija tutustutetaan yhteiskunnan kehittymiseen yleisellä tasolla. Käydään läpi muutokset keräily-yhteisöstä maanviljelysyhteisöksi, kaupungistuminen, kansallisvaltioiden synty, teollistuminen, suursodat. Autetaan opiskelijaa tunnistamaan syitä kehitykselle sekä huomaamaan jatkuvuus historiassa.

S4 Ihminen historiassa: Esitellään ihmisen toimintaa ja autetaan opiskelijaa pohtimaan syitä ihmisten erilaisille motiiveille. Opiskelijaa autetaan

ymmärtämään, miksi tapahtumilla on voinut olla erilaisia vaikutuksia eri ihmisiin. Opetuksen tarkoitus on perehdyttää opiskelija ymmärtämään ja eläytymään ihmisen toimintaan eri aikoina eri kulttuureissa.

Historian oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet aikuisten perusopetuksen alkuvaiheessa

Historian opetus tarjoaa mahdollisuuden monipuoliseen kommunikointiin sekä draaman ja kuvallisen ilmaisun käyttöön. Opiskelussa rohkaistaan tietojen hankkimiseen ja käyttämiseen yksin ja yhdessä muiden kanssa. Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä on korostaa elämyksellisiä, vuorovaikutuksellisia ja toiminnallisia työtapoja ja monipuolisia oppimisympäristöjä sekä hyödyntää opiskelijoiden omia kokemuksia ja osaamista. Opetuksessa pyritään ottamaan huomioon opiskelijan tiedot omasta kulttuuristaan ja kannustetaan esittämään vertailuja esimerkiksi lähtömaan ja Suomen kulttuurien välillä. Opiskelijaa rohkaistaan tekemään tulkintoja, vertailemaan ja tekemään johtopäätöksiä. Tiedonhankinnassa käytetään monipuolisesti tieto- ja viestintätekniikkaa. Tuotoksissa käytetään viestinnän eri muotoja. Historia oppiaineena soveltuu hyvin integroitavaksi muiden oppiaineiden, erityisesti suomen kielen S2-opetuksen kanssa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki historiassa aikuisten perusopetuksen alkuvaiheessa

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä ohjauksessa on tarjota riittävä tuki käsitteiden ja siten tekstien ja lähteiden ymmärtämiseen. Historian opiskelussa opiskelijaa autetaan ymmärtämään lähteiden mahdollinen monitulkintaisuus. Ymmärtämistä edesautetaan keskittymällä tekstien pääkohtiin ja avaamalla keskeisiä käsitteitä. Ilmiöihin perehdytään elämyksellisesti esimerkiksi visualisoinnin, draaman ja keskustelun avulla sekä monipuolisia tekstejä hyödyntäen.

Opiskelijan oppimisen arviointi historiassa aikuisten perusopetuksen alkuvaiheessa

Historian opetuksessa palautteella pyritään rohkaisemaan opiskelijoita omiin tulkintoihin ja näkemystensä argumentointiin. Kirjallisten tehtävien ohella arvioinnissa on otettava huomioon opiskelijan monimuotoiset työskentelyn ja tuottamisen tavat. Sisältöjen muistamisen sijasta arvioinnissa kiinnitetään huomiota tiedon soveltamiseen ja historiallisen ajattelun hallintaan.

Sanallista arviota tai suoritusmerkintää antaessaan opettaja arvioi opiskelijoiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Arvioinnilla määritellään, miten opiskelija on edistynyt suhteessa tavoitteisiin. Arvioinnin tueksi on määritelty oppimisen edistymisen kannalta keskeiset arvioinnin kohteet.

Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä käsitteiden käytön lisäksi historiatietoisuuden kehittyminen ja ympäröivän kulttuurin ymmärtäminen.

Alkuvaiheen opinnoista annetaan suoritusmerkintä.

Arvioinnin kohteet historiassa aikuisten perusopetuksen alkuvaiheen päättyessä

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa
Historian ilmiöiden ymmärtäminen		
T1 auttaa opiskelijaa ymmärtämään historian termejä ja perusperiaatteita	S1	Termien ja perusperiaatteiden ymmärtäminen
T2 ohjata opiskelijaa perehtymään yleisimpiin käsitteisiin kuten aika, menneisyys, kronologia, yhteiskunta	S1, S2	Käsitteiden käyttö
T3 ohjata opiskelijaa tutustumaan erilaisiin esitysmuotoihin kuten karttoihin, kuviin, yksinkertaisiin tilastoihin	S2, S3	Historian esitysmuotojen tunnistaminen
T4 tukea opiskelijaa vahvistamaan kykyään asettaa aikajalalle tärkeimpiä ihmiskunnan historian vaiheita	S3, S4	Kronologian pääpiirteiden tunteminen sekä eri aikakausien tunnistaminen ja kuvailu
Historian ilmiöiden yhdistäminen ympäröivään ja omaan kulttuuriin		
T5 ohjata opiskelijaa ymmärtämään ihmisen toimintaan vaikuttaneita motiiveja	S4	Ihmisen toiminnan motiivien ymmärtäminen
T6 edistää opiskelijan kykyä ymmärtää ja selittää ympäröivää yhteiskuntaa	S3, S4	Yhteiskunnan toiminnan selittäminen
T7 harjaannuttaa opiskelijaa hahmottamaan jatkuvuuksia sekä tehtyjen valintojen ja päätösten merkityksiä	S4	Kykenee ymmärtämään jatkuvuutta ja nimeämään keskeisten historiallisten tapahtumien ja päätösten seurauksia

8.2.3.2 Yhteiskuntaoppi

Perusopetuksessa yhteiskuntaopin oppiaineen opetuksen aloitus varhentuu ja tuntimäärä lisääntyy valtioneuvoston asetuksella 422/2012. Tämä muutos vaikuttaa aikuisten perusopetuksen alkuvaiheen opintoihin siten, että historian ja yhteiskuntaopin opetuksen tulee sisältyä jo alkuvaiheen opintoihin.

Oppiaineen tehtävä

Yhteiskuntaopin oppiaineen tarkoitus on vahvistaa opiskelijan ymmärrystä yhteiskunnan toiminnasta, kehittää yhteiskuntataitoja ja edistää opiskelijan valmiuksia toimia vastuuntuntoisena ja aktiivisena kansalaisena. Opiskelija ohjataan arvioimaan ja ymmärtämään suomalaisen yhteiskunnan demokraattisia arvoja ja toimintatapoja sekä toimimaan erilaisuutta ymmärtävänä, ihmisoikeuksia ja tasa-arvoa kunnioittavana yhteiskunnan jäsenenä. Oppiaineen tehtävänä on antaa tiedollinen perusta yhteiskunnan toiminnasta ja erilaisista rakenteista sekä vahvistaa opiskelijan omia tietoja ja taitoja, joita tarvitaan yhteiskunnassa toimimisessa ja vaikuttamisessa sekä oman tulevaisuuden tavoitteellisessa suunnittelussa.

Oppisisällöissä otetaan huomioon ne käytännön tarpeet, joita opiskelijalla on eri elämäntilanteissa. Yhteiskuntataitojen kehittyminen alkaa yhteiskunnan perusrakenteiden ja -palveluiden tuntemisesta, ja opinnoissa edetään arkielämän tilanteista kohti laajempia taitoja ja syvempää yhteiskunnan tuntemusta. Opetuksessa harjaannutetaan opiskelijan tieto- ja viestintätekniisiä taitoja sekä seurataan median välittämiä ajankohtaisia aiheita.

Alkuvaihetta täydentävät näkökulmat

Alkuvaiheessa opetuksen paino on perustietojen ja -taitojen kerryttämisellä. Opiskelijalle avataan yhteiskuntaopin keskeisiä käsitteitä ja häntä ohjataan perehtymään erilaisten yhteiskunnallista tietoa sisältävien kuvien, kaavioiden ja lomakkeiden tulkitsemiseen. Alkuvaiheen opetuksessa opiskelijalle muodostuu käsitys keskeisistä suomalaisen yhteiskunnan arvoista ja toimintakulttuurista sekä yhteiskunnan perusrakenteista kuten päätöksentekoon, lainsäädäntöön ja elinkeinorakenteeseen liittyvistä asioista.

YHTEISKUNTAOPPI 1 - Yhteiskunnan perusrakenteet

Tavoitteet

Opiskelija

- tuntee ja ymmärtää demokraattisia arvoja ja toimintatapoja
- tutustuu oikeusvaltion periaatteisiin ja rakenteisiin
- saa tietoa keskeisestä lainsäädännöstä, kuten perustuslaista, tasa-arvolaista, yhdenvertaisuuslaista sekä lastensuojelulaista
- kehittää valmiuksiaan seurata ajankohtaisia asioita ja tapahtumia mediasta

Sisällöt

- yksilön oikeudet ja velvollisuudet sekä muut keskeiset lait Suomessa
- demokraattisen toiminnan arvot ja perusperiaatteet kuten ihmisoi-
keudet, tasa-arvo ja yhdenvertaisuus
- vallan kolmijako-oppi sekä oikeusvaltion käsitteet
- Suomen poliittinen järjestelmä, päätöksenteko ja vaikuttaminen

YHTEISKUNTAOPPI 2 - Suomalainen yhteiskunta ja yksilö

Tavoitteet

Opiskelija

- tutustuu hyvinvointivaltion toimintaperiaatteisiin
- tuntee yhteiskunnan tarjoamat keskeiset palvelut
- hallitsee perustiedot suomalaisesta työelämästä
- pystyy etsimään omiin tarpeisiin soveltuvaa tietoa
- vahvistaa tieto- ja viestintätekniisiä taitojaan arjen tilanteissa selviytymisessä sekä yhteiskunnallisen tiedon hankinnassa

Sisällöt

- verotus Suomessa
- yhteiskunnan tarjoamat palvelut ja etuudet
- työelämä tietous ja työelämän pelisäännöt
- erilaiset yhteiskunnallista tietoa sisältävät painetut ja sähköiset lähteet

Yhteiskuntaopin opetuksen tavoitteet aikuisten perusopetuksen alkuvaiheessa

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 ohjata opiskelijaa ymmärtämään demokraattisia arvoja ja toimintatapoja	S1-S4	L1-L2
T2 ohjata opiskelijaa perehtymään oikeusvaltion periaatteisiin ja rakenteisiin	S3, S4	L7
T3 auttaa opiskelijaa saamaan tietoa keskeisestä lainsäädännöstä kuten perustuslaista, tasa-arvolaista, yhdenvertaisuuslaista sekä lastensuojelulaista	S3	L2, L7
T4 ohjata opiskelijaa tutustumaan yhteiskunnan erilaisiin yhteisöihin ja vähemmistöryhmiin	S1, S2	L4
T5 tukea opiskelijaa vahvistamaan taitojaan tulkita yhteiskunnallista informaatiota erilaisista lähteistä kuten kuvista, kaavioista ja tilastoista	S2, S4	L1-L2, L4-L5
T6 tukea opiskelijaa kehittämään valmiuksiaan seurata ajankohtaisia asioita ja tapahtumia mediasta	S1, S4	L4-L6
T7 kannustaa opiskelijaa vahvistamaan tieto- ja viestintätekniisiä taitojaan arjen tilanteissa selviytymisessä sekä yhteiskunnallisen tiedon hankinnassa	S1, S4	L4-L6

Yhteiskuntaopin tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet aikuisten perusopetuksen alkuvaiheessa

S1 Arjen taidot: Tutustutaan yhteiskunnan toimintaan yksilön, perheen ja lähiyhteisöjen näkökulmasta. Käydään läpi perustietoja koskien tapakulttuuria, asiointia, asumista ja työelämää. Pohditaan, kuinka jokainen voi itse vaikuttaa lähiyhteisön turvallisuuteen ja viihtyisyyteen. Lisäksi perehdytään yhteiskunnan tarjoamiin mahdollisuuksiin, eri ammatteihin sekä oman talouden hoitoon. Kokonaisuus S1 sopii hyvin integroitavaksi ympäristöopin sisältöjen kanssa.

S2 Yhteiskunnallinen monilukutaito: Tutustutaan erilaisiin yhteiskunnallista tietoa sisältäviin painettuihin ja sähköisiin lähteisiin. Harjoitellaan

erilaisten pelkistettyjen tekstien, taulukoiden, graafien ja kuvien kriittistä tulkitsemista. Autetaan opiskelijaa etsimään omiin tarpeisiin soveltuvaa tietoa eri tahoilta ja lähteistä. Kokonaisuus S2 sopii hyvin integroitavaksi suomen kielen opintojen kanssa.

S3 Yhteiskunta ja vaikuttaminen: Perehdytään päätöksentekoon, poliittiseen järjestelmään ja vaikuttamiseen sekä demokraattisen toiminnan arvoihin ja perusperiaatteisiin, kuten ihmisoikeudet, tasa-arvo ja yhdenvertaisuus. Opetuksessa tarkastellaan lisäksi Suomen erilaisia kulttuureita ja vähemmistöryhmiä.

S4 Lakitieto: Tutustutaan suomalaisen yhteiskunnan arjen pelisääntöihin. Perehdytään vallan kolmijako-opin ideaan sekä oikeusvaltion käsitteisiin. Käydään läpi yksilön oikeudet ja velvollisuudet sekä muita keskeisiä lainsäädännön sisältöjä Suomessa.

Yhteiskuntaopin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet aikuisten perusopetuksen alkuvaiheessa

Perusteissa määriteltyjen sisältöjen opetuksessa korostetaan monipuolisia toiminnallisia ja elämyksellisiä työtapoja, jotka tukevat opiskelijan kehittymistä aktiiviseksi ja oma-aloitteiseksi kansalaiseksi. Opiskelijan itseilmaisuu- sekä vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja harjaannutetaan kannustamalla häntä kuuntelemaan muita, ilmaisemaan mielipiteitään sekä perustelemaan näkemyksiään.

Jatkuva ajankohtaisten asioiden ja tapahtumien seuraaminen, analysoiminen ja niistä keskusteleminen on keskeistä. Työmuotojen tavoitteena on vahvistaa opiskelijan taitoja tulkita ympäröivää yhteiskuntaa sekä kehittää hänen medialukutaitoaan. Vuorovaikutus yhteiskunnan eri toimijoiden kanssa on niin ikään tärkeää. Opetuksessa voidaan käyttää oppiaineraajat ylittäviä lähestymistapoja esimerkiksi yhteisopettajuudella tai erilaisilla projekteilla. Yhteistoiminnallisten työtapojen lisäksi tutkiva oppiminen korostuu.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki yhteiskuntaopissa aikuisten perusopetuksen alkuvaiheessa

Oppiaineen tavoitteiden ja luonteen kannalta keskeistä on ohjata opiskelija näkemään itsensä kansalaisyhteiskunnan jäsenenä sekä edistää hänen valmiuksiaan toimia erilaisten yhteisöjen aktiivisena jäsenenä. Opiskelijoiden monipuolista kommunikointia, osallisuutta ja yhteistoimintaa tuetaan käytännön harjoitteilla. Opiskelijaa tuetaan harjaantumaan yhteiskuntaa ja taloutta koskevan tiedon etsimisessä, ymmärtämisessä ja soveltamisessa sekä sen merkityksen arvioimisessa sekä omasta että yleisestä näkökulmasta. Oppiaineen käsitteellinen luonne ja eri tekstityyppien, kuvien, graafien ja tilastojen avaaminen otetaan huomioon opetusjärjestelyissä ja työtavoissa.

Opiskelijan oppimisen arviointi yhteiskuntaopissa aikuisten perusopetuksen alkuvaiheessa

Yhteiskuntaopin opetuksessa palautteella pyritään kannustamaan opiskelijaa toimimaan aktiivisesti omassa lähiyhteisössään ja soveltamaan käytännön arjessa yhteiskunnallista ja taloudellista osaamistaan. Arvioinnissa otetaan huomioon monimuotoisia toiminnan ja tuottamisen tapoja. Huomiota kiinnitetään yhteiskunnallisten tietojen ja taitojen hallintaan ja soveltamiseen sekä siihen, miten monipuolisesti ja näkemyksiään perustellen opiskelija on oppinut rakentamaan omaa käsitystään yhteiskunnasta sekä omista tulevaisuuden mahdollisuuksistaan.

Sanallista arviota tai suoritusmerkintää antaessaan opettaja arvioi opiskelijoiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Arvioinnilla määritellään, miten opiskelija on edistynyt suhteessa tavoitteisiin. Arvioinnin tueksi on määritelty oppimisen edistymisen kannalta keskeiset arvioinnin kohteet. Alkuvaiheen opinnoista annetaan suoritusmerkintä.

Arvioinnin kohteet yhteiskuntaopissa aikuisten perusopetuksen alkuvaiheen päättyessä

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa
T1 ohjata opiskelijaa ymmärtämään demokraattisia arvoja ja toimintatapoja	S1	Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen
T2 ohjata opiskelijaa perehtymään oikeusvaltion periaatteisiin ja rakenteisiin	S1-S4	Termien ja perusperiaatteiden ymmärtäminen
T3 auttaa opiskelijaa saamaan tietoa keskeisestä lainsäädännöstä kuten perustuslaista, tasa-arvolaista, yhdenvertaisuuslaista sekä lastensuojelulaista	S1, S3	Yhteiskunnan tärkeimpien lakien tunnistaminen ja perusteiden ymmärtäminen yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien näkökulmasta
T4 ohjata opiskelijaa tutustumaan yhteiskunnan erilaisiin yhteisöihin ja vähemmistöryhmiin	S3	Yhteiskunnan erilaisten yhteisöjen ja vähemmistöryhmien hahmottaminen
T5 tukea opiskelijaa vahvistamaan taitojaan tulkitta yhteiskunnallista informaatiota erilaisista lähteistä kuten kuvista, kaavioista ja tilastoista	S1, S2, S3	Eri tietolähteiden käyttö ja tulkinta
T6 tukea opiskelijaa kehittämään valmiuksiaan seurata ajankohtaisia asioita mediasta	S1, S2, S3	Kyky hankkia ja tarkastella median välittämää tietoa
T7 kannustaa opiskelijaa vahvistamaan tieto- ja viestintätekniisiä taitojaan arjen tilanteissa selviytymisessä sekä yhteiskunnallisen tiedon hankinnassa	S2, S3, S4	Kyky käyttää ja soveltaa tieto- ja viestintätekniikkaa

8.2.4 Ympäristöoppi

Oppiaineen tehtävä

Ympäristöoppi on biologian, maantiedon, fysiikan, kemian ja terveystiedon tiedonaloista koostuva integroitu oppiaine, jonka opetukseen sisältyy kestävän kehityksen näkökulma. Ympäristöopissa yhdistyy sekä luonnon- että ihmistieteellisiä näkökulmia. Ympäristöopissa opiskelijat nähdään osana ympäristöä, jossa he elävät. Lähtökohtana on luonnon kunnioittaminen ja ihmisoikeuksien mukainen arvokas elämä.

Ympäristöopin opetus tukee opiskelijoiden ympäristösuhteen rakentumista sekä maailmankuvan kehittymistä. Ympäristöopin opetuksen tavoitteena on ohjata opiskelijoita tuntemaan ja ymmärtämään luontoa ja rakennettua ympäristöä, niiden ilmiöitä, itseään ja muita ihmisiä sekä terveyden ja hyvinvoinnin merkitystä. Ympäristöopin monitieteinen perusta edellyttää, että opiskelijat harjaantuvat hankkimaan, käsittelemään, tuottamaan, esittämään, arvioimaan ja arvottamaan tietoa erilaisissa tilanteissa. Tieteellistä tietoa käytetään opetuksen perustana ja kriittisen ajattelun kehittämiseen kiinnitetään huomiota. Ympäristöopissa kiinnitetään huomiota kestävän kehityksen ekologiseen, kulttuuriseen, sosiaaliseen ja taloudelliseen ulottuvuuteen. Ympäristöopin keskeisenä tavoitteena on ohjata ymmärtämään ihmisten tekemien valintojen vaikutuksia elämälle ja ympäristölle nyt sekä tulevaisuudessa.

Ympäristöopissa rakennetaan perustaa ympäristöopin eri tiedonalojen osaamiselle. Tavoitteena on tunnistaa niiden merkitys ympäristössä, teknologiassa, jokapäiväisessä elämässä, ihmisessä ja ihmisen toiminnassa. Biologian kannalta keskeistä on oppia tuntemaan ja ymmärtämään luonnonympäristöä ja ihmistä sekä elämää, sen kehittymistä ja reunaeh-toja maapallolla. Maantiedon kannalta keskeistä on tutkia omaa lähiympäristöä sekä ymmärtää erilaisia alueita maapallolla, niillä esiintyviä ilmiöitä ja alueilla asuvien ihmisten elämää. Fysiikan kannalta keskeistä on

ymmärtää luonnon perusrakenteita ja ilmiöitä, ja selittää näitä ilmiöitä käyttäen myös omissa tutkimuksissa saatavaa tietoa. Kemian kannalta keskeistä on havaita erilaisia aineita ympärillämme sekä tutkia, kuvailla ja selittää niiden ominaisuuksia, rakenteita ja niissä tapahtuvia muutoksia. Terveystiedon kannalta keskeistä on oppia ymmärtämään terveyttä tukevia ja suojaavia tekijöitä ympäristössä ja ihmisten toiminnassa sekä edistää terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta tukevaa osaamista.

Opetuksen tavoitteena on herättää ja syventää opiskelijoiden kiinnostusta ympäristöopin eri tiedonaloja kohtaan. Yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa edistetään tarjoamalla jokaiselle opiskelijalle mahdollisuuksia tutustua monipuolisesti kaikkiin ympäristöopin tiedonaloihin sekä niihin liittyvään teknologiaan ja koulutuspolkuihin.

Ympäristöoppi aikuisten perusopetuksen alkuvaiheessa

Opiskelijoita ohjataan yhdistämään kokemuksiaan ja tietojaan ympäristöopin opiskeluun. Eri tiedonalojen ominaispiirteisiin tutustumalla rakennetaan valmiuksia opiskeluun varsinaisessa aikuisten perusopetuksessa. Tutkimisen taidoissa keskitytään havainnoimiseen ja havaintojen kuvaamiseen. Kielitaidon ja käsitteiden hallinnan kehittäminen ovat oleellinen osa ympäristöopin opiskelua.

BIOLOGIA

BIOLOGIA 1 - Kasvi- ja eläinoppia

Tavoitteet

Opiskelija

- tutustuu biologiaan oppiaineena
- oppii luokittelemista
- erottaa elollisen ja elottoman
- osaa nimetä lähiympäristön puita ja kasveja
- osaa selittää ilmiöitä biologian käsitteiden avulla

- tuntee suomalaista ruoantuotantoa ja ymmärtää miten ja miksi se eroaa hänen lähtömaansa tuotannosta
- tuntee käsitteet selkärangainen ja selkärangaton ja tunnistaa näiden pääryhmät
- osaa nimetä eläimiä ja niiden ruumiinosia
- ymmärtää käsitteen ravintoketju ja osaa nimetä sen osat
- tuntee eläinten ja kasvien talvehtimista Suomessa

Sisällöt

- käsitteet eloton, elollinen, eloperäinen
- eliöiden luokittelu eläimiin, kasveihin ja sieniin
- Suomen tavallisimmat puulajit
- lähiympäristön tavallisimpia kasveja
- kasvin rakenneosat
- käsitteet solu ja solukko
- kukan rakenneosat
- kasvien lisääntyminen: suvullinen ja suvuton lisääntyminen
- yhteyttämisen periaate
- Suomen tavallisimmat viljelykasvit, puutarhakasvit ja kotieläimet
- selkärangaiset ja niiden ominaispiirteet; nisäkkäät, linnut, kalat, matelijat ja sammakot
- selkärangattomat ja niiden ominaispiirteet; niveljalkaiset, nilviäiset ja madot
- ravintoketju: tuottajat, kuluttajat ja hajottajat
- eläinten ja kasvien talvehtiminen

BIOLOGIA 2 - Ihmisen biologia

Tavoitteet

Opiskelija

- tuntee ihmisen rakennetta sekä keskeisiä elintoimintoja
- tietää, miten ihminen lisääntyy

Sisällöt

- luut ja lihaksisto
- ruoansulatuselimistö
- verenkierto ja sydän
- hengitys ja palaminen ilmiönä
- käsitteet punasolu ja valkosolu
- hermosto ja aistit
- sukupuolielimistö ja lisääntyminen

MAANTIETO

MAANTIETO 1 - Maantiedon perustiedot ja -taidot

Tavoitteet

Opiskelija

- oppii hahmottamaan omaa ympäristöä ja koko maailmaa
- tottuu tutkimaan ja käyttämään karttoja
- oppii ilmansuunnat ja tottuu käyttämään niitä
- ymmärtää maapallon liikkeitä ja niistä johtuvia ilmiöitä
- ymmärtää olosuhteiden vaikutuksen luonnon- ja ihmisen elinympäristöön
- ymmärtää ihmisen toiminnan vaikutuksen luonnon- ja elinympäristöön
- vahvistaa oman lähtömaan maantiedon tuntemustaan

Sisällöt

- maailmankartta, kartan värit ja merkinnät
- valtameret, mantereet, maanosat, pinnanmuodot ja vesistöalueet kartalla
- maapallon rakenne ja mannerlaatat, niiden liikkeistä johtuvat luonnonkatastrofit
- paikan sijainnin määrittely ilmansuuntien avulla
- yön ja päivän ja vuodenaikojen vaihtelu maapallolla, aikavyöhykkeet

- maapallon lämpö- ja kasvillisuusvyöhykkeet
- käsitteet pinta-ala, asukasluku, hallitusmuoto
- Euroopan sijainti ja luonnonympäristö
- Euroopan ilmasto ja kasvillisuusvyöhykkeet
- Euroopan alueet ja valtiot, EU
- maailman kulttuurimaantietoa lyhyesti, esim. maailmanuskonnot ja suurkaupungit kartalla
- oman lähtömaan kartta ja oman maanosan maantietoa

MAANTIETO 2 - Suomi ja Pohjoismaat

Tavoitteet

Opiskelija

- oppii hahmottamaan Pohjoismaat maailman ja Euroopan osana
- näkee Pohjoismaita yhdistäviä ja erottavia piirteitä
- tuntee Pohjoismaiden luonnonoloja
- tuntee Pohjoismaiden elinkeinorakennetta ja energiataloutta
- tutustuu Itämereen esimerkkinä ihmisen ja luonnon vuorovaikutussuhteista
- totuttelee lukemaan ja käyttämään Suomen ja Helsingin karttaa
- oppii näkemään Suomen luonnonympäristön ominaispiirteitä ja ymmärtää niiden syntyä
- ymmärtää erilaisia karttoja, diagrammeja ja kaavioita ilmiöiden kuvaajina
- oppii määrittämään paikan sijainnin suhteessa muihin paikkoihin ja koordinaattien avulla

Sisällöt

- Pohjoismaat ja niitä ympäröivät vesistöt kartalla
- Pohjoismaiden pääkaupungit ja naapurimaat, Baltian maat lyhyesti
- Itämeri, sen merkitys, käyttö ja suojele
- Pohjoismaita yhdistäviä tekijöitä

- Pohjoismaiden sijainnin, korkeuserojen ja kasvillisuuden vaikutus elinkeinoihin ja energiatalouteen
- Suomen kartta, suurimmat kaupungit, järvet, joet
- Suomen luonnon ominaispiirteitä ja jääkauden vaikutus, Suomen maisema-alueet
- Suomen ilmasto ja sää, säätiedotukset ja säätä kuvaavat kartat ja diagrammit
- Suomen asutus, pääkaupunkiseudun piirteitä
- Suomen elinkeinorakenne ja sen muuttuminen
- tietoja Suomen väestöstä ja vähemmistöryhmistä tilastoina, karttoina ja diagrammeina
- kaupunkikarttoja, lähialuekarttoja

FYSIIKKA JA KEMIA

FYSIIKKA JA KEMIA – Arjen fysiikkaa ja kemiaa

Tavoitteet

Opiskelija

- oppii tekemään havaintoja aistiensa avulla
- oppii tekemään mittauksia tutkimus- ja mittausvälineiden avulla
- oppii tunnistamaan syy-seuraussuhteita ja oppii tekemään päätelmiä havainnoistaan
- tuntee arjen kemiallisia ilmiöitä ja fysiikan peruskäsitteitä
- ymmärtää kestävä kehityksen merkityksen itselle ja maailmalle
- perehtyy aurinkokunnan rakenteeseen, avaruuden ilmiöihin, tai-vaankappaleiden liikkeisiin ja niiden vaikutuksiin
- ymmärtää arjen teknologisten sovellutusten toimintaperiaatteita ja merkitystä
- oppii käyttämään arjen teknologiaa turvallisesti

Sisällöt

- lämpötilan mittaaminen

- veden olomuodot ja niiden muutokset
- veden kierto luonnossa ja veden puhdistaminen
- alkuaine ja yhdiste, alkuaineiden ominaisuuksia
- käsitteitä: atomi ja molekyyli, seos ja liuos
- ilman koostumus
- kemiallisia merkkejä
- palaminen, hiilen kierto
- aineen häviämättömyys, kierrätys ja kestävä kehitys
- maapallo avaruudessa, Maa, kuu ja Aurinko ja muita taivaankappaleita, aurinkokuntamme
- taivaankappaleiden liikkeet ajan mittaamisen perustana
- vuorokauden ajat ja vuodenaajat
- käsitteet painovoima, massa, kitka, ilman- ja vedenvastus
- energian tuottaminen, uusiutuvat ja uusiutumattomat luonnonvarat
- eri jännitelähteet kuten paristo ja akku
- arjen teknisten laitteiden turvallinen käyttö

TERVEYSTIETO

TERVEYSTIETO - Terveystiedon perusteet

Tavoitteet

Opiskelija

- oppii arjen terveystottumuksia
- ymmärtää terveellisen ravinnon ja unen merkityksen hyvinvoinnilleen
- saa tietoa liikunnan hyödyistä ja oman paikkakunnan liikuntamahdollisuuksista -ymmärtää päihteiden vaikutuksen elimistöön
- tuntee yleisimpiä tartuntatauteja ja pitkäaikaissairauksia
- tuntee ehkäisymenetelmiä
- osaa edistää omaa psyykkistä hyvinvointiaan

Sisällöt

- perushygienia
- ihmisen energiantarve ja ravitsemus: hiilihydraatit, rasvat ja proteiinit; vitamiinit ja kivennäisaineet; säännöllinen ruokailu, ruokapyramidi
- unen tarve ja unettomuus, rentoutuminen
- liikunnan merkitys hyvinvoinnille
- henkilökohtainen hygienia ja hampaiden hoito
- päihteet ja riippuvuus
- sairaudet ja taudinaiheuttajat ja sairauksien ehkäiseminen
- tavallisimmat tartuntataudit ja niiden tarttuminen
- pitkäaikaiset ja krooniset sairaudet
- sukupuolitaudit, ehkäisy ja ehkäisymenetelmät
- psyykkinen hyvinvointi ja sen edistäminen

Ympäristöopin opetuksen tavoitteet aikuisten perusopetuksen alkuvaiheessa

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Merkitys, arvot, asenteet		
T1 synnyttää ja ylläpitää opiskelijan kiinnostusta ympäristöön ja ympäristöopin opiskeluun sekä auttaa opiskelijaa kokemaan kaikki ympäristöopin tiedonalat merkitykselliseksi itselleen	S1-S6	
T2 ohjata opiskelijaa asettamaan omia opiskelutavoitteita ja työskentelemään pitkäjänteisesti niiden saavuttamiseksi	S1-S6	L1, L7
T3 tukea opiskelijan ympäristötietoisuuden kehittymistä sekä ohjata opiskelijaa toimimaan ja vaikuttamaan lähiympäristössään ja -yhteisöissään kestävä kehityksen edistämiseksi ja arvostamaan kestävä kehityksen merkitystä itselle ja maailmalle	S1-S6	L3, L7
Tutkimisen ja toimimisen taidot		
T4 rohkaista opiskelijaa muodostamaan kysymyksiä eri aihepiireistä sekä käyttämään niitä tutkimisen ja pohdinnan lähtökohtana	S1-S6	L1, L7

T5 ohjata opiskelijaa tekemään havaintoja ja mittauksia monipuolisissa oppimisympäristöissä eri aisteja ja tutkimus- ja mittausvälineitä käyttäen	S1-S6	L1, L5
T6 ohjata opiskelijaa tunnistamaan syy-seuraussuhteita, tekemään johtopäätöksiä havainnoistaan ja esittämään havaintojaan eri tavoin	S1-S6	L1, L2, L5
T7 ohjata opiskelijaa ymmärtämään arjen teknologisten sovellusten merkitystä ja toimintaperiaatteita	S2-S6	L2, L3, L5
T8 ohjata opiskelijaa edistämään hyvinvointia ja turvallisuutta toiminnassaan ja lähiympäristössään	S1-S6	L3
T9 ohjata opiskelijaa tutkimaan ja toimimaan sekä liikkumaan ja retkeilemään luonnossa ja rakennetussa ympäristössä	S2-S6	L3
T10 ohjata opiskelijaa käyttämään ja kehittämään vuorovaikutustaitojaan sekä vahvistamaan itsensä ja muiden arvostamista	S1-S6	L2, L3
T11 ohjata opiskelijaa käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankinnassa, käsittelyssä ja esittämisessä sekä vuorovaikutuksen välineenä vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti	S1-S6	L5, L4
Tiedot ja ymmärrys		
T12 ohjata opiskelijaa hahmottamaan ympäristöä, ihmisten toimintaa ja siihen liittyviä ilmiöitä ympäristöopin käsitteiden avulla sekä tukea opiskelijan kielitaidon kehitystä ympäristöopin käsitteistön ja tekstilajien hallinnassa	S1-S6	L1
T13 ohjata opiskelijaa ymmärtämään, käyttämään ja tekemään erilaisia malleja, joiden avulla voidaan tulkita ja selittää ihmistä, ympäristöä ja niiden ilmiöitä	S1-S6	L1, L5
T14 ohjata opiskelijaa hankkimaan luotettavaa tietoa, harjoittelemaan näkemysten ilmaisemista sekä kehittämään valmiuksia kriittiseen ajatteluun	S1-S6	L2, L4, L5
T15 ohjata opiskelijaa luonnon tutkimiseen, eliöiden ja elinympäristöjen tunnistamiseen ja ekologiseen ajatteluun sekä ohjata opiskelijaa ihmisen rakenteen, elintoimintojen ja kehityksen ymmärtämiseen	S1, S3-S6	L1
T16 ohjata opiskelijaa maantieteelliseen ajatteluun, hahmottamaan omaa ympäristöä ja koko maailmaa sekä harjaannuttamaan kartankäyttö- ja muita geomediataitoja	S3-S6	L1, L5

T17 ohjata opiskelijaa kuvaamaan ja selittämään fysikaalisia ilmiöitä arjessa, luonnossa ja teknologiassa sekä rakentamaan perustaa energian säilymisen periaatteen ymmärtämiselle	S2, S4-S6	L1
T18 ohjata opiskelijaa kuvaamaan ja selittämään kemiallisia ilmiöitä, aineiden ominaisuuksia ja muutoksia sekä rakentamaan perustaa aineen säilymisen periaatteen ymmärtämiselle	S2, S4-S6	L1
T19 ohjata opiskelijaa ymmärtämään terveyden osa-alueita, arjen terveystottumusten merkitystä ja elämänkulkua sekä ohjata opiskelijaa kehittämään arjen terveystaustaan	S1-S3, S6	L1, L3

Ympäristöopin tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet aikuisten perusopetuksen alkuvaiheessa

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon myös opiskelijoiden aiempi osaaminen.

S1 Minä ihmisenä: Sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät ihmisen rakenteeseen ja keskeisiin elintoimintoihin. Sisällöissä kiinnitetään huomiota elämänkulkuun, seksuaalisuuteen ja lisääntymiseen. Perehdytään terveyden osa-alueisiin ja arjen terveystottumuksiin.

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen: Harjoitellaan selittämään arjen tilanteita, ilmiöitä ja teknologiaa eri tiedonalojen käsitteillä ja malleilla. Harjoitellaan turvallisuuden edistämistä ja turvataitoja eri osa-alueilla. Harjoitellaan vuorovaikutustaitoja.

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan: Alueellisten esimerkkien ja ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Suomen, Pohjoismaiden, Euroopan ja muiden maanosien luonnonympäristöä ja ihmisen toimintaa. Maailmankuvan ja sen alueellisen viitekehyksen rakentamisessa käytetään karttoja ja muuta geomedialla.

S4 Ympäristön tutkiminen: Sisällöiksi valitaan omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä. Elinympäristössä kiinnitetään huomiota elolliseen ja elottomaan luontoon, rakennettuun ja sosiaaliseen ympäristöön sekä ympäristön ilmiöihin, materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin.

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut: Erilaisten materiaalien ja aineiden avulla tarkastellaan olomuotoja ja aineiden ominaisuuksia. Palaminen, yhteyttäminen ja veden kiertokulku muodostavat pohjan aineen muutosten ja aineen säilymisen periaatteen hahmottamiselle. Lämpötilan mittaamisen, lämpöenergiaan perehtymisen ja energialajien muuntumisen avulla tutustutaan energian säilymisen periaatteeseen. Perehdytään lähiavaruuteen, vuodenaikoihin, päivän ja yön vaihteluun sekä maapallon rakenteeseen. Tutkitaan eliöiden ja niiden elinympäristöjen sekä ihmisen toiminnan vuorovaikutussuhteita. Tutustutaan ravintoketjuihin, eläinten ja kasvien lisääntymiseen sekä ravinnon tuotantoon.

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen: Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, ilmastonmuutos ja sen hillitseminen, luonnonvarojen kestävä käyttö, terveyden edistäminen, oman kulttuuriperinnön vaaliminen, monikulttuurisessa maailmassa eläminen sekä ihmiskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa.

Ympäristöopin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet aikuisten perusopetuksen alkuvaiheessa

Työtapojen ja oppimisympäristöjen valinnan lähtökohtana ovat opiskelijoiden omat kokemukset ihmiseen, ympäristöön, ihmisen toimintaan ja arkeen liittyvistä asioista, ilmiöistä ja tapahtumista. Oppimisympäristöjä ja työtapoja valitessa otetaan huomioon toiminnallisuus, kokemuksellisuus, elämyksellisyys sekä ympäristöopin monitieteinen perusta. Ympäristöopin eri tiedonalojen ilmiöitä pyritään tutkimaan luonnollisissa tilanteissa ja ympäristöissä. Oppimisympäristöinä käytetään koulun tilojen ja opetusryhmän lisäksi monipuolisesti lähiluontoa ja rakennettua ympäristöä, erilaisia yhteisöjä ja vuorovaikutustilanteita, tieto- ja viestintäteknologisia

ympäristöjä sekä paikallisia mahdollisuuksia kuten yhteistyötä museoiden, yritysten, kansalaisjärjestöjen, luonto- ja tiedekeskusten kanssa. Tavoitteiden kannalta keskeistä on opiskelijoiden osallisuus ja vuorovaikutus yksinkertaisten tutkimusten toteuttamisessa sekä erilaisten näkökulmien ja ratkaisujen pohtimisessa. Opiskelijoiden aktiivinen työskentely opiskeltavan ilmiön, teeman tai ajankohtaisen ongelman parissa tukee ympäristöopin tavoitteiden mukaista oppimista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki ympäristöopissa aikuisten perusopetuksen alkuvaiheessa

Ympäristöopin tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata opiskelijoita käyttämään monipuolisesti erilaisia opiskelutapoja. Opetuksessa ja työtapojen valinnassa otetaan huomioon opiskelijoiden aikaisemmat tiedot ja taidot sekä elämäntilanne ja kulttuuri. Opiskelijoita ohjataan ja tuetaan kieli- taidon ja käsitteiden hallinnan kehittämisessä. Opiskelijoita ohjataan kunnioittamaan jokaisen oikeutta yksityisyyteen itseään koskevissa henkilökohtaisissa asioissa. Yhteisönä toimiminen tukee yhdessä oppimista ja erilaisten vahvuuksien hyödyntämistä. Ohjaus ja tuki, työtapojen valinta sekä onnistumisen kokemukset tukevat opiskelijoiden oppijaminäkuvan vahvistumista ympäristöopissa.

Opiskelijan oppimisen arviointi ympäristöopissa aikuisten perusopetuksen alkuvaiheessa

Työskentelyn jäsentäminen kokonaisuuksiksi, joilla on omat tavoitteensa ja arviointiperusteensa, tukee monipuolista arviointia. Opiskelijoita ohjataan tunnistamaan omia ennakkotietojaan, -taitojaan ja -käsityksiään opiskeltavasta asiasta. Työskentelyn etenemistä ohjataan rakentavan palautteen ja kysymysten avulla. Myönteinen palaute ja kannustaminen tukevat oppimista. Opiskelijoille tarjotaan monipuolisia mahdollisuuksia osoittaa oppimistaan. Arviointi perustuu monimuotoisten tuotosten lisäksi opiskelijoiden työskentelyn havainnointiin ja keskusteluihin. Sisällön lisäksi arvioidaan olennaisen hahmottamista ja ilmaisun selkeyttä. Kokonaisuuksien lopussa arvioidaan asetettujen tavoitteiden saavuttamista.

Opiskelijoiden itsearviointia ja vertaispalautetta käytetään arvioinnin tukena. Arvioinnin kohteena eivät ole opiskelijoiden arvot, asenteet, terveystietäytyminen, sosiaalisuus, temperamentti tai muut henkilökohtaiset ominaisuudet.

Sanallista arviota tai suoritusmerkintää antaessaan opettaja arvioi opiskelijoiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Arvioinnilla määritellään, miten opiskelija on edistynyt suhteessa tavoitteisiin. Arvioinnin tueksi on määritelty oppimisen edistymisen kannalta keskeiset arvioinnin kohteet. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä tiedonalojen osaamisen lisäksi harjaantuminen käsitteiden käyttöön.

Alkuvaiheen opinnoista annetaan suoritusmerkintä.

Ympäristöopin arvioinnin kohteet aikuisten perusopetuksen alkuvaiheessa

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet ympäristöopissa
Merkitys, arvot, asenteet		
T1 synnyttää ja ylläpitää opiskelijan kiinnostusta ympäristöön ja ympäristöopin opiskeluun sekä auttaa opiskelijaa kokemaan kaikki ympäristöopin tiedonalat merkitykselliseksi itselleen	S1-S6	Ympäristöopin merkityksen hahmottaminen
T2 ohjata opiskelijaa asettamaan omia opiskelutavoitteita ja työskentelemään pitkäjänteisesti niiden saavuttamiseksi	S1-S6	Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppiminen
T3 tukea opiskelijan ympäristötietoisuuden kehittymistä sekä ohjata opiskelijaa toimimaan ja vaikuttamaan lähiympäristössään ja -yhteisöissään kestävä kehityksen edistämiseksi ja arvostamaan kestävä kehityksen merkitystä itselle ja maailmalle	S1-S6	Kestävän kehityksen tiedot ja taidot
Tutkimisen ja toimimisen taidot		
T4 rohkaista opiskelijaa muodostamaan kysymyksiä eri aihepiireistä sekä käyttämään niitä tutkimisen ja pohdinnan lähtökohtana	S1-S6	Kysymysten muodostaminen

T5 ohjata opiskelijaa tekemään havaintoja ja mittauksia monipuolisissa oppimisympäristöissä eri aisteja ja tutkimus- ja mittausvälineitä käyttäen	S1-S6	Tutkimisen taidot: havainnointi ja mittaukset
T6 ohjata opiskelijaa tunnistamaan syy-seuraussuhteita, tekemään johtopäätöksiä havainnoistaan ja esittämään havaintojaan eri tavoin	S1-S6	Tutkimisen taidot: johtopäätösten tekeminen ja havaintojen esittäminen
T7 ohjata opiskelijaa ymmärtämään arjen teknologisten sovellusten merkitystä ja toimintaperiaatteita	S2-S6	Teknologinen osaaminen
T8 ohjata opiskelijaa edistämään hyvinvointia ja turvallisuutta toiminnassaan ja lähiympäristössään	S1-S6	Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot
T9 ohjata opiskelijaa tutkimaan ja toimimaan sekä liikku- maan ja retkeilemään luonnossa ja rakennetussa ympäris- tössä	S2-S6	Ympäristössä toimiminen ja tutkiminen
T10 ohjata opiskelijaa käyttämään ja kehittämään vuorovai- kutustaitojaan sekä vahvistamaan itsensä ja muiden arvos- tamista	S1-S6	Vuorovaikutuksen taitojen kehittäminen
T11 ohjata opiskelijaa käyttämään tieto- ja viestintäteknolo- giaa tiedon hankinnassa, käsittelyssä ja esittämisessä sekä vuorovaikutuksen välineenä vastuullisesti, turvallisesti ja er- gonomisesti	S1-S6	Tieto- ja viestintäteknolo- gian käyttäminen
Tiedot ja ymmärrys		
T12 ohjata opiskelijaa hahmottamaan ympäristöä, ihmisten toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin käsitteiden avulla sekä tukea opiskelijan kielitaidon kehitystä ympäris- töopin käsitteistön ja tekstilajien hallinnassa	S1-S6	Käsitteiden käyttö
T13 ohjata opiskelijaa ymmärtämään, käyttämään ja teke- mään erilaisia malleja, joiden avulla voidaan tulkita ja selit- tää ihmistä, ympäristöä ja niiden ilmiöitä	S1-S6	Mallien käyttö
T14 ohjata opiskelijaa hankkimaan luotettavaa tietoa, har- joittelemaan näkemysten ilmaisemista sekä kehittämään valmiuksia kriittiseen ajatteluun	S1-S6	Näkemyksien ilmaisemi- nen ja kriittinen ajattelu
T15 ohjata opiskelijaa luonnon tutkimiseen, eliöiden ja elinympäristöjen tunnistamiseen ja ekologiseen ajatteluun sekä ohjata opiskelijaa ihmisen rakenteen, elintoimintojen ja kehityksen ymmärtämiseen	S1, S3- S6	Biologian tiedonala: Luon- non tutkiminen, eliöiden ja elinympäristöjen tunnistami- nen, ihmisen rakenne, elintoiminnot ja kehitys
T16 ohjata opiskelijaa maantieteelliseen ajatteluun, hah- mottamaan omaa ympäristöä ja koko maailmaa sekä har- jaannuttamaan kartankäyttö- ja muita geomediataitoja	S3-S6	Maantiedon tiedonala: Maapallon hahmottami- nen, kartta- ja muut geo- mediataidot

T17 ohjata opiskelijaa kuvaamaan ja selittämään fysikaalisia ilmiöitä arjessa, luonnossa ja teknologiassa sekä rakentamaan perustaa energian säilymisen periaatteen ymmärtämiselle	S2, S4-S6	Fysiikan tiedonala: Fysikaalisten ilmiöiden kuvaaminen ja selittäminen
T18 ohjata opiskelijaa kuvaamaan ja selittämään kemiallisia ilmiöitä, aineiden ominaisuuksia ja muutoksia sekä rakentamaan perustaa aineen säilymisen periaatteen ymmärtämiselle	S2, S4-S6	Kemian tiedonala: Kemiallisten ilmiöiden kuvaaminen ja selittäminen
T19 ohjata opiskelijaa ymmärtämään terveyden osa-alueita, arjen terveystottumusten merkitystä ja elämänkulkua sekä ohjata opiskelijaa kehittämään arjen terveysosaamistaan	S1-S3, S6	Terveystiedon tiedonala: Terveyden osa-alueiden ja arjen terveystottumusten tuntemus sekä niiden merkityksen pohtiminen

OPINTOJEN OHJAUS

Kurssin tavoitteita ja sisältöjä toteutetaan osin muissa oppiaineissa.

Tavoitteet

Opiskelija

- omaksuu oppijan roolin
- omaksuu ja hyväksyy koulun toiminta- ja työskentelytavat
- oppii järjestelmällisyyttä
- opettelee käyttämään erilaisia opiskelutekniikoita
- ohjautuu arvioimaan omaa oppimistaan
- harjoittelee rakentavan palautteen vastaanottamista ja antamista
- ymmärtää itsearvioinnin ja vertaisarvioinnin merkityksen oppimisprosessissa
- ymmärtää opiskelun seurannan sekä opiskeluhistorian dokumentoinnin merkityksen
- tutustuu erilaisiin jatko-opiskelumahdollisuuksiin

Sisällöt

- henkilökohtaisen opintosuunnitelman laatiminen, päivittäminen ja seuraaminen
- ryhmäytyminen
- koulun käytänteet ja säännöt, toisen kunnioittaminen ja loukkamattomuus
- opiskelutekniikkaa
- itsearvioinnin ja vertaisarvioinnin menetelmiä
- Wilmaan ja Fronteriin tms. koulun käyttämien sähköisten järjestelmien käyttöön tutustuminen
- jatko-opiskelumahdollisuuksiin tutustuminen
- mahdolliset opintoretket

TIETO- JA VIESTINTÄTEKNIikka

Kurssin tavoitteita ja sisältöjä toteutetaan osin muissa oppiaineissa.

TVT TUTUKSI

Tavoitteet ja sisällöt räätälöidään opiskelijoiden taitotason ja tarpeiden mukaan.

Tavoitteet

Opiskelija

- kehittää näppäintaitojaan
- oppii käyttämään tekstinkäsittelyn perustoimintoja
- tutustuu erilaisiin oppimisympäristöihin
- oppii kirjoittamaan ja vastaanottamaan sähköposteja
- tottuu käyttämään pilvipalvelujen perustoimintoja kuten luomaan ja jakamaan tiedostoja
- osaa etsiä itselleen tärkeää tietoa internetistä
- harjaantuu käyttämään tvt-taitoja oppimisen tukena
- tutustuu tietoturvallisuuteen
- tutustuu internetin käyttäytymissääntöihin ja tekijänoikeuksien perusteisiin

Sisällöt

- tekstinkäsittelyn perusteita, esimerkiksi fonttikoon ja -tyypin valinta, lihavointi, kursivointi, palstoitus, kuvan tai videon lisääminen tiedostoon
- mahdollisia oppimisympäristöjä ja pilvipalveluja, esimerkiksi Fronter, OneDrive tai Google Drive
- sähköposti, viestin lähettäminen ja vastaanottaminen, sähköpostin tilin kansiot, roskaposti
- tietoturvallisuus, internetin käyttäytymissäännöt, tekijänoikeuksien perusteita

9 VARSINAINEN AIKUISTEN PERUSOPETUS

9.1 Opintojen aloittaminen varsinaisessa aikuisten perusopetuksessa

Aikuisten perusopetuksen opiskelijat tulevat perusopetukseen monia eri reittejä ja eri vaiheessa varsinaisen perusopetuksen koko oppimäärän suorittamista. Heillä voi olla myös hyvin rajattuja opiskelutavoitteita. Tämän takia opiskelijan henkilökohtainen ohjaus aloitusvaiheessa on erittäin tärkeää. Jokaiselle opiskelijalle tehdään henkilökohtainen opiskelusuunnitelma, jossa otetaan huomioon hänen aikaisemmat opintonsa tai muulla tavoin hankitut tiedot ja taidot.

Opiskelijat ohjautuvat aikuisten perusopetukseen esimerkiksi perusopetuksen alkuvaiheesta, kesken perusopintojen toisesta koulusta, suomen/ruotsin kielen kotoutumiskoulutuksesta tai perusopetukseen valmistavasta koulutuksesta. Perusopetuksen osittaisesta suorituksesta Suomessa voi olla kulunut pitkä aika. Opiskelijalla voi olla myös perusopetuksen opintoja jostain toisesta maasta. Opiskelijan tieto- ja taitotason arviointiin sekä osaamisen tunnistamiseen tulee opintojen alkuvaiheessa kiinnittää erityistä huomiota. Mahdollisuuksien mukaan aloitusvaiheessa tehdään yhteistyötä opiskelijan ohjauksesta vastaavien tai vastanneiden tahojen kesken.

Aikuisten varsinaiseen perusopetukseen ohjaamisessa on kiinnitettävä huomiota siihen, että koulutukseen hakeutuvalla on riittävät opiskelutaidot sekä sellainen opetuskielen taito, että hän selviytyy opinnoista. Siirtymävaiheessa opiskelijaa voidaan tukea myös näiden taitojen vahvistamisessa sekä tarvittaessa ohjata opiskelija opiskelemaan esimerkiksi perusopetuksen alkuvaiheen opintoja.

9.2 Oppiaineet varsinaisessa aikuisten perusopetuksessa

Näissä opetussuunnitelman perusteissa oppiaineista määritellään tehtävä, tavoitteet ja tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet. Lisäksi määritellään tavoitteet, jotka koskevat oppimisympäristöihin ja työtapoihin sekä ohjaukseen, eriyttämiseen ja tukeen ja oppimisen arviointiin liittyviä erityisiä näkökulmia kussakin oppiaineessa.

9.2.1 Äidinkieli ja kirjallisuus

Kielikasvatus

Kielitaidon kehittyminen jatkuu elinikäisenä prosessina. Monikielinen kompetenssi kehittyy erilaisissa yhteyksissä kotona, opiskelun parissa, työelämässä ja vapaa-ajalla. Se koostuu äidinkielten ja muiden kielten sekä niiden murteiden eritasoisista taidoista. Koulun kieltenopetuksen lähtökohtana on kielen käyttö eri tilanteissa. Se vahvistaa opiskelijoiden kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä. Opiskelijoita ohjataan tekemään havaintoja erikielisistä teksteistä ja vuorovaikutuksen käytänteistä, käyttämään kielitiedon käsitteitä tekstien tulkinnassa ja hyödyntämään erilaisia tapoja oppia kieliä. Opiskelijat käyttävät eri kielten taitoaan kaiken oppimisen tukena. Opiskelijoita ohjataan lukemaan kielitaidolleen sopivia tekstejä ja hankkimaan opiskelussa tarvittavaa tietoa eri kielillä.

Opiskelijoita ohjataan tiedostamaan sekä omaa että muiden kielellisten ja kulttuuristen identiteettien monikerroksisuutta. Myös vähemmistökielten ja uhanalaisten kielten merkitys tuodaan esiin opetuksessa. Opetus tukee opiskelijoiden monikielisyyttä hyödyntämällä kaikkia opiskelijoiden käyttämiä kieliä mahdollisimman laajasti. Opetus vahvistaa opiskelijoiden luottamusta omaan kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää vähäistäkin kielitaitoaan rohkeasti. Kielikasvatus edellyttää eri oppiaineiden yhteistyötä.

Oppiaineen tehtävä

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on kehittää opiskelijoiden kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitoja ja ohjata heitä kiinnostumaan kielestä, kirjallisuudesta ja muusta kulttuurista ja tulemaan tietoisiksi itsestään viestijöinä ja kielenkäyttäjinä. Opiskelijoiden arjen kieli- ja tekstitaitoja laajennetaan niin, että he saavat valmiuksia havaintojen ja ilmiöiden käsitteellistämiseen, ajattelunsa kielentämiseen ja luovuutensa kehittämiseen.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus vastaa yhteistyössä muiden oppiaineiden opiskelijoiden kielikasvatuksesta ja auttaa heitä rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä monikulttuurisessa ja medioituneessa yhteiskunnassa. Äidinkieli ja kirjallisuus on monitieteinen taito-, tieto- ja kulttuuriaine. Opetus perustuu laajaan tekstikäsitelmään. Keskeisiä ovat monimuotoisten tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen sekä tiedon hankinnan ja jakamisen taidot. Ikäkaudelle ja kielitaidolle soveltuva kirjallisuus vahvistaa luovuuden ja mielikuvituksen monipuolista kehittymistä ja laajentaa opiskelijoiden käsitystä oman kielellisen ilmaisunsa mahdollisuuksista. Kirjallisuus yhdistää opiskelijan kulttuuriinsa ja avartaa käsitystä muista kulttuureista.

Opiskelijoita rohkaistaan rakentamaan ja vastuulliseen vuorovaikutukseen erilaisissa viestintäympäristöissä. Osana eettistä kasvatusta opiskelijoita ohjataan ymmärtämään omien kielellisten ja viestinnällisten valintojen vaikutuksia toisiin ihmisiin. Metakognitiivisista taidoista äidinkielen opetuksessa painottuvat tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen strategiset taidot. Kielitiedon opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää kielitietoisuutta ja kielen havainnoinnin taitoja. Opetus perustuu yhteisölliseen ja funktionaaliseen näkemykseen kielestä: kielen rakenteita opiskellaan ikäkaudelle tyypillisten kielenkäyttötilanteiden ja tekstilajien yhteydessä. Oppiaineen kulttuurisisällöt tuodaan mukaan jokaisen kurssin sisältöihin. Kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on lukemiseen innostamisen tukeminen ja

kulttuurintuntemuksen syventäminen. Draamaa voidaan käyttää opetusmenetelmänä. Mediakasvatuksen tehtävänä on kriittisen medialukutaidon omaksuminen.

Keskeisiä motivaatiotekijöitä äidinkielen ja kirjallisuuden oppimisessa ovat opittavien asioiden merkityksellisyys opiskelijoille. Opiskelijoiden kiinnostusta vahvistetaan luomalla mahdollisuuksia aktiiviseen toimijuuteen ja omiin valintoihin sekä ottamalla huomioon aikuisten tekstimaailma ja kokemukset. Opetuksessa, oppimisympäristön luomisessa ja opetusmenetelmien valinnassa otetaan huomioon opiskelijoiden erilaisuus, yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo ja tuetaan eritasoisia oppijoita. Äidinkielen eri oppimäärät ja oppiaineet tekevät yhteistyötä.

Varsinaisen opetuksen täydentävät näkökulmat oppiaineen tehtävästä

Aikuisten perusopetuksen ylemmillä tasoilla kehitetään opiskelijoiden erittelevää luku- ja kirjoitustaitoa. Samalla opiskelijat harjaantuvat sekä hakemaan erilaista tietoa että arvioimaan sitä. Opiskelijat tutustuvat erityyppisiin teksteihin, jolloin myös heidän lukutaitonsa monipuolistuu. Samalla opiskelijat aktivoituvat sekä hakemaan erilaista tietoa että arvioimaan sitä. Lukutaidon lisäksi opiskelijat kehittävät omaa kirjoitustaitoaan niin, että he osaavat teksteissään hyödyntää kirjoitetun kielen mahdollisuuksia.

Opiskelijoiden tietoisuus omasta kielestään ja kulttuuristaan syvenee. Samalla heidän kielellinen identiteettinsä vahvistuu niin, että he pystyvät toimimaan erilaisissa ympäristöissä erilaisten ihmisten kanssa.

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet varsinaisessa aikuisten perusopetuksessa

Tavoitteena on rakentaa yhteisöllinen ja oppimaan oppimisen taitojen kehittymistä edistävä oppimisympäristö, joka tarjoaa runsaasti kielellisiä virikkeitä sekä mahdollisuuksia etsiä, käyttää ja tuottaa tietoa laajoistakin tekstikokonaisuuksista myös monimediaisissa ympäristöissä. Äidinkielen ja kirjallisuuden oppimisympäristöön kuuluu myös koulun ulkopuolinen

kulttuuri- ja mediatarjonta. Työtavat valitaan niin, että luetun ymmärtämisen strategioiden hallinta vahvistuu ja tekstin tuottamisen prosessit sujuvoituvat. Tekstejä tuotetaan yksin ja yhdessä myös viestintäteknologiaa hyödyntäen. Opetusta eheytetään prosessi- ja projektityöskentelyn avulla ja valitaan työtavat niin, että oppiaineen sisältöalueet integroituvat luontevasti toisiinsa. Draamaa integroidaan mahdollisuuksien mukaan eri sisältöalueiden, erityisesti kirjallisuuden, ja muiden oppiaineiden opetukseen. Kunkin opiskelijan viestijäkuvaa vahvistetaan vuorovaikutusharjoituksin. Kirjallisuudenopetus integroituu luontevasti esimerkiksi vieraiden kielten, historian, maantiedon ja kuvataiteen opetukseen.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa varsinaisessa aikuisten perusopetuksessa

Opetuksen tavoitteena on tukea opiskelijoiden koulussa ja koulun ulkopuolella tapahtuvaa oppimista auttamalla heitä löytämään ja käyttämään itselleen sopivia opiskelustrategioita sekä tunnistamaan omia vahvuuksiaan. Opiskelijoita ohjataan löytämään ja valitsemaan itseään kiinnostavaa ja omalle lukutavalle soveltuvia tekstejä monimuotoisten tekstien joukosta ja kannustetaan kirjallisuuden ja muiden tekstien omaehtoiseen lukemiseen. Opiskelijoita ohjataan myös vastuulliseen mediaympäristössä toimimiseen. Vuorovaikutustaitojen ja tekstien tuottamistaitojen kehittämiseksi annetaan yksilöllistä ohjausta ja palautetta. Opiskelijat saavat ohjausta ja tukea mahdollisissa kielellisissä oppimisvaikeuksissa, käsitteiden oppimisessa ja ajatusten kielentämisessä. Myös kielellisesti lahjakkaita tuetaan esimerkiksi lukuhaasteiden ottamisessa ja itselleen soveltuvien työtapojen löytämisessä ja tavoitteiden asettamisessa.

Opiskelijan oppimisen arviointi äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa varsinaisessa aikuisten perusopetuksessa

Opiskelijan oppimisen arviointi on monipuolista, ohjaavaa ja kannustavaa. Kannustava ja rakentava palaute tukee opiskelijoiden motivaation rakentumista ja kielellisten valmiuksien kehittymistä sekä auttaa opiskelijoita löytämään omat vahvuutensa. Opiskelijoille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa tavoitteisiin.

Arviointi nivotaan kiinteäksi osaksi oppimisprosessia. Oppimista tukevan ja erittelevän palautteen avulla opiskelijoita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan, tiedoistaan ja työskentelyprosesseistaan ja annetaan välineitä niiden kehittämiseen. Varsinaisessa aikuisten perusopetuksessa kaikki tavoitealueet ovat opiskelijan oppimisen arvioinnissa yhtä tärkeitä. Niiden arviointi perustuu monipuolisiin suullisiin ja kirjallisiin näyttöihin sekä opettajan havaintoihin erilaisissa kielenkäyttö- ja tekstianalyysitilanteissa. Opiskelijoilla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Itsearviointin lisäksi harjoitellaan vertaisarviointia.

Opiskelijan opiskelema kurssi arvioidaan sen päättyttyä. Kurssin arvostamalla kuvataan, miten opiskelija on saavuttanut ko. kurssilla oppiaineen opetukselle asetetut tavoitteet. Opintojen edetessä pidemmälle oppiaineen päättöarvioinnin kriteerien merkitys kasvaa kurssin arvostanaa muodostettaessa.

Päättöarviointi tehdään siinä vaiheessa, kun opiskelija on opiskellut kaikki opinto-ohjelmaansa kuuluvat pakolliset ja valinnaiset kurssit. Päättöarvosana muodostuu suhteuttamalla opiskelijan päättövaiheen osaamisen taso valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Mikäli opiskelija opiskelee oppiaineessa vain yhden kurssin, kurssin arvostana muodostetaan suhteuttamalla opiskelijan osaamisen taso kyseisen oppiaineen päättöarvioinnin kriteereihin. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

9.2.1.1 Suomen kieli ja kirjallisuus

Oppiaineen tehtävä

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on kehittää opiskelijoiden kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitoja ja ohjata heitä kiinnostumaan kielestä, kirjallisuudesta ja muusta kulttuurista ja tulemaan tietoisiksi itsestään viestijöinä ja kielenkäyttäjinä. Opiskelijoiden arjen kieli- ja tekstitaitoja laajennetaan niin, että he saavat valmiuksia havaintojen ja ilmiöiden käsitteellistämiseen, ajattelunsa kielentämiseen ja luovuutensa kehittämiseen.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus vastaa yhteistyössä muiden oppiaineiden opiskelijoiden kielikasvatuksesta ja auttaa heitä rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä monikulttuurisessa ja medioituneessa yhteiskunnassa. Äidinkieli ja kirjallisuus on monitieteinen taito-, tieto- ja kulttuuriaine. Opetus perustuu laajaan tekstikäsitykseen. Keskeisiä ovat monimuotoisten tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen sekä tiedon hankinnan ja jakamisen taidot. Ikäkaudelle ja kielitaidolle soveltuva kirjallisuus vahvistaa luovuuden ja mielikuvituksen monipuolista kehittymistä ja laajentaa opiskelijoiden käsitystä oman kielellisen ilmaisunsa mahdollisuuksista. Kirjallisuus yhdistää opiskelijan kulttuuriinsa ja avartaa käsitystä muista kulttuureista.

Opiskelijoita rohkaistaan rakentamaan ja vastuulliseen vuorovaikutukseen erilaisissa viestintäympäristöissä. Osana eettistä kasvatusta opiskelijoita ohjataan ymmärtämään omien kielellisten ja viestinnällisten valintojen vaikutuksia toisiin ihmisiin. Metakognitiivisista taidoista äidinkielen opetuksessa painottuvat tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen strategiset taidot. Kielitiedon opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää kielitietoisuutta ja kielen havainnoinnin taitoja. Opetus perustuu yhteisölliseen ja funktionaaliseen näkemykseen kielestä: kielen rakenteita opiskellaan ikäkaudelle tyypillisten kielenkäyttötilanteiden ja tekstilajien yhteydessä. Oppiaineen

kulttuurisisällöt tuodaan mukaan jokaisen kurssin sisältöihin. Kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on lukemiseen innostamisen tukeminen ja kulttuurintuntemuksen syventäminen. Draamaa voidaan käyttää opetusmenetelmänä. Mediakasvatuksen tehtävänä on kriittisen medialukutaidon omaksuminen.

Keskeisiä motivaatiotekijöitä äidinkielen ja kirjallisuuden oppimisessa ovat opittavien asioiden merkityksellisyys opiskelijoille. Opiskelijoiden kiinnostusta vahvistetaan luomalla mahdollisuuksia aktiiviseen toimijuuteen ja omiin valintoihin sekä ottamalla huomioon aikuisten tekstimaailma ja kokemukset. Opetuksessa, oppimisympäristön luomisessa ja opetusmenetelmien valinnassa otetaan huomioon opiskelijoiden erilaisuus, yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo ja tuetaan eritasoisia oppijoita. Äidinkielen eri oppimäärät ja oppiaineet tekevät yhteistyötä.

Varsinaisen opetuksen täydentävät näkökulmat oppiaineen tehtävästä

Aikuisten perusopetuksen ylemmillä tasoilla kehitetään opiskelijoiden erittelevää luku- ja kirjoitustaitoa. Opiskelijat tutustuvat erityyppisiin teksteihin, jolloin myös heidän lukutaitonsa monipuolistuu. Samalla opiskelijat aktivoituvat sekä hakemaan erilaista tietoa että arvioimaan sitä. Lukutaidon lisäksi opiskelijat kehittävät omaa kirjoitustaitoaan niin, että he osaa- vat teksteissään hyödyntää kirjoitetun kielen mahdollisuuksia.

Opiskelijoiden tietoisuus omasta kielestään ja kulttuuristaan syvenee. Samalla heidän kielellinen identiteettinsä vahvistuu niin, että he pystyvät toimimaan erilaisissa ympäristöissä erilaisten ihmisten kanssa.

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet varsinaisessa aikuisten perusopetuksessa

Tavoitteena on rakentaa yhteisöllinen ja oppimaan oppimisen taitojen kehittymistä edistävä oppimisympäristö, joka tarjoaa runsaasti kielellisiä virikkeitä sekä mahdollisuuksia etsiä, käyttää ja tuottaa tietoa laajoistakin

tekstikokonaisuuksista myös monimediaisissa ympäristöissä. Äidinkielen ja kirjallisuuden oppimisympäristöön kuuluu myös koulun ulkopuolinen kulttuuri- ja mediatarjonta.

Työtavat valitaan niin, että luetun ymmärtämisen strategioiden hallinta vahvistuu ja tekstin tuottamisen prosessit sujuvoituvat. Tekstejä tuotetaan yksin ja yhdessä myös viestintäteknologiaa hyödyntäen. Opetusta eheytetään prosessi- ja projektityöskentelyn avulla ja valitaan työtavat niin, että oppiaineen sisältöalueet integroituvat luontevasti toisiinsa. Draamaa integroidaan mahdollisuuksien mukaan eri sisältöalueiden, erityisesti kirjallisuuden, ja muiden oppiaineiden opetukseen. Kunkin opiskelijan viestijäkuvaa vahvistetaan vuorovaikutusharjoituksin. Kirjallisuudenopetus integroituu luontevasti esimerkiksi vieraiden kielten, historian, maantiedon ja kuvataiteen opetukseen.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa varsinaisessa aikuisten perusopetuksessa

Opetuksen tavoitteena on tukea opiskelijoiden koulussa ja koulun ulkopuolella tapahtuvaa oppimista auttamalla heitä löytämään ja käyttämään itselleen sopivia opiskelustrategioita sekä tunnistamaan omia vahvuuksiaan. Opiskelijoita ohjataan löytämään ja valitsemaan itseään kiinnostavaa ja omalle lukutavalle soveltuvia tekstejä monimuotoisten tekstien joukosta ja kannustetaan kirjallisuuden ja muiden tekstien omaehtoiseen lukemiseen. Opiskelijoita ohjataan myös vastuulliseen mediaympäristössä toimimiseen. Vuorovaikutustaitojen ja tekstien tuottamistaitojen kehittämiseksi annetaan yksilöllistä ohjausta ja palautetta. Opiskelijat saavat ohjausta ja tukea mahdollisissa kielellisissä oppimisvaikeuksissa, käsitteiden oppimisessa ja ajatusten kielentämisessä. Myös kielellisesti lahjakkaita tuetaan esimerkiksi lukuhaasteiden ottamisessa ja itselleen soveltuvien työtapojen löytämisessä ja tavoitteiden asettamisessa.

Opiskelijan oppimisen arviointi äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa varsinaisessa aikuisten perusopetuksessa

Opiskelijan oppimisen arviointi on monipuolista, ohjaavaa ja kannustavaa. Kannustava ja rakentava palaute tukee opiskelijoiden motivaation rakentumista ja kielellisten valmiuksien kehittymistä sekä auttaa opiskelijoita löytämään omat vahvuutensa. Opiskelijoille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa tavoitteisiin. Arviointi nivotaan kiinteäksi osaksi oppimisprosessia. Oppimista tukevan ja erittelevän palautteen avulla opiskelijoita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan, tiedoistaan ja työskentelyprosesseistaan ja annetaan välineitä niiden kehittämiseen. Varsinaisessa aikuisten perusopetuksessa kaikki tavoitealueet ovat opiskelijan oppimisen arvioinnissa yhtä tärkeitä. Niiden arviointi perustuu monipuolisiin suullisiin ja kirjallisiin näyttöihin sekä opettajan havaintoihin erilaisissa kielenkäyttö- ja tekstianalyysitilanteissa. Opiskelijoilla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Itsearviointiin lisäksi harjoitellaan vertaisarviointia.

Opiskelijan opiskelema kurssi arvioidaan sen päätyttyä. Kurssin arvostamalla kuvataan, miten opiskelija on saavuttanut ko. kurssilla oppiaineen opetukselle asetetut tavoitteet. Opintojen edetessä pidemmälle oppiaineen päättöarvioinnin kriteerien merkitys kasvaa kurssin arvostanaa muodostettaessa.

Päättöarviointi tehdään siinä vaiheessa, kun opiskelija on opiskellut kaikki opinto-ohjelmaansa kuuluvat pakolliset ja valinnaiset kurssit. Päättöarvosana muodostuu suhteuttamalla opiskelijan päättövaiheen osaamisen taso valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Mikäli opiskelija opiskelee oppiaineessa vain yhden kurssin, kurssin arvostana muodostetaan suhteuttamalla opiskelijan osaamisen taso kyseisen oppiaineen päättöarvioinnin kriteereihin. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Äidinkielen ja kirjallisuuden päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaa- miselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

- Opiskelija osaa toimia tavoitteen mukaisesti erilaisissa viestintäympäristöissä ja -tilanteissa, osoittaa ymmärtävänsä muiden puheenvuoroja ja osaa tarkkailla oman viestintänsä vaikutuksia muihin.
- Opiskelija osaa ilmaista mielipiteensä ja perustella sen uskottavasti. Opiskelija ottaa toisten näkemykset huomioon ja tekee yhteistyötä heidän kanssaan vuorovaikutustilanteissa.
- Opiskelija osaa ilmaista itseään ja käyttää tavoitteen ja tilanteen mukaisesti kokonaisilmaisun keinoja. Opiskelija osaa esittää sekä spontaanin että valmistellun puheenvuoron tai puhe-esityksen ja ottaa esittäessään yleisönsä huomioon ja käyttää joitakin havainnollistamisen keinoja.
- Opiskelija osaa arvioida omia vuorovaikutustaitojaan saamansa palautteen pohjalta ja nimetä kehittämiskohteita.
- Opiskelija osaa käyttää tekstinymmärtämisen strategioita itsenäisesti. Opiskelija osaa arvioida omaa lukutaitoaan ja nimetä kehittämiskohteita.
- Opiskelija osaa käyttää ja tulkita ohjatusti erityyppisiä, monimuotoisia ja myös itselleen uudenlaisia tekstejä.
- Opiskelija osaa tarkastella tekstejä kriittisesti, tunnistaa tekstilajeja ja osaa kuvailla joitakin pohtivien, kantaa ottavien ja ohjaavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen. Opiskelija ymmärtää, että teksteillä on erilaisia tavoitteita ja tarkoitusperiä.
- Opiskelija osaa nimetä tiedonhaun keskeiset vaiheet ja tietää, mistä ja miten tietoa voidaan hakea. Opiskelija osaa arvioida tietojen käytettävyyttä ja lähteiden luotettavuutta.
- Opiskelija osaa tulkita fiktiivisiä tekstejä, käyttää keskeisimpiä käsitteitä puhuessaan teksteistä ja osaa liittää tekstit johonkin kontekstiin.

- Opiskelija löytää itsenäisesti itselleen ja tilanteeseen sopivaa luettavaa, kuunneltavaa ja katseltavaa. Opiskelija lukee useita kirjoja ja osaa jakaa lukukokemuksiaan.
- Opiskelija tuottaa ohjatusti myös itselleen uudenlaisia tekstejä, kokeilee erilaisia tapoja ja keinoja tuottaa tekstiä ja ilmaista näkemyksiään. Opiskelija osaa kuvailla itseään tekstin tuottajana.
- Opiskelija osaa ohjatusti tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja erityisesti pohtivia ja kantaa ottavia tekstejä ja käyttää niille tyypillisiä ilmaisutapoja.
- Opiskelija osaa nimetä tekstien tuottamisen prosessin vaiheita ja osaa työskennellä niiden mukaisesti sekä yksin että ryhmässä. Opiskelija antaa ja vastaanottaa palautetta teksteistä ja osaa arvioida omia tekstintuottamisen taitojaan ja nimetä niiden kehittämiskohteita.
- Opiskelija tuntee kirjoitettujen tekstien perusrakenteita ja kirjoitetun yleiskielen piirteitä ja osaa hyödyntää tietoa tekstejä kirjoittaessaan ja muokatessaan. Opiskelija kirjoittaa sujuvasti käsin ja tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.
- Opiskelija osaa käyttää omissa teksteissään muualta hankittua tietoa. Opiskelija osaa tehdä muistiinpanoja, tiivistää hankkimaansa tietoa ja käyttää lähteitä omassa tekstissään. Opiskelija noudattaa tekijänoikeuksia ja osaa merkitä lähteet.
- Opiskelija osaa kuvailla tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä, pohtia niiden merkityksiä ja kuvata eri rekisterien ja tyylien välisiä eroja.
- Opiskelija tuntee ja ymmärtää kulttuurin monimuotoisuutta sekä osaa kuvata omia kulttuurikokemuksiaan. Opiskelija tuntee kirjallisuuden vaiheita ja suomalaisen kulttuurin juuria. Opiskelija tuntee kirjallisuuden pääajit ja on lukenut sovitut kirjat.
- Opiskelija osaa kuvailla Suomen kielellistä ja kulttuurista monimuotoisuutta. Opiskelija osaa kuvailla äidinkielten merkitystä, suomen kielen piirteitä ja asemaa muiden kielten joukossa

Kurssin nimi + sisältö	Kurssilla ohjataan ja autetaan opiskelijaa näiden taitojen kehittämisessä:	Mahdolliset oppimisympäristöt, työtavat ja opetusmenetelmät
äi1 (pakollinen kurssi) Suomen kielen ja kirjallisuuden perusteet • yleiskielen hallinta • erilaiset viestintäympäristöt • tekstin rakentaminen • tekstien erittely ja arviointi • tiedonhaku ja lähteiden käyttö • lukeminen	• taito toimia tavoitteellisesti, motivoituneesti, eettisesti ja rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä • ryhmäviestintätaidot; taito perustella näkemyksiään sekä kielellisiä ja viestinnällisiä valintojaan • taito kehittää kykyään ymmärtää ja analysoida tekstejä • taito käyttää, tulkita ja arvioida monimuotoisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä	Opetus on mahdollista järjestää luokkaopetuksena tai sähköisessä oppimisympäristössä. Opiskelu voi olla luonteeltaan ohjattua itseopiskelua, eli oppijan oma toiminta ja aktiivisuus korostuvat. Luokkaopetuksessa työtavoiksi sopivat mm. pari- ja ryhmätyöt sekä kirjalliset ja suulliset harjoitukset.
Laaja-alainen oppiminen Ajattelu ja oppimaan oppiminen Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus Arjen taidot Monilukutaito Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen Työelämätaidot ja yrittäjyys Osaaminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	• erittelevä ja kriittinen lukutaito; sana- ja käsitevarannon laajentaminen • taito arvioida erilaisista lähteistä hankittua tietoa ja taito käyttää sitä tarkoituksenmukaisella tavalla • taito sujuvoittaa kirjoittamista ja vahvistaa tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoa tekstien tuottamisessa, syventää ymmärrystään kirjoittamisesta viestintänä ja vahvistaa yleiskielen hallintaa • taito käyttää lähteitä ja toimia eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen	Arvioinnin kohteet Vuorovaikutus ryhmässä ja erilaisissa viestintäympäristöissä Tekstinymmärtämisen strategiat Tekstimaailman monipuolistuminen ja monilukutaito Tiedonhankintataidot ja lähdekriittisyys Kirjoitetun kielen konventioiden hallinta ja kirjoitustaito Tiedon esittäminen, hallinta ja eettinen viestintä

Kurssin nimi + sisältö	Kurssilla ohjataan ja autetaan opiskelijaa näiden taitojen kehittämisessä:	Mahdolliset oppimisympäristöt, työtavat ja opetusmenetelmät
äi2 (pakollinen kurssi) Monimuotoiset tekstit • lukutaidon vahvistaminen ja syventäminen: erittelevä, tulkitseva ja kriittinen lukutapa • tekstilajit • suulliset ja kirjalliset ilmaisukeinot; mielipiteiden perusteleminen • lähteiden käyttö ja arviointi	• taito toimia tavoitteellisesti, motivoituneesti, eettisesti ja rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä • ryhmäviestintätaidot; taito perustella näkemyksiään sekä kielellisiä ja viestinnällisiä valintojaan • taito kehittää kykyään ymmärtää ja analysoida tekstejä • taito käyttää, tulkita ja arvioida monimuotoisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä • erittelevä ja kriittinen lukutaito; sana- ja käsitevarannon laajentaminen • taito arvioida erilaisista lähteistä hankittua tietoa ja taito käyttää sitä tarkoituksenmukaisella tavalla • luku-, kuuntelu- ja katselukokemusten monipuolistaminen, taito syventää fiktion keinojen ymmärtämistä • taito ilmaista itseään kirjoittamalla; kyky tunnistaa omat vahvuutensa ja kehittämiskohteensa tekstin tuottajana • taito tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja erityisesti kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä; taito valita kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja • taito antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään tekstin tuottajana; taito tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa • taito sujuvoittaa kirjoittamista ja vahvistaa tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoa tekstien tuottamisessa, syventää ymmärrystään kirjoittamisesta viestintänä ja vahvistaa yleiskielen hallintaa • taito käyttää lähteitä ja toimia eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tuki-jänoikeuksia kunnioittaen • taito ja innostus käyttää aktiivisesti kulttuuritarjontaa ja osallistua sen tekemiseen	Opetus on mahdollista järjestää luokkaopetuksena tai sähköisessä oppimisympäristössä. Opiskelu voi olla luonteeltaan ohjattua itseopiskelua, eli oppijan oma toiminta ja aktiivisuus korostuvat. Luokkaopetuksessa työtavoiksi sopivat mm. pari- ja ryhmätyöt sekä kirjalliset ja suulliset harjoitukset.
Laaja-alainen oppiminen Ajattelu ja oppimaan oppiminen Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus Arjen taidot Monilukutaito Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen Työelämätaidot ja yrittäjyys Osaaminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen		Arvioinnin kohteet Vuorovaikutus erilaisissa viestintäympäristöissä Vuorovaikutus ryhmässä Tekstinymmärtämisen strategiat Tekstimaailman monipuolistuminen ja monilukutaito Tekstien erittely ja tulkinta Tiedonhankintataidot ja lähdekriittisyys Fiktiivisten tekstien erittely ja tulkinta ja lukukokemusten jakaminen Ajatusten ilmaiseminen, tekstimaailman monipuolistuminen ja monilukutaito Tekstilajien hallinta Tekstien tuottamisen prosessien hallinta Tiedon esittäminen, hallinta ja eettinen viestintä

Kurssin nimi + sisältö	Kurssilla ohjataan ja autetaan opiskelijaa näiden taitojen kehittymisessä:	Mahdolliset oppimisympäristöt, työtavat ja opetusmenetelmät
äi3 (pakollinen kurssi) Tekstien tuottaminen ja tulkinta • lukutaidon ja tulkinnan taitojen syventäminen • tekstien tuottaminen ja palautteen vastaanottaminen • tekstien arviointi niiden tavoitteen näkökulmasta • puheviestintätaitojen kehittäminen	• taito toimia tavoitteellisesti, motivoituneesti, eettisesti ja rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä • ryhmäviestintätaidot; taito perustella näkemyksiään sekä kielellisiä ja viestinnällisiä valintojaan • taito kehittää kykyään ymmärtää ja analysoida tekstejä • taito käyttää, tulkita ja arvioida monimuotoisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä • erittelevä ja kriittinen lukutaito; sana- ja käsitevarannon laajentaminen • luku-, kuuntelu- ja katselukokemusten monipuolistaminen, taito syventää fiktion keinojen ymmärtämistä • taito ilmaista itseään kirjoittamalla; kyky tunnistaa omat vahvuutensa ja kehittämiskohteensa tekstin tuottajana • taito tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja erityisesti kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä; taito valita kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja • taito antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään tekstin tuottajana; taito tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa • taito käyttää lähteitä ja toimia eettisesti verkossa yksityisyyttä ja teki-jänoikeuksia kunnioittaen • taito syventää kielitietoisuuttaan ja kiinnostua kielen ilmiöistä, tunnistaa kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtää kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia • taito avartaa kirjallisuus- ja kulttuurinäkemystään, tutustua kirjallisuuden historiaan ja nykykirjallisuuteen, kirjallisuuden eri lajeihin sekä pohtia kirjallisuuden ja kulttuurin merkitystä omassa elämässään • taito ja innostus käyttää aktiivisesti kulttuuritarjontaa ja osallistua sen tekemiseen	Opetus on mahdollista järjestää luokkaopetuksena tai sähköisessä oppimisympäristössä. Opiskelu voi olla luonteeltaan ohjattua itseopiskelua, eli oppijan oma toiminta ja aktiivisuus korostuvat. Luokkaopetuksessa työtavoiksi sopivat mm. pari- ja ryhmätyöt sekä kirjalliset ja suulliset harjoitukset.
Laaja-alainen oppiminen Ajattelu ja oppimaan oppiminen Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus Arjen taidot Monilukutaito Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen Työelämätaidot ja yrittäjyys Osaaminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen		Arvioinnin kohteet Vuorovaikutus ryhmässä ja erilaisissa viestintäympäristöissä Vuorovaikutustaitojen kehittäminen Tekstimaailman monipuolistuminen ja monilukutaito Tekstien erittely ja tulkinta Tekstilajien hallinta Tekstin tuottamisen prosessien hallinta Kirjoitetun kielen konventioiden hallinta ja kirjoitustaito Tiedon esittäminen, hallinta ja eettinen viestintä Kielitietoisuuden kehittyminen

Kurssin nimi ja sisältö	Kurssilla ohjataan ja autetaan opiskelijaa näiden taitojen kehittämisessä:	Mahdolliset oppimisympäristöt, työtavat ja opetusmenetelmät
äi4 (pakollinen kurssi) Kieli ja kulttuuri • suomalaisen kirjallisuuden vaiheet ja teemat • kielen ja kulttuurin muutokset • sukukielet • oma kieli- ja kulttuuri-identiteetti • tekstien tyyli, sävy ja rakenne • oma viestijäkuva	• taito toimia tavoitteellisesti, motivoituneesti, eettisesti ja rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä • ryhmäviestintätaidot; taito perustella näkemyksiään sekä kielellisiä ja viestinnällisiä valintojaan • taito kehittää kykyään ymmärtää ja analysoida tekstejä • taito käyttää, tulkita ja arvioida monimuotoisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä • taito ilmaista itseään kirjoittamalla; kyky tunnistaa omat vahvuutensa ja kehittämiskohteensa tekstin tuottajana • taito tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja erityisesti kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä; taito valita kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja • taito antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään tekstin tuottajana; taito tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa • taito käyttää lähteitä ja toimia eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen • taito syventää kielitietoisuuttaan ja kiinnostua kielen ilmiöistä, tunnistaa kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtää kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia • taito avartaa kirjallisuus- ja kulttuurinäkemystään, tutustua kirjallisuuden historiaan ja nykykirjallisuuteen, kirjallisuuden eri lajeihin sekä pohtia kirjallisuuden ja kulttuurin merkitystä omassa elämässään • taito ja innostus käyttää aktiivisesti kulttuuritarjontaa ja osallistua sen tekemiseen	Opetus on mahdollista järjestää luokkaopetuksena tai sähköisessä oppimisympäristössä. Opiskelu voi olla luonteeltaan ohjattua itseopiskelua, eli oppijan oma toiminta ja aktiivisuus korostuvat. Luokkaopetuksessa työtavoiksi sopivat mm. pari- ja ryhmätyöt sekä kirjalliset ja suulliset harjoitukset.
Laaja-alainen oppiminen Ajattelu ja oppimaan oppiminen Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus Arjen taidot Monilukutaito Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen Työelämätaidot ja yrittäjyys Osaaminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen		Arvioinnin kohteet Vuorovaikutus ryhmässä ja erilaisissa viestintäympäristöissä Vuorovaikutustaitojen kehittäminen Tekstinymmärtämisen strategiat Tekstimaailman monipuolistuminen ja monilukutaito Tekstien erittely ja tulkinta Ajatusten ilmaiseminen Kirjoitetun kielen konventioiden hallinta ja kirjoitustaito Tiedon esittäminen, hallinta ja eettinen viestintä Kirjallisuuden tutkimuksen, kulttuuritietoisuuden ja lukuharrastuksen kehittyminen Kielen merkityksen ja aseman hahmottaminen

Kurssin nimi + sisältö	Kurssilla ohjataan ja autetaan opiskelijaa näiden taitojen kehittämisessä:	Mahdolliset oppimisympäristöt, työtavat ja opetusmenetelmät
äi5 Ilmaisutaidon kurssi (valinnainen) • viestintätaitojen vahvistaminen • viestintäharjoituksia ryhmässä • yksilöllisiä esiintymislanteita • puhutun kielen erilaiset tyylit, sävyt ja rakenteet Laaja-alainen oppiminen Ajattelu ja oppimaan oppiminen Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus Arjen taidot Monilukutaito Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen Työelämätaidot ja yrittäjyys Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	• taito toimia tavoitteellisesti, motivoituneesti, eettisesti ja rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä • ryhmäviestintätaidot; taito perustella näkemyksiään sekä kielellisiä ja viestinnällisiä valintojaan • taito ilmaista itseään erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman keinoin • taito havainnoida omaa viestintäänsä ja tunnistaa omia vuorovaikutuksellisia vahvuuksiaan sekä kehittämisalueitaan erilaisissa, myös monimediaisissa viestintäympäristöissä • taito syventää kielitietoisuuttaan ja kiinnostua kielen ilmiöistä, tunnistaa kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyyli- ja sävyjä ja ymmärtää kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia	Oppimisympäristöt, työtavat ja opetusmenetelmät voivat vaihdella. Kurssilla tehdään monenlaisia suullisia harjoituksia sekä ryhmässä että yksilöllisesti. Arvioinnin kohteet Vuorovaikutus erilaisissa viestintäympäristöissä Vuorovaikutus ryhmässä Kokonaisilmaisun ja esiintymisen taidot Vuorovaikutustaitojen kehittäminen Kielitietoisuuden kehittyminen

9.2.1.2 Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus

Oppiaineen tehtävä

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetuksen tehtävänä on vakiinnuttaa ja monipuolistaa suomen kielen taitoa, oppimaan oppimisen ja vuorovaikutuksen taitoja ja monilukutaitoa. Opetuksessa otetaan huomioon opiskelijoiden kielitaito ja vahvuudet. Opiskelijoiden kielitietoutta, tekstimaailmaa ja kulttuurintuntemusta laajennetaan. Lisäksi kehitetään kielellisiä valmiuksia jatko-opintoja, yhteiskuntaa ja työelämää varten.

Suomen kielen oppiminen tukee kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Opetuksen lähtökohtana ovat opiskelijoille merkitykselliset ja tarpeelliset tekstilajit ja kielenkäyttötilanteet, joiden avulla kielen muotoja, merkityksiä ja käyttöä tutkitaan ja opitaan analysoimaan. Kielitaitoa kehitetään kaikilla kielen käytön osa-alueilla, joita ovat kuullun ymmärtäminen, puhuminen, luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen. Opiskelijoiden kielen osaaminen laajenee arkielämän konkreettisesta kielestä käsitteellisen ajattelun kieleen. He saavat valmiudet havaintojen ja ilmiöiden sekä oman ajattelunsa, tunteidensa ja mielipiteidensä ilmaisemiseen tilanteeseen sopivalla tavalla. Opetuksessa arvostetaan ja pyritään hyödyntämään opiskelijoiden osaamia kieliä.

Monipuoliset analyysi-, pohdinta- ja argumentointitehtävät tukevat kehittymistä aktiivisiksi lukijoiksi ja kirjoittajiksi, jotka arvioivat ja kehittävät tekstin tulkinnan ja tuottamisen taitojaan ja hankkivat ja jakavat kokemuksia erityyppisistä teksteistä. Tekstien valikoima laajenee yhteiskunnallisten sekä opiskelu- ja työelämässä tarvittavien tekstien suuntaan, ja opiskelijoita ohjataan hankkimaan ja hyödyntämään tietoa kielestä, kirjallisuudesta ja muusta kulttuurista. Opetuksen tavoitteena on kehittää sekä yleispuhekielen että kirjakielen normien hallintaa ja taitoa käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä

Kirjallisuuden opetuksessa kannustetaan monipuoliseen, elämykselliseen ja erittelevään lukemiseen. Opetuksessa tuetaan opiskelijan kotoutumisprosessia ja osallisuutta yhteiskunnassa valitsemalla luettavaksi ja analysoitavaksi myös monikulttuurisuuteen ja yhteiskunnallisiin aiheisiin liittyvää kirjallisuutta.

Opetuksessa edistetään kielellisiä ja kulttuurisia taitoja erilaisissa, myös monimediaisissa, monikielisissä ja -kulttuurisissa, ympäristöissä. Tvt-taitoja harjoitellaan monipuolisesti kaikilla suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -kursseilla. Opiskelijoita ohjataan toimimaan erilaisissa viestintäympäristöissä niin, että he hahmottavat oman viestijäkuvansa ja pystyvät osaltaan vaikuttamaan myönteiseen viestintäilmapiiriin.

Opetuksen tehtävänä on rohkaista opiskelijoita oma-aloitteisiksi ja osallistuviksi kansalaisiksi, jotka osaavat perustella näkemyksiään ja vaikuttaa omaan elämäänsä ja ympäröivään yhteiskuntaan eri viestintävälineitä hyödyntäen.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetus tekee yhteistyötä muiden oppiaineiden kanssa muun muassa ilmiöoppimisen ja samanaikaisopetuksen avulla. Lisäksi suomi toisen kielenä ja kirjallisuus -kursseilla opiskellaan hyviä opiskelutekniikoita ja lukemisstrategioita. Opetuksessa pyritään tukemaan myös opiskelijoiden monikielisyyden kehittymistä ja tarjoamaan välineitä kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Yhdessä muiden aineiden opetuksen kanssa suomen kielen opetus auttaa opiskelijoita rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään kulttuurisesti monimuotoisessa ja monimediaisessa yhteiskunnassa. Opetuksessa, oppimisympäristön luomisessa ja opetusmenetelmien valinnassa otetaan huomioon opiskelijoiden erilaisuus, yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo ja tuetaan eritasoisia oppijoita.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki suomi toisena kielenä ja kirjallisuus - oppiaineessa varsinaisessa aikuisten perusopetuksessa

Opiskelijoita autetaan löytämään ja käyttämään itselleen sopivia opiskelustrategioita. Heitä autetaan tunnistamaan omia vahvuuksiaan muun muassa säännöllisen itsearvioinnin avulla. Opiskelijoita ohjataan löytämään ja valitsemaan itseään kiinnostavaa lukemista ja omalle lukutavalle soveltuvia tekstejä ja kannustetaan kirjallisuuden ja muiden tekstien omaehtoiseen lukemiseen. Opiskelijoita ohjataan myös vastuulliseen mediaympäristössä toimimiseen opettamalla median käyttöön liittyviä sääntöjä ja mediakritiikkiä. Vuorovaikutustaitojen ja tekstien tuottamistaitojen kehittämiseksi annetaan yksilöllistä ohjausta ja monimuotoista, suullista ja kirjallista palautetta. Opiskelijat saavat ohjausta ja tukea mahdollisissa kielellisissä oppimisvaikeuksissa, käsitteiden oppimisessa ja ajatusten kielentämisessä. Helsingin aikuislukion perusopetuksen oppilaat saavat tarvittaessa apua Helsingin aikuislukion erityisopettajalta. Myös kielellisesti lahjakkaita tuetaan esimerkiksi auttamalla heitä löytämään itselleen soveltuvia työtapoja ja omia, henkilökohtaisia oppimistavoitteita. Lisäksi heille voidaan antaa vapaaehtoisia, esimerkiksi kaunokirjallisuuden lukemiseen liittyviä tehtäviä.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus-oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet varsinaisessa aikuisten perusopetuksessa Opetuksessa pyritään käyttämään monipuolisia, entistä enemmän myös sähköisiä oppimisympäristöjä. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppiaineen oppimisympäristöön kuuluu myös koulun ulkopuolinen kulttuuri- ja mediatarjonta. Erilaiset, sekä yksin että ryhmätyönä tehtävät analyysiharjoitukset vahvistavat luetun ymmärtämisen strategioiden hallintaa. Tekstin tuottamisen prosesseja pyritään sujuvoittamaan muun muassa prosessikirjoittamistekniikoiden avulla. Tekstejä tuotetaan yksin ja yhdessä myös viestintäteknologiaa hyödyntäen. Opetusta eheytetään prosessi- ja projektityöskentelyn avulla ja työtavat valitaan niin, että oppiaineen sisältöalueet integroituvat luontevasti toisiinsa. Draamaa integroidaan mahdollisuuksien mukaan eri sisältöalueiden, erityisesti kirjallisuuden, ja muiden

oppiaineiden opetukseen. Kunkin opiskelijan viestijäkuvaa vahvistetaan vuorovaikutusharjoituksin. Kirjallisuudenopetusta pyritään integroimaan esimerkiksi vieraiden kielten, historian ja maantiedon opetukseen.

Opiskelijan oppimisen arviointi suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppiaineessa varsinaisessa aikuisten perusopetuksessa

Opiskelijan oppimisen arviointi on monipuolista, ohjaavaa ja kannustavaa. Opiskelijoille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa tavoitteisiin. Arviointi nivotaan kiinteäksi osaksi oppimisprosessia, siten että opiskelijat saavat palautetta myös oppimisprosessin aikana. Oppimista tukevan ja erittelevän palautteen avulla opiskelijoita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan, tiedoistaan ja työskentelyprosesseistaan ja annetaan välineitä niiden kehittämiseen. Varsinaisessa aikuisten perusopetuksessa kaikki tavoitealueet ovat opiskelijan oppimisen arvioinnissa yhtä tärkeitä. Niiden arviointi perustuu monipuolisiin suullisiin ja kirjallisiin näyttöihin sekä opettajan havaintoihin erilaisissa kielenkäyttö- ja tekstianalyysitilanteissa. Opiskelijoilla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Itsearviointin lisäksi harjoitellaan vertaisarviointia.

Opiskelijan opiskelema kurssi arvioidaan sen päättyttyä. Kurssin arvostamalla kuvataan, miten opiskelija on saavuttanut ko. kurssilla oppiaineen opetukselle asetetut tavoitteet. Opintojen edetessä pidemmälle oppiaineen päättöarvioinnin kriteerien merkitys kasvaa kurssin arvostamaa muodostettaessa.

Päättöarviointi tehdään siinä vaiheessa, kun opiskelija on opiskellut kaikki opinto-ohjelmaansa kuuluvat pakolliset ja valinnaiset kurssit. Päättöarvosana muodostuu suhteuttamalla opiskelijan päättövaiheen osaamisen taso valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Päättöarvioinnin kriteerit arvosanan kahdeksan osaamiselle:

- Opiskelija osaa toimia vuorovaikutustilanteissa
- Opiskelija ymmärtää muodollisia puhetilanteita, opetuspuhetta ja mediaa
- Opiskelija osaa valmistella itsenäisesti esityksen ja osaa esiintyä ja ilmaista itseään tilanteen mukaisesti
- Opiskelija käyttää tietoa kertovan, kuvaavan, ohjaavan, kantaa ottavan ja pohtivan tekstin tekstilajipiirteistä tekstien tulkinnassa ja arvioinnissa
- Opiskelija osaa tehdä tekstistä päätelmiä ja kriittisiä kysymyksiä
- Opiskelija hyödyntää tekstien kirjallisessa ja suullisessa tuottamisessa tietoa kertovan, kuvaavan, ohjaavan, kantaa ottavan ja pohtivan tekstin tekstilajipiirteistä
- Opiskelija tuottaa ymmärrettäviä ja koherentteja tekstejä, tuntee pääosin kirjoitetun kielen perussäännöt ja soveltaa niitä kirjoittaessaan
- Opiskelija osaa kuvailla tekstien kielellisiä piirteitä
- Opiskelija osaa kuvailla kulttuurin monimuotoisuutta ja ilmiöiden kulttuurisidonnaisuutta
- Opiskelija tuntee suomalaista kirjallisuutta ja muuta kulttuuria sekä arvioi niitä oman identiteetin ja suomalaisuuden näkökulmasta.

Kurssin nimi + sisältö	Kurssilla ohjataan ja autetaan opiskelijaa näiden taitojen kehittämisessä	Mahdolliset oppimisympäristöt, työtavat ja opetusmenetelmät
s21 Uutisia ja mielipiteitä (pakollinen kurssi) • monimuotoisia uutis- ja mielipidetekstejä • muodollisia vuorovaikutustilanteita • valmistellut puhe-esitykset • argumentointi, selostaminen ja havainnollistaminen • kielen tutkiminen ja käyttäminen osana toimintaa • kiteytyneet fraasit ja ilmaukset • tuttavallisuuden ja muodollisuuden ilmaiseminen • modaalisuus sekä vahvistaminen ja pehmentäminen mielipiteen ilmaisussa • tiivistämisen keinot ja toisen puheeseen viittaaminen • ääntämisen harjoittelu • kuuntelutaidot ja kriittinen suhtautuminen kuultuun • kuullun käyttäminen oman ilmaisun mallina	• auttaa opiskelijaa kehittämään vuorovaikutustaitojaan ja ilmaisukeinoja vuorovaikutustilanteissa ja vahvistamaan taitoaan työskennellä keskustellen erilaisien aiheiden ja tekstien parissa • ohjata opiskelijaa kehittämään muodollisten puhetilanteiden, opetuspuheen ja median puhuttujen tekstien kuuntelu- ja ymmärtämistaitoa • rohkaista opiskelijaa esiintymään entistä monipuolisemmin erilaisissa tilanteissa ja kehittämään esiintymistaitoja	Puhe-esitykset Väittelyt Draaman keinot Analyysitehtävät Kuuntelutehtävät Ryhmätyöskentely Sähköiset oppimisympäristöt
Laaja-alainen oppiminen Ajattelu ja oppimaan oppiminen Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus Monilukutaito Tieto- ja viestintäteknologian osaaminen		Arvioinnin kohteet Vuorovaikutustaidot Ymmärtämistaidot vuorovaikutustilanteissa Esiintymistaidot

Kurssin nimi + sisältö	Kurssilla ohjataan ja autetaan opiskelijaa näiden taitojen kehittämisessä	Mahdolliset oppimisympäristöt, työtavat ja opetusmenetelmät
s22 Tekstit tutuiksi (pakollinen kurssi) Sisältö • opiskelun, yhteiskunnan ja kulttuurin kannalta merkitykselliset tekstit • tekstilajit, myös kaunokirjallisuuden lajit • kaunokirjallisten tekstien lukeminen • tekstien kielelliset piirteet • kaunokirjallisuusanalyysin alkeet (henkilöt, miljö, aihe, juoni)	• ohjata opiskelijaa hyödyntämään tekstilajitietoutta tekstien tulkinnassa • ohjata opiskelijaa kriittiseen tekstien tulkintaan	Ryhmä- tai parityöskentely Itsenäinen työskentely Analyysi- ja tulkintatehtävät Lukupäiväkirja (vapaaehtoinen) Sähköiset oppimisympäristöt
Laaja-alainen oppiminen Ajattelu ja oppimaan oppiminen Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus Monilukutaito		Arvioinnin kohteet Tekstilajitaidot tekstien tulkinnassa Tekstien tulkinta

Kurssin nimi + sisältö	Kurssilla ohjataan ja autetaan opiskelijaa näiden taitojen kehittymisessä	Mahdolliset oppimisympäristöt, työtavat ja opetusmenetelmät
s23 Kirjoittaminen prosessina (pakollinen kurssi) Sisältö - kirjoitusprosessin eri vaiheiden harjoittelusta - asiatekstien, fiktiivisten tekstien ja mielipide-tekstien tuottamista - eri tyyllilajien, rekistereiden ja erilaisten tietolähteiden käyttöä - persoonan ja ajan johdonmukainen ilmaiseminen tekstissä - toiseen tekstiin viittaaminen - tekstien analysointia - itse- ja vertaisarviointia	- rohkaista opiskelijaa hyödyntämään eri tekstilajeja omien tekstien malleina ja lähteinä sekä vahvistamaan taitoa suunnitella, tuottaa ja muokata tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä - rohkaista opiskelijaa esiintymään entistä monipuolisemmin erilaisissa tilanteissa ja kehittämään esiintymistaitoja - ohjata opiskelijaa vakiinnuttamaan kirjoitetun yleiskielen hallintaa	Itsenäinen työskentely Ryhmätyöskentely Prosessikirjoittaminen Itse- ja vertaisarviointi Sähköiset oppimisympäristöt
Laaja-alainen oppiminen Ajattelu ja oppimaan oppiminen Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus Arjen taidot Monilukutaito		Arvioinnin kohteet Tekstilajitaidot tekstien tuottamisessa Kirjoitetun kielen hallinta

Kurssin nimi + sisältö	Kurssilla ohjataan ja autetaan opiskelijaa näiden taitojen kehittämisessä	Mahdolliset oppimisympäristöt, työtavat ja opetusmenetelmät
s24 Kulttuuri ja identiteetti (pakollinen kurssi) Sisältö • kaunokirjallisuusanalyysin perusteet (henkilöt, miljöö, aihe, teema, juoni, kerronta) • teatteri tai muut taidemuodot • kuvanlukeminen • kulttuurinen monimuotoisuus • mediakulttuuri ja mediakritiikki Laaja-alainen oppiminen Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus Monilukutaito	• auttaa opiskelijaa syventämään kielitietoisuuttaan ja vakiinnuttamaan taitoaan vastaanottaa tekstiä eri tavoilla eri tilanteissa • rohkaista opiskelijaa avartamaan kulttuurinäkemystään ja erittelemään kulttuurista monimuotoisuutta sekä tunnistamaan kulttuurien samanlaisuuksia ja erilaisten ilmiöiden kulttuurisidonnaisuutta • ohjata opiskelijaa tutustumaan suomalaiseen kulttuuriin ja kirjallisuuteen	Ryhmä- ja parityöskentely Itsenäinen työskentely Analyysitehtävät Kirjallisuus-, elokuva- tai teatterikeskustelu Sähköiset oppimisympäristöt Arvioinnin kohteet Kielitietoisuuden kehittyminen Kulttuuritietoisuuden kehittyminen Kirjallisuuden ja kulttuurin tuntemus

Kurssin nimi + sisältö	Kurssilla ohjataan ja autetaan opiskelijaa näiden taitojen kehittämisessä	Mahdolliset oppimisympäristöt, työtavat ja opetusmenetelmät
s25 Kieli avaimena maailmaan (valinnainen kurssi) Sisältö • eri tiedonalojen kielen ja tekstien lukemista, kuuntelemista ja analysoimista • eri tiedonalojen tekstien tuottamista • tieto- ja viestintäteknologia tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa • oma äidinkieli oppimisen tukena	• auttaa opiskelijaa vakiinnuttamaan myönteistä käsitystä itsestään viestijänä, lukijana, tekstien tuottajana sekä kielenoppijana • ohjata opiskelijaa näkemään ja vertaamaan erilaisia oppimistyyliä ja tapoja sekä oppimaan muilta • ohjata opiskelijaa ymmärtämään, miten kieltä käytetään eri tiedonaloilla • rohkaista opiskelijaa kehittämään tiedonhankintataitoja sekä oman työskentelyn suunnittelua ja arviointia itsenäisesti ja ryhmässä	Analyysitehtävät tai tutkielmat Tekstintuottamistehtävät Ryhmätyöskentely Itsenäinen työskentely Itse- ja vertaisarviointi Sähköiset oppimisympäristöt
Laaja-alainen oppiminen Ajattelu ja oppimaan oppiminen Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus Monilukutaito Tieto- ja viestintäteknologian osaaminen Työelämä ja yrittäjyys Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen		Arvioinnin kohteet Viestijäkuvan kehittyminen ja oman kielenoppimisen reflektointi Eri tiedonalojen kielen havainnointi Tiedonhankinta sekä oman työskentelyn suunnittelu, jäsentäminen ja arvioiminen

Kurssin nimi + sisältö	Kurssilla ohjataan ja autetaan opiskelijaa näiden taitojen kehittämisessä	Mahdolliset oppimisympäristöt, työtavat ja opetusmenetelmät
S26 Johdatusta peruskouluopiskeluun (valinnainen kurssi) Sisältö • peruskouluopiskeluun tutustumista • suomalainen opiskelukulttuuri • hyvät opiskelutavat • sähköiset oppimisympäristöt ja viestintäkanavat • suomen kielen perusrakenteiden kertausta	• Tutustuminen peruskouluopiskeluun ja opiskelukäytänteisiin • Tutustuminen suomalaiseen opiskelukulttuuriin • Hyvien opiskelutapojen oppiminen • Tutustuminen sähköisiin oppimisympäristöihin ja viestintäkanaviin (Fronteriin, ePortfolioon, Wilmaan) • Varmentaa suomen kielen perusrakenteiden hallintaa	Ryhmä- ja parityöskentely Itsenäinen työskentely Itse- ja vertaisarviointi Sähköiset oppimisympäristöt Mahdollinen samanaikaisopettajuus
Laaja-alainen oppiminen Ajattelu ja oppimaan oppiminen Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus Monilukutaito Tieto- ja viestintäteknologian osaaminen Työelämä ja yrittäjyys Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen		Arvioinnin kohteet Suomen kielen perusrakenteiden hallinta Hyvien opiskelutapojen ja koulun sääntöjen omaksuminen

Kurssin nimi + sisältö	Kurssilla ohjataan ja autetaan opiskelijaa näiden taitojen kehittämisessä	Mahdolliset oppimisympäristöt, työtavat ja opetusmenetelmät
S27 Ilmiökurssi (valinnainen kurssi) Sisältö - ryhmätyö yhteiskuntaan tai kulttuuriin liittyvästä aiheesta tiedonhakua - tiedon soveltamista - sähköisten tekstinkäsittelymenetelmien käyttämistä (Word, PowerPoint) - sähköisten oppimisympäristöjen käyttämistä (Fronter, ePortfolio)	- syventää tietämystä jostain ajankohtaisesta ilmiöstä - oppia hakemaan tietoa sähköisiä välineitä käyttäen - harjaantua käyttämään sähköisiä tekstinkäsittelymenetelmiä (Wordia, PowerPointia) - harjaantua käyttämään sähköisiä oppimisympäristöjä (Fronteria, ePortfoliota) - oppia ryhmätyöskentelytaitoja - ryhmytyä entistä paremmin omaan opiskeluryhmään	Ryhmä- ja parityöskentely Tiedon rakentaminen Esitelmät Kuvallisuus Draaman keinot Sähköiset oppimisympäristöt Samanaikaisopettajuus mahdollista
Laaja-alainen oppiminen Ajattelu ja oppimaan oppiminen Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus Monilukutaito Tieto- ja viestintäteknologian osaaminen Työelämä ja yrittäjyys Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen		Arvioinnin kohteet Osallistuminen ja sitoutuminen työskentelyprosessiin Prosessin tuotos suhteessa tavoitteisiin Tvt-taidot

Kurssin nimi + sisältö	Kurssilla ohjataan ja autetaan opiskelijaa näiden taitojen kehittämisessä	Mahdolliset oppimisympäristöt, työtavat ja opetusmenetelmät
S28 Tiesitkö tämän Suomesta? (valinnainen kurssi) Sisältö • suomalaisen luonnon, ympäristön, yhteiskunnan ja kulttuurin piirteitä • suomalaiseen luontoon, yhteiskuntaan ja kulttuuriin liittyvää sanastoa • lyhyt johdatus Suomen historiaan • oman kotimaan ja taustakulttuurin kuvaimista • suomen kielen perusrakenteiden kertausta Laaja-alainen oppiminen Ajattelu ja oppimaan oppiminen Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus Monilukutaito Tieto- ja viestintäteknologian osaaminen Työelämä ja yrittäjyys Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	• oppia tekemään huomioita omasta elinympäristöstä ja suomalaisesta yhteiskunnasta • laajentaa suomalaiseen yhteiskuntaan, kulttuuriin ja luontoon sekä Suomen maantietoon ja historiaan liittyvää sanavarastoa • tuntee Suomen maantietoa, historiaa ja luontoa sekä suomalaisen yhteiskunnan rakennetta • osata kertoa omasta kotimaasta ja taustakulttuurista • saada välineitä käsitellä ja ilmaista omaa monikulttuurista identiteettiä • varmentaa suomen kielen perusrakenteiden hallintaa	Ryhmätyöt Itsenäinen työskentely Esitelmät Museot Elokuvat Sähköiset oppimisympäristöt Samanaikaisopettajuus mahdollista Arvioinnin kohteet Suomen maantietoon, historiaan ja luontoon sekä suomalaiseen yhteiskuntaan liittyvän sanaston hallinta Kyky kertoa suullisesti ja kirjallisesti omasta kotimaasta ja taustakulttuurista Kyky tehdä kulttuurisia huomioita sekä vertailla, analysoida ja tulkita niitä Suomen kielen perusrakenteiden hallitseminen

Kurssin nimi + sisältö	Kurssilla ohjataan ja autetaan opiskelijaa näiden taitojen kehittämisessä	Mahdolliset oppimisympäristöt, työtavat ja opetusmenetelmät
s29 Opiskelutaitoja ja ymmärtävää lukemista (valinnainen kurssi) Sisältö • muihin oppiaineisiin liittyvää sanastoa • muihin oppiaineisiin liittyviä ohjeita ja käytäntöjä • opiskelu- ja lukemisstrategioita • tehtävänannon analysoimista ja tehtäviin vastaamista erilaisiin tekstilajeihin tutustumista	• laajentaa erityisesti muiden oppiaineiden opiskelussa tarvittavaa sanastoa • oppia tekstien, erityisesti oppikirjojen lukemisessa tarvittavia tekniikoita • oppia analysoimaan tehtävänantoja • oppia löytämään tekstistä kokonaissisällön kannalta keskeisimmät asiat • oppia laatimaan lyhyitä vastauksia erilaisiin tehtävänantoihin • tutustua erilaisiin testilajeihin	Ryhmä- ja parityöt Itsenäinen työskentely Tiedon rakentaminen Itse- ja vertaisarviointi Sähköiset oppimisympäristöt Samanaikaisopettajuus mahdollista
Laaja-alainen oppiminen Ajattelu ja oppimaan oppiminen Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus Monilukutaito Tieto- ja viestintäteknologian osaaminen Työelämä ja yrittäjyys Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen		Arvioinnin kohteet Lukemis- ja opiskelustrategioiden omaksuminen Analyysi- ja tulkintataidot Kirjalliset tuotokset (sisältö, rakenne, oikeakielisyys)

Kurssin nimi + sisältö	Kurssilla ohjataan ja autetaan opiskelijaa näiden taitojen kehittämisessä	Mahdolliset oppimisympäristöt, työtavat ja opetusmenetelmät
S210 Sanoista lauseiksi (valinnainen kurssi) Sisältö • lauseiden ja virkkeiden muodostamista • virkerakenteen • suomen kielen lausetyyppejä • lyhyiden tekstien kirjoittamista • suomen kielen rakenteiden kertausta kirjoittamisen avulla kielenhuoltoa • tekstinkäsittelytaitoja	• oppia muodostamaan rakenteeltaan selkeitä ja monipuolisia lauseita ja virkkeitä • oppia soveltamaan suomen kielen rakenteisiin liittyvää tietämystä • kirjoittamalla lauseita, virkkeitä ja lyhyitä tekstejä • oppia huoltamaan omaa tekstiä • parantaa tekstinkäsittelytaitoja • harjaantua kirjoittamaan lyhyitä tekstejä omaan elinpiiriin kuuluvista asioista	Itsenäinen työskentely Itse- ja vertaisarviointi Sähköiset oppimisympäristöt Samanaikaisopettajuus mahdollista
Laaja-alainen oppiminen Ajattelu ja oppimaan oppiminen Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus Monilukutaito Tieto- ja viestintäteknologian osaaminen Työelämä ja yrittäjyys Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen		Arvioinnin kohteet Kirjalliset tuotokset (oikeakielisyyys, rakenne, sisältö) Suomen kielen perusrakenteiden hallinta Kyky huoltaa omaa tekstiä Tekstinkäsittelytaidot Kyky antaa ja vastaanottaa palautetta

Kurssin nimi + sisältö	Kurssilla ohjataan ja autetaan opiskelijaa näiden taitojen kehittämisessä	Mahdolliset oppimisympäristöt, työtavat ja opetusmenetelmät
S211 Puhu suomea! (valinnainen kurssi) Sisältö Ajankohtaiset aiheet ja ilmiöt keskustelujen aiheena Mediatekstien lukemista, kuuntelemista ja katsomista Luetun selostamista ja havaintojen tekemistä luetun pohjalta Oman mielipiteen ilmaisu ja perusteleminen Vapaamuotoiset tai ohjatut keskustelut luetun pohjalta Laaja-alainen oppiminen Ajattelu ja oppimaan oppiminen Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus Monilukutaito Tieto- ja viestintäteknologian osaaminen Työelämä ja yrittäjyys Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	• Suulliseen ilmaisuun rohkaiseminen • Omaehtoiseen mediatekstien lukemiseen motivoituminen • Vuorovaikutustaitojen oppiminen keskustelutilanteissa • Omien mielipiteiden ilmaisuun ja perusteleamiseen kannustaminen	• Ryhmä- ja parityöskentely • Mediaympäristöt • Itse- ja vertaisarviointi • Asiantuntijavierailijat Samanaikaisopettajuus mahdollista Arvioinnin kohteet Osallistuminen työskentelyyn Kehittyminen suullisessa ilmaisussa Taito ilmaista ja perustella mielipiteensä Vuorovaikutustaidot

9.2.2 Toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet

KIELIKASVATUS

Kielitaidon kehittyminen jatkuu elinikäisenä prosessina. Monikielinen kompetenssi kehittyy erilaisissa yhteyksissä kotona, opiskelun parissa, työelämässä ja vapaa-ajalla. Se koostuu äidinkielten ja muiden kielten sekä niiden murteiden eritasoisista taidoista. Koulun kieltenopetuksen lähtökohtana on kielen käyttö eri tilanteissa. Se vahvistaa opiskelijoiden kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä. Opiskelijoita ohjataan tekemään havaintoja erikielisistä teksteistä ja vuorovaikutuksen käytänteistä, käyttämään kielitiedon käsitteitä tekstien tulkinnassa ja hyödyntämään erilaisia tapoja oppia kieliä. Opiskelijat käyttävät eri kielten taitoaan kaiken oppimisen tukena. Opiskelijoita ohjataan lukemaan kielitaidolleen sopivia tekstejä ja hankkimaan opiskelussa tarvittavaa tietoa eri kielillä.

Opiskelijoita ohjataan tiedostamaan sekä omaa että muiden kielellisten ja kulttuuristen identiteettien monikerroksisuutta. Myös vähemmistökielten ja uhanalaisten kielten merkitys tuodaan esiin opetuksessa. Opetus tukee opiskelijoiden monikielisyyttä hyödyntämällä kaikkia opiskelijoiden käyttämiä kieliä mahdollisimman laajasti. Opetus vahvistaa opiskelijoiden luottamusta omaan kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää vähäistäkin kielitaitoaan rohkeasti. Kielikasvatus edellyttää eri oppiaineiden yhteistyötä.

Toinen kotimainen kieli, ruotsi B1-oppimäärä

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja

rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa oppimisen ilolle ja luovuudelle.

Ruotsin kielen opetus on osa kielikasvatusta. Opiskelijoissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriin moninaisuuteen, ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisesti ruotsinkielisissä ympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia opiskelijoita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla opiskelijoita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Ruotsin kielen opiskelu valmistaa opiskelijoita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttista tilanteista ja opiskelijoiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen kansainvälisessä maailmassa.

Opetus vahvistaa opiskelijan luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Opiskelijoille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus pyritään järjestämään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Opiskelijoiden erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja eri kielten välille sekä opiskelijoiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Tavoitteena on, että opiskelija harjaantuu hakemaan osaamillaan kielillä tietoa. Myös työelämässä tarvittavaan kielitaitoon kiinnitetään huomiota tekstien ja tehtävien valinnassa.

Ohjaus, tuki ja eriyttäminen ruotsin kielen B1-oppimäärässä

Opiskelijoita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsas viestinnällinen harjoittelu tukee opiskelijoiden kielitaidon kehittymistä. Opiskelijoita kannustetaan opiskelemaan myös muita tarjolla olevia kieliä. Opiskelijoille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai ruotsin kieltä entuudestaan osaaville opiskelijoille.

Opiskelijan oppimisen arviointi ruotsin kielen B1-oppimäärässä varsinaisessa aikuisten perusopetuksessa

Oppimista arvioidaan monin eri tavoin, myös itse- ja vertaisarvioinnin keinoin. Arviointi kohdistuu kaikkiin arvioitaviin tavoitekokonaisuuksiin. Arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet. Niiden arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseseen sovellukseen. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua. Arviointi on luonteeltaan kannustavaa ja antaa opiskelijoille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisu- ja muotoja. Monipuolinen arviointi tarjoaa mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan myös opiskelijoille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat.

Opiskelijan opiskelema kurssi arvioidaan sen päätyttyä. Kurssin arvostamalla kuvataan, miten opiskelija on saavuttanut ko. kurssilla oppiaineen opetukselle asetetut tavoitteet. Opintojen edetessä pidemmälle oppiaineen päättöarvioinnin kriteerien merkitys kasvaa kurssin arvosanaa muodostettaessa.

Päättöarviointi tehdään siinä vaiheessa, kun opiskelija on opiskellut kaikki opinto-ohjelmaansa kuuluvat pakolliset ja valinnaiset kurssit. Päättöarvosana muodostuu suhteuttamalla opiskelijan päättövaiheen osaamisen taso valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Mikäli opiskelija opiskelee oppiaineessa vain yhden kurssin, kurssin arvosana muodostetaan

suhteuttamalla opiskelijan osaamisen taso kyseisen oppiaineen päättöarvioinnin kriteereihin. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosana 8) oppimäärän päättyessä:

- Opiskelija osaa asettaa omia kielenopiskelutavoitteitaan ja arvioida opiskelutapojaan. Opiskelija osaa toimia vuorovaikutustilanteessa toisia kannustaen.
- Opiskelija osaa maininta joitakin ruotsin kielen käyttöalueita ja -mahdollisuuksia. Opiskelija huomaa, mihin hän voi käyttää ruotsin kielen taitoaan myös opintojen ulkopuolella ja osaa pohtia, miten hän voi käyttää taitoaan opintojen päättyttyä.
- Opiskelija selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.
- Opiskelija osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Opiskelija osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Opiskelija joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.
- Opiskelija osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa tilanteissa.
- Opiskelija ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukena. Opiskelija pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.
- Opiskelija osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Opiskelija pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen

suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä. Opiskelija ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.

- Opiskelija osaa kertoa, mitä kieliä Pohjoismaissa puhutaan ja kuvailla Pohjoismaita yhdistäviä arvoja.
- Opiskelija osaa tehdä havaintojensa perusteella johtopäätöksiä ruotsin kielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa niitä. Opiskelija tuntee ruotsin kielen keskeisiä kielitiedon käsitteitä

Kurssin nimi + sisältö	Kurssilla ohjataan ja autetaan opiskelijaa näiden taitojen kehittämisessä	Oppimisympäristöt, työtavat ja opetusmenetelmät
rub1 Kielitaidon alkeet: Lähtökohtia ruotsin opiskelulle (pakollinen kurssi) • Tutustutaan ruotsin opiskeluun • Itse koskevien tietojen ilmaisu ja vaihtaminen • Ruotsinkielisen puheen havainnointi ja ääntäminen • Kielenopiskelutaidot • Ruotsin kielen asema Suomessa • Ruotsin kielen havainnointi arkipäivässä	• Rohkaista opiskelijaa asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioida oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata opiskelijaa myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen • Rohkaista opiskelijaa näkemään ruotsin taito tärkeänä osana elinikäistä oppimista ja oman kielivarannon karttumista ja rohkaista ruotsinkielisten oppimisympäristöjen löytämiseen ja hyödyntämiseen myös opiskelun ulkopuolella • Järjestää opiskelijoille tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista viestintää ja vuorovaikutusta • Tukea opiskelijaa kielellisten viestintästrategioiden käytössä • Auttaa opiskelijaa laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten käyttöä	Pari ja pienryhmätyöt Tieto- ja viestintätekniologian käyttö Toiminnallisuus Opiskelijan omistajuuden vahvistaminen Eriyttäminen
Laaja-alainen oppiminen Ajattelu ja oppimaan oppiminen Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus Arjen taidot Monilukutaito Tieto- ja viestintätekniologinen osaaminen Työelämätaidot ja yrittäjyys Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	• Rohkaista opiskelijaa tulkitsemaan monentyyppisiä puhuttuja ja kirjoitettuja ruotsinkielisiä tekstejä oman edistymisen kannalta sopivimmalla vaikeustasolla • Tarjota opiskelijalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista erilaisista aiheista kiinnittäen huomiota myös ääntämisen ja tekstin sisällön kannalta oleellisiin rakenteisiin • Ohjata opiskelijaa tutustumaan pohjoismaiseen kieliympäristöön sekä yhteisiin arvoihin • Ohjata opiskelijaa havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsinkielessä on sekä käyttämään kielitaidon käsitteitä oppimisen tukena	Arvioinnin kohteet Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö Ruotsin kielen käyttöalueiden ja mahdollisuuksien tunnistaminen omassa elämässä Vuorovaikutustaito erilaisissa tilanteissa Viestintästrategioiden käyttö Viestinnän kulttuurinen sopivuus Tekstien tulkintataidot Tekstien tuottamistaidot Pohjoismaisen kieliympäristön ja arvojen hahmottaminen Kielellinen päättely

Kurssin nimi + sisältö	Kurssilla ohjataan ja autetaan opiskelijaa näiden taitojen kehittämisessä	Mahdolliset oppimisympäristöt, työtavat ja opetusmenetelmät
rub2 Kielitaidon alkeet: Perusviestintää arkipäivän sosiaalisissa tilanteissa (pakollinen kurssi) • Toiminta tavanomaisissa sosiaalisissa kohtaamisissa • (perhe, suku, ystävät, vapaa-aika) • Puhuminen ja ääntäminen • Kielenopiskelutaidot • Kielitaidon alkuvaiheessa tarvittavat viestintästrategiat	• Rohkaista opiskelijaa asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioida oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata opiskelijaa myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen • Rohkaista opiskelijaa näkemään ruotsin taito tärkeänä osana elinikäistä oppimista ja oman kielivarannon karttumista ja rohkaista ruotsinkielisten oppimisympäristöjen löytämiseen ja hyödyntämiseen myös opiskelun ulkopuolella • Järjestää opiskelijoille tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista viestintää ja vuorovaikutusta • Tukea opiskelijaa kielellisten viestintästrategioiden käytössä • Auttaa opiskelijaa laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten käyttöä • Rohkaista opiskelijaa tulkitsemaan monentyyppisiä puhuttuja ja kirjoitettuja ruotsinkielisiä tekstejä oman edistymisen kannalta sopivimmalla vaikeustasolla • Tarjota opiskelijalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista erilaisista aiheista kiinnittäen huomiota myös ääntämisen ja tekstin sisällön kannalta oleellisiin rakenteisiin • Ohjata opiskelijaa tutustumaan pohjoismaiseen kieliympäristöön sekä yhteisiin arvoihin • Ohjata opiskelijaa havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsinkielessä on sekä käyttämään kielitaidon käsitteitä oppimisen tukena	Pari ja pienryhmätyöt Tieto- ja viestintätekniologian käyttö Toiminnallisuus Opiskelijan omistajuuden vahvistaminen Eriyttäminen
Laaja-alainen oppiminen Ajattelu ja oppimaan oppiminen Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus Arjen taidot Monilukutaito Tieto- ja viestintätekniologinen osaaminen Työelämätaidot ja yrittäjyys Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen		Arvioinnin kohteet Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö Ruotsin kielen käyttöalueiden ja – mahdollisuuksien tunnistaminen omassa elämässä Vuorovaikutustaito erilaisissa tilanteissa Viestintästrategioiden käyttö Viestinnän kulttuurinen sopivuus Tekstien tulkintataidot Tekstien tuottamistaidot Pohjoismaisen kieliympäristön ja arvojen hahmottaminen Kielellinen päättely

Kurssin nimi + sisältö	Kurssilla ohjataan ja autetaan opiskelijaa näiden taitojen kehittämisessä	Mahdolliset oppimisympäristöt, työtavat ja opetusmenetelmät
rub3 Kielitaidon alkeet: Vuorovaikutus asiointitilanteissa (pakollinen kurssi) • Arkipäivän asiointitilanteet • (kauppa, lippujen osto jne.) • Tilanteeseen sopiva kielenkäyttö • Ruotsin kielen alueellinen painottuminen Suomessa	• Rohkaista opiskelijaa asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioida oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata opiskelijaa myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen • Rohkaista opiskelijaa näkemään ruotsin taito tärkeänä osana elinikäistä oppimista ja oman kielivarannon karttumista ja rohkaista ruotsinkielisten oppimisympäristöjen löytämiseen ja hyödyntämiseen myös opiskelun ulkopuolella • Järjestää opiskelijoille tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista viestintää ja vuorovaikutusta • Tukea opiskelijaa kielellisten viestintästrategioiden käytössä • Auttaa opiskelijaa laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten käyttöä • Rohkaista opiskelijaa tulkitsemaan monentyyppisiä puhuttuja ja kirjoitettuja ruotsinkielisiä tekstejä oman edistymisen kannalta sopivimmalla vaikeustasolla • Tarjota opiskelijalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista erilaisista aiheista kiinnittäen huomiota myös ääntämisen ja tekstin sisällön kannalta oleellisiin rakenteisiin • Ohjata opiskelijaa tutustumaan pohjoismaiseen kieliympäristöön sekä yhteisiin arvoihin • Ohjata opiskelijaa havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsinkielessä on sekä käyttämään kielitaidon käsitteitä oppimisen tukena	Pari ja pienryhmätyöt Tieto- ja viestintäteknologian käyttö Toiminnallisuus Opiskelijan omistajuuden vahvistaminen Eriyttäminen
Laaja-alainen oppiminen Ajattelu ja oppimaan oppiminen Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus Arjen taidot Monilukutaito Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen Työelämätaidot ja yrittäjyys Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen		Arvioinnin kohteet Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö Ruotsin kielen käyttöalueiden ja –mahdollisuuksien tunnistaminen omassa elämässä Vuorovaikutustaito erilaisissa tilanteissa Viestintästrategioiden käyttö Viestinnän kulttuurinen sopivuus Tekstien tulkintataidot Tekstien tuottamistaidot Pohjoismaisen kieliympäristön ja arvojen hahmottaminen Kielellinen päättely

Kurssin nimi + sisältö	Kurssilla ohjataan ja autetaan opiskelijaa näiden taitojen kehittämisessä	Mahdolliset oppimisympäristöt, työtavat ja opetusmenetelmät
rub4 Kehittyvä kielitaito: Selviytyminen muodollisemmista tilanteista (pakollinen kurssi) • Ruotsin kielen käyttö työelämäyhteyksissä • Ruotsin kieli muodollisissa kielenkäyttötilanteissa ja kulttuurinen osaaminen • Kohteliaat tavat ihmisen elinkaareen liittyvissä juhlissa ja tilaisuuksissa Laaja-alainen oppiminen Ajattelu ja oppimaan oppiminen Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus Arjen taidot Monilukutaito Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen Työelämätaidot ja yrittäjyys Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	• Rohkaista opiskelijaa asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioida oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata opiskelijaa myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen • Rohkaista opiskelijaa näkemään ruotsin taito tärkeänä osana elinikäistä oppimista ja oman kielivarannon karttumista ja rohkaista ruotsinkielisten oppimisympäristöjen löytämiseen ja hyödyntämiseen myös opiskelun ulkopuolella • Järjestää opiskelijoille tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista viestintää ja vuorovaikutusta • Tukea opiskelijaa kielellisten viestintästrategioiden käytössä • Auttaa opiskelijaa laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten käyttöä • Rohkaista opiskelijaa tulkitsemaan monentyyppisiä puhuttuja ja kirjoitettuja ruotsinkielisiä tekstejä oman edistymisen kannalta sopivimmalla vaikeustasolla • Tarjota opiskelijalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista erilaisista aiheista kiinnittäen huomiota myös ääntämisen ja tekstin sisällön kannalta oleellisiin rakenteisiin • Ohjata opiskelijaa tutustumaan pohjoismaiseen kieliympäristöön sekä yhteisiin arvoihin • Ohjata opiskelijaa havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsinkielessä on sekä käyttämään kielitaidon käsitteitä oppimisen tukena	Pari ja pienryhmätyöt Tieto- ja viestintäteknologian käyttö Toiminnallisuus Opiskelijan omistajuuden vahvistaminen Eriyttäminen Arvioinnin kohteet Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö Ruotsin kielen käyttöalueiden ja – mahdollisuuksien tunnistaminen omassa elämässä Vuorovaikutustaito erilaisissa tilanteissa Viestintästrategioiden käyttö Viestinnän kulttuurinen sopivuus Tekstien tulkintataidot Tekstien tuottamistaidot Pohjoismaisen kieliympäristön ja arvojen hahmottaminen Kielellinen päättely

Kurssin nimi + sisältö	Kurssilla ohjataan ja autetaan opiskelijaa näiden taitojen kehittämisessä	Mahdolliset oppimisympäristöt, työtavat ja opetusmenetelmät
rub 5 Kehittyvä kielitaito: Palvelu- ja viranomaistilanteet (pakollinen kurssi) Vaativammat palvelutilanteet kuten terveydenhoito, työnhaku, koulutus, asiointi virastoissa jne.	- Rohkaista opiskelijaa asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioida oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata opiskelijaa myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen - Rohkaista opiskelijaa näkemään ruotsin taito tärkeänä osana elinikäistä oppimista ja oman kielivarannon karttumista ja rohkaista ruotsinkielisten oppimisympäristöjen löytämiseen ja hyödyntämiseen myös opiskelun ulkopuolella - Järjestää opiskelijoille tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista viestintää ja vuorovaikutusta - Tukea opiskelijaa kielellisten viestintästrategioiden käytössä - Auttaa opiskelijaa laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten käyttöä - Rohkaista opiskelijaa tulkitsemaan monentyyppisiä puhuttuja ja kirjoitettuja ruotsinkielisiä tekstejä oman edistymisen kannalta sopivimmalla vaikeustasolla - Tarjota opiskelijalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista erilaisista aiheista kiinnittäen huomiota myös ääntämisen ja tekstin sisällön kannalta oleellisiin rakenteisiin - Ohjata opiskelijaa tutustumaan pohjoismaiseen kieliympäristöön sekä yhteisiin arvoihin - Ohjata opiskelijaa havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsinkielessä on sekä käyttämään kielitaidon käsitteitä oppimisen tukena	Pari ja pienryhmätyöt Tieto- ja viestintätekniikan käyttö Toiminnallisuus Opiskelijan omistajuuden vahvistaminen Eriyttäminen
Laaja-alainen oppiminen Ajattelu ja oppimaan oppiminen Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus Arjen taidot Monilukutaito Tieto- ja viestintätekniologinen osaaminen Työelämätaidot ja yrittäjyys Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen		Arvioinnin kohteet Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö Ruotsin kielen käyttöalueiden ja –mahdollisuuksien tunnistaminen omassa elämässä Vuorovaikutustaito erilaisissa tilanteissa Viestintästrategioiden käyttö Viestinnän kulttuurinen sopivuus Tekstien tulkintataidot Tekstien tuottamistaidot Pohjoismaisen kieliympäristön ja arvojen hahmottaminen Kielellinen päättely

Kurssin nimi + sisältö	Kurssilla ohjataan ja autetaan opiskelijaa näiden taitojen kehitymisessä	Mahdolliset oppimisympäristöt, työtavat ja opetusmenetelmät
rub6 Kehittyvä kielitaito: Ajankohtaiset ilmiöt (pakollinen kurssi) - Tiedonhankinta ja ajatusten vaihto ajankohtaisista asioista ja ilmiöistä - Hyödynnetään vaikeustasoltaan sopivia medioita ja muita lähteitä Laaja-alainen oppiminen Ajattelu ja oppimaan oppiminen Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus Arjen taidot Monilukutaito Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen Työelämätaidot ja yrittäjyys Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	- Rohkaista opiskelijaa asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioida oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata opiskelijaa myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen - Rohkaista opiskelijaa näkemään ruotsin taito tärkeänä osana elinikäistä oppimista ja oman kielivarannon karttumista ja rohkaista ruotsinkielisten oppimisympäristöjen löytämiseen ja hyödyntämiseen myös opiskelun ulkopuolella - Järjestää opiskelijoille tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista viestintää ja vuorovaikutusta - Tukea opiskelijaa kielellisten viestintästrategioiden käytössä ja auttaa opiskelijaa laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten käyttöä - Rohkaista opiskelijaa tulkitsemaan monentyyppisiä puhuttuja ja kirjoitettuja ruotsinkielisiä tekstejä oman edistymisen kannalta sopivimalla vaikeustasolla - Tarjota opiskelijalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista erilaisista aiheista kiinnittäen huomiota myös ääntämisen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin - Ohjata opiskelijaa tutustumaan pohjoismaiseen kieliympäristöön sekä yhteisiin arvoihin - Ohjata opiskelijaa havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsinkielessä on sekä käyttämään kielitaidon käsitteitä oppimisen tukena	Pari ja pienryhmätyöt Tieto- ja viestintäteknologian käyttö Toiminnallisuus Opiskelijan omistajuuden vahvistaminen Eriyttäminen Arvioinnin kohteet Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö Ruotsin kielen käyttöalueiden ja –mahdollisuuksien tunnistaminen omassa elämässä Vuorovaikutustaito erilaisissa tilanteissa Viestintästrategioiden käyttö Viestinnän kulttuurinen sopivuus Tekstien tulkintataidot Tekstien tuottamistaidot Pohjoismaisen kieliympäristön ja arvojen hahmottaminen Kielellinen päättely

Kurssin nimi + sisältö	Kurssilla ohjataan ja autetaan opiskelijaa näiden taitojen kehitymisessä	Mahdolliset oppimisympäristöt, työtavat ja opetusmenetelmät
rub 7 Kehittyvä kielitaito: Miksi Suomessa puhutaan ruotsia? (valinnainen kurssi) Tutustutaan kielen näkökulmasta Suomen ja Ruotsin yhteiseen historiaan, suomen ja ruotsin asemaan Suomen kansalliskielinä sekä Pohjoismaita yhdistäviin arvoihin ja kulttuuriperintöön Laaja-alainen oppiminen Ajattelu ja oppimaan oppiminen Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus Arjen taidot Monilukutaito Tieto- ja viestintäteknologian osaaminen Työelämätaidot ja yrittäjyys Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	- Rohkaista opiskelijaa asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioida oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata opiskelijaa myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen - Rohkaista opiskelijaa näkemään ruotsin taito tärkeänä osana elinikäistä oppimista ja oman kielivarannon karttumista ja rohkaista ruotsinkielisten oppimisympäristöjen löytämiseen ja hyödyntämiseen myös opiskelun ulkopuolella - Järjestää opiskelijoille tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista viestintää ja vuorovaikutusta - Tukea opiskelijaa kielellisten viestintästrategioiden käytössä - Auttaa opiskelijaa laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten käyttöä - Rohkaista opiskelijaa tulkitsemaan monentyyppisiä puhuttuja ja kirjoitettuja ruotsinkielisiä tekstejä oman edistymisen kannalta sopivimalla vaikeustasolla - Tarjota opiskelijalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista erilaisista aiheista kiinnittäen huomiota myös ääntämisen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin - Ohjata opiskelijaa tutustumaan pohjoismaiseen kieliympäristöön sekä yhteisiin arvoihin - Ohjata opiskelijaa havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsinkielessä on sekä käyttämään kielitaidon käsitteitä oppimisen tukena	Pari ja pienryhmätyöt Tieto- ja viestintäteknologian käyttö Toiminnallisuus Opiskelijan omistajuuden vahvistaminen Eriyttäminen Arvioinnin kohteet Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö Ruotsin kielen käyttöalueiden ja –mahdollisuuksien tunnistaminen omassa elämässä Vuorovaikutustaito erilaisissa tilanteissa Viestintästrategioiden käyttö Viestinnän kulttuurinen sopivuus Tekstien tulkintataidot Tekstien tuottamistaidot Pohjoismaisen kieliympäristön ja arvojen hahmottaminen Kielellinen päättely

Kurssin nimi + sisältö	Kurssilla ohjataan ja autetaan opiskelijaa näiden taitojen kehittämisessä	Mahdolliset oppimisympäristöt, työtavat ja opetusmenetelmät
rub8 Kehittyvä kielitaito: Avaimet elinikäiseen kielten- opiskeluun (valinnainen kurssi) - Pohditaan ja tarkastellaan opiskelijoiden jatkosuunnitelmia ja tulevaisuudessa tarvittavia taitoja ja tietoja - Opiskelija voi laatia oman kielitaidon portfolion Laaja-alainen oppiminen Ajattelu ja oppimaan oppiminen Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus Arjen taidot Monilukutaito Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen Työelämätaidot ja yrittäjyys Osallistuminen, vaikuttaminen ja keskeisen tulevaisuuden rakentaminen	- Rohkaista opiskelijaa asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioida oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata opiskelijaa myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen - Rohkaista opiskelijaa näkemään ruotsin taito tärkeänä osana elinikäistä oppimista ja oman kielivarannon karttumista ja rohkaista ruotsinkielisten oppimisympäristöjen löytämiseen ja hyödyntämiseen myös opiskelun ulkopuolella - Järjestää opiskelijoille tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista viestintää ja vuorovaikutusta - Tukea opiskelijaa kielellisten viestintästrategioiden käytössä - Auttaa opiskelijaa laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten käyttöä - Rohkaista opiskelijaa tulkitsemaan monentyyppisiä puhuttuja ja kirjoitettuja ruotsinkielisiä tekstejä oman edistymisen kannalta sopivimmalla vaikeustasolla - Tarjota opiskelijalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista erilaisista aiheista kiinnittäen huomiota myös ääntämisen ja tekstin sisällön kannalta oleellisiin rakenteisiin - Ohjata opiskelijaa tutustumaan pohjoismaiseen kieliympäristöön sekä yhteisiin arvoihin - Ohjata opiskelijaa havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsinkieleessä on sekä käyttämään kielitaidon käsitteitä oppimisen tukena	Pari ja pienryhmätyöt Tieto- ja viestintäteknologian käyttö Toiminnallisuus Opiskelijan omistajuuden vahvistaminen Eriyttäminen Arvioinnin kohteet Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö Ruotsin kielen käyttöalueiden ja –mahdollisuuksien tunnistaminen omassa elämässä Vuorovaikutustaito erilaisissa tilanteissa Viestintästrategioiden käyttö Viestinnän kulttuurinen sopivuus Tekstien tulkintataidot Tekstien tuottamistaidot Pohjoismaisen kieliympäristön ja arvojen hahmottaminen Kielellinen päättely

Vieras kieli, englanti, A-oppimäärä

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa oppimisen ilolle ja luovuudelle.

Englannin kielen opetus on osa kielikasvatusta. Opiskelijoissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriin monimuotoisuuteen, ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisisissa englanninkielisissä ympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia opiskelijoita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla opiskelijoita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Englannin kielen opiskelu valmistaa opiskelijoita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja opiskelijoiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen kansainvälisessä maailmassa.

Opetus vahvistaa opiskelijan luottamusta omaan kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Opiskelijoille annetaan mahdollisuus edetä yksilöl-

lisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus pyritään järjestämään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Opiskelijoiden erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja eri kielten välille sekä opiskelijoiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Tavoitteena on, että opiskelija harjaantuu hakemaan osaamillaan kielillä tietoa. Myös työelämässä tarvittavaan kielitaitoon kiinnitetään huomiota tekstien ja tehtävien valinnassa.

Englannin kielen opiskelu aikuisten perusopetuksessa (A-oppimäärä)

Näissä opetussuunnitelman perusteissa on 12 englannin A-oppimäärän kurssia, jotka ovat opiskelijalle pakollisia tai valinnaisia. Opiskelija, jolla ei ole englannin kielessä aiempia opintoja tai muulla tavoin hankittua englannin taitoa, aloittaa opintonsa kurssista 1. Kaikki tavoitteet (T1-T10) ovat mukana kaikilla kursseilla, mutta niiden painotus voi vaihdella. Tämän oppimäärän opiskelu on voinut alkaa jo aikuisten perusopetuksen alkuvaiheessa, jolloin siitä on myös voinut alkaa karttua opintosuorituksia.

Englannin kielen A-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi luonnollista ja opiskelijalle merkityksellistä. Opiskelijoita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuunottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Toiminnallisuuden ja yhdessä oppimisen avulla opiskelijat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Teksteistä hankitaan tietoa, niitä jaetaan ja julkaistaan.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki englannin kielen A-oppimäärässä

Opiskelijoita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Rungas viestinnällinen harjoittelu tukee opiskelijoiden kielitaidon kehittymistä. Opiskelijoita kannustetaan opiskelemaan myös muita tarjolla olevia kieliä. Opiskelijoille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai englantia entuudestaan osaaville opiskelijoille.

Opiskelijan oppimisen arviointi englannin kielen A-oppimäärässä varsinaisessa aikuisten perusopetuksessa

Oppimista arvioidaan monin eri tavoin, myös itse- ja vertaisarvioinnin keinoin. Arviointi kohdistuu kaikkiin arvioitaviin tavoitekokonaisuuksiin. Arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet. Niiden arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseseen sovellukseen. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua. Arviointi on luonteeltaan kannustavaa ja antaa opiskelijoille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaismuotoja. Monipuolinen arviointi tarjoaa mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan myös opiskelijoille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat.

Opiskelijan opiskelema kurssi arvioidaan sen päätyttyä. Kurssin arvostamalla kuvataan, miten opiskelija on saavuttanut ko. kurssilla oppiaineen opetukselle asetetut tavoitteet. Opintojen edetessä pidemmälle oppiaineen päättöarvioinnin kriteerien merkitys kasvaa kurssin arvostanaa muodostettaessa.

Päättöarviointi tehdään siinä vaiheessa, kun opiskelija on opiskellut kaikki opinto-ohjelmaansa kuuluvat pakolliset ja valinnaiset kurssit. Päättöarvosana muodostuu suhteuttamalla opiskelijan päättövaiheen osaamisen taso valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Mikäli opiskelija opiskelee oppiaineessa vain yhden kurssin, kurssin arvostana muodostetaan suhteuttamalla opiskelijan osaamisen taso kyseisen oppiaineen päättöar-

vioinnin kriteereihin. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Englannin kielen A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä:

- Opiskelija osaa toimia erilaisissa oppimisympäristöissä ja osaa hyödyntää opiskeluvälineitä kielen oppimista edistävällä tavalla.
- Opiskelija osaa arvioida omia kielenopiskelutavoitteitaan ja opiskelutapojaan.
- Opiskelija huomaa, mihin hän voi käyttää englannin kielen taitoaan myös opintojen ulkopuolella ja osaa pohtia, miten hän voi käyttää taitoaan opintojen päätyttyä.
- Opiskelija osaa tehdä havaintoja mahdollisuuksista toimia englanninkielisessä toimintaympäristössä.
- Opiskelija pystyy viestimään, osallistumaan keskusteluihin ja ilmaistamaan mielipiteitään melko vaivattomasti jokapäiväisissä viestintätilanteissa.
- Opiskelija pystyy jossain määrin olemaan aloitteellinen viestinnän eri vaiheissa ja osaa varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin.
- Opiskelija osaa kiertää tai korvata tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen sekä pystyy neuvottelemaan
- Opiskelija osoittaa tuntevansa tärkeimmät kohteliaisuussäännöt.
- Opiskelija pystyy ottamaan vuorovaikutuksessaan huomioon joitakin tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.
- Opiskelija ymmärtää pääasiat ja joitakin yksityiskohtia selkeästä ja lähes normaalitempoisesta yleiskielisestä puheesta tai yleistajuisesta kirjoitetusta tekstistä.
- Opiskelija ymmärtää yhteiseen kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta tai kirjoitettua tekstiä.
- Opiskelija löytää pääajatuksen, avainsanat ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta.

- Opiskelija osaa kertoa ydinkohdat ja myös hiukan yksityiskohtia erilaisista jokapäiväiseen elämään liittyvistä itseään kiinnostavista todellisista tai kuvitteellisista aiheista.
- Opiskelija käyttää melko laajaa sanastoa ja rakennevalikoimaa sekä joitakin yleisiä fraaseja ja idiomeja.
- Opiskelija osaa soveltaa useita ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.
- Opiskelija osaa kuvata pääpiirteittäin, missä englantia puhutaan ja mainita englannin liittyviä ilmiöitä ja arvoja levinneisyyden syitä sekä pohtia englannin kielen asemaan, variantteihin ja arvostukseen liittyviä ilmiöitä.
- Opiskelija osaa tehdä havaintojensa perusteella johtopäätöksiä englannin kielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa johtopäätöksiään sekä verrata sitä, miten sama asia ilmaistaan jossakin muussa kielessä.
- Opiskelija tuntee englannin kielen keskeisiä kielitiedon käsitteitä.

Kurssin nimi + sisältö	Kurssilla ohjataan ja autetaan opiskelijaa näiden taitojen kehittymisessä:	Mahdolliset oppimisympäristöt, työtavat ja opetusmenetelmät
ena1 (pakollinen kurssi) Kielitaidon alkeet: Lähtökoh- tia englannin opiskelulle • ääntäminen • puheen havainnointi • itsestä kertominen • tietojen vaihtaminen	• Opiskelijaa motivoidaan elinikäiseen kielenopiskeluun, tavoitteiden asettamiseen opiskelussa sekä arvioimaan omaa oppimista itsenäisesti ja yhteistyössä. • Ohjataan opiskelijaa myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa viestin välittyminen on oleellisin asia. • Tuetaan opiskelijan aloitteellisuutta viestinnässä, kompensatiokei- nojen käytössä ja merkitysneuvottelujen käymisessä.	Yhteisöllinen oppiminen Oppimisen omistajuus, osallistaminen ja läsnäolo Käännetty oppiminen Tiedon rakentaminen Ryhmässä toimiminen
Laaja-alainen oppiminen Ajattelu ja oppimaan oppimi- nen Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus Arjen taidot Monilukutaito Tieto- ja viestintäteknologi- nen osaaminen Työelämätaidot ja yrittäjyys Osallistuminen, vaikuttami- nen ja kestävä tulevaisuu- den rakentaminen	• Ohjataan opiskelijaa tuottamaan painotetusti puhuttua kieltä itselle merkityksellisistä aiheista kiinnittäen huomiota hyvään ääntämiseen sekä viestin välittymiseen. • Opiskelijaa motivoidaan arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritau- taansa sekä Suomen ja maailman kulttuurista moninaisuutta ja koh- taamaan ihmisiä ilman arvottavia ennako-odotuksia.	Arvioinnin kohteet Tavoitteiden asettaminen sekä elinikäi- sen kielenopiskelun valmiuksien kehit- tyminen Vuorovaikutustaito erilaisissa viestintäti- lanteissa Viestintästrategioiden käyttö Viestinnän kulttuurinen sopivuus Tekstien tulkinta- ja tuottamistaidot

Kurssin nimi + sisältö	Kurssilla ohjataan ja autetaan opiskelijaa näiden taitojen kehittämisessä:	Mahdolliset oppimisympäristöt, työtavat ja opetusmenetelmät
ena2 (pakollinen kurssi) Kielitaidon alkeet: perusviestintää arkipäivän sosiaalisissa tilanteissa • ääntäminen ja puhuminen • viestiminen tavanomaisissa kohtauksissa esim. perheen, suvun ja ystävien kesken sekä vapaa-aikana • kielitaidon alkuvaiheen viestintästrategiat	• Opiskelijaa rohkaistaan kielenopiskeluun, tavoitteiden asettamiseen sekä arvioimaan omaa oppimista itsenäisesti ja yhteistyössä. • Ohjataan opiskelijaa myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on ymmärrettyksi tuleminen. • Motivoidaan opiskelijaa osallistumaan aiheiltaan hänen elämäkokemukseensa sopiviin keskusteluihin • Tuetaan opiskelijan aloitteellisuutta viestinnässä, kompensatiokeinojen käytössä ja merkitysneuvottelujen käymisessä. • Ohjataan opiskelijaa tuottamaan painotetusti puhuttua kieltä itselle merkityksellisistä aiheista kiinnittäen huomiota hyvään ääntämiseen sekä viestin välittämiseen. • Opiskelijaa rohkaistaan arvostamaan omaa kieltä ja kulttuuristaustaansa sekä Suomen ja maailman kulttuurista moninaisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennako-odotuksia.	Yhteisöllinen oppiminen Oppimisen omistajuus, osallistaminen ja läsnäolo Käännetty oppiminen Tiedon rakentaminen Uuden ja vanhan tiedon yhdistäminen Ryhmässä toimiminen
Laaja-alainen oppiminen Ajattelu ja oppimaan oppiminen Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus Arjen taidot Monilukutaito Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen Työelämätaidot ja yrittäjyys Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen		Arvioinnin kohteet Tavoitteiden asettaminen sekä kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen Maailmankansalaisen taitojen kehittäminen englantia käyttämällä Vuorovaikutustaito erilaisissa viestintätilanteissa Viestintästrategioiden käyttö Viestinnän kulttuurinen sopivuus Tekstien tulkinta- ja tuottamistaidot

Kurssin nimi + sisältö	Kurssilla ohjataan ja autetaan opiskelijaa näiden taitojen kehittämisessä:	Mahdolliset oppimisympäristöt, työtavat ja opetusmenetelmät
ena3 (pakollinen kurssi) Kielitaidon alkeet: Vuorovaikutus asiointitilanteissa • ääntäminen ja puhuminen • viestiminen arkipäivän asiointitilanteissa • tilanteeseen sopiva kielenkäyttö	• Opiskelijaa motivoidaan hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia englantia, sekä arvioimaan omaa oppimista itsenäisesti ja yhteistyössä muiden kanssa. • Ohjataan opiskelijaa myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestinnällinen toimivuus. • Rohkaistaan opiskelijaa osallistumaan aiheiltaan hänen elämäkokemukseensa sopiviin keskusteluihin, joissa voidaan käsitellä myös mielipiteitä. • Tuetaan opiskelijan aloitteellisuutta viestinnässä, kompensatiokeinojen käytössä ja merkitysneuvottelujen käymisessä. • Autetaan opiskelijaa tunnistamaan viestinnän kulttuurisia piirteitä sekä tuetaan opiskelijoiden rakentavaa kulttuurienvälistä viestintää. • Ohjataan opiskelijaa tuottamaan painotetusti puhuttua kieltä itselle merkityksellisistä aiheista kiinnittäen huomiota hyvään ääntämiseen sekä viestin välittymiseen. • Opiskelijaa motivoidaan arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuri-taustaansa sekä Suomen ja maailman kulttuurista moninaisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennako-odotuksia.	Yhteisöllinen oppiminen Oppimisen omistajuus, osallistaminen ja läsnäolo Käännetty oppiminen Tiedon rakentaminen Uuden ja vanhan tiedon yhdistäminen Ryhmässä toimiminen
Laaja-alainen oppiminen Ajattelu ja oppimaan oppiminen Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus Arjen taidot Monilukutaito Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen Työelämätaidot ja yrittäjyys Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen		Arvioinnin kohteet Kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen Maailmankansalaisen taitojen kehittäminen englantia käyttämällä Vuorovaikutustaito erilaisissa viestintätilanteissa Viestintästrategioiden käyttö Viestinnän kulttuurinen sopivuus Tekstien tulkinta- ja tuottamistaidot

Kurssin nimi + sisältö	Kurssilla ohjataan ja autetaan opiskelijaa näiden taitojen kehittämisessä:	Mahdolliset oppimisympäristöt, työtavat ja opetusmenetelmät
ena4 (pakollinen kurssi) Kehittyvä kielitaito: Opiskelu ja koulutus • viestiminen opiskeluun ja koulutukseen liittyvissä, omia tarpeita painottavissa yhteyksissä	• Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään hyväksi monipuolisia tapoja oppia englantia, sekä arvioimaan omaa oppimista paitsi itsenäisesti, myös yhteistyössä toisten kanssa. • Ohjataan opiskelijaa myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen ymmärrettävästi. • Motivoidaan opiskelijaa osallistumaan aiheiltaan hänen taustansa sopiviin, mahdollisesti myös mielipiteitä sisältäviin keskusteluihin	Yhteisöllinen oppiminen Mobiili oppiminen Itseohjautuva ja oma-aloitteinen toiminta Oppimisen omistajuus, osallistaminen ja läsnäolo Käännetty oppiminen Tiedon rakentaminen Uuden ja vanhan tiedon yhdistäminen Ryhmässä toimiminen
Laaja-alainen oppiminen Ajattelu ja oppimaan oppiminen Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus Arjen taidot Monilukutaito Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen Työelämätaidot ja yrittäjyys Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	• Tuetaan opiskelijan aloitteellisuutta viestinnässä, kompensatiokeinojen soveltamisessa ja merkitysneuvottelujen käymisessä. • Autetaan opiskelijaa tunnistamaan viestinnän kulttuurisia piirteitä sekä tuetaan opiskelijoiden rakentavaa kulttuurienvälistä viestintää. • Tarjotaan opiskelijalle mahdollisuuksia kuulla ja lukea monenlaisia hänelle merkityksellisiä ja yleistajuisia tekstejä erilaisista lähteistä sekä tulkita niitä käyttäen erilaisia strategioita. • Opiskelijaa ohjataan tuottamaan sekä puhuttua että kirjoitettua kieltä itselle merkityksellisistä aiheista kiinnittäen huomiota rakenteiden monipuolisuuteen hyvään ääntämiseen sekä ohjaten hyvään ääntämiseen. • Opiskelijaa rohkaistaan arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustansa sekä Suomen ja maailman kulttuurista moninaisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennako-odotuksia.	Arvioinnin kohteet Kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen Maailmankansalaisen taitojen kehittäminen englannin kielen välityksellä Vuorovaikutustaito erilaisissa viestintätilanteissa Viestintästrategioiden käyttö Viestinnän kulttuurinen sopivuus Tekstien tulkinta- ja tuottamistaidot Kielten statuksiin liittyvien kysymysten pohdinta

Kurssin nimi + sisältö	Kurssilla ohjataan ja autetaan opiskelijaa näiden taitojen kehittämisessä:	Mahdolliset oppimisympäristöt, työtavat ja opetusmenetelmät
ena5 (pakollinen kurssi) Kehittyvä kielitaito: Työelämässä toimiminen ja muita muodollisia tilanteita • viestiminen työelämään liittyvissä tilanteissa sekä muodollista kielenkäyttöä edellyttävissä yhteyksissä • kohtelias viestiminen vaativissa sosiaalisissa tilanteissa kuten ihmisen elinkaaren juhlista ja tilaisuuksissa	• Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään hyväksi monipuolisia tapoja oppia englantia, sekä arvioimaan itsenäisesti ja yhteistyötä tehden omaa oppimisprosessia. • Ohjataan opiskelijaa myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa oleellista on viestin ymmärrettävyys. • Rohkaistaan opiskelijaa osallistumaan aiheiltaan hänen kokemuksiinsa sopiviin, myös mielipiteitä sisältäviin keskusteluihin. • Tuetaan opiskelijan aloitteellisuutta viestinnässä, kompensatiotekniikoiden käytössä ja merkitysneuvottelujen käymisessä. • Autetaan opiskelijaa tunnistamaan viestinnän kulttuurisia piirteitä sekä tuetaan opiskelijoiden rakentavaa kulttuurienvälistä viestintää. • Tarjotaan opiskelijalle mahdollisuuksia kuulla ja lukea monenlaisia hänelle merkityksellisiä ja yleistajuisia tekstejä erilaisista lähteistä sekä tulkita niitä käyttäen erilaisia strategioita. • Opiskelijaa ohjataan tuottamaan sekä puhuttua että kirjoitettua kieltä itselle merkityksellisistä aiheista kiinnittäen huomiota rakenteiden monipuolisuuteen sekä ohjaten hyvään ääntämiseen. • Opiskelijaa motivoidaan arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuristaustaansa sekä Suomen ja maailman kulttuurista moninaisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakkotoksia.	Yhteisöllinen oppiminen Itseohjautuva ja oma-aloitteinen toiminta Mobiili oppiminen Oppimisen omistajuus, osallistaminen ja läsnäolo Käännetty oppiminen Tiedon rakentaminen Uuden ja vanhan tiedon yhdistäminen Ryhmässä toimiminen
Laaja-alainen oppiminen Ajattelu ja oppimaan oppiminen Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus Arjen taidot Monilukutaito Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen Työelämätaidot ja yrittäjyys Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen		Arvioinnin kohteet Kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen Maailmankansalaisen taitojen kehittäminen englannin kielen välityksellä Vuorovaikutustaito erilaisissa viestintätilanteissa Viestintästrategioiden käyttö Viestinnän kulttuurinen sopivuus Tekstien tulkinta- ja tuottamistaidot Kielten statuksiin liittyvien kysymysten pohdinta

Kurssin nimi + sisältö	Kurssilla ohjataan ja autetaan opiskelijaa näiden taitojen kehitymisessä:	Mahdolliset oppimisympäristöt, työtavat ja opetusmenetelmät
ena6 (pakollinen kurssi) Kehittyvä kielitaito: Palvelu- ja viranomaistilanteet ja osallistuva kansalainen • vaativammat palvelutilanteet • yhteiskunnallinen osallistuminen ja vaikuttaminen sekä yhteisössä toimiminen	• Opiskelijaa motivoidaan hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia englantia, sekä paitsi itsenäisesti arvioimaan omaa oppimista, myös yhteistyötä toisten kanssa tehden. • Ohjataan opiskelijaa myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen. • Kannustetaan opiskelijaa etsimään kiinnostavia englanninkielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat käsitystä globalisoituvasta maailmasta ja siinä toimimisen mahdollisuuksista. • Rohkaistaan opiskelijaa osallistumaan monenlaisiin keskusteluihin, joissa esitetään myös mielipiteitä. • Tuetaan opiskelijan aloitteellisuutta viestinnässä, kompensatiokeinojen käytössä ja merkitysneuvottelujen käymisessä. • Autetaan opiskelijaa tunnistamaan viestinnän kulttuurisia piirteitä sekä tuetaan opiskelijoiden rakentavaa kulttuurienvälistä viestintää. • Tarjotaan opiskelijalle mahdollisuuksia kuulla ja lukea monenlaisia itselle merkityksellisiä yleiskielisiä ja yleistajuisia tekstejä erilaisista lähteistä sekä tulkita niitä käyttäen erilaisia strategioita. • Ohjataan opiskelijaa tuottamaan sekä puhuttua että kirjoitettua tekstiä yleisistä ja itselle merkityksellisistä aiheista kiinnittäen huomiota rakenteiden monipuolisuuteen ja hyvään ääntämiseen. • Opiskelijaa motivoidaan arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaansa sekä Suomen ja maailman kulttuurista moninaisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennako-odotuksia. • Edistetään opiskelijan taitoa pohtia englannin kielen asemaan ja variantteihin liittyviä ilmiöitä ja arvoja. • Ohjataan opiskelijaa havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia englannin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisien tukena.	Yhteisöllinen oppiminen Itseohjautuva ja oma-aloitteinen toiminta Mobiili oppiminen Oppimisen omistajuus, osallistaminen ja läsnäolo Käännetty oppiminen Tiedon rakentaminen Uuden ja vanhan tiedon yhdistäminen Ryhmässä toimiminen
Laaja-alainen oppiminen Ajattelu ja oppimaan oppiminen Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus Arjen taidot Monilukutaito Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen Työelämätaidot ja yrittäjyys Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen		

Kurssin nimi + sisältö	Kurssilla ohjataan ja autetaan opiskelijaa näiden taitojen kehittämisessä:	Mahdolliset oppimisympäristöt, työtavat ja opetusmenetelmät
ena7 (pakollinen kurssi) Kehittyvä kielitaito: Kertomuksia minusta ja ympäristöstäni • asuminen erilaisissa ympäristöissä • havaintojen tekeminen lähiympäristöstä ja sen ilmiöistä • omasta taustasta viestiminen • omien tarinoiden kertominen • arjesta nousevien kysymysten ja tilanteiden pohtiminen • suullinen vuorovaikutus	• Opiskelijaa motivoidaan käyttämään hyödyksi moninaisia tapoja oppia englantia ja arvioimaan omaa oppimista sekä itsenäisesti että yhteistyössä. • Ohjataan opiskelijaa myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen. • Kannustetaan opiskelijaa etsimään kiinnostavia englanninkielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat käsitystä globalisoituvasta maailmasta ja siinä toimimisen mahdollisuuksista. • Rohkaistaan opiskelijaa osallistumaan monenlaisiin mielipiteiden vaihtoa sisältäviin keskusteluihin. • Tuetaan opiskelijan aloitteellisuutta viestinnässä, kompensatiokeinojen käytössä ja merkitysneuvottelujen käymisessä. • Autetaan opiskelijaa tunnistamaan viestinnän kulttuurisia piirteitä sekä tuetaan opiskelijoiden rakentavaa kulttuurienvälistä viestintää.	Yhteisöllinen oppiminen Itseohjautuva ja oma-aloitteinen toiminta Mobiili oppiminen Monimediaisuus Oppimisen omistajuus, osallistaminen ja läsnäolo Käännetty oppiminen Tiedon rakentaminen Uuden ja vanhan tiedon yhdistäminen Ryhmässä toimiminen
Laaja-alainen oppiminen Ajattelu ja oppimaan oppiminen Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus Arjen taidot Monilukutaito Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen Työelämätaidot ja yrittäjyys Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	• Tarjotaan opiskelijalle mahdollisuuksia kuulla ja lukea monenlaisia itselle merkityksellisiä yleiskielisiä ja yleistajuisia tekstejä erilaisista lähteistä sekä tulkita niitä käyttäen erilaisia strategioita. • Ohjataan opiskelijaa tuottamaan sekä puhuttua että kirjoitettua tekstiä yleisistä ja itselle merkityksellisistä aiheista kiinnittäen huomiota rakenteiden monipuolisuuteen ja hyvään ääntämiseen. • Opiskelijaa motivoidaan arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustansa sekä Suomen ja maailman kulttuurista moninaisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennako-odotuksia. • Edistetään opiskelijan taitoa pohtia englannin kielen asemaa ja variantteihin liittyviä ilmiöitä ja arvoja.	Arvioinnin kohteet Kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen Maailmankansalaisen taitojen kehittäminen englantia käyttämällä Vuorovaikutustaito erilaisissa viestintätilanteissa Viestintästrategioiden käyttö Viestinnän kulttuurinen sopivuus Tekstien tulkinta- ja tuottamistaidot Kielten statuksiin liittyvien kysymysten hahmottaminen

Kurssin nimi + sisältö	Kurssilla ohjataan ja autetaan opiskelijaa näiden taitojen kehittämisessä:	Mahdolliset oppimisympäristöt, työtavat ja opetusmenetelmät
ena8 (pakollinen kurssi) Kehittyvä kielitaito: Ajankohtaiset ilmiöt - erilaiset ajankohtaiset asiat ja ilmiöt sekä muuttuva maailma ottaen huomioon opiskelijoiden erilaiset taustat - kirjallinen vuorovaikutus Laaja-alainen oppiminen Ajattelu ja oppimaan oppiminen Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus Arjen taidot Monilukutaito Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen Työelämätaidot ja yrittäjyys Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	- Opiskelijaa motivoidaan käyttämään hyödyksi monenlaisia tapoja oppia englantia ja arvioimaan omaa oppimista sekä itsenäisesti että yhteistyössä. - Ohjataan opiskelijaa myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa viestin välittyminen on tärkeintä. - Kannustetaan opiskelijaa etsimään kiinnostavia englanninkielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat käsitystä globalisoituvasta maailmasta ja siinä toimimisen mahdollisuuksista. - Motivoidaan opiskelijaa osallistumaan monenlaisiin keskusteluihin, joissa esitetään mielipiteitä. - Tuetaan opiskelijan aloitteellisuutta viestinnässä, kompensatiokeinojen käytössä ja merkitysneuvottelujen käymisessä. - Autetaan opiskelijaa tunnistamaan viestinnän kulttuurisia piirteitä sekä tuetaan opiskelijoiden rakentavaa kulttuurienvälistä viestintää. - Tarjotaan opiskelijalle mahdollisuuksia kuulla ja lukea monenlaisia itselle merkityksellisiä yleiskielisiä ja yleistajuisia tekstejä erilaisista lähteistä sekä tulkita niitä käyttäen erilaisia strategioita. - Ohjataan opiskelijaa tuottamaan sekä puhuttua että kirjoitettua tekstiä yleisistä ja itselle merkityksellisistä aiheista kiinnittäen huomiota rakenteiden monipuolisuuteen ja hyvään ääntämiseen. - Opiskelijaa motivoidaan arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustansa sekä Suomen ja maailman kulttuurista moninaisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman ennako-odotuksia. - Edistetään opiskelijan taitoa pohtia englannin kielen asemaa ja variantteihin liittyviä ilmiöitä ja arvoja. - Ohjataan opiskelijaa havaitsemaan englannin kielen säännönmukaisuuksia, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä, sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisen tukena	Yhteisöllinen oppiminen Itseohjautuva ja oma-aloitteinen toiminta Mobiili oppiminen, monimediaisuus Oppimisen omistajuus, osallistaminen ja läsnäolo Käännetty oppiminen Tiedon rakentaminen Uuden ja vanhan tiedon yhdistäminen Ryhmässä toimiminen Arvioinnin kohteet Kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen Maailmankansalaisen taitojen kehittäminen englantia käyttämällä Vuorovaikutustaito erilaisissa viestintätilanteissa Viestintästrategioiden käyttö Viestinnän kulttuurinen sopivuus Tekstien tulkinta- ja tuottamistaidot Kielten statuksiin liittyvien kysymyksien hahmottaminen Kielellinen päättely

Kurssin nimi + sisältö	Kurssilla ohjataan ja autetaan opiskelijaa näiden taitojen kehittämisessä:	Mahdolliset oppimisympäristöt, työtavat ja opetusmenetelmät
ena9 (valinnainen kurssi) Kulttuurikohtaamisia - erilaiset kulttuuri-ilmiöt ja vapaa-ajanviettotavat, esim. harrastukset - kokemuksien jakaminen ja pohdiskelu Laaja-alainen oppiminen Ajattelu ja oppimaan oppiminen Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus Arjen taidot Monilukutaito Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen Työelämätaidot ja yrittäjäyys Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	- Opiskelijaa rohkaistaan hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia englantia ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä. - Ohjataan opiskelijaa myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen. - Kannustetaan opiskelijaa etsimään kiinnostavia englanninkielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat käsitystä globalisoituvasta maailmasta ja siinä toimimisen mahdollisuuksista. - Rohkaistaan opiskelijaa osallistumaan monenlaisiin erilaisiin mielipiteitä sisältäviin keskusteluihin. - Tuetaan opiskelijan aloitteellisuutta viestinnässä, kompensatiokeinojen käytössä ja merkitysneuvottelujen käymisessä. - Autetaan opiskelijaa tunnistamaan viestinnän kulttuurisia piirteitä sekä tuetaan opiskelijoiden rakentavaa kulttuurienvälistä viestintää. - Tarjotaan opiskelijalle mahdollisuuksia kuulla ja lukea monenlaisia itselle merkityksellisiä yleiskielisiä ja yleistajuisia tekstejä erilaisista lähteistä sekä tulkita niitä käyttäen erilaisia strategioita. - Ohjataan opiskelijaa tuottamaan sekä puhuttua että kirjoitettua tekstiä yleisistä ja itselle merkityksellisistä aiheista kiinnittäen huomiota rakenteiden monipuolisuuteen ja hyvään ääntämiseen. - Opiskelijaa motivoidaan arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustansa sekä Suomen ja maailman kulttuurista moninaisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakkoodotuksia. - Edistetään opiskelijan taitoa pohtia englannin kielen asemaa ja variantteihin liittyviä ilmiöitä ja arvoja. - Ohjataan opiskelijaa havaitsemaan englannin kielen säännönmukaisuuksia, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä, sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisen tukena	Yhteisöllinen oppiminen Itseohjautuva ja oma-aloitteinen toiminta Mobiili oppiminen Monimedialisuus Oppimisen omistajuus, osallistaminen ja läsnäolo Käännetty oppiminen Tiedon rakentaminen Uuden ja vanhan tiedon yhdistäminen Ryhmässä toimiminen Arvioinnin kohteet Kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen Maailmankansalaisen taitojen kehittäminen englantia käyttämällä Vuorovaikutustaito erilaisissa viestintätilanteissa Viestintästrategioiden käyttö Viestinnän kulttuurinen sopivuus Tekstien tulkinta- ja tuottamistaidot Kielten statuksiin liittyvien kysymysten hahmottaminen Kielellinen päättely

Kurssin nimi + sisältö	Kurssilla ohjataan ja autetaan opiskelijaa näiden taitojen kehitymisessä:	Mahdolliset oppimisympäristöt, työtavat ja opetusmenetelmät
ena10 (valinnainen kurssi) Globaalienglanti - englannin kielen asema lingua francana ja useiden maiden virallisena kielenä - englanninkielisten maiden elämäntyylit ja kulttuuri - pohditaan englannin kielen, sen variantteihin ja asemaan liittyviä ilmiöitä sekä mahdollisuuksien mukaan arvoja suhteessa Suomen ja maailman monikielisyyteen Laaja-alainen oppiminen Ajattelu ja oppimaan oppiminen Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus Arjen taidot Monilukutaito Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen Työelämätaidot ja yrittäjyys Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	- Opiskelijaa rohkaistaan hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia englantia ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä. - Ohjataan opiskelijaa myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestien välittyminen. - Kannustetaan opiskelijaa etsimään kiinnostavia englanninkielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat käsitystä globalisoituvasta maailmasta ja siinä toimimisen mahdollisuuksista. - Rohkaistaan opiskelijaa osallistumaan monenlaisiin erilaisiin mielipiteitä sisältäviin keskusteluihin. - Tuetaan opiskelijan aloitteellisuutta viestinnässä, kompensatiokeinojen käytössä ja merkitysneuvottelujen käymisessä. - Autetaan opiskelijaa tunnistamaan viestinnän kulttuurisia piirteitä sekä tuetaan opiskelijoiden rakentavaa kulttuurienvälistä viestintää. - Tarjotaan opiskelijalle mahdollisuuksia kuulla ja lukea monenlaisia itselle merkityksellisiä yleiskielisiä ja yleistajuisia tekstejä erilaisista lähteistä sekä tulkita niitä käyttäen erilaisia strategioita. - Ohjataan opiskelijaa tuottamaan sekä puhuttua että kirjoitettua tekstiä yleisistä ja itselle merkityksellisistä aiheista kiinnittäen huomiota rakenteiden monipuolisuuteen ja hyvään ääntämiseen. - Opiskelijaa motivoidaan arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaan sekä Suomen ja maailman kulttuurista moninaisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennako-odotuksia. - Edistetään opiskelijan taitoa pohtia englannin kielen asemaa ja variantteihin liittyviä ilmiöitä ja arvoja. - Ohjataan opiskelijaa havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia englannin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisen tukena.	Yhteisöllinen oppiminen Itseohjautuva ja oma-aloitteinen toiminta Mobiili oppiminen Monimediasuus Oppimisen omistajuus, osallistaminen ja läsnäolo Käännetty oppiminen Tiedon rakentaminen Uuden ja vanhan tiedon yhdistäminen Ryhmässä toimiminen Arvioinnin kohteet Kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen Maailmankansalaisen taitojen kehittäminen englantia käyttämällä Vuorovaikutustaito erilaisissa viestintätilanteissa Viestintästrategioiden käyttö Viestinnän kulttuurinen sopivuus Tekstien tulkinta- ja tuottamistaidot Kielten statuksiin liittyvien kysymyksien hahmottaminen Kielellinen päättely

Kurssin nimi + sisältö	Kurssilla ohjataan ja autetaan opiskelijaa näiden taitojen kehittämisessä:	Mahdolliset oppimisympäristöt, työtavat ja opetusmenetelmät
ena11 Liikkuvuus ja kansainvälisyys • liikkuminen ja kansainväliset kontaktit sekä niihin liittyvät toimintaympäristöt • yhteydenpito ulkomaille, maasta muutto, matkailu tai kansainvälisten järjestöjen toiminta Laaja-alainen osaaminen Ajattelu ja oppimaan oppiminen Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus Arjen taidot Monilukutaito Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen Työelämätaidot ja yrittäjyys Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	• Opiskelijaa rohkaistaan hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia englantia ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä. • Ohjataan opiskelijaa myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen. • Kannustetaan opiskelijaa etsimään kiinnostavia englanninkielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat käsitystä globalisoituvasta maailmasta ja siinä toimimisen mahdollisuuksista. • Rohkaistaan opiskelijaa osallistumaan monenlaisiin erilaisiin mielipiteitä sisältäviin keskusteluihin. • Tuetaan opiskelijan aloitteellisuutta viestinnässä, kompensatiokeinojen käytössä ja merkitysneuvottelujen käymisessä. • Autetaan opiskelijaa tunnistamaan viestinnän kulttuurisia piirteitä sekä tuetaan opiskelijoiden rakentavaa kulttuurienvälistä viestintää. • Tarjotaan opiskelijalle mahdollisuuksia kuulla ja lukea monenlaisia itselle merkityksellisiä yleiskielisiä ja yleistajuisia tekstejä erilaisista lähteistä sekä tulkita niitä käyttäen erilaisia strategioita. Ohjataan • opiskelijaa tuottamaan sekä puhuttua että kirjoitettua tekstiä yleisistä ja itselle merkityksellisistä aiheista kiinnittäen huomiota rakenteiden monipuolisuuteen ja hyvään ääntämiseen. • Opiskelijaa motivoidaan arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustansa sekä Suomen ja maailman kulttuurista moninaisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakko-odotuksia. • Edistetään opiskelijan taitoa pohtia englannin kielen asemaa ja variantteihin liittyviä ilmiöitä ja arvoja. • Ohjataan opiskelijaa havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia englannin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisen tukena.	Yhteisöllinen oppiminen Itseohjautuva ja oma-aloitteinen toiminta Mobiili oppiminen Monimediaisuus Oppimisen omistajuus, osallistaminen ja läsnäolo Käännetty oppiminen Tiedon rakentaminen Uuden ja vanhan tiedon yhdistäminen Ryhmässä toimiminen Arvioinnin kohteet Kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen Maailmankansalaisen taitojen kehittäminen englantia käyttämällä Vuorovaikutustaito erilaisissa viestintätilanteissa Viestintästrategioiden käyttö Viestinnän kulttuurinen sopivuus Tekstien tulkinta- ja tuottamistaidot Kielten statuksiin liittyvien kysymyksien hahmottaminen Kielellinen päättely

Kurssin nimi + sisältö	Kurssilla ohjataan ja autetaan opiskelijaa näiden taitojen kehittämisessä:	Mahdolliset oppimisympäristöt, työtavat ja opetusmenetelmät
ena12 (valinnainen kurssi) Avaimet elinikäiseen kielten-opiskeluun • opiskelijoiden jatkosuunnitelmat ja tulevaisuudessa tarvittavat tiedot ja taidot • kielitaidon kehittäminen, oman kielitaidon tason kar-toittaminen sekä kielen-opiskelu- ja vuorovaikutus-taitojen arvioiminen esim. portfolion avulla Laaja-alainen oppiminen Ajattelu ja oppimaan oppi-minen Kulttuurinen osaaminen ja vuo-rovaikutus Arjen taidot Monilukutaito Tieto- ja viestintätekologinen osaaminen Työelämätaidot ja yrittäjäyys Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden ra-kentaminen	• Opiskelijaa rohkaistaan hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia englantia ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä. • Ohjataan opiskelijaa myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tär-keitä on viestin välittyminen. • Kannustetaan opiskelijaa etsimään kiinnostavia englanninkielisiä si-sältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat käsitystä globalisoitu-vasta maailmasta ja siinä toimimisen mahdollisuuksista. • Rohkaistaan opiskelijaa osallistumaan monenlaisiin erilaisia mielipi-teitä sisältäviin keskusteluihin. • Tuetaan opiskelijan aloitteellisuutta viestinnässä, kompensatiokei-nojen käytössä ja merkitysneuvottelujen käymisessä. • Autetaan opiskelijaa tunnistamaan viestinnän kulttuurisia piirteitä sekä tuetaan opiskelijoiden rakentavaa kulttuurienvälistä viestintää. • Tarjotaan opiskelijalle mahdollisuuksia kuulla ja lukea monenlaisia itselle merkityksellisiä yleiskielisiä ja yleistajuisia tekstejä erilaisista lähteistä sekä tulkita niitä käyttäen erilaisia strategioita. • Ohjataan opiskelijaa tuottamaan sekä puhuttua että kirjoitettua teks-tiä yleisistä ja itselle merkityksellisistä aiheista kiinnittäen huomiota rakenteiden monipuolisuuteen ja hyvään ääntämiseen. • Opiskelijaa motivoidaan arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritau-saansa sekä Suomen ja maailman kulttuurista moninaisuutta ja koh-taamaan ihmisiä ilman arvottavia ennako-odotuksia. • Edistetään opiskelijan taitoa pohtia englannin kielen asemaan ja va-rianteihin liittyviä ilmiöitä ja arvoja. • Ohjataan opiskelijaa havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia englannin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kie-lissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisen tukena	Yhteisöllinen oppiminen Itseohjautuva ja oma-aloitteinen toiminta Mobiili oppiminen Monimediaisuus Oppimisen omistajuus, osallistaminen ja läsnäolo Käännetty oppiminen Tiedon rakentaminen Uuden ja vanhan tiedon yhdistäminen Ryhmässä toimiminen Portfolio Arvioinnin kohteet Kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen Maailmankansalaisen taitojen kehittäminen englantia käyttämällä Vuorovaikutustaito erilaisissa viestintätilan-teissa Viestintästrategioiden käyttö Viestinnän kulttuurinen sopivuus Tekstien tulkinta- ja tuottamistaidot Kielten statuksiin liittyvien kysymyksien hahmotta-minen Kielellinen päättely

Kurssin nimi ja sisältö	Kurssilla ohjataan ja autetaan opiskelijaa näiden taitojen kehittämisessä:	Mahdolliset oppimisympäristöt, työtavat ja opetusmenetelmät
ena13 Kertaus- ja tukikurssi (valinnainen) • sanasto-osaamisen vankentaminen • kielitieto viestinnän tukena • kirjallinen vuorovaikutus • opiskelijoiden yksilöllisistä tarpeista lähtevä tuki	• Opiskelijan taitoa asettaa itselleen tavoitteita. • Opiskelijan valmiuksia hyödyntää monipuolisia tapoja oppia englantia. • Opiskelijan valmiuksia suunnitella ja arvioida oppimistaan ja kielitaitoaan. • Opiskelijan taitoa tehdä havaintoja englannin kielen säännönmukaisuuksista ja käyttää kielitiedon käsitteitä oppimisen tukena. • Opiskelijan taitoa tuottaa englanninkielistä tekstiä erilaisissa jokapäiväisen elämän viestintätilanteissa. • Opiskelijan halua ja valmiuksia löytää kiinnostavia englanninkielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä. • Opiskelijan halua ja kykyä nähdä kielitaitonsa kokonaisuutena, jossa eri kielet tukevat toisiaan.	Itseohjautuva ja oma-aloitteinen toiminta Mobiili oppiminen Tiedon rakentaminen Uuden ja vanhan tiedon yhdistäminen
Laaja-alainen oppiminen Ajattelu ja oppimaan oppiminen Arjen taidot Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus		Arvioinnin kohteet Kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen Kielellinen päättely Vuorovaikutustaito kirjallisessa viestinnässä

9.2.3 Matematiikka

Oppiaineen tehtävä

Matematiikan opetuksen tehtävänä on kehittää opiskelijoiden loogista, täsmällistä ja luovaa matemaattista ajattelua. Opetus luo pohjan matemaattisten käsitteiden ja rakenteiden ymmärtämiselle sekä kehittää opiskelijoiden kykyä käsitellä tietoa ja ratkaista ongelmia. Konkretia ja toiminnallisuus ovat keskeinen osa opiskelua ja opetusta. Oppimista tuetaan tieto- ja viestintäteknologian avulla.

Matematiikan opetuksella tuetaan opiskelijoiden positiivista asennetta matematiikkaa kohtaan. Opetuksella pyritään auttamaan positiivisen minäkuvan muodostumista matematiikan oppijoina. Koska matematiikan opiskelu on pitkäjänteistä ja tavoitteellista toimintaa, opiskelijoita ohjataan ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan ja käyttämään opiskelussaan omia vahvuuksiaan.

Matematiikan opetuksella ohjataan opiskelijoita ymmärtämään matematiikan hyödyllisyys omassa elämässään ja laajemmin yhteiskunnassa. Opetuksella pyritään kehittämään opiskelijoiden kykyä käyttää ja soveltaa matematiikkaa monipuolisesti.

Matematiikan opetuksen tavoitteet varsinaisessa aikuisten perusopetuksessa

Matematiikan opetuksella tavoitellaan opiskelijan motivaation positiivisen minäkuvan ja itseluottamuksen vahvistamista matematiikan oppijana. Opiskelijaa kannustetaan käyttämään omia vahvuuksiaan ja ottamaan vastuuta oppimisestaan.

Opiskelijaa ohjataan havaitsemaan ja ymmärtämään oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä, arvioimaan ja kehittämään matemaattisia ratkaisujaan, tarkastelemaan kriittisesti saamiaan tuloksia ja kehittämään tiedonhallinta- ja analysointitaitojaan. Opiskelijaa tuetaan ratkaisemaan matemaattisia tehtäviä loogisesti ja luovaa ajattelua käyttäen. Opiskelijaa

opastetaan täsmälliseen matemaattiseen ilmaisuun, tieto- ja viestintäteknologian käyttöön matematiikan opiskelussa ja tiedon kriittiseen arviointiin.

Opiskelijan taitoja päättelyssä ja päässälaskussa pyritään vahvistamaan. Opiskelijaa ohjataan kehittämään kykyään laskea, ymmärtämään tunte mattoman ja muuttujan käsite sekä määrittämään tilastollisia tunnuslukuja ja laskemaan todennäköisyyksiä. Opiskelijaa tuetaan lukukäsitteen laajentamisessa, prosenttilaskennassa sekä geometristen ja trigonometristen käsitteiden ymmärtämisessä. Opiskelijaa kannustetaan tutustumaan funktion käsitteeseen ja harjoittelemaan funktion kuvaajan tuottamista ja tulkitsemista.

Matematiikan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet varsinaisessa aikuisten perusopetuksessa

Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja. Tieto- ja viestintäteknologiaa hyödynnetään opetuksen, oppimisen, tuottamisen, arvioinnin ja luovuuden välineenä. Rohkaistaan opiskelijoita käyttämään matemaattista ajattelua tukevia piirroksia ja välineitä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki matematiikan varsinaisessa aikuisten perusopetuksessa

Opiskelijoille korostetaan asioiden ymmärtämisen tärkeyttä. Oppimista tuetaan uusien sisältöjen oppimisessa sekä suurempien asiakokonaisuuksien hahmottamisessa ja yhteyksien löytämisessä. opetusta pyritään eriyttämään jotta jokaisella opiskelijalla olisi mahdollisuus onnistumisen elämyksiin.

Opiskelijan oppimisen arviointi matematiikassa varsinaisessa aikuisten perusopetuksessa

Matematiikan kursseilla arvioidaan opiskelijan tietoja ja taitoja sekä niiden soveltamista. Arvioinnissa otetaan huomioon ratkaisun oikeellisuuden lisäksi tapa ja taito perustella ratkaisuja samoin kuin taito hyödyntää tietoa ja viestintäteknologiaa.

Arviointi on rakentavaa ja ohjaa opiskelijoita pitkäjänteiseen ja omia vahvuuksiaan käyttävään työskentelyyn. Opiskelijoita ohjataan arvioimaan itseään ja käyttämään vertaisarviointia ryhmän jäsenten työskentelyn arvioinnissa.

Opiskelijan opiskelema kurssi arvioidaan kurssin päätyttyä. Opintojen edetessä oppiaineen päättöarvioinnin kriteerien merkitys kasvaa kurssin arvosanaa muodostettaessa.

Päättöarviointi tehdään, kun opiskelija on opiskellut kaikki opinto-ohjelmaansa kuuluvat pakolliset ja valinnaiset kurssit. Päättöarvosana muodostuu suhteuttamalla opiskelijan päättövaiheen osaamisen taso valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suorituksen muiden tavoitteiden osalta.

Matematiikan päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosalle 8) oppimäärän päättyessä

- Opiskelija ottaa vastuun omasta oppimisestaan ja osallistuu ryhmän toimintaan.
- Opiskelija havaitsee ja selittää oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä.
- Opiskelija osaa ilmaista matemaattista ajatteluaan sekä suullisesti että kirjallisesti.

- Opiskelija osaa jäsentää ongelmia ja ratkaista niitä hyödyntäen matematiikkaa.
- Opiskelija osaa arvioida matemaattista ratkaisuaan ja tarkastelee kriittisesti tuloksen mielekkyyttä.
- Opiskelija soveltaa matematiikkaa eri ympäristöissä.
- Opiskelija osaa itse hankkia, käsitellä ja esittää tilastotietoa.
- Opiskelija soveltaa tieto- ja viestintätekniologiaa matematiikan opiskelussa.
- Opiskelija käyttää aktiivisesti päättely- ja päässälaskutaitoa eri tilanteissa.
- Opiskelija osaa sujuvasti peruslaskutoimitukset rationaaliluvuilla.
- Opiskelija tunnistaa reaalityyppiset luvut ja osaa kuvailla niiden ominaisuuksia.
- Opiskelija osaa kertoa prosentin käsitteen käytöstä. Opiskelija osaa laskea prosenttiosuuden, prosenttiluvun osoittaman määrän kokonaisuudesta sekä muutos- ja vertailuprosentin. Opiskelija osaa käyttää tietojaan eri tilanteissa.
- Opiskelija osaa ratkaista ensimmäisen asteen yhtälön symbolisesti. Opiskelija osaa ratkaista vaillinaisen toisen asteen yhtälön esimerkiksi pääättelemällä tai symbolisesti.
- Opiskelija ymmärtää muuttujan ja funktion käsitteen sekä osaa piirtää ensimmäisen ja toisen asteen funktion kuvaajan. Opiskelija osaa tulkita kuvaajia monipuolisesti.
- Opiskelija osaa nimetä ja kuvailla suoriin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia sekä niiden välisiä yhteyksiä.
- Opiskelija osaa käyttää Pythagoraan lausetta ja trigonometrisia funktioita. Opiskelija ymmärtää kehäkulman ja keskuskulman käsitteet.
- Opiskelija osaa laskea tasokuvioiden pinta-aloja ja kappaleiden tilavuuksia. Opiskelija osaa pinta-ala- ja tilavuusyksiköiden muunnoksia.

- Opiskelija hallitsee keskeiset tilastolliset tunnusluvut ja osaa antaa niistä esimerkkejä. Opiskelija osaa määrittää sekä klassisia että tilastollisia todennäköisyyksiä.
- Opiskelija osaa soveltaa algoritmisen ajattelun periaatteita ja osaa ohjelmoida yksinkertaisia ohjelmia

Kurssin nimi + sisältö	Kurssilla ohjataan ja autetaan opiskelijaa näiden taitojen kehittämisessä	Mahdolliset oppimisympäristöt, työtavat ja opetusmenetelmät
ma1 Luvut ja laskutoimitukset I (pakollinen) • peruslaskutoimitukset kokonaisluvuilla ja murto- luvuilla • vastaluku ja käänteis- luku • lukujen jaollisuus ja tekijöihin jakaminen • lukujonot	• Opiskelijan taitoa pitkäjänteiseen tavoitteelliseen opiske- luun • Opiskelijan taitoa sääntöjen ja riippuvuuksien etsimiseen ja täsmälliseen esittämiseen • Opiskelijan taitoa käyttää matematiikan käsitteitä täsmälli- sesti • Opiskelijan kykyä käyttää piirroksia ja välineitä tukemassa ajattelua • Opiskelijan kykyä tulkita ja tuottaa matemaattista tekstiä • Opiskelijan kykyä päätellä, perustella ja todistaa • Opiskelijan taitoa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa • Opiskelijan taitoa laskea murto- ja kokonaisluvuilla • Opiskelijan ymmärrystä vasta- ja käänteislukuista • Opiskelijan taitoa jakaa lukuja tekijöihin • Opiskelijan taitoa tutkia ja muodostaa lukujonoja	Ryhmätyöt Tieto- ja viestintäteknologian käyttö
Laaja-alainen oppiminen Ajattelu ja oppimaan oppimi- nen Arjen taidot Monilukutaito Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen		Arvioinnin kohteet Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan op- pimisen taidot Kurssin sisältöalueen tiedot ja taidot sekä niiden soveltaminen Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen

Kurssin nimi + sisältö	Kurssilla ohjataan ja autetaan opiskelijaa näiden taitojen kehittämisessä	Mahdolliset oppimisympäristöt, työtavat ja opetusmenetelmät
ma2 Luvut ja laskutoimitukset II (pakollinen) • peruslaskutoimitukset desimaaliluvuilla • tarkka arvo, likiarvo ja pyöristäminen • potenssilaskentaa eksponenttina kokonaisluku • neliöjuuri ja sen käyttö laskutoimituksissa • prosenttikäsitteen ymmärtäminen	• Opiskelijan taitoa pitkäjänteiseen tavoitteelliseen opiskeluun • Opiskelijan taitoa sääntöjen ja riippuvuuksien etsimiseen ja täsmälliseen esittämiseen • Opiskelijan taitoa käyttää matematiikan käsitteitä täsmällisesti • Opiskelijan kykyä käyttää piirroksia ja välineitä tukemassa ajattelua • Opiskelijan kykyä tulkita ja tuottaa matemaattista tekstiä • Opiskelijan kykyä päätellä, perustella ja todistaa • Opiskelijan taitoa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa	Ryhmätyöt Tieto- ja viestintäteknologian käyttö
Laaja-alainen oppiminen Ajattelu ja oppimaan oppiminen Arjen taidot Monilukutaito Tieto- ja viestintäteknologinen Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	• Opiskelijan taitoa laskea desimaaliluvuilla • Opiskelijan kykyä erottaa tarkka arvo ja likiarvo • Opiskelijan taitoa pyöristää desimaalilukuja • Opiskelijan taitoa laskea potenssilausekkeilla • Opiskelijan taitoa käyttää neliöjuurta laskutoimituksissa • Opiskelijan ymmärtämistä prosentin käsitteestä	Arvioinnin kohteet Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppimisen taidot Kurssin sisältöalueen tiedot ja taidot sekä niiden soveltaminen Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen

Kurssin nimi + sisältö	Kurssilla ohjataan ja autetaan opiskelijaa näiden taitojen kehittämisessä	Mahdolliset oppimisympäristöt, työtavat ja opetusmenetelmät
ma3 Lausekkeet (pakollinen) • lausekkeiden muodostaminen ja sieventäminen • muuttujan käsite • lausekkeen arvon laskeminen • potenssilausekkeen sieventäminen • polynomit ja polynomien laskutoimitukset	• Opiskelijan taitoa pitkäjänteiseen tavoitteelliseen opiskeluun • Opiskelijan taitoa sääntöjen ja riippuvuuksien etsimiseen ja täsmälliseen esittämiseen • Opiskelijan taitoa käyttää matematiikan käsitteitä täsmällisesti • Opiskelijan kykyä käyttää piirroksia ja välineitä tukemassa ajattelua • Opiskelijaa kykyä tulkita ja tuottaa matemaattista tekstiä • Opiskelijan kykyä päätellä, perustella ja todistaa • Opiskelijan taitoa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa	Ryhmätyöt Tieto- ja viestintäteknologian käyttö
Laaja-alainen oppiminen Ajattelu ja oppimaan oppiminen Arjen taidot Monilukutaito Tieto- ja viestintäteknologian osaaminen	• Opiskelijan taitoa muodostaa lausekkeitä • Opiskelijan taitoa laskea lausekkeiden arvoja • Opiskelijan ymmärtämistä käsitteistä muuttuja ja polynomi • Opiskelijan taitoa sieventää potenssilausekkeitä • Opiskelijan taitoa laskea polynomeilla	Arvioinnin kohteet Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppimisen taidot Kurssin sisältöalueen tiedot ja taidot sekä niiden soveltaminen Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen

Kurssin nimi + sisältö	Kurssilla ohjataan ja autetaan opiskelijaa näiden taitojen kehittämisessä	Mahdolliset oppimisympäristöt, työtavat ja opetusmenetelmät
ma4 Yhtälöt (pakollinen) - tuntemattoman käsite - ensimmäisen asteen yhtälö - yhtälöparin algebralinen ratkaiseminen - suoraan ja kääntäen verrannollisuus - epäyhtälöt - vaillinaiset toisen asteen yhtälöt	- Opiskelijan taitoa pitkäjänteiseen tavoitteelliseen opiskeluun - Opiskelijan taitoa sääntöjen ja riippuvuuksien etsimiseen ja täsmälliseen esittämiseen - Opiskelijan taitoa käyttää matematiikan käsitteitä täsmällisesti - Opiskelijan kykyä käyttää piirroksia ja välineitä tukemassa ajattelua - Opiskelijaa kykyä tulkita ja tuottaa matemaattista tekstiä - Opiskelijan kykyä päätellä, perustella ja todistaa - Opiskelijan taitoa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa - Opiskelijan taitoa muodostaa ja ratkaista yhtälöitä ja epäyhtälöitä - Opiskelijan taitoa ratkaista yhtälöpareja algebrallisesti - Opiskelijan kykyä ymmärtää suoraan ja kääntäen verrannollisuus	Ryhmätyöt Tieto- ja viestintäteknologian käyttö
Laaja-alainen oppiminen Ajattelu ja oppimaan oppiminen Arjen taidot Monilukutaito Tieto- ja viestintäteknologian osaaminen		Arvioinnin kohteet Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppimisen taidot Kurssin sisältöalueen tiedot ja taidot sekä niiden soveltaminen Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen

Kurssin nimi + sisältö	Kurssilla ohjataan ja autetaan opiskelijaa näiden taitojen kehittämisessä	Mahdolliset oppimisympäristöt, työtavat ja opetusmenetelmät
ma5 Geometria (pakollinen) - piste, viiva, jana, suora, puoli-suora ja kulma - suorien kulmien ja monikulmioiden ominaisuuksia - yhdenmuotoisuus ja yhtenevyys - geometrinen konstruointi - kehä- ja keskuskulma - monikulmioiden ja ympyrän pinta-alat, yksikkömuunnokset - ympyrän kehän ja kaaren pinta-ala	- Opiskelijan taitoa pitkäjänteiseen tavoitteelliseen opiskeluun - Opiskelijan taitoa sääntöjen ja riippuvuuksien etsimiseen ja täsmälliseen esittämiseen - Opiskelijan taitoa käyttää matematiikan käsitteitä täsmällisesti - Opiskelijan kykyä käyttää piirroksia ja välineitä tukemassa ajattelua - Opiskelijaa kykyä tulkita ja tuottaa matemaattista tekstiä - Opiskelijan kykyä päätellä, perustella ja todistaa - Opiskelijan taitoa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa	Ryhmätyöt Tieto- ja viestintäteknologian käyttö
Laaja-alainen oppiminen Ajattelu ja oppimaan oppiminen Arjen taidot Monilukutaito Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	- Opiskelijan tietämystä geometrisista objekteista ja niiden ominaisuuksista - Opiskelijan taitoa laskea erilaisten geometrinen kuvien pinta-aloja - Opiskelijan kykyä soveltaa yhdenmuotoisuutta ja yhtenevyyttä erilaisissa tilanteissa	Arvioinnin kohteet Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppimisen taidot Kurssin sisältöalueen tiedot ja taidot sekä niiden soveltaminen Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen

Kurssin nimi + sisältö	Kurssilla ohjataan ja autetaan opiskelijaa näiden taitojen kehittämisessä	Mahdolliset oppimisympäristöt, työtavat ja opetusmenetelmät
ma6 Prosentit (pakollinen) • prosenttilaskentaa • todennäköisyyslaskentaa	• Opiskelijan taitoa pitkäjänteiseen tavoitteelliseen opiskeluun • Opiskelijan taitoa sääntöjen ja riippuvuuksien etsimiseen ja täsmälliseen esittämiseen • Opiskelijan taitoa käyttää matematiikan käsitteitä täsmällisesti. • Opiskelijan kykyä käyttää piirroksia ja välineitä tukemassa ajattelua	Ryhmätyöt Tieto- ja viestintäteknologian käyttö
Laaja-alainen oppiminen Ajattelu ja oppimaan oppiminen Arjen taidot Monilukutaito Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	• Opiskelijaa kykyä tulkita ja tuottaa matemaattista tekstiä • Opiskelijan kykyä päätellä, perustella ja todistaa • Opiskelijan taitoa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa • Opiskelijan taitoa laskea prosenttiosuuksia ja prosenttiluvun osoittamia määriä kokonaisuuksista • Opiskelijan taitoa laskea muuttunut arvo, perusarvo sekä muutos ja vertailuprosentti • Opiskelijan taitoa laskea erilaisten vaihtoehtojen lukumäärä • Opiskelijan taitoa laskea klassisia ja tilastollisia todennäköisyyksiä	Arvioinnin kohteet Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppimisen taidot Kurssin sisältöalueen tiedot ja taidot sekä niiden soveltaminen Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen

Kurssin nimi + sisältö	Kurssilla ohjataan ja autetaan opiskelijaa näiden taitojen kehittämisessä	Mahdolliset oppimisympäristöt, työtavat ja opetusmenetelmät
ma7 Funktiot ja tilastot (pakollinen) - funktio - yhtälöparin graafinen ratkaiseminen - tilastot	- Opiskelijan taitoa pitkäjänteiseen tavoitteelliseen opiskeluun - Opiskelijan taitoa sääntöjen ja riippuvuuksien etsimiseen ja täsmälliseen esittämiseen - Opiskelijan taitoa käyttää matematiikan käsitteitä täsmällisesti - Opiskelijan kykyä käyttää piirroksia ja välineitä tukemassa ajattelua - Opiskelijaa kykyä tulkita ja tuottaa matemaattista tekstiä - Opiskelijan kykyä päätellä, perustella ja todistaa - Opiskelijan taitoa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa - Opiskelijan taitoa muodostaa funktion lausekkeita ja laskea funktion arvoja - Opiskelijan taitoa piirtää ja tulkita funktioiden kuvaajia - Opiskelijan taitoa ratkaista yhtälöpareja graafisesti - Opiskelijan taitoa määrittää tilastollisen aineiston keskilukuja, frekvenssejä ja suhteellisia frekvenssejä - Opiskelijan taitoa kerätä, jäsentää ja analysoida aineistoa	Ryhmätyöt Tieto- ja viestintäteknologian käyttö
Laaja-alainen oppiminen Ajattelu ja oppimaan oppiminen Arjen taidot Monilukutaito Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen Työelämätaidot ja yrittäjyys		Arvioinnin kohteet Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppimisen taidot Kurssin sisältöalueen tiedot ja taidot sekä niiden soveltaminen Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen

Kurssin nimi + sisältö	Kurssilla ohjataan ja autetaan opiskelijaa näiden taitojen kehittämisessä	Mahdolliset oppimisympäristöt, työtavat ja opetusmenetelmät
ma8 Geometria ja trigonometria(pakollinen) • Pythagoraan lause • -suorakulmaisen kolmion trigonometriaa • -pallon, lieriön ja kartion pinta-ala ja tilavuus • -todistamisen perusteet • -väitelauseiden totuusarvojen päättelystä	• Opiskelijan taitoa pitkäjänteiseen tavoitteelliseen opiskeluun • Opiskelijan taitoa sääntöjen ja riippuvuuksien etsimiseen ja täsmälliseen esittämiseen • Opiskelijan taitoa käyttää matematiikan käsitteitä täsmällisesti • Opiskelijan kykyä käyttää piirroksia ja välineitä tukemassa ajattelua • Opiskelijaa kykyä tulkita ja tuottaa matemaattista tekstiä • Opiskelijan kykyä päätellä, perustella ja todistaa • Opiskelijan taitoa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa • Opiskelijan taitoa käyttää Pythagoraan lausetta ja trigonometrisia funktioita kolmion ratkaisemisessa • Opiskelijan taitoa laskea kolmiulotteisten kappaleiden pinta-aloja ja tilavuuksia • Opiskelijan taitoa päätellä väitelauseiden totuusarvoja	Ryhmätyöt Tieto- ja viestintäteknologian käyttö
Laaja-alainen oppiminen Ajattelu ja oppimaan oppiminen Arjen taidot Monilukutaito Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen Työelämätaidot ja yrittäjäyys		Arvioinnin kohteet Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppimisen taidot Kurssin sisältöalueen tiedot ja taidot sekä niiden soveltaminen Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen

Kurssin nimi + sisältö	Kurssilla ohjataan ja autetaan opiskelijaa näiden taitojen kehittämisessä	Mahdolliset oppimisympäristöt, työtavat ja opetusmenetelmät
ma9 Lausekkeita ja yhtälöitä (valinnainen) Kerrataan keskeisiä matemaatiikan käsitteitä Laaja-alainen oppiminen Ajattelu ja oppimaan oppiminen Arjen taidot Monilukutaito Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen Työelämätaidot ja yrittäjyys	- Opiskelijan taitoa pitkäjänteiseen tavoitteelliseen opiskeluun - Opiskelijan taitoa sääntöjen ja riippuvuuksien etsimiseen ja täsmälliseen esittämiseen - Opiskelijan taitoa käyttää matematiikan käsitteitä täsmällisesti - Opiskelijan kykyä käyttää piirroksia ja välineitä tukemassa ajattelua - Opiskelijaa kykyä tulkita ja tuottaa matemaattista tekstiä - Opiskelijan kykyä päätellä, perustella ja todistaa - Opiskelijan taitoa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa - Opiskelijan taitoa yhdistää kaikkea oppimaansa	Ryhmätyöt Tieto- ja viestintäteknologian käyttö Arvioinnin kohteet Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppimisen taidot Kurssin sisältöalueen tiedot ja taidot sekä niiden soveltaminen Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen

9.2.4 Uskonto

Opetuksen järjestäjän tulee järjestää opiskelijoiden enemmistön uskonnon mukaista uskonnon opetusta ja muiden uskontojen opetusta perusopetuslain 13 §:n mukaan. Opetuksen järjestäjän tulee tarjota katsomusaineena myös elämäncatsomustietoa.

Uskonnon oppimääränä voi olla evankelisluterilainen uskonto, ortodoksinen uskonto, islam tai minkä tahansa muun Suomessa rekisteröidyn uskonnollisen yhdyskunnan uskonto.

Oppiaineen tehtävä

Uskonnon opetuksen tehtävänä aikuisten perusopetuksessa on antaa opiskelijalle uskonnollinen ja katsomuksellinen yleissivistys. Opiskelijaa ohjataan perehtymään omaan uskontoperinteeseen, opiskeltavan uskonnon perusteisiin ja sen monimuotoisuuteen, uskonto- ja katsomusperinteisiin Suomessa sekä uskontoihin ja katsomuksiin muualla maailmassa.

Oppiaine edistää uskonnon ja kulttuurin välisen suhteen ymmärtämistä sekä uskontojen ja katsomusten monilukutaitoa. Opetuksessa annetaan monipuolista tietoa uskonnosta sekä autetaan opiskelijaa ymmärtämään siitä käytävää keskustelua. Opiskelijaa ohjataan tarkastelemaan uskontoja eri näkökulmista sekä kriittiseen ajatteluun. Opetuksessa pohditaan uskon ja tiedon suhdetta sekä uskonnoille ominaista kieltä, symboliikkaa ja käsitteistöä. Uskonnon opetus antaa valmiuksia uskontojen ja katsomusten dialogiin, jota käydään sekä katsomusten sisällä että niiden välillä. Opetus kannustaa opiskelijaa kunnioittamaan elämää, ihmisarvoa sekä omaa ja toisen pyhää.

Opetuksessa tutustutaan uskontojen sekä katsomusten eettiseen ajatteluun ja rohkaistaan opiskelijaa pohtimaan omakohtaisesti eettisiä kysymyksiä. Opetus tukee opiskelijan itsetuntemusta, itsensä arvostamista ja elämänchallintataitojen kehittymistä. Opetus antaa aineksia opiskelijan

oman identiteetin, elämänkatsomuksen ja maailmankatsomuksen rakentamiseen ja arviointiin.

Uskonnon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet varsinaisessa aikuisten perusopetuksessa

Tavoitteena on ilmentää uskontojen ja katsomusten moninaisuutta kunnioittavasti ja arvostavasti. Asioita tarkastellaan kokemuksellisuuden, toiminnallisuuden ja yhteisöllisen oppimisen kautta. Keskeistä on opittavien asioiden käsitteellistäminen. Tavoitteena on kehittää dialogitaitoja, media-taitoja ja uskonnon

keskeisiin toimintoihin liittyviä tietoteknisiä taitoja. Opetuksessa kiireettömyyttä, pysähtymistä ja keskustelua korostetaan sekä toteutetaan mahdollisuuksien mukaan vierailuiden ja vierailijoiden kautta. Opetuksessa toteutetaan erilaisia yhteisiä tai omia projekteja.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki uskonnossa varsinaisessa aikuisten perusopetuksessa

Uskonnon opetuksessa huomioidaan opiskelijoiden erilaiset taustat ja edellytykset sekä tarpeet. Opetuksen toteutuksessa tehdään toimintaan ja opetukseen liittyvät ratkaisut huomioiden opiskelijoiden erilaiset uskonnolliset ja katsomukselliset taustat ja käytettävät työtavat sovitetaan oppimisen edellytyksiin. Opetuksessa luodaan oppimista ja osallisuutta edistäviä yhteisiä tilanteita sekä ohjataan ja vahvistetaan opiskelijan opiskelutaitoja ja oma-aloitteisuutta.

Opiskelijan oppimisen arviointi uskonnon oppiaineessa varsinaisessa aikuisten perusopetuksessa

Arviointi perustuu työskentelyn havainnointiin ja keskusteluihin sekä opiskelijoiden monimuotoisten tuotosten tarkasteluun. Tuotosten sisällön lisäksi arvioidaan opiskeluprosessia ja työn eri vaiheita kuten kysymysten muodostamista, aiheen rajaamista, tiedonhakua, näkökulmien perustelemista, käsitteiden käyttöä, ilmaisun selkeyttä ja työn loppuun saattamista. Osaaminen oppiaineessa kehittyy kumulatiivisesti opiskelijoiden ajattelun taitojen syventyessä.

Päättöarviointi tehdään siinä vaiheessa, kun opiskelija on opiskellut kaikki opinto-ohjelmaansa kuuluvat pakolliset ja valinnaiset kurssit. Päättöarvosana muodostuu suhteuttamalla opiskelijan päättövaiheen osaamisen taso valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Mikäli opiskelija opiskelee oppiaineessa vain yhden kurssin, kurssin arvosana muodostetaan suhteuttamalla opiskelijan osaamisen taso kyseisen oppiaineen päättöarvioinnin kriteereihin. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosalle 8) oppimäärän päättyessä:

- Opiskelija osaa nimetä ja luokitella ja analysoida uskonnollisia elementtejä kulttuuri-ilmiöissä.
- Opiskelija osoittaa tuntevansa opiskelemansa uskonnon syntyhistorian. Hän tuntee uskonnon perusopetukset sekä osaa luetella merkittävimmät lähteet. Hän tuntee uskonnon maailmanlaajuisen
- Opiskelija osoittaa hallitsevansa perustiedot maailmanuskunnoista ja erilaisista katsomusperinteistä. Hän tunnistaa uskonnoissa ja katsomuksissa vallitsevaa moninaisuutta.

- Opiskelija tietää eri uskontoperinteiden tapoja ja symboleja. Hän osaa erotella ja luokitella uskonnollisia teemoja mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.
- Opiskelija osaa esittää perusteltuja mielipiteitä ja osallistuu keskusteluun. Hän osaa tunnistaa ja erotella erilaisia argumentaation tapoja ja argumentteja keskustelussa.
- Opiskelija tietää eettisen ajattelun keskeisiä käsitteitä. Hän tietää tärkeimmät ihmisoikeussopimukset ja niiden keskeistä sisältöä. Opiskelija tuntee eri uskontojen ja katsomusten eettisiä periaatteita.
- Opiskelija osaa arvioida uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuisista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina.
- Opiskelija pohtii ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja osallistuu keskusteluun niistä. Opiskelija tunnistaa omia arvojaan ja antaa niille perusteluja.
- Opiskelija pohtii omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja osaa kertoa niiden vaikutuksen omaan ja toisten ihmisten hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.

Kurssin nimi + sisältö	Uskonnon opetuksen yleiset tavoitteet	Mahdolliset oppimisympäristöt, työtavat ja opetusmenetelmät
u1 Uskonnot maailmassa Uskonnon synty, monimuotoisuus, suhde muihin uskontoihin, juuret, lähteet, oppi, opetus, levinneisyys ja vaikutukset. Eri uskonnot, katsomukset ja uskonottomuus Suomessa ja maailmalla. Eri uskontojen kriittinen tarkastelu.	• Ohjata opiskelijaa havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin monimuotoinen vuorovaikutus sekä uskontoon liittyvä monimuotoisuus. • Auttaa opiskelijaa syventymään opiskeltavan uskonnon juuriin, lähteisiin, oppiin ja opetukseen sekä levinneisyyteen ja vaikutukseen eri puolilla maailmaa. • Ohjata opiskelijaa perehtymään uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla • maailmaa ja Suomessa siten, että opiskelija ymmärtää uskonnon ja • kulttuurin vuorovaikutussuhteen, tuntee maailman suurten • uskontoperinteiden erityispiirteitä ja yhdistäviä tekijöitä sekä tutustuu • uskonottomuuteen. • Ohjata opiskelijaa tuntemaan eri uskontoperinteiden tapoja ja symboleita. • Auttaa opiskelijaa havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja ja hahmottamaan uskonnon ja tieteen välisiä eroja. • Auttaa opiskelijaa arvioimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuisesta merkityksestä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina. • Rohkaista opiskelijaa kohtaamaan erilaisia ihmisiä myönteisen • vuorovaikutuksen hengessä jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla.	Asioita tarkastellaan kokemuksellisuuden, toiminnallisuuden ja yhteisöllisen oppimisen kautta. TVT-taitojen kehittäminen opiskelun ohessa. Ryhmäkeskustelut. Vierailijoita ja vierailuja mahdollisuuksien mukaan. Projektityöskentelyä ja ryhmitöitä.
Laaja-alainen oppiminen Ajattelu ja oppimaan oppiminen Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus Monilukutaito Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen Työelämätaidot ja yrittäjyys Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen		Arvioinnin kohteet Työskentelyn havainnointi, keskustelut ja opiskelijoiden monimuotoisten tuotosten tarkastelu. Tuotosten lisäksi arvioidaan opiskeluprosessia ja työn eri vaiheita sekä työn loppuun saattamista.

Kurssin nimi + sisältö	Uskonnon opetuksen yleiset tavoitteet	Mahdolliset oppimisympäristöt, työtavat ja opetusmenetelmät
u2 Ihmisenä kasvaminen Ajankohtaisten eettisten kysymysten pohdintaa. Uskontojen ja katsomusten etiikka, ihmisoikeudet. Opiskelijoiden omaan elämään ja minäkuvaan liittyvät pohdinnat, elämäntarkastelun rakentuminen.	• Auttaa opiskelijaa havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja ja hahmottamaan uskonnon ja tieteen kielten välisiä eroja. • Perehdyttää opiskelijaa eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin, ihmisoikeuksiin ja eri uskontojen ja katsomusten eettisiin periaatteisiin. • Auttaa opiskelijaa arvioimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina. • Rohkaista opiskelijaa pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämäntarkastelun kysymyksiä ja ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä. • Auttaa opiskelijaa rakentamaan omaa elämäntarkastelustaan. • Innostaa opiskelijaa pohtimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta kestäväan elämäntapaan. • Rohkaista opiskelijaa kohtaamaan erilaisia ihmisiä myönteisen • vuorovaikutuksen hengessä jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla.	Asioita tarkastellaan kokemuksellisuuden, toiminnallisuuden ja yhteisöllisen oppimisen kautta. TVT-taitojen kehittäminen opiskelun ohessa. Ryhmäkeskustelut. Vierailijoita ja vierailuja mahdollisuuksien mukaan. Projektityöskentelyä ja ryhmätöitä.
Laaja-alainen oppiminen Ajattelu ja oppimaan oppiminen Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus Monilukutaito Tieto- ja viestintätekniikan osaaminen Työelämätaidot ja yrittäjyys Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen		Arvioinnin kohteet Työskentelyn havainnointi, keskustelut ja opiskelijoiden monimuotoisten tuotosten tarkastelu. Tuotosten lisäksi arvioidaan opiskeluprosessia ja työn eri vaiheita sekä työn loppuun saattamista.

9.2.5 Elämäkatsomustieto

Oppiaineen tehtävä

Elämäkatsomustiedon opetuksen tehtävänä aikuisten perusopetuksessa on edistää opiskelijoiden taitoa etsiä hyvää elämää. Elämäkatsomustiedossa ihmiset ymmärretään kulttuuriaan uudistavina ja luovina toimijoina, jotka kokevat ja tuottavat merkityksiä keskinäisessä toiminnassaan ja kanssakäymisissä ympäröivän maailman kanssa. Katsomuksia, inhimillisiä käytäntöjä ja niitä koskevia merkityksiä pidetään yksilöiden, yhteisöjen ja kulttuuriperinnön vuorovaikutuksen tuloksina. Elämäkatsomustiedossa painotetaan ihmisten mahdollisuuksia vaikuttaa aktiivisesti omaan ajatteluunsa ja toimintaansa. Tämä koskee myös opiskelijoiden opiskelua ja oppimista. Siksi on keskeistä sovittaa opetukseen ja opiskeluun opiskelijan oma ajattelu- ja kokemusmaailma.

Elämäkatsomustiedon opetuksen tehtävänä on kehittää opiskelijan valmiuksia kasvaa itsenäiseksi, suvaitseväiseksi, vastuulliseksi ja arvostelukykyiseksi yhteisönsä jäseneksi. Tavoitteena on täysivaltainen demokraattinen kansalaisuus globalisoituvassa ja nopeasti muuttuvassa maailmassa. Tämä edellyttää elämäkatsomustiedon opetukselta monipuolisen katsomuksellisen ja kulttuurisen yleissivistyksen kartuttamisen lisäksi eettisen ja kriittisen ajattelu- ja toimintakyvyn sekä oppimisen taitojen kehittämistä. Elämäkatsomustiedossa kriittinen ajattelu ymmärretään perusteita etsivänä, asiayhteydet hahmottavana ja tilannetaajuusena sekä itseään korjaavana. Siihen liittyy avoin ja pohdiskeleva asenne.

Elämäkatsomustiedon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet varsinaisessa aikuisten perusopetuksessa

Työtapojen valinnassa on oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä taata turvallinen ja avoin oppimis- ja keskusteluympäristö, jossa opiskelija kokee tulevansa kuulluksi ja arvostetuksi. Erityisesti kunkin uuden ryhmän

aloittaessa ryhmäytyminen on olennainen osa oppimisympäristön rakentumista. Työskentelyssä tuetaan oppimisen itsesääätelytaitojen kehittymistä. Opiskelijat elävät globalisoituneessa mediamaailmassa, jota erilaiset digitaaliset sovellukset muokkaavat. Siksi elämäncatsomustiedon oppimisympäristössä on olennaista, että välitön henkilökohtainen yhteisöllinen kanssakäyminen voi yhdistyä erilaisten medioiden ja digitaalisen vuorovaikutuksen pedagogisesti monipuoliseen hyödyntämiseen.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki elämäncatsomustiedossa varsinaisessa aikuisten perusopetuksessa

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä ohjauksen ja tuen järjestämisessä on vahvistaa opiskelijan osallisuuden ja minäpystyvyyden kokemusta. Elämäncatsomustieto oppiaineena tukee opiskelijan hyvinvointia, kehitystä ja oppimista tarjoamalla mahdollisuuksia ja käsitteellisiä välineitä tutkia, jäsentää ja arvioida sekä rakentaa omaa identiteettiä vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Ohjausta ja tukea tarvitaan oppiaineen käsitteellisen sisällön hahmottamiseen erityisesti eettisissä kysymyksissä sekä vuorovaikutus- ja ajattelutaitojen kehittymiseen. Opiskelijoiden yksilöllisen tuen tarpeet sekä mahdollisuus syventymiseen ja yksilölliseen etenemiseen otetaan huomioon työtapojen ja sisältöjen valinnassa. Elämäncatsomustiedon opiskelu ja sisällöt sopivat hyvin oppiainerajat ylittäviin projekteihin ja integroitaviksi muiden oppiaineiden, kuten äidinkielen ja yhteiskuntaopin opintojen kanssa.

Opiskelijan oppimisen arviointi elämäncatsomustiedossa varsinaisessa aikuisten perusopetuksessa

Elämäncatsomustiedon arviointi perustuu työskentelyn havainnointiin ja keskusteluihin ja argumentaatioon sekä opiskelijoiden monimuotoisten tuotosten tarkasteluun. Tuotosten sisällön lisäksi arvioidaan opiskeluprosessia ja työn eri vaiheita kuten kysymysten muodostamista, perustelui-

den rakentamista, aiheen rajaamista, tiedonhakua, näkökulmien perustelemista, käsitteiden käyttöä, ilmaisun selkeyttä ja työn loppuun saattamista. Opiskelijoiden itsearviointia ja vertaispalautetta voidaan käyttää arvioinnin tukena.

Päättöarviointi tehdään siinä vaiheessa, kun opiskelija on opiskellut kaikki opinto-ohjelmaansa kuuluvat pakolliset ja valinnaiset kurssit. Päättöarvosana muodostuu suhteuttamalla opiskelijan päättövaiheen osaamisen taso valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Mikäli opiskelija opiskelee oppiaineessa vain yhden kurssin, kurssin arvosana muodostetaan suhteuttamalla opiskelijan osaamisen taso kyseisen oppiaineen päättöarvioinnin kriteereihin. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Elämäkatsomustiedon päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä:

- Opiskelija osaa käyttää katsomuksellisia käsitteitä ja tunnistaa niiden välisiä suhteita.
- Opiskelija osaa hankkia tietoa erilaisista kulttuureista ja katsomuksista. Opiskelija tunnistaa Unescon maailmanperintöohjelman lähtökohtia ja joitain maailmanperintökohteita.
- Opiskelija tunnistaa ja osaa nimetä keskeisten maailmankatsomusten ja kulttuurien olennaisia piirteitä ja kehityskulkuja, erityisesti seemiläisen monoteismin ja sekulaarin humanismin historiallisia, kulttuurisia ja yhteiskunnallisia vaiheita. Opiskelija oivaltaa, että katsomuksiin on tärkeä tutustua vastuullisesti, tutkivasti ja tieteellisesti.
- Opiskelija osaa selittää uskonnollisuuden luonnetta ja uskontokriiikin pääpiirteitä joistakin filosofisista, historiallisista, uskontoteellisistä tai yhteiskunnallisista näkökulmista.

- Opiskelija osaa määritellä katsomusvapauden ihmisoikeutena ja osaa antaa esimerkkejä joistakin katsomusvapauden turvaamisen mekanismeista ja niiden puutteista erilaisissa tilanteessa.
- Opiskelija osaa kuvata erilaisten ihmisten katsomuksellisten valintojen taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteluja.
- Opiskelija osaa kuvata vastuunsa muista ihmisistä ja yhteiskunnasta sekä osaa ottaa toiset ihmiset ja ympäristön huomioon toiminnassaan.
- Opiskelija osaa käyttää eettistä käsitteistöä sekä osaa tulkita ja soveltaa sitä ajattelussaan ja toiminnassaan.
- Opiskelija osaa keskustella elämänsä ja tulevaisuuteen liittyvistä ulottuvuuksista
- Opiskelija osaa nimetä keskeisiä luonnon ja yhteiskunnan kestävään tulevaisuuteen liittyviä käsitteitä, osaa soveltaa niitä koskevaa tietoa toiminnassaan sekä tuntee keinoja vaikuttaa paikallisesti ja globaalisti.
- Opiskelija tietää tärkeimmät ihmisoikeuksiin, yhdenvertaisuuteen ja tasa-arvoon liittyvät käsitteet.

Kurssin nimi + sisältö	Elämäkatsomustiedon opetuksen yleiset tavoitteet	Mahdolliset oppimisympäristöt, työtavat ja opetusmenetelmät
et1 Katsomukset ja ihmisoikeudet (pakollinen) Maailmankuva, maailmankatsomus ja eri katsomusten keskeiset piirteet. Opiskelijan elämäkatsomusta ja identiteetin rakentamista tukevat keskustelut. Erilaiset katsomukset nykymaailmassa ja mediassa, katomusvapaus, suvaitsevaisuus. Laaja-alainen oppiminen Ajattelu ja oppimaan oppiminen Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus Arjen taidot Monilukutaito Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen Työelämätaidot ja yrittäjyys Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	• Ohjata opiskelijaa tunnistamaan, ymmärtämään ja käyttämään katsomuksellisia käsitteitä. • Tukea opiskelijaa vahvistamaan kulttuurista yleissivistystä, esimerkiksi perehtymällä Unescon maailmanperintöohjelmaan. • Ohjata opiskelijaa tuntemaan erilaisia uskonnottomia ja uskonnollisia uskomusjärjestelmiä, niiden keskinäistä vuorovaikutusta sekä tiedon ja tutkimuksen roolia katsomusten arvioinnissa. Ohjata opiskelijaa pohtimaan uskonnollisen ajattelun ja uskontokritiikin perusteita. • Ohjata opiskelijaa tunnistamaan katsomusvapauden perustavana • ihmisoikeutena sekä tuntemaan katsomusvapauden turvaamisen • kansallisia ja kansainvälisiä keinoja. • Ohjata opiskelijaa ymmärtämään erilaisia elämäkatsomuksellisia • ratkaisuja sekä niiden taustalla olevia yksilöllisiä syitä ja yhteisöllisiä • käytäntöjä. • Kannustaa opiskelijaa maailman moninaisuuden hyväksymiseen ja • ymmärtämiseen niin, että opiskelijalla on valmiuksia toimia suvaitsevana ja vastuullisena kansalaisena.	Turvallisen ja avoimen oppimis- ja keskusteluympäristön rakentaminen ryhmäyttämällä. Ryhmäkeskustelut. TVT:n monipuolinen hyödyntäminen Arvioinnin kohteet Työskentelyn havainnointi, keskustelut ja argumentaatio sekä opiskelijoiden monimuotoisten tuotosten tarkastelu. Tuotosten lisäksi arvioidaan opiskeluprosessia ja työn eri vaiheita sekä työn loppuun saattamista. Itsearviointin ja vertaisarviointin hyödyntäminen.

Kurssin nimi + sisältö	Elämäkatsomustiedon opetuksen yleiset tavoitteet	Mahdolliset oppimisympäristöt, työtavat ja opetusmenetelmät
et2 Ihmisenä kasvaminen (valinnainen) Etiikan peruskysymykset kuten totuus, hyvyys, kauneus ja oikeudenmukaisuus. Eettisyys sosiaalisessa mediassa ja muissa tiedotusvälineissä. Kulttuurinen moninaisuus, ihmisoikeudet, ympäristöetiikka.	• Ohjata opiskelijaa pohtimaan uskonnollisen ajattelun ja uskontokritiikin perusteita. • Ohjata opiskelijaa ymmärtämään erilaisia elämäkatsomuksellisia • ratkaisuja sekä niiden taustalla olevia yksilöllisiä syitä ja yhteisöllisiä käytäntöjä. • Kannustaa opiskelijaa maailman moninaisuuden hyväksymiseen ja ymmärtämiseen niin, että opiskelijalla on valmiuksia toimia suvaitsevana ja vastuullisena kansalaisena. • Tukea opiskelijaa kehittämään eettistä ajatteluaan ja tunnistamaan vastuun ja oikeuksien näkökulmat. • Ohjata opiskelijaa huomaamaan ja ymmärtämään eettisiä ulottuvuuksia elämästään ja ympäristöstään. • Rohkaista opiskelijaa toimimaan vastuullisesti kestävän tulevaisuuden hyväksi ja vaikuttamaan paikallisesti ja globaalisti. • Ohjata opiskelija ymmärtämään ihmisarvon, ihmisoikeuksien ja ihmisten yhdenvertaisuuden eettinen perusta.	Turvallisen ja avoimen oppimis- ja keskusteluympäristön rakentaminen ryhmäyttämällä. Ryhmäkeskustelut. TVT:n monipuolinen hyödyntäminen.
Laaja-alainen oppiminen Ajattelu ja oppimaan oppiminen Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus Arjen taidot Monilukutaito Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen Työelämätaidot ja yrittäjyys Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen		Arvioinnin kohteet Työskentelyn havainnointi, keskustelut ja argumentaatio sekä opiskelijoiden monimuotoisten tuotosten tarkastelu. Tuotosten lisäksi arvioidaan opiskeluprosessia ja työn eri vaiheita sekä työn loppuun saattamista. Itsearviointin ja vertaisarviointin hyödyntäminen.

9.2.6 Historia

Oppivelvollisten historian opetuksen aloitus varhentuu valtioneuvoston asetuksella 422/2012. Tämä muutos vaikuttaa historian opetukseen aikuisten perusopetuksessa siten, että historian opiskelu alkaa jo alkuvaiheen aikana. Jos opiskelija ei ole suorittanut alkuvaiheen opintoja tai jos hänellä ei ole lainkaan historian opintoja Suomessa, alkuvaiheen aineksia tulee integroida historian opetukseen varsinaisessa aikuisten perusopetuksessa.

Oppiaineen tehtävä

Historian opetuksen tehtävänä on kehittää opiskelijan historiatietoisuutta sekä ymmärrystä omista juuristaan. Historian opiskelu auttaa opiskelijaa ymmärtämään ympäröivää yhteiskuntaa ja kulttuuria. Menneisyyttä koskevan tiedon avulla opiskelijaa autetaan hahmottamaan nykyisyyteen johtanutta kehitystä. Historian opiskelu kehittää erityisesti opiskelijan ajattelua, monilukutaitoa sekä kulttuurien tuntemusta. Tarkoituksena on edistää opiskelijan kehittymistä oma-aloitteiseksi ja erilaisuutta ymmärtäväksi demokraattisen yhteiskunnan jäseneksi, joka kykenee suunnittelemaan tavoitteellisesti omaa tulevaisuuttaan.

Historian opetuksessa opiskelija perehtyy yhteiskunnan kehityksen päälinjoihin. Häntä ohjataan ymmärtämään historiatiedon tulkinallisuutta, moniperspektiivisyyttä ja historiallisessa kehityksessä ilmenevää muutosta ja jatkuvuutta. Opiskelijaa ohjataan näkemään yksilön merkitys historiallisena toimijana sekä oivaltamaan toiminnan taustalla esiintyviä tekijöitä ja ihmisten motiiveja. Historian opiskelun kautta opiskelija oppii tunnistamaan yhteiskunnassa olevia arvoja ja niissä tapahtuneita muutoksia sekä ymmärtämään yhteiskunnan tapakulttuuria ja toimintatapoja. Opiskelija tutustuu lisäksi historiantutkimuksen lähtökohtaan, jonka mukaan menneestä pyritään muodostamaan mahdollisimman luotettava kuva saatavilla olevan todistusaineiston perusteella ja että tämä kuva voi ajan kuluessa muokkaantua.

Historian oppiaineen tehtävä on tarjota opiskelijalle välineitä ymmärtää ja selittää ympäröivää yhteiskuntaa. Aikuisten perusopetuksen alkuvaiheessa ja muutoin opittuja taitoja ja tietoja pidetään lähtökohtana, jonka päälle varsinaisessa aikuisten perusopetuksessa rakennetaan kattavampaa osaamista ja tietämystä. Opetuksessa painotetaan opetettavan aisisällön merkityksellisyyttä ja yhteyttä omaan arkeen, ympäröivään maailmaan ja nykyhetkeen. Tarkoituksena on lisätä paitsi aikuisopiskelijan historia- ja kulttuuritietoutta, myös opiskeluvalmiuksia sekä itseymmärrystä oppijana. Historian oppiaineessa kannustetaan omien tulkintojen tekoon, perusteluun ja ilmaisuun sekä suullisesti että kirjallisesti opiskelijan omat lähtökohdat huomioon ottaen yhteistyössä muiden oppiaineiden kanssa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki historiassa varsinaisessa aikuisten perusopetuksessa

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä ohjauksessa on tarjota riittävä tuki käsitteiden ja siten tekstien ja lähteiden ymmärtämiseen. Ymmärtämisestä edesautetaan keskittymällä tekstien pääkohtiin ja avaamalla kerronnassa käytettyjä käsitteitä. Ilmiöihin perehdytään elämyksellisesti esimerkiksi visualisoinnin, draaman ja keskustelun avulla sekä monipuolisia tekstejä hyödyntäen.

Historian opiskelussa opiskelijaa autetaan ymmärtämään lähteiden mahdollinen monitulkintaisuus. Vastaavasti opetuksessa pyritään ottamaan huomioon opiskelijan tiedot omasta kulttuuristaan ja kannustetaan häntä esittämään vertailuja esimerkiksi lähtömaan ja Suomen kulttuurien välillä.

Opiskelijan oppimisen arviointi historiassa varsinaisessa aikuisten perusopetuksessa

Historian opetuksessa palautteella pyritään rohkaisemaan opiskelijaa omiin tulkintoihin ja näkemystensä argumentointiin. Kirjallisten tehtävien

ohella arvioinnissa on otettava huomioon opiskelijan monimuotoiset työskentelyn ja tuottamisen tavat. Sisältöjen muistamisen sijasta arvioinnissa kiinnitetään huomiota tiedon soveltamiseen ja historialliseen ajatteluun.

Päättöarviointi tehdään siinä vaiheessa, kun opiskelija on opiskellut kaikki opinto-ohjelmaansa kuuluvat pakolliset ja valinnaiset kurssit. Päättöarvosana muodostuu suhteuttamalla opiskelijan päättövaiheen osaamisen taso valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Mikäli opiskelija opiskelee oppiaineessa vain yhden kurssin, kurssin arvosana muodostetaan suhteuttamalla opiskelijan osaamisen taso kyseisen oppiaineen päättöarvioinnin kriteereihin. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Historian päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä:

- Opiskelija ymmärtää historian käsitteitä ja kykenee sijoittamaan opiskelemansa asiat ajallisiin yhteyksiinsä.
- Opiskelija kykenee eläytymään menneen ajan ihmisen asemaan ja kuvailemaan tämän toiminnan motiiveja.
- Opiskelija osaa erotella historiallisia tapahtumia tai ilmiöitä selittävät tekijät vähemmän tärkeistä.
- Opiskelija osaa lukea erilaisia lähteitä, tuntee niiden tulkinnan ja luotettavuuden arvioinnin periaatteita sekä osaa soveltaa näitä arviointiperiaatteita joihinkin lähdemateriaaleihin.
- Opiskelija osaa arvioida historian tapahtumista tai ilmiöistä tehtyjen tulkintojen luotettavuutta.
- Opiskelija osaa vastata menneisyyttä koskeviin kysymyksiin käyttämällä eri lähteistä saamaansa informaatiota.
- Opiskelija osaa kuvailla tärkeitä ihmisen elämää ja yhteiskuntaan vaikuttaneita muutoksia sekä niiden syitä historiallisessa kontekstissa.

- Opiskelija kykenee arvioimaan kulttuurien ja ihmisten ajattelussa tapahtuneiden muutosten syitä ja merkitystä.
- Opiskelija osaa kuvailla nykyisyyteen johtanutta kehitystä ja ihmisen toiminnan tarkoitusperiä.
- Opiskelija osaa kuvailla yhteiskunnassa olevia erilaisia arvoja ja niissä tapahtuneita muutoksia.
- Opiskelija osaa kuvailla suomalaista kulttuuria ja identiteettiä sekä selittää yhteiskunnan toimintaa.

Kurssin nimi + sisältö	Kurssilla ohjataan ja autetaan opiskelijaa näiden taitojen kehittämisessä:	Mahdolliset oppimisympäristöt, työtavat ja opetusmenetelmät
hi1 Antiikista uuden ajan murrokseen (valinnainen) • demokratian synty • antiikin perintö • keskiajan maailmankuva • uuden ajan murros	• Opiskelijan taitoa hahmottaa historian käsitteitä ja aikaa sekä kronologiaa. Opiskelijan kykyä ymmärtää ihmisen toimintaan ja päätöksentekoon vaikuttaneita asioita. • Opiskelijan rohkeutta arvioida erilaisia syitä historiallisille tapahtumille ja ilmiöille. • Opiskelijan taitoa arvioida tietolähteiden luotettavuutta sekä ymmärtää niiden monitulkintaisuutta. • Opiskelijan kykyä selittää, miksi historiallista tietoa voidaan tulkita eri tavoin sekä kykyä arvioida kriittisesti tietojen luotettavuutta. • Opiskelijan valmiutta käyttää erilaisia lähteitä, vertailla niitä sekä muodostaa oma perusteltu tulkintansa niiden pohjalta. • Opiskelijan taitoa tunnistaa keskeisiä ihmisen elämään ja yhteiskuntaan vaikuttaneita muutoksia sekä esittämään muutoksille syitä. • Opiskelijan halua perehtyä kulttuureissa ja ihmisten ajattelussa tapahtuneisiin muutoksiin. • Opiskelijan kykyä oivaltaa nykyisyyteen johtanutta kehitystä sekä ihmisen toiminnan motiiveja. • Opiskelijan kykyä tunnistaa yhteiskunnassa olevia arvoja ja arvojännitteitä ja näissä tapahtuneita muutoksia.	Ryhmätyöt Tiedon rakentaminen Esitelmät
Laaja-alainen oppiminen Ajattelu ja oppimaan oppiminen Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus Arjen taidot Monilukutaito Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen Työelämätaidot ja yrittäjyys Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen		Arvioinnin kohteet Käsitteiden ja kronologian hahmottaminen Historiallisen empatian hallitseminen Syy- ja seuraussuhteen sekä muutoksen ymmärtäminen ja selittäminen Lähteiden käyttö Historian tulkitseminen Historiallisten tulkintojen selittäminen Muutoksen ja jatkuvuuden selittäminen Kehityksen ja ihmisen toiminnan ymmärtäminen

Kurssin nimi + sisältö	Kurssilla ohjataan ja autetaan opiskelijaa näiden taitojen kehittymisessä:	Mahdolliset oppimisympäristöt, työtavat ja opetusmenetelmät
hi2 Teollisuusyhteiskunnan synnystä nykyaikaan (valinnainen) - teollistuminen ja sen seuraukset - yhteiskunnalliset aatteet ja niiden seuraukset - maailmansodat ja kylmä sota tavallisen ihmisen näkökulmasta - ihmisoikeuskysymykset	- Opiskelijan taitoa hahmottaa historian käsitteitä ja aikaa sekä kronologiaa. Opiskelijan kykyä ymmärtää ihmisen toimintaan ja päätöksentekoon vaikuttaneita asioita. - Opiskelijan rohkeutta arvioida erilaisia syitä historiallisille tapahtumille ja ilmiöille. - Opiskelijan taitoa arvioida tietolähteiden luotettavuutta sekä ymmärtää niiden monitulkintaisuutta. - Opiskelijan kykyä selittää, miksi historiallista tietoa voidaan tulkita eri tavoin sekä kykyä arvioida kriittisesti tietojen luotettavuutta. - Opiskelijan valmiutta käyttää erilaisia lähteitä, vertailla niitä sekä muodostaa oma perusteltu tulkintansa niiden pohjalta. - Opiskelijan taitoa tunnistaa keskeisiä ihmisen elämään ja yhteiskuntaan vaikuttaneita muutoksia sekä esittämään muutoksille syitä. - Opiskelijan halua perehtyä kulttuureissa ja ihmisten ajattelussa tapahtuneisiin muutoksiin. - Opiskelijan kykyä oivaltaa nykyisyyteen johtanutta kehitystä sekä ihmisen toiminnan motiiveja. - Opiskelijan kykyä tunnistaa yhteiskunnassa olevia arvoja ja arvojännitteitä ja näissä tapahtuneita muutoksia.	Ryhmätyöt Tiedon rakentaminen Esitelmät Kuvallisuus Draamalliset keinot
Laaja-alainen oppiminen Ajattelu ja oppimaan oppiminen Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus Arjen taidot Monilukutaito Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen Työelämätaidot ja yrittäjyys Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen		Arvioinnin kohteet Käsitteiden ja kronologian hahmottaminen Historiallisen empatian hallitseminen Syy- ja seuraussuhteen sekä muutoksen ymmärtäminen ja selittäminen Lähteiden käyttö Historian tulkitseminen Historiallisten tulkintojen selittäminen Muutoksen ja jatkuvuuden selittäminen Kehityksen ja ihmisen toiminnan ymmärtäminen

Kurssin nimi + sisältö	Kurssilla ohjataan ja autetaan opiskelijaa näiden taitojen kehittämisessä:	Mahdolliset oppimisympäristöt, työtavat ja opetusmenetelmät
hi3 Suomen historian käännekohtat (valinnainen) • suomalaisen yhteiskunnan pohjoismaiset juuret • suomalainen kulttuuri ja identiteetti autonomian aikana • Suomen itsenäistymisprosessi ja valtiollinen kehitys • hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen ja elinkeinorakenteen muutos arkielämän historian näkökulmasta	• Opiskelijan taitoa hahmottaa historian käsitteitä ja aikaa sekä kronologiaa. Opiskelijan kykyä ymmärtää ihmisen toimintaan ja päätöksentekoon vaikuttaneita asioita. • Opiskelijan rohkeutta arvioida erilaisia syitä historiallisille tapahtumille ja ilmiöille. • Opiskelijan taitoa arvioida tietolähteiden luotettavuutta sekä ymmärtää niiden monitulkintaisuutta. • Opiskelijan kykyä selittää, miksi historiallista tietoa voidaan tulkita eri tavoin sekä kykyä arvioida kriittisesti tietojen luotettavuutta. • Opiskelijan valmiutta käyttää erilaisia lähteitä, vertailla niitä sekä muodostaa oma perusteltu tulkintansa niiden pohjalta.	Ryhmätyöt Tiedon rakentaminen Esitelmät Museot Asiantuntijoiden osallistaminen (isovanhempien haastattelut yms.)
Laaja-alainen oppiminen Ajattelu ja oppimaan oppiminen Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus Arjen taidot Monilukutaito Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen Työelämätaidot ja yrittäjyys Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	• Opiskelijan taitoa tunnistaa keskeisiä ihmisen elämään ja yhteiskuntaan vaikuttaneita muutoksia sekä esittämään muutoksille syitä. • Opiskelijan halua perehtyä kulttuureissa ja ihmisten ajattelussa tapahtuneisiin muutoksiin. • Opiskelijan kykyä oivaltaa nykyisyyteen johtanutta kehitystä sekä ihmisen toiminnan motiiveja. • Opiskelijan kykyä tunnistaa yhteiskunnassa olevia arvoja ja arvojännitteitä ja näissä tapahtuneita muutoksia. • Opiskelijan kykyä ymmärtää ja selittää suomalaista kulttuuria, identiteettiä ja yhteiskuntaa sen historiallisen kehityksen kautta	Arvioinnin kohteet Käsitteiden ja kronologian hahmottaminen Historiallisen empatian hallitseminen Syy- ja seuraussuhteen sekä muutoksen ymmärtäminen ja selittäminen Lähteiden käyttö Historian tulkitseminen Historiallisten tulkintojen selittäminen Muutoksen ja jatkuvuuden selittäminen Kehityksen ja ihmisen toiminnan ymmärtäminen

9.2.7 Yhteiskuntaoppi

Oppivelvollisten yhteiskuntaopin opetuksen aloitus varhentui ja tuntimäärä lisääntyi valtioneuvoston asetuksella 422/2012. Tämä muutos vaikuttaa yhteiskuntaopin opetukseen aikuisten perusopetuksessa siten, että yhteiskuntaopin opiskelu alkaa jo alkuvaiheen aikana. Jos opiskelija ei ole suorittanut alkuvaiheen opintoja tai jos hänellä ei ole lainkaan yhteiskuntaopin opintoja Suomessa tai muutoin hankittua yhteiskunnan tuntemusta, alkuvaiheen aineksia tulee integroida yhteiskuntaopin opetukseen varsinaisessa aikuisten perusopetuksessa.

Oppiaineen tehtävä

Yhteiskuntaopin oppiaineen tarkoitus on vahvistaa opiskelijan ymmärrystä yhteiskunnan toiminnasta, kehittää yhteiskuntataitoja ja edistää opiskelijan valmiuksia toimia vastuuntuntoisena ja aktiivisena kansalaisena. Opiskelija ohjataan arvioimaan ja ymmärtämään suomalaisen yhteiskunnan demokraattisia arvoja ja toimintatapoja sekä toimimaan erilaisuutta ymmärtävänä, ihmisoikeuksia ja tasa-arvoa kunnioittavana yhteiskunnan jäsenenä. Oppiaineen tehtävänä on antaa tiedollinen perusta yhteiskunnan toiminnasta ja erilaisista rakenteista sekä vahvistaa opiskelijan omia tietoja ja taitoja, joita tarvitaan yhteiskunnassa toimimisessa ja vaikuttamisessa sekä oman tulevaisuuden tavoitteellisessa suunnittelussa.

Oppisisällöissä otetaan huomioon ne käytännön tarpeet, joita opiskelijalla on eri elämäntilanteissa. Yhteiskuntataitojen kehittyminen alkaa yhteiskunnan perusrakenteiden ja -palveluiden tuntemisesta. Opinnoissa edetään arkielämän tilanteista kohti laajempia taitoja ja syvempää yhteiskunnan tuntemusta. Opetuksessa harjaannutetaan opiskelijan tieto- ja viestintätekniisiä taitoja sekä seurataan median välittämiä ajankohtaisia aiheita.

Yhteiskuntaopin opiskelu varsinaisessa aikuisten perusopetuksessa

Aikuisten perusopetuksessa yhteiskuntaopin tehtävänä on tarjota opiskelijalle perustiedot ja -taidot yhteiskunnan rakenteesta ja kansalaisena toimimisesta. Opetuksessa painotetaan opetettavan asiasisällön merkityksellisyyttä ja avataan yhteyttä arjen tilanteisiin. Tarkoituksena on lisätä paitsi aikuisopiskelijan yhteiskuntataitoja, myös opiskelunvalmiuksia sekä itseymmärrystä oppijana.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki yhteiskuntaopissa varsinaisessa aikuisten perusopetuksessa

Oppiaineen tavoitteiden ja luonteen kannalta keskeistä on rohkaista opiskelijaa näkemään itsensä kansalaisyhteiskunnan jäsenenä sekä tukea hänen yhteiskunnallisten taitojen kehittymistään. Oppiaineen keskeisten käsitteiden ja tekstien sekä esimerkiksi kuvien, graafien ja tilastojen avaaminen otetaan huomioon opetusjärjestelyissä ja työtavoissa. Opiskelijaa harjaannutetaan ymmärtämään ja soveltamaan yhteiskuntaa, taloutta ja kuluttamista koskevaa tietoa, joka on hyödyksi hänen omassa arjessaan sekä auttaa häntä ymmärtämään laajempia yhteiskunnallisia ilmiöitä. Opiskelijoiden monipuolista kommunikointia, osallisuutta ja yhteistoimintaa pyritään tukemaan käytännön harjoitteilla.

Opiskelijan oppimisen arviointi yhteiskuntaopissa varsinaisessa aikuisten perusopetuksessa

Yhteiskuntaopin opetuksessa palautteella pyritään kannustamaan opiskelijaa toimimaan aktiivisesti omassa lähiyhteisössään ja soveltamaan käytännön arjessa yhteiskunnallista ja taloudellista osaamistaan. Arvioinnissa otetaan huomioon monimuotoisia toiminnan ja tuottamisen ta-

poja. Huomiota kiinnitetään yhteiskunnallisten tietojen ja taitojen soveltamiseen sekä siihen, miten monipuolisesti ja näkemyksiään perustellen opiskelija on oppinut rakentamaan omaa käsitystään yhteiskunnasta.

Päättöarviointi tehdään siinä vaiheessa, kun opiskelija on opiskellut kaikki opinto-ohjelmaansa kuuluvat pakolliset ja valinnaiset kurssit. Päättöarvosana muodostuu suhteuttamalla opiskelijan päättövaiheen osaamisen taso valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Mikäli opiskelija opiskelee oppiaineessa vain yhden kurssin, kurssin arvosana muodostetaan suhteuttamalla opiskelijan osaamisen taso kyseisen oppiaineen päättöarvioinnin kriteereihin. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Yhteiskuntaopin päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

- Valmius seurata ajankohtaisia asioita ja tapahtumia Opiskelija löytää kanavia ajankohtaisten asioiden ja tapahtumien seuraamiseen.
- Opiskelija osaa etsiä yhteiskunnallista tietoa eri lähteistä ja tulkita sitä.
- Opiskelijalla on perustiedot yhteiskunnan rakenteista, keskeisestä lainsäädännöstä ja yksilön oikeuksista ja velvollisuuksista.
- Opiskelija osaa nimetä yhteiskunnan erilaisia yhteisöjä ja vähemmistöryhmiä.
- Opiskelija osaa kuvailla työelämän yhteiskunnallista merkitystä, sen tarjoamia mahdollisuuksia ja kykenee suunnittelemaan omaa tulevaisuuttaan.
- Opiskelija pystyy antamaan esimerkkejä omakohtaisesta yritteliästä ja vastuullisesta taloudellisesta toiminnasta sekä julkisen talouden

- Opiskelija kykenee käyttämään yhteiskunnasta hankkimiaan tietoja ja näkemyksiä muodostaessaan omia käsityksiään ja toimiesseen kansalaisena.
- Opiskelija osaa käyttää keskeisimpiä julkisia peruspalveluita ja yksityisiä palveluita.
- Opiskelija osaa kuvailla oikeusvaltion periaatteita ja antaa esimerkkejä peruslainsäädännöstä.
- Opiskelija osaa kuvailla työelämää ja sen vaatimia valmiuksia sekä pystyy nimeämään oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan työelämässä.
- Opiskelija osaa antaa esimerkkejä oman talouden ja arjen hallinnasta sekä kuluttajan oikeuksista ja velvollisuuksista.
- Opiskelija pystyy nimeämään yhteiskunnallisia vaikutuskanavia ja antamaan esimerkkejä omista vaikutusmahdollisuuksistaan
- Opiskelija osaa käyttää mediaa arjen tilanteissa, yhteiskunnallisen tiedon ja palveluiden hyödyntämisessä sekä osallistumisessa.

Kurssin nimi + sisältö	Kurssilla ohjataan ja autetaan opiskelijaa näiden taitojen kehittymisessä:	Mahdolliset oppimisympäristöt, työtavat ja opetusmenetelmät
yh1 Yhteiskuntajärjestelmä ja julkiset palvelut (valinnainen) - tärkeimmät julkiset palvelut (Kela, terveyspalvelut, koulutuspalvelut ja Te-toimisto) - viranomaisten toiminta - Suomen yhteiskuntajärjestelmä ja poliittinen järjestelmä - Talouden peruskäsitteet ja ilmiöt - Esimerkkejä peruslainsäädännöstä	- Perehdyttää opiskelija demokraattisiin arvoihin ja toimintatapoihin sekä kannustaa häntä kehittämään vaikuttamistaitojaan - Antaa opiskelijalle valmiuksia seurata ajankohtaisia asioita ja tapahtumia mediasta - Harjaannuttaa opiskelijan taitoja lukea ja ymmärtää erilaisia yhteiskunnallista tietoa sisältäviä aineistoja - Tutustuttaa opiskelija yhteiskunnan erilaisiin yhteisöihin ja vähemmistöryhmiin - Perehdyttää opiskelija työelämässä vaadittaviin tietoihin, taitoihin, oikeuksiin ja velvollisuuksiin sekä antaa välineitä suunnitella omaa tulevaisuuttaan - Ohjata opiskelija ymmärtämään oman talouden ja kulutusvalintojen perusteita sekä julkisen talouden perusteita kestävän kehityksen periaatteiden mukaan - Tarjota opiskelijalle tietoa yhteiskunnan tarjoamista osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksista sekä kolmannen sektorin toiminnasta - Tarjota opiskelijalle riittävät tiedot ja taidot käyttää julkisia peruspalveluita sekä yksityisiä palveluita - Perehdyttää opiskelija oikeusvaltion toimintaan ja vallan käyttöön sekä peruslainsäädäntöön	Pari- ja ryhmätyöt Ryhmäkeskustelut Esitelmät ja projektit Tiedonhakutaidot TVT:n monipuolinen käyttö Vertaisopettaminen
Laaja-alainen oppiminen Ajattelu ja oppimaan oppiminen Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus Arjen taidot Monilukutaito Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen Työelämätaidot ja yrittäjyys Osaaminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen		Arvioinnin kohteet Valmius seurata ajankohtaisia asioita ja tapahtumia Yhteiskunnallisen tiedon etsiminen ja tulkinta Erilaisten yhteisöjen ja vähemmistöjen tuntemus Työelämän tuntemus ja oman tulevaisuuden suunnittelu Talouden toimintaa ja kuluttamista koskevat tiedot ja taidot Tietojen ja näkemysten käyttäminen omien käsitysten muodostamisessa ja kansalaisena toimimisessa Tiedot ja taidot yhteiskunnan palvelujen käyttämiseen Oikeusvaltion toiminta ja peruslainsäädäntö

Kurssin nimi + sisältö	Kurssilla ohjataan ja autetaan opiskelijaa näiden taitojen kehittymisessä:	Mahdolliset oppimisympäristöt, työtavat ja opetusmenetelmät
yh2 Työelämän tuntemus ja oma talous (valinnainen) • oman talouden suunnittelun perusteet • lähiympäristön yritykset • tutustuminen koulutus- ja uramahdollisuuksiin sekä yrittäjyyteen • työelämän perustaidot • työlainsäädäntö työntekijän näkökulmasta • kuluttajan oikeudet ja velvollisuudet • kestävän kulutuksen periaatteet	• Perehdyttää opiskelija demokraattisiin arvoihin ja toimintatapoihin sekä kannustaa häntä kehittämään vaikuttamistaitojaan • Antaa opiskelijalle valmiuksia seurata ajankohtaisia asioita ja tapahtumia mediasta • Harjaannuttaa opiskelijan taitoja lukea ja ymmärtää erilaisia yhteiskunnallista tietoa sisältäviä aineistoja • Antaa opiskelijalle riittävät tiedot ja taidot kansalaisen oikeuksista ja velvollisuuksista Suomessa sekä perehdyttää hänet oikeusjärjestelmän perusteisiin • Perehdyttää opiskelija työelämässä vaadittaviin tietoihin, taitoihin, oikeuksiin ja velvollisuuksiin sekä antaa välineitä suunnitella omaa tulevaisuuttaan • Tarjota opiskelijalle tietoa yhteiskunnan tarjoamista osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksista sekä kolmannen sektorin toiminnasta • Auttaa opiskelijaa hahmottamaan työelämää ja sen vaatimia valmiuksia kuten koulutus, työkokemus ja kielitaito sekä ohjata häntä tiedostamaan omat oikeutensa ja velvollisuutensa työelämässä • Tarjota välineitä oman talouden ja elämän suunnitteluun sekä lisätä tietämystä kuluttajan oikeuksista ja velvollisuuksista	Pari- ja ryhmätyöt Ryhmäkeskustelut Esitelmät ja projektit Tiedonhakutaidot TVT:n monipuolinen käyttö Vertaisopettaminen Oppimisympäristöt koulun ulkopuolella
Laaja-alainen oppiminen Ajattelu ja oppimaan oppiminen Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus Arjen taidot Monilukutaito Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen Työelämätaidot ja yrittäjyys Osaaminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen		Arvioinnin kohteet Valmius seurata ajankohtaisia asioita ja tapahtumia Yhteiskunnallisen tiedon etsiminen ja tulkinta Perustiedot yhteiskunnan rakenteista, keskeisestä lainsäädännöstä ja yksilön oikeuksista ja velvollisuuksista Työelämän tuntemus ja oman tulevaisuuden suunnittelu Työelämäosaaminen Oman talouden- ja elämänhallinnan suunnittelu sekä kuluttajaosaaminen

Kurssin nimi + sisältö	Kurssilla ohjataan ja autetaan opiskelijaa näiden taitojen kehittämisessä:	Mahdolliset oppimisympäristöt, työtavat ja opetusmenetelmät
yh3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen (valinnainen) - tutustutaan erilaisiin vaikuttamisen kanaviin ja keinoihin - kolmannen sektorin järjestöt - oman mielipiteen esittäminen ja perusteleminen - tv:n käyttö	- Perehdyttää opiskelija demokraattisiin arvoihin ja toimintatapoihin sekä kannustaa häntä kehittämään vaikuttamistaitojaan - Antaa opiskelijalle valmiuksia seurata ajankohtaisia asioita ja tapahtumia mediasta - Harjaannuttaa opiskelijan taitoja lukea ja ymmärtää erilaisia yhteiskunnallista tietoa sisältäviä aineistoja - Tutustuttaa opiskelija yhteiskunnan erilaisiin yhteisöihin ja vähemmistöryhmiin - Antaa opiskelijalle riittävät tiedot ja taidot kansalaisen oikeuksista ja velvollisuuksista Suomessa sekä perehdyttää hänet oikeusjärjestelmän perusteisiin - Ohjata opiskelija perehtymään erilaisiin yhteiskunnallisen vaikuttamisen kanaviin sekä harjaantua käyttämään poliittisia ja muita yhteiskunnallisia vaikutuskanavia - Edistää opiskelijan tieto- ja viestintätekniisiä taitoja arjen tilanteissa selviytymisessä sekä yhteiskunnallisen tiedon hankinnassa ja hyödyntämisessä	Pari- ja ryhmätyöt Ryhmäkeskustelut Esitelmät ja projektit Tiedonhakutaidot TVT:n monipuolinen käyttö Vertaisopettaminen
Laaja-alainen oppiminen Ajattelu ja oppimaan oppiminen Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus Arjen taidot Monilukutaito Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen Osaaminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen		Arvioinnin kohteet Valmius seurata ajankohtaisia asioita ja tapahtumia Yhteiskunnallisen tiedon etsiminen ja tulkinta Erilaisten yhteisöjen ja vähemmistöjen tuntemus Perustiedot yhteiskunnan rakenteista, keskeisestä lainsäädännöstä ja yksilön oikeuksista ja velvollisuuksista Tietojen ja näkemysten käyttäminen omien käsitysten muodostamisessa ja kansalaisena toimimisessa Yhteiskunnallisten vaikutuskanavien tuntemus ja omien vaikutusmahdollisuuksien tunteminen Mediaosaaminen

9.2.8 Fysiikka

Oppiaineen tehtävä

Fysiikan opetuksen tehtävänä on auttaa opiskelijaa kehittämään luonnon-tieteellistä ajatteluaan ja rakentamaan maailmankuvaansa sen perusteella. Fysiikan opetus auttaa ymmärtämään fysiikan ja teknologian merkitystä jokapäiväisessä elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa. Opetus välittää tietoa siitä, että fysiikka tarvitaan uusien teknologisten ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa. Opetus ohjaa opiskelijoita ottamaan vastuuta ympäristöstään. Opetuksella pyritään edistämään opiskelijoiden taitoa keskustella fysiikan ja teknologian asioista ja ilmiöistä.

Fysiikan opetuksen tehtävänä on auttaa opiskelijoita ilmiöiden ymmärtämisessä ja käsitteiden rakentumisessa. Opetuskeskusteluissa pyritään muokkaamaan aikaisemmista kokemuksista, havainnoista ja näkökulmista muodostuva kokonaisuus luonnontieteellisten teorioiden mukaiseksi todellisuudeksi. Opetuksella pyritään tukemaan opiskelijaa luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan, tietojen käyttämiseen, ideointiin, vuorovaikutukseen sekä tiedon luotettavuuden ja merkityksen arviointiin eri tilanteissa.

Fysiikan opetuksen lähtökohtana ovat luonnosta ja teknologisesta ympäristöstä tehdyt havainnot ja tutkimukset. Tutkimusten tekemisellä on oleellinen merkitys käsitteiden omaksumisessa ja ymmärtämisessä, tutkimisen taitojen oppimisessa ja luonnontieteiden luonteen hahmottamisessa. Tutkimusten tekeminen innostaa opiskelijoita fysiikan opiskeluun.

Opetuksen tehtävänä on myös ohjata opiskelijoita hahmottamaan fysiikan osaamisen merkitystä jatko-opintojen ja työelämän kannalta. Opiskelijoita pyritään tutustuttamaan monipuolisesti ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

Fysiikan opetuksen tavoitteet varsinaisessa aikuisten perusopetuksessa

Fysiikan tavoitteena on innostaa ja kannustaa opiskelijaa fysiikan opiskeluun sekä tukea opiskelijan taitoa jäsentää käsiterakenteitaan luonnontieteellisten teorioiden mukaisiksi. Opiskelijaa ohjataan työskentelemään tavoitteellisesti ja pitkäjänteisesti. Opiskelijaa ohjataan hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään fysiikan osaamisen merkitystä omassa elämässään ja käyttämään fysiikan osaamistaan kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa. Opiskelijaa ohjataan arvioimaan omia valintojaan energiavarojen kestäväen käytön kannalta.

Opiskelijaa kannustetaan kehittämään kysymyksiä tutkimuksen pohjaksi, toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia turvallisesti ja johdonmukaisesti yhteistyössä toisten opiskelijoiden kanssa. Opiskelijaa ohjataan esittämään ja arvioimaan kriittisesti saamiaan tutkimustuloksia sekä hahmottamaan tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa. Opiskelijaa kannustetaan käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla. Tavoitteena on myös lisätä opiskelijan ymmärrystä teknologisten sovellusten toimintaperiaatteista ja merkityksestä.

Opiskelijaa ohjataan käyttämään fysiikan käsitteitä täsmällisesti, käyttämään erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämisessä sekä soveltamaan fysiikan tietojaan ja taitojaan monenlaisissa oppimiskokonaisuuksissa. Opiskelijaa kannustetaan saavuttamaan riittävät tiedolliset valmiudet jatko-opintoja varten vuorovaikutuksesta ja liikkeestä sekä sähköstä. Opiskelijoille pyritään tarjoamaan mahdollisuuksia tutustua fysiikan soveltamiseen erilaisissa ympäristöissä, kuten luonnossa elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä.

Fysiikan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet varsinaisessa aikuisten perusopetuksessa

Fysiikan opetuksessa käytetään monipuolisia työtapoja ja oppimisympäristöjä.

Ohjaus eriyttäminen ja tuki fysiikan varsinaisessa aikuisten perusopetuksessa.

Opiskelijoita ohjataan itsenäiseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn, tunnistamaan oppimistapojaan ja vahvuuksiaan. Opiskelijoita ohjataan muodostamaan käsitteistä selkeitä kokonaisuuksia, käyttämään ja ymmärtämään erilaisia malleja sekä työskentelemään turvallisesti ja sujuvasti. Yksilöllisillä tehtävänannoilla voidaan eriyttää opetusta.

Opiskelija oppimisen arviointi fysiikassa varsinaisessa aikuisten perusopetuksessa

Opiskelijan opiskelema kurssi arvioidaan sen päätyttyä. Arvioinnissa otetaan huomioon erilaiset kurssin aikana tehdyt tuotokset ja tuntityöskentely.

Päättöarviointi tehdään kun opiskelija on suorittanut kaikki fysiikan kurssit. Päättöarvosana muodostuu suhteuttamalla opiskelijan päättövaiheen osaamisen taso valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin.

Fysiikan päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

- Opiskelija osaa asettaa omia tavoitteita pienten kokonaisuuksien osalta ja työskennellä niiden saavuttamiseksi.
- Opiskelija osaa kuvata omaa osaamistaan opettajan antaman palautteen, vertaispalautteen ja itsearviointin perusteella

- Opiskelija osaa kuvata esimerkkien avulla, miten fysiikan tietoja ja taitoja tarvitaan erilaisissa tilanteissa.
- Opiskelija osaa kuvata fysiikan osaamisen merkitystä eri ammateissa ja jatko-opinnoissa.
- Opiskelija osaa kuvata esimerkkien avulla, miten fysiikan osaa- mista tarvitaan kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi.
- Opiskelija osaa kuvata erilaisia valintoja energiavarojen kestävän käytön kannalta.
- Opiskelija osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavasta ilmiöstä.
- Opiskelija osaa tarkentaa kysymyksiä tutkimuksen tai muun toiminnan kohteeksi esimerkiksi rajaamalla muuttujia.
- Opiskelija osaa työskennellä turvallisesti sekä tehdä havaintoja ja mittauksia ohjeiden tai suunnitelman mukaan.
- Opiskelija osaa työskennellä turvallisesti sekä tehdä havaintoja ja mittauksia ohjeiden tai suunnitelman mukaan.
- Opiskelija osaa työskennellä turvallisesti sekä tehdä havaintoja ja mittauksia ohjeiden tai suunnitelman mukaan.
- Opiskelija osaa toteuttaa yhteistyössä muiden kanssa erilaisia tutkimuksia.
- Opiskelija osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia.
- Opiskelija osaa arvioida tulosten oikeellisuutta ja luotettavuutta sekä osaa kuvata tutkimusprosessin toimivuutta.
- Opiskelija osaa kuvata joitakin teknologisia sovelluksia ja niiden toimintaperiaatteita.
- Opiskelija osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologisia välineitä tai sovelluksia tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen
- Opiskelija osaa tehdä havaintoja ja päätelmiä simulaatiosta.
- Opiskelija osaa kuvata ja selittää ilmiöitä fysiikan keskeisten käsitteiden avulla.
- Opiskelija osaa yhdistää ilmiöön siihen liittyvät ominaisuudet ja ominaisuuksia kuvaavat suureet.

- Opiskelija osaa käyttää yksinkertaisia malleja ja tehdä ennusteita sekä harjoittelee yksinkertaisten mallien muodostamista mittaustuloksista.
- Opiskelija osaa kuvata mallia ja nimetä mallin rajoituksia tai puutteita.
- Opiskelija osaa hakea tietoa erilaisista tietolähteistä ja valita joitakin luotettavia tietolähteitä.
- Opiskelija osaa ilmaista ja perustella erilaisia näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla.
- Opiskelija osaa kuvata fysiikkaan liittyvien esimerkkien avulla luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä.
- Opiskelija osaa kuvata esimerkkien avulla tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.
- Opiskelija osaa käyttää vuorovaikutuksen ja liikkeen sekä sähköön keskeisiä käsitteitä, olioita, ilmiöitä, ominaisuuksia, suureita, malleja ja lakeja tutuissa tilanteissa.
- Opiskelija osaa käyttää fysiikan tietojaan ja taitojaan monialaisessa oppimiskokonaisuudessa tai tilanteessa, jossa fysiikkaa sovelletaan eri ympäristöissä.

Kurssin nimi + sisältö	Kurssilla ohjataan ja autetaan opiskelijaa näiden taitojen kehittämisessä	Mahdolliset oppimisympäristöt, työtavat ja opetusmenetelmät
fy1 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä (valinnainen) - energia ja energian säilyminen. - lämpö - sähkömagneettinen säteily - hiukkassäteily - valo - ääni Sisältöjä käsitellään erityisesti terveyden ja turvallisuuden, myös kodin sähköturvallisuuden, näkökulmista. Pohditaan fysiikan osaamisen merkitystä jatko-opinnoissa ja eri ammateissa. Laaja-alainen oppiminen Ajattelu ja oppimaan oppiminen Arjen taidot Monilukutaito Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	- Opiskelijan taitoa pitkäjänteiseen tavoitteelliseen opiskeluun - Opiskelijan ymmärrystä fysiikan osaamisen merkityksestä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa - Opiskelijan taitoa arvioida omia valintojaan energiavarojen kestävän käytön kannalta - Opiskelijan taitoa käyttää fysiikan käsitteitä täsmällisesti. - Opiskelijan taitoa jäsentää käsiterakenteitaan luonnontieteellisten teorioiden mukaisiksi - Opiskelijan kykyä käyttää erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa - Opiskelijan taitoa oppia erilaisten simulaatioiden avulla - Opiskelijan kykyä muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä - Opiskelijan taitoa tehdä havaintoja - Opiskelijan taitoa käsitellä, esittää ja tulkita tekemiään havaintoja - Opiskelijan taitoa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, esittämiseen ja käsittelemiseen	Simulaatiot Ryhmätyöt Esitelmät Kokeellinen työskentely Arvioinnin kohteet Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppimisen taidot Fysiikan merkityksen arvioiminen Kestävän kehityksen tiedot ja taidot fysiikan kannalta Tutkimuksen tulosten käsittely, esittäminen ja arviointi Käsitteiden käyttö ja jäsentyminen Mallien käyttäminen Luonnontieteellisen tiedon luonteen hahmottaminen

Kurssin nimi + sisältö	Kurssilla ohjataan ja autetaan opiskelijaa näiden taitojen kehittämisessä	Mahdolliset oppimisympäristöt, työtavat ja opetusmenetelmät
fy2 Fysiikka maailmankuvan rakentajana (valinnainen) - maailmankaikkeuden rakenne ja mittasuhteet - liike ja voima - mekaaninen työ ja teho Kurssilla tutustutaan myös fysiikkaan liittyviin uutisiin ja ajankohtaisiin ilmiöihin	- Opiskelijan taitoa pitkäjänteiseen tavoitteelliseen opiskeluun - Opiskelijan ymmärrystä fysiikan osaamisen merkityksestä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa - Opiskelijan taitoa arvioida omia valintojaan energiavarojen kestävän käytön kannalta - Opiskelijan taitoa käyttää fysiikan käsitteitä täsmällisesti. - Opiskelijan taitoa jäsentää käsiterakenteitaan luonnontieteellisten teorioiden mukaisiksi. - Opiskelijan kykyä käyttää erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa - Opiskelijan taitoa oppia erilaisten simulaatioiden avulla - Opiskelijan kykyä omaksua jatko-opintojen kannalta riittävät tiedot ja taidot vuorovaikutuksesta ja liikkeestä	Simulaatiot Ryhmätyöt Esitelmät Kokeellinen työskentely
Laaja-alainen oppiminen Ajattelu ja oppimaan oppiminen Arjen taidot Monilukutaito Tieto- ja viestintäteknologian osaaminen	- Opiskelijan kykyä muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä - Opiskelijan taitoa mitata, ja koota tuloksia - Opiskelijan taitoa käsitellä, esittää ja tulkita tutkimustuloksia - Opiskelijan taitoa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, esittämiseen ja käsittelemiseen	Arvioinnin kohteet Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppimisen taidot Fysiikan merkityksen arvioiminen Kestävän kehityksen tiedot ja taidot fysiikan kannalta Tutkimuksen tulosten käsittely, esittäminen ja arviointi Käsitteiden käyttö ja jäsentyminen Mallien käyttäminen Luonnontieteellisen tiedon luonteen hahmottaminen Vuorovaikutuksen ja liikkeen keskeiset käsitteet ja suureet sekä niillä laskeminen

Kurssin nimi + sisältö	Kurssilla ohjataan ja autetaan opiskelijaa näiden taitojen kehittämisessä	Mahdolliset oppimisympäristöt, työtavat ja opetusmenetelmät
fy3 Fysiikka yhteiskunnassa (valinnainen) • sähkö • magnetismi • kestävä energiavarojen käyttö ja energiatuotanto Sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista. Tutustutaan fysiikkaan liittyviin sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen. Laaja-alainen oppiminen Ajattelu ja oppimaan oppiminen Arjen taidot Monilukutaito Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	• Opiskelijan taitoa pitkäjänteiseen tavoitteelliseen opiskeluun • Opiskelijan ymmärrystä fysiikan osaamisen merkityksestä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa • Opiskelijan taitoa arvioida omia valintojaan energiavarojen kestävä käytön kannalta • Opiskelijan taitoa käyttää fysiikan käsitteitä täsmällisesti. • Opiskelijan taitoa jäsentää käsiterakenteitaan luonnontieteellisten teorioiden mukaisiksi. • Opiskelijan kykyä käyttää erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa • Opiskelijan taitoa oppia erilaisten simulaatioiden avulla • Opiskelijan kykyä omaksua jatko-opintojen kannalta riittävät tiedot ja taidot sähköstä • Opiskelijan kykyä muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä • Opiskelijan taitoa suunnitella ja rakentaa koejärjestely • Opiskelijan taitoa käsitellä, esittää ja tulkita tutkimustuloksia • Opiskelijan taitoa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, esittämiseen ja käsittelemiseen	Simulaatiot Ryhmätyöt Esitelmät Kokeellinen työskentely Arvioinnin kohteet Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppimisen taidot Fysiikan merkityksen arvioiminen Kestävän kehityksen tiedot ja taidot fysiikan kannalta Tutkimuksen tulosten käsittely, esittäminen ja arviointi Käsitteiden käyttö ja jäsentyminen Mallien käyttäminen Luonnontieteellisen tiedon luonteen hahmottaminen Sähkön keskeiset käsitteet ja suureet sekä niillä laskeminen

9.2.9 Kemia

Oppiaineen tehtävä

Kemian opetuksen tehtävänä on tukea opiskelijoiden luonnontieteellisen ajattelun sekä maailmankuvan kehittymistä. Kemian opetus auttaa ymmärtämään kemian ja sen sovellusten merkitystä jokapäiväisessä elämässä, elinympäristössä, yhteiskunnassa ja teknologiassa. Opetus tukee opiskelijoiden valmiuksia tehdä valintoja sekä käyttää tietoja ja taitoja elämän eri tilanteissa. Opetus välittää kuvaa kemian merkityksestä kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Opetus ohjaa opiskelijoita ottamaan vastuuta ympäristöstään.

Kemian opetuksen tehtävänä on tukea opiskelijoiden käsitteiden rakentamista sekä ilmiöiden ymmärtämistä. Opiskelun pääpaino on makroskooppisella tasolla, mutta opiskelijoiden taitojen kehittyessä yhteyttä submikroskooppisiin ja symbolisiin malleihin vahvistetaan. Opiskelijoiden aikaisemmista kokemuksista ja havainnoista edetään ilmiöiden kuvaamiseen ja selittämiseen sekä aineen rakenteen ja kemiallisten reaktioiden mallintamiseen kemian merkkikielellä. Opetus ohjaa luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan, tietojen käyttämiseen, ideointiin, vuorovaikutukseen sekä tiedon luotettavuuden ja merkityksen arviointiin eri tilanteissa.

Kemian opetuksen lähtökohtana on elinympäristöön liittyvien aineiden ja ilmiöiden havainnointi ja tutkiminen. Tutkimusten tekemisellä on oleellinen merkitys käsitteiden sisäistämisessä, tutkimisen taitojen oppimisessa ja luonnontieteiden luonteen hahmottamisessa. Tutkimusten tekeminen innostaa opiskelijoita kemian opiskeluun.

Opetuksen tehtävänä on ohjata opiskelijoita hahmottamaan kemian osaamisen merkitystä myös jatko-opintojen ja työelämän kannalta. Opiskelijoille pyritään tarjoamaan mahdollisuuksia tutustua monipuolisesti ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

Kemian opetuksen yleiset tavoitteet varsinaisessa aikuisten perusopetuksessa

Opiskelijaa kannustetaan ja innostetaan kemian opiskeluun. Opiskelijaa ohjataan ja kannustetaan tunnistamaan omaa kemian osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään kemian osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa. Opiskelijaa ohjataan käyttämään kemian osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta.

Opiskelijaa kannustetaan muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten lähtökohdiksi. Opiskelijaa ohjataan käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen. Opiskelijan oppimista tuetaan havainnollistavien simulaatioiden avulla.

Opiskelijaa ohjataan käyttämään kemian käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä. Opiskelijaa ohjataan käyttämään erilaisia malleja kuvaamaan ja selittämään aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään perusperiaatteita aineen ominaisuuksista, rakenteesta ja aineiden muutoksista. Opiskelijaa ohjataan soveltamaan kemian tietojaan ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjotaan mahdollisuuksia tutustua kemian soveltamiseen erilaisissa tilanteissa kuten luonnossa ja elinkeinoelämässä.

Kemian oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet varsinaisessa aikuisten perusopetuksessa

Monipuolisilla työtavoilla ja oppimisympäristöillä tuetaan kemian tavoitteiden saavuttamista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki kemiassa varsinaisessa aikuisten perusopetuksessa

Kemian tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata opiskelijoita itsenäiseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn sekä tunnistamaan oppimistapojaan. Käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä tuetaan, jotta opiskelijoille muodostuu käsitteistä selkeitä kokonaisuuksia. Opetusta voidaan eriyttää yksilöllisillä tehtävillä.

Opiskelijan oppimisen arviointi kemiassa varsinaisessa aikuisten perusopetuksessa

Opiskelijan opiskelema kurssi arvioidaan sen päätyttyä. Kurssin arvosanalla kuvataan, miten opiskelija on saavuttanut ko. kurssilla oppiaineen opetukselle asetetut tavoitteet.

Päättöarviointi tehdään siinä vaiheessa, kun opiskelija on opiskellut kaikki opinto-ohjelmaansa kuuluvat kemian kurssit. Päättöarvosana muodostuu suhteuttamalla opiskelijan päättövaiheen osaamisen taso valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Mikäli opiskelija opiskelee oppiaineessa vain yhden kurssin, kurssin arvosana muodostetaan suhteuttamalla opiskelijan osaamisen taso kyseisen oppiaineen päättöarvioinnin kriteereihin.

Kemian päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä:

- Opiskelija osaa asettaa omia tavoitteita pienten kokonaisuuksien osalta ja työskennellä niiden saavuttamiseksi.
- Opiskelija osaa kuvata omaa osaamistaan opettajan antaman palautteen ja itsearviointin perusteella.
- Opiskelija osaa kuvata esimerkkien avulla, miten kemian tietoja ja taitoja tarvitaan erilaisissa tilanteissa.

- Opiskelija osaa kuvata kemian osaamisen merkitystä eri amma-teissa ja jatko-opinnoissa.
- Opiskelija osaa kuvata esimerkkien avulla, miten kemian osaa-mista tarvitaan kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi.
- Opiskelija osaa kuvata erilaisia valintoja luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta.
- Opiskelija osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavasta ilmiöstä.
- Opiskelija osaa tarkentaa kysymyksiä tutkimuksen kohteeksi esi-merkiksi rajaamalla muuttujia.
- Opiskelija osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologisia välineitä tai sovelluksia tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemi-seen ja esittämiseen.
- Opiskelija osaa tehdä havaintoja ja päätelmiä simulaatiosta.
- Opiskelija osaa käyttää kemian keskeisiä käsitteitä oikeassa asia-yhteydessä ja yhdistää niitä toisiinsa.
- Opiskelija osaa kuvata ja selittää ilmiöitä kemian keskeisten käsit-teiden avulla.
- Opiskelija osaa kuvata aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä malleilla tai kuvauksilla.
- Opiskelija osaa käyttää aineen ominaisuuksien, rakenteiden ja ai-neiden muutoksien keskeisiä käsitteitä, ilmiöitä ja malleja tutuissa tilanteissa.
- * Opiskelija osaa käyttää kemian tietojaan ja taitojaan monialai- sessa oppimiskokonaisuudessa tai tilanteessa, jossa kemiaa so- velletaan eri ympäristöihin.

Kurssin nimi + sisältö	Kurssilla ohjataan ja autetaan opiskelijaa näiden taitojen kehittämisessä:	Mahdolliset oppimisympäristöt, työtavat ja opetusmenetelmät
ke1 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä (valinnainen) • kodin kemikaalit • paloturvallisuus • muutamia kemiallisia merkkejä • aineen olomuodot ja olomuotojen muutokset • puhtaat aineet ja seokset • liukoisuus • kemiaan liittyvät uutiset ja ajankohtaiset ilmiöt • kemian osaamisen merkitys eri ammateissa Laaja-alainen oppiminen Ajattelu ja ajatteluun oppiminen. Arjen taidot. Monilukutaito. Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen.	• Opiskelijan kykyä tavoitteelliseen ja pitkäjänteiseen opiskeluun. • Opiskelijan kykyä ymmärtää kemian osaamisen merkitys omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa. • Opiskelijan kykyä arvioida omia valintojaan luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta. • Opiskelijan kykyä muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä. • Opiskelijan valmiutta käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankkimiseen. • Opiskelijan taitoa käyttää kemian käsitteitä täsmällisesti. • Opiskelijan taitoa käyttää erilaisia malleja kuvaamaan ja selittämään aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä. • Opiskelijan kykyä hahmottaa luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa. • Opiskelijan kykyä ymmärtää perusperiaatteita aineen ominaisuuksista, rakenteesta ja aineiden muutoksista. • Opiskelijan kykyä soveltaa kemian tietojaan ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa.	Kokeellinen työskentely. Simulaatiot. Esitelmät. Ryhmätyöt. Tieto- ja viestintäteknologia. Arvioinnin kohteet Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppimisen taidot. Kemian merkityksen arvioiminen. Kestävän kehityksen tiedot ja taidot kemian kannalta. Kysymysten muodostaminen. Tieto- ja viestintäteknologian käyttö. Käsitteiden käyttö ja jäsentyminen. Mallien käyttäminen. Luonnontieteellisen tiedon luonteen hahmottaminen.

Kurssin nimi + sisältö	Kurssilla ohjataan ja autetaan opiskelijaa näiden taitojen kehittämisessä:	Mahdolliset oppimisympäristöt, työtavat ja opetusmenetelmät
ke2 Kemia maailmankuvan rakentajana (valinnainen) • kemian merkkikieli • aineen koostuminen atomeista • atomin rakenne • yhdisteiden rakentuminen • atomeista • jaksollinen järjestelmä • hiili ja sen yhdisteet • jokin orgaaninen yhdisteryhmä	• Opiskelijan kykyä tavoitteelliseen ja pitkäjänteiseen opiskeluun. • Opiskelijan kykyä ymmärtää kemian osaamisen merkitys omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa. • Opiskelijan kykyä arvioida omia valintojaan luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta. • Opiskelijan kykyä muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä. • Opiskelijan valmiutta käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankkimiseen.	Kokeellinen työskentely. Esitelmät. Ryhmätyöt. Tieto- ja viestintäteknologia.
Laaja-alainen oppiminen Ajattelu ja ajatteluun oppiminen. Arjen taidot. Monilukutaito. Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen.	• Opiskelijan taitoa käyttää kemian käsitteitä täsmällisesti • Opiskelijan taitoa käyttää erilaisia malleja kuvaamaan ja selittämään aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä. • Opiskelijan kykyä hahmottaa luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa • Opiskelijan kykyä ymmärtää peruseräitä aineen ominaisuuksista, rakenteesta ja aineiden muutoksista. • Opiskelijan kykyä soveltaa kemian tietojaan ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa.	Arvioinnin kohteet Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppimisen taidot. Kemian merkityksen arvioiminen. Kestävän kehityksen tiedot ja taidot kemian kannalta. Kysymysten muodostaminen. Tieto- ja viestintäteknologian käyttö. Käsitteiden käyttö ja jäsentyminen. Mallien käyttäminen. Luonnontieteellisen tiedon luonteen hahmottaminen.

Kurssin nimi + sisältö	Kurssilla ohjataan ja autetaan opiskelijaa näiden taitojen kehittämisessä:	Mahdolliset oppimisympäristöt, työtavat ja opetusmenetelmät
ke3 Kemia yhteiskunnassa (valinnainen) • kemiallinen reaktio • reaktionopeus ja siihen vaikuttavat tekijät • hiilen kiertokulku • pitoisuus • happamuus • tuotteiden elinkaari	• Opiskelijan kykyä tavoitteelliseen ja pitkäjänteiseen opiskeluun. • Opiskelijan kykyä ymmärtää kemian osaamisen merkitys omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa. • Opiskelijan kykyä arvioida omia valintojaan luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta. • Opiskelijan kykyä muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä. • Opiskelijan valmiutta käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankkimiseen. • Opiskelijan taitoa käyttää kemian käsitteitä täsmällisesti.	Kokeellinen työskentely. Esitelmät. Ryhmätyöt. Tieto- ja viestintäteknologia.
Laaja-alainen oppiminen Ajattelu ja ajatteluun oppiminen. Arjen taidot. Monilukutaito. Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen.	• Opiskelijan taitoa käyttää erilaisia malleja kuvaamaan ja selittämään aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä. • Opiskelijan kykyä hahmottaa luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa. • Opiskelijan kykyä ymmärtää perusperiaatteita aineen ominaisuuksista, rakenteesta ja aineiden muutoksista. • Opiskelijan kykyä soveltaa kemian tietojaan ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa.	Arvioinnin kohteet Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppimisen taidot. Kemian merkityksen arvioiminen. Kestävän kehityksen tiedot ja taidot kemian kannalta. Kysymysten muodostaminen. Tieto- ja viestintäteknologian käyttö. Käsitteiden käyttö ja jäsentyminen. Mallien käyttäminen. Luonnontieteellisen tiedon luonneteen hahmottaminen.

9.2.10 Biologia

Opetuksen tehtävä

Biologian opetuksen tehtävänä on auttaa ymmärtämään elämää ja sen kehittymistä, kartuttaa opiskelijan luonnontuntemusta sekä ohjata ymmärtämään ekosysteemien toimintaa, ihmisen elintoimintoja sekä perinnöllisyyden ja evoluution perusteita.

Biologian opetuksessa pyritään työskentelemään myös luonnossa ja ohjataan opiskelijaa tutkivan oppimisen avulla tutustumaan biologisen tiedonhankinnan luonteeseen. Luonnon tutkimisessa pyritään käyttämään sekä maasto- että laboratoriotyömenetelmiä. Elämyksellinen ja kokemuksellinen oppiminen virittää oppimisen iloa ja herättää kiinnostusta tarkkailla elinympäristön tilaa ja siinä tapahtuvia muutoksia. Opiskelussa hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa. Teknologian käyttö edistää opiskelijoiden yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa biologian opetuksessa.

Biologian opetuksessa vahvistetaan oppimaan oppimista ja itsenäistä työskentelyä. Opetuksessa tuetaan myös ongelmanratkaisu- ja yhteistyötaitojen sekä yhteisöllisyyden kehittymistä ja annetaan valmiuksia biologiaa hyödyntävien alojen opiskeluun sekä työelämään.

Biologian opetus auttaa opiskelijaa ymmärtämään, miten biologian tietoja ja taitoja voidaan soveltaa ja hyödyntää omassa elämässä, eettisissä pohdinnoissa, ajankohtaisten biologiaan liittyvien uutisten seurannassa sekä siinä, kuinka yhteiskunnalliseen päätöksentekoon voidaan vaikuttaa. Biologian opetus kehittää opiskelijan ympäristötietoisuutta ja halua vaalia luonnon monimuotoisuutta. Opiskelijaa ohjataan kestävään elämäntapaan ja globaalin vastuun ymmärtämiseen.

Biologian oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet varsinaisessa aikuisten perusopetuksessa

Tavoitteena on, että biologian opetuksessa opiskelijalla on mahdollisuus työskennellä erilaisissa oppimisympäristöissä. Biologian työtapoja valittaessa painotetaan vuorovaikutusta ja yhteisöllisyyttä ottaen huomioon erilaisten opiskelijoiden tarpeet. Monipuolisten työtapojen kuten maasto- ja laboratoriotyöskentelyn sekä sähköisten oppimisympäristöjen käytön avulla opiskelija pystyy omaksumaansa luonnontieteelle luonteenomaisia tutkimusmenetelmiä ja harjaantuu tekemään johtopäätöksiä sekä raportimaan ja soveltamaan oppimaansa. Biologian opetuksen tavoitteiden mukaisesti elämyksellisyys, kokemuksellisuus ja toiminnallisuus kehittävät opiskelijan taitoa pohtia omia arvovalintojaan. Lisäksi opiskelijalle kehittyy taito tarkastella kriittisesti ilmiöitä ja erilaisia tietolähteitä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki биологиassa varsinaisessa aikuisten perusopetuksessa

Biologian opetuksen tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata opiskelijaa omakohtaiseen havainnointiin ja tutkimiseen itsenäisesti ja ryhmissä sekä erilaisissa oppimisympäristöissä. Opiskelijan yksilöllisen tuen tarpeet huomioidaan erilaisten työmenetelmien valinnassa. Biologian tavoitteiden kannalta on keskeistä tiedostaa opiskelijoiden vaikeudet laboratorio- ja maastotyöskentelyssä. Opiskelijaa tuetaan työskentelyssä hänen omien vahvuksiensa pohjalta sekä tarvittaessa vahvistamalla opiskelijan taitoja tuen eri keinoja hyödyntäen. Maasto- ja laboratoriotyöskentely toteutetaan siten, että turvallisuuskysymykset otetaan huomioon.

Opiskelijan oppimisen arviointi биологиassa varsinaisessa aikuisten perusopetuksessa

Biologian opetuksessa kannustava ja rakentava palaute opintojen aikana tukee opiskelijan motivaation rakentumista, tutkimustaitojen kehittymistä sekä auttaa opiskelijaa löytämään omat vahvuutensa. Palautteen avulla opiskelijaa rohkaistaan toimimaan aktiivisesti ja vastuullisesti omassa lähiympäristössä ja soveltamaan käytännössä oppimaansa biologista tietoa. Biologian arvioinnissa opiskelijalla tulee olla mahdollisuus osoittaa

osaamistaan monipuolisesti. Arviointi kohdistuu sekä opiskelijan tiedolliseen osaamiseen että biologisiin taitoihin erilaisissa oppimistilanteissa ja -ympäristöissä. Arviointiin kuuluu opiskelijan kyky tehdä havaintoja, kerätä, käsitellä, tulkita, arvioida ja esittää erilaisia aineistoja. Lisäksi arvioidaan taitoa käyttää biologialle ominaista välineistöä sekä tieto- ja viestintäteknologiaa. Arvioinnin ja palautteen tehtävänä on osaltaan kehittää opiskelijan työskentelytaitoja. Arvioinnin kohteena eivät ole opiskelijan arvot, asenteet tai temperamentti.

Opiskelijan opiskelema kurssi arvioidaan sen päätyttyä. Kurssin arvostamalla kuvataan, miten opiskelija on saavuttanut ko. kurssilla oppiaineen opetukselle asetetut tavoitteet. Opintojen edetessä pidemmälle oppiaineen päättöarvioinnin kriteerien merkitys kasvaa kurssin arvostamassa muodostettaessa.

Päättöarviointi tehdään siinä vaiheessa, kun opiskelija on opiskellut kaikki opinto-ohjelmaansa kuuluvat pakolliset ja valinnaiset kurssit. Päättöarvostana muodostuu suhteuttamalla opiskelijan päättövaiheen osaamisen taso valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Mikäli opiskelija opiskelee oppiaineessa vain yhden kurssin, kurssin arvostetaan suhteuttamalla opiskelijan osaamisen taso kyseisen oppiaineen päättöarvioinnin kriteereihin. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Biologian päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Biologinen tieto ja ymmärrys

- Opiskelija osaa kuvata kaupunkiekosysteemin perusrakennetta ja toimintaa sekä tunnistaa erilaisia ekosysteemejä ja niiden ravintoverkkojen lajeja.

- Opiskelija ymmärtää monimuotoisuuden merkityksen ekosysteemien toiminnalle.
- Opiskelija osaa kuvata eliökunnan luokittelun periaatteita, osaa nimetä eliöiden rakenteita sekä osaa kuvata eliöiden elintoimintoja.
- Opiskelija osaa vertailla eri eliöryhmien sukulaisuutta rakenteellisten ja toiminnallisten sopeutumien pohjalta sekä tunnistaa, luokitella ja vertailla eliöryhmiä.
- Opiskelija osaa tehdä havaintoja lajien esiintymisestä ja osaa kuvata lajien sopeutumista eri elinympäristöihin. Opiskelija tunnistaa lähiympäristön tyypillisiä eliölajeja ja ymmärtää niiden merkityksen luonnon monimuotoisuudelle.
- Opiskelija ymmärtää ja osaa kuvata perimän ja ympäristön vaikutuksen eliöiden yksilönkehityksessä.
- Opiskelija osaa kuvata, miten elämä ja luonnon monimuotoisuus ovat kehittyneet maapallolla evoluution tuloksena.
- Opiskelija osaa kuvata ihmiselimistön perusrakenteita ja elintoimintoja sekä osaa selostaa ihmisen kasvun ja kehittymisen pääperiaatteita.
- Opiskelija osaa tehdä havaintoja ja pieniä tutkimuksia lähiympäristössä tapahtuvista luonnollisista ja ihmisen toiminnan aiheuttamista muutoksista.
- Opiskelija ymmärtää maapallon luonnonvarojen rajallisuuden, ja ekosysteemipalveluiden merkityksen sekä tuntee kestävän elämäntavan perusteet ja jokamiehen oikeudet ja -velvollisuudet.

Biologiset taidot

- Opiskelija osaa esittää mielekkäitä kysymyksiä luonnosta ja luonnonilmiöistä, osaa käyttää biologialle ominaisia peruskäsitteitä ja tutkimus- ja tiedonhankintamenetelmiä. Opiskelija osaa esittää perusteltuja luonnontieteellisiä käsityksiä ja päätelmiä.
- Opiskelija osaa tehdä ohjatusti pienimuotoisen biologisen tutkimuksen ja osaa raportoida sen tuloksia.

- Opiskelija osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti biologian tutkimusvälineistöä sekä tieto- ja viestintäteknologiaa.
- Opiskelija ymmärtää, miten biologisia tietoja ja taitoja voi hyödyntää omassa arjessa ja yhteiskunnassa sekä osaa perustella näkemyksiä biologisen tietämyksen pohjalta.

Biologian asenne- ja arvotavoitteet

- Opiskelija osaa perustella esimerkkien avulla miten luonnossa toimitaan kestäväällä ja luonnon monimuotoisuutta säilyttävällä tavalla.
- Opiskelija osaa hyödyntää biologian tietoja ja taitoja ihmiseen ja ympäristöön liittyvien vastuukysymysten arvioinnissa ja osaa esittää perusteluja eettisesti kestäville valinnoille.
- Opiskelija osaa kuvata, miten toimitaan kestävä tulevaisuuden rakentamiseksi

Kurssin nimi + sisältö	Kurssilla ohjataan ja autetaan opiskelijaa näiden taitojen kehittämisessä	Mahdolliset oppimisympäristöt, työtavat ja opetusmenetelmät
bi1 Mitä elämä on? (valinnainen) • elämän rajat ja mahdollisuudet • eliökunta ka sen monimuotoisuus • perinnöllisyyden ja evoluution perusteet • bioteknologia arjessa	• Opiskelijan taitoa arvioida tietolähteiden luotettavuutta sekä ymmärtää niiden monitulkintaisuutta • Opiskelijan valmiutta käyttää erilaisia lähteitä, vertailla niitä sekä muodostaa oma perusteltu tulkintansa niiden pohjalta • Auttaa opiskelijaa kuvailemaan eliöiden rakenteita ja elintointoja sekä ymmärtämään eliökunnan rakennetta • Ohjata opiskelijaa ymmärtämään eliöiden sopeutumista elinympäristöihin ja erilaisten elinympäristöjen merkitystä luonnon monimuotoisuudelle • Auttaa opiskelijaa ymmärtämään perinnöllisyyden ja evoluution peruseräitä • Ohjata opiskelijaa kehittämään luonnontieteellistä ajattelutaitoa sekä syys- ja seuraussuhteiden ymmärtämistä • Ohjata opiskelijaa käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa • Ohjata opiskelijaa syventämään kiinnostusta luontoa ja sen ilmiöitä kohtaan sekä vahvistamaan opiskelijan luontosuhdetta ja ympäristötietoutta	Ryhmätyöt Tiedon rakentaminen Esitelmät Kokeellisuus Kokemuksellisuus Oppiminen verkossa Kuvallisuus
Laaja-alainen oppiminen Ajattelu ja oppimaan oppiminen Arjen taidot Monilukutaito Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen		Arvioinnin kohteet Tieteellisen ajattelun ymmärtäminen Tietotekniikan käyttö opiskelussa Ryhmätyötaitot Evoluution perusidean ymmärtäminen Elämän perusolemuksen ymmärtäminen- elämän ehdot ja sitä rajoittavat tekijät Kyky selittää avainkäsitteitä Opetuksessa annetaan aikaa opiskelijan ajattelulle, luovuudelle ja toiminnalle

Kurssin nimi + sisältö	Kurssilla ohjataan ja autetaan opiskelijaa näiden taitojen kehittämisessä	Mahdolliset oppimisympäristöt, työtavat ja opetusmenetelmät
bi2 Kaupunkiekologia ja kestävä tulevaisuus (valinnainen) • kaupunkiekosysteemien rakenne ja toiminta • lajien välinen vuorovaikutus • monimuotoisuus • suomalaiset ekosysteemit • ympäristöongelmat • ekosysteemipalvelut	• Ohjata opiskelijaa arvioimaan luonnonympäristössä tapahtuvia muutoksia ja ihmisen vaikutusta ympäristöön sekä ymmärtämään ekosysteemipalvelujen merkitys • Ohjata opiskelijaa ymmärtämään ekosysteemin perusrakennetta ja toimintaa sekä vertailemaan erilaisia ekosysteemejä ja tunnistamaan lajien sopeutumista elinympäristöihin ja erilaisten elinympäristöjen merkitystä luonnon monimuotoisuudelle • Ohjata opiskelijaa kehittämään luonnontieteellistä ajattelutaitoa sekä syys- ja seuraussuhteiden ymmärtämistä • Auttaa opiskelijaa soveltamaan biologian tietoja ja taitoja omassa elämässä sekä yhteiskunnallisessa keskustelussa ja päätöksenteossa • Ohjata opiskelijaa syventämään kiinnostusta luontoa ja sen ilmiöitä kohtaan sekä vahvistamaan opiskelijan luontosuhdetta ja ympäristötietoutta • Ohjata opiskelijaa tekemään eettisesti perusteltuja valintoja • Innostaa opiskelijaa vaikuttamaan ja toimimaan kestävä tulevaisuuden rakentamiseksi	Ryhmätyöt Tiedonhaku Omien elintapojen ekologisuuden arviointi Kokemuksellisuus: suomalaiset ekosysteemit Median seuraaminen kurssin aiheiden osalta Kuvallisuus
Laaja-alainen oppiminen Ajattelu ja oppimaan oppiminen Arjen taidot Monilukutaito Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen		Arvioinnin kohteet Ekosysteemin rakenteen ja toiminnan ymmärtäminen Monimuotoisuuden ymmärtäminen Luonnonympäristössä tapahtuvien muutosten havainnointi Luonnontieteellinen ajattelutaito Kyky itsearviointiin Kyky pohtia ympäristökysymyksiä monipuolisesti Kestävä tulevaisuuden rakentamisen tiedot ja taidot Kyky selittää avainkäsitteitä Opetuksessa annetaan aikaa opiskelijan ajattelulle, luovuudelle ja toiminnalle.

Kurssin nimi + sisältö	Kurssilla ohjataan ja autetaan opiskelijaa näiden taitojen kehittämisessä	Mahdolliset oppimisympäristöt, työtavat ja opetusmenetelmät
bi3 Ihminen (valinnainen) - ihmisen anatomia ja fysiologia - ihmislajin ominaisuudet - ihmisen evoluutio	- Auttaa opiskelijaa soveltamaan biologian tietoja ja taitoja omassa elämässä sekä yhteiskunnallisessa keskustelussa ja päätöksenteossa - Ohjata opiskelijaa käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa - Ohjata opiskelijaa kehittämään luonnontieteellistä ajattelutaitoa sekä syys- ja seuraussuhteiden ymmärtämistä - Ohjata opiskelijaa ymmärtämään ihmisen kehitystä ja elimistön perustoimintoja - Auttaa opiskelijaa ymmärtämään perinnöllisyyden ja evoluution perusperiaatteita - Ohjata opiskelijaa ymmärtämään eliöiden sopeutumista elinympäristöihin ja erilaisten elinympäristöjen merkitystä luonnon monimuotoisuudelle	Ryhmätyöt Tiedon rakentaminen Tutkiva oppiminen Esitelmät Opitun havainnollistaminen oman kehon toimintaan liittämällä Tiedonhaku Media Kuvallisuus
Laaja-alainen oppiminen Ajattelu ja oppimaan oppiminen Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus Arjen taidot Monilukutaito Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen		Arvioinnin kohteet Perinnöllisyyden ja evoluution perusperiaatteiden hahmottaminen Ihmiselimistön rakenteen ja toiminnan ymmärtäminen Luonnontieteellinen ajattelutaito Biologisten tietojen ja taitojen soveltaminen arjessa Kyky itsearviointiin Ryhmätyötaidot Tiedonhakutaito Kyky selittää avainkäsitteitä Opetuksessa annetaan aikaa opiskelijan ajattelulle, luovuudelle ja toiminnalle

9.2.11 Maantieto

Oppiaineen tehtävä

Varsinaisessa aikuisten perusopetuksessa laajennetaan aiemmin opittuja maantieteellisiä tietoja ja taitoja sekä tuetaan opiskelijan maailmankuvan rakentumista. Opiskelijaa ohjataan seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omassa lähiympäristössä ja koko maailmassa sekä autetaan opiskelijaa sijoittamaan uutiset maailman tapahtumista maantiedon opetuksessa saamaansa alueelliseen kehikkoon.

Maantieto on monitieteinen ja eri tiedonaloja integroiva oppiaine, jossa tutkitaan maapalloa ja sen alueita, luontoa, ihmisen toimintaa sekä erilaisia kulttuureita. Maantiedon opetuksessa otetaan huomioon luonnontieteiden, ihmistieteiden ja yhteiskuntatieteiden näkökulmat. Näin rakennetaan eheää kokonaiskuvaa monimuotoisesta maailmasta ja sen toiminnasta.

Maantiedon opetuksessa käsitellään luonnon ja ihmisen toiminnan vuorovaikutusta ja sen yhteyttä ympäristön tilaan sekä luodaan perustaa ymmärtää erilaisia alueellisia näkökulmia ja ristiriitoja maapallolla. Maantieteellisten syy- ja seuraussuhteiden sekä ympäristömuutosten ymmärtäminen ja analysointi aktivoivat opiskelijaa toimimaan vastuullisesti omassa arjessa. Teknologian käyttö edistää opiskelijoiden yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa maantiedon opetuksessa.

Maantiedon opetuksessa otetaan huomioon opiskelijoiden oma elämismaailma. Opetus tarjoaa toiminnallisia kokemuksia erilaisissa oppimisympäristöissä, joissa opiskelijat tekevät havaintoja ja tutkimuksia. Maantiedon opetuksessa vahvistetaan opiskelijoiden valmiuksia kestävästä kehityksestä edistävään toimintatapaan. Opetus harjaannuttaa opiskelijoiden osallistumis- ja vaikuttamistaitoja ja antaa opiskelijoille keinoja aktiiviseen kansalaisuuteen ja kestävästä tulevaisuudesta rakentamiseen.

Maantiedon päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosalle 8) oppimäärän päättyessä

Maantieteellinen tieto ja ymmärrys

- Opiskelija hahmottaa maapallon karttakuvan peruspiirteet sekä tietää keskeisten kohteiden sijainnin ja nimistön.
- Opiskelija osaa selittää esimerkkien avulla Maan planetaarisuuden, vuorokauden- ja vuodenaikojen vaihtelun sekä hahmottaa maapallon kehät ja vyöhykkeisyyden. Opiskelija osaa tunnistaa ja kuvailla luonnonmaisemia Suomessa ja maapallolla sekä osaa tuoda esille joitakin näiden syntyyn vaikuttaneita tekijöitä.
- Opiskelija osaa kuvata ihmisten elämän ja kulttuurien piirteiden sekä kulttuurimaisemien vaihtelua Suomessa ja muualla maailmassa.
- Opiskelija osaa kuvata, miten luonnonympäristö vaikuttaa ihmisten elämään ja elinkeinoihin sekä millaisia vaikutuksia ihmisen toiminnalla on luonnonympäristön tilaan Suomessa ja eri puolilla maapalloa. Opiskelija osaa kertoa, miksi luonnonvarojen kestävä käyttö on tärkeää.

Maantieteelliset taidot

- Opiskelija osaa selittää, että maantiedossa tutkitaan alueita ja alueiden välisiä eroja sekä hahmottaa kartoilta eri aluetasot: oma lähiympäristö, kunta, kaupunki, Suomi, Eurooppa ja koko maailma.
- Opiskelija osaa esittää maantieteellisiä kysymyksiä ja pohtia vastauksia niihin.
- Opiskelija osaa mitata sekä jana- että suhdelukumittakaavan avulla etäisyyksiä kartalla, suunnata kartan todellisuuden mukaisesti ja liikkua maastossa kartan avulla.
- Opiskelija osaa käyttää kuvia, karttoja, karttapalveluja ja muuta geomedialla maantiedon sisältöjen opiskelussa sekä arkielämässä. Opiskelija osaa laatia yksinkertaisia karttoja, diagrammeja sekä muita maantieteellisiä malleja.

- Opiskelija osaa toteuttaa pienimuotoisen maantieteellisen tutkimuksen.
- Opiskelija osaa havainnollistaa tutkimustuloksia geomedian avulla sekä esittää tutkimustulokset suullisesti.
- Opiskelija osaa havainnoida lähiympäristön muutoksia, osaa antaa esimerkkejä Suomessa ja muualla maailmassa tapahtuvista ympäristön muutoksista ja osaa nimetä keskeisiä muutoksia aiheuttavia tekijöitä. Opiskelija osaa tuoda esille maantieteellisiin ilmiöihin liittyvää ajankohtaista uutisointia ja osaa selittää tapahtumien taustoja.
- Opiskelija osaa toimia ryhmän jäsenenä ja arvioida omaa toimintaansa ryhmässä.
- Opiskelija osaa esittää mielipiteitä maantieteellisistä asioista sekä kuunnella ja suhtautua rakentavasti erilaisiin näkemyksiin.
- Opiskelija toimii projektissa, jossa yhdessä muiden kanssa vaikutetaan lähiympäristön viihtyisyyden parantamiseen tai ympäristön monimuotoisuuden säilyttämiseen. Opiskelija ymmärtää ja osaa kuvata globaalin vastuun merkitystä omassa toiminnassaan.

Asenne- ja arvotavoitteisiin liittyvä arviointi ei vaikuta arvosanan muodostukseen

Kurssin nimi + sisältö	Kurssilla ohjataan ja autetaan opiskelijaa näiden taitojen kehittämisessä	Mahdolliset oppimisympäristöt, työtavat ja opetusmenetelmät
ge1 Toimiva maapallo (valinnainen) • planetaarisuus • vyöhykkeisyys maapallolla • kivi-, vesi-, ilma- ja elonkehä	• Opiskelijan jäsentyneen karttakuvan rakentumista maapallosta • Opiskelijan kykyä tutkia luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä ja vertailla luonnonmaisemia Suomessa ja muualla maapallolla • Opiskelijan maantieteellistä ajattelutaitoa sekä kykyä esittää maantieteellisiä kysymyksiä • Opiskelijan tilatajun sekä symboleiden, mittasuhteiden, suuntien ja etäisyyksien ymmärrystä • Opiskelijan arkielämän geomediataitoja sekä karttojen ja muiden mallien lukemista, tulkitsemista ja laatimista • Opiskelijan maantieteellisiä tutkimustaitoja • Opiskelijan kykyä havainnoida ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia	Monipuoliset oppimisympäristöt kuten sähköiset oppimisympäristöt Geomedian käyttö Tiedon rakentaminen Ajankohtaisten maantieteellisten tapahtumien seuraaminen ja ympäristön havainnointi Luonnonmaantieteellinen ilmiöopetus ja tutkimuksellisuus Opetuksessa annetaan aikaa opiskelijan ajattelulle, luovuudelle ja toiminnalle Kuvallisuus
Laaja-alainen osaaminen Ajattelu ja oppimaan oppiminen Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus Arjen taidot Monilukutaito Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen Työelämätaidot ja yrittäjyys Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	• Opiskelijan aktiivisuutta seurata ajankohtaisia tapahtumia omassa lähiympäristössä, Suomessa ja koko maailmassa • Opiskelijan vuorovaikutus- ja ryhmätyötaitoja sekä maantieteellisen tiedon argumentointia ja selkeää esittämistä • Opiskelijan kiinnostusta vaalia luontoa ja rakennettua ympäristöä ja niiden monimuotoisuutta • Opiskelijan osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja sekä globaaliin vastuuseen kasvamista • Opiskelijan kasvua aktiiviseksi, vastuullisesti toimivaksi ja kestäväan elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi • Opiskelijan halua arvostaa alueellista identiteettiään sekä luonnon, ihmistoiminnan ja kulttuurien moninaisuutta sekä kunnioittaa ihmisoikeuksia kaikkialla maailmassa.	Arvioinnin kohteet Maapallon karttakuvan hahmottaminen ja keskeinen paikannimistö Luonnonmaantieteellisten ilmiöiden ymmärtäminen Maantieteellinen ajattelutaito Tilatajun kehittyminen Geomediataidot Tutkimustaidot Ympäristönlukutaito ja ympäristön muutosten arvioiminen Ryhmätyöskentely- ja argumentointitaidot Osallistumisen ja vaikuttamisen taidot Kyky itsearviointiin

Kurssin nimi + sisältö	Kurssilla ohjataan ja autetaan opiskelijaa näiden taitojen kehittymisessä	Mahdolliset oppimisympäristöt, työtavat ja opetusmenetelmät
ge2 Maapallo ihmisen elinympäristönä (valinnainen) • kulttuurit, eläminen ja elinkeinot • puhdas ilma, vesi ja ravinto • ympäristön vaikutus ihmisen toimintaan • ihmisoikeudet ja hyvän elämän edellytykset Laaja-alainen osaaminen Ajattelu ja oppimaan oppiminen Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus Arjen taidot Monilukutaito Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen Työelämätaidot ja yrittäjyys Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	• Opiskelijan jäsenyyneen karttakuvan rakentumista maapallosta • Opiskelijan kykyä tutkia ihmismaantieteellisiä ilmiöitä ja kulttuurimaisemia sekä kykyä ymmärtää erilaisia kulttuureita, elinkeinoja ja ihmisten elämää Suomessa ja maapallon eri alueilla • Opiskelijan valmiutta pohtia ihmisen toiminnan ja luonnonympäristön välistä vuorovaikutusta sekä luonnonvarojen kestävä käytön merkityksen ymmärtämistä • Opiskelijan maantieteellistä ajattelutaitoa sekä kykyä esittää maantieteellisiä kysymyksiä • Opiskelijan tilatajun sekä symboleiden, mittasuhteiden, suuntien ja etäisyyksien ymmärrystä • Opiskelijan arkielämän geomediataitoja sekä karttojen ja muiden mallien lukemista, tulkitsemista ja laatimista • Opiskelijan maantieteellisiä tutkimustaitoja • Opiskelijan kykyä havainnoida ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia • Opiskelijan aktiivisuutta seurata ajankohtaisia tapahtumia omassa lähiympäristössä, Suomessa ja koko maailmassa • Opiskelijan vuorovaikutus- ja ryhmätyötaitoja sekä maantieteellisen tiedon argumentointia ja selkeää esittämistä • Opiskelijan kiinnostusta vaalia luontoa ja rakennettua ympäristöä ja niiden monimuotoisuutta • Opiskelijan osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja sekä globaaliin vastuuseen kasvamista • Opiskelijan kasvua aktiiviseksi, vastuullisesti toimivaksi ja kestäväan elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi • Opiskelijan halua arvostaa alueellista identiteettiään sekä luonnon, ihmistoiminnan ja kulttuurien moninaisuutta sekä kunnioittaa ihmisoikeuksia kaikkialla maailmassa.	Monipuoliset oppimisympäristöt kuten sähköiset oppimisympäristöt Geomedian käyttö Ajankohtaisten maantieteellisten tapahtumien seuraaminen ja ympäristön havainnointi Kuvallisuus Ryhmätyöt Tiedon rakentaminen Esitelmät Ihmismaantieteellinen ilmiöopetus ja tutkimuksellisuus Opetuksessa annetaan aikaa opiskelijan ajattelulle, luovuudelle ja toiminnalle. Arvioinnin kohteet Maapallon karttakuvan hahmottaminen ja keskeinen paikannimistö Ihmismaantieteellisten ilmiöiden ymmärtäminen Luonnon ja ihmisen toiminnan välisen vuorovaikutuksen ymmärtäminen sekä luonnonvarojen kestävä käyttö Maantieteellinen ajattelutaito Tilatajun kehittyminen Geomediataidot Tutkimustaidot Ympäristönlukutaito ja ympäristön muutosten arvioiminen Ryhmätyöskentely- ja argumentointitaidot Osallistumisen ja vaikuttamisen taidot Kyky itsearviointiin Kyky arvioida oman kulttuurin piirteitä kriittisesti

Kurssin nimi + sisältö	Kurssilla ohjataan ja autetaan opiskelijaa näiden taitojen kehittämisessä	Mahdolliset oppimisympäristöt, työtavat ja opetusmenetelmät
ge3 Muuttuva maapallo ja kestävä tulevaisuus (valinnainen) • maisemat • luonnonvarat • biotekniikka • ympäristömuutokset • vastuullinen kansalaisuus • alueelliset kehityskysymykset • globalisaatio • Helsingin ja Uudenmaan erityispiirteet	• Opiskelijan jäsenyteen karttakuvan rakentumista maapallosta • Opiskelijan kykyä tutkia luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä sekä vertailla luonnonmaisemia Suomessa ja muualla maapallolla • Opiskelijan valmiutta pohtia ihmisen toiminnan ja luonnonympäristön välistä vuorovaikutusta sekä luonnonvarojen kestävästä käytön merkityksen ymmärtämistä • Opiskelijan maantieteellistä ajattelutaitoa sekä kykyä esittää maantieteellisiä kysymyksiä • Opiskelijan tilatajan sekä symboleiden, mittasuhteiden, suuntien ja etäisyyksien ymmärrystä • Opiskelijan arkielämän geomediataitoja sekä karttojen ja muiden mallien lukemista, tulkitsemista ja laatimista • Opiskelijan maantieteellisiä tutkimustaitoja • Opiskelijan kykyä havainnoida ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia	Monipuoliset oppimisympäristöt kuten sähköiset oppimisympäristöt ja lähiympäristö Geomedian käyttö Ajankohtaisten maantieteellisten tapahtumien seuraaminen ja ympäristön havainnointi Kuvallisuus Ryhmätyöt Tiedon rakentaminen Esitelmät Tutkimuksellisuus Opetuksessa annetaan aikaa opiskelijan ajattelulle, luovuudelle ja toiminnalle.
Laaja-alainen osaaminen Ajattelu ja oppimaan oppiminen Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus Arjen taidot Monilukutaito Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen Työelämätaidot ja yrittäjyys Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	• Opiskelijan aktiivisuutta seurata ajankohtaisia tapahtumia omassa lähiympäristössä, Suomessa ja koko maailmassa • Opiskelijan vuorovaikutus- ja ryhmätyötaitoja sekä maantieteellisen tiedon argumentointia ja selkeää esittämistä • Opiskelijan kiinnostusta vaalia luontoa ja rakennettua ympäristöä ja niiden monimuotoisuutta • Opiskelijan osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja sekä globaaliin vastuuseen kasvamista • Opiskelijan kasvua aktiiviseksi, vastuullisesti toimivaksi ja kestäväan elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi • Opiskelijan halua arvostaa alueellista identiteettiään sekä luonnon, ihmistoiminnan ja kulttuurien moninaisuutta sekä kunnioittaa ihmisoikeuksia kaikkialla maailmassa.	Arvioinnin kohteet Maapallon karttakuvan hahmottaminen ja keskeinen paikannimistö Luonnon ja ihmisen toiminnan välisen vuorovaikutuksen ymmärtäminen sekä luonnonvarojen kestävä käyttö Maantieteellinen ajattelutaito Tilatajan kehittyminen Geomediataidot, Tutkimustaidot Ympäristönlukutaito ja ympäristön muutosten arvioiminen Ryhmätyöskentely- ja argumentointitaidot Osallistumisen ja vaikuttamisen taidot

10 MUU PERUSOPETUKSEEN SOVELTUVA AINE TAI AIHEALUE

Aikuisten perusopetuksen opiskelija voi liittää opinto-ohjelmaansa kursseja lukion kurssitarjonnasta. Kurssien sisällöt ja tavoitteet löytyvät lukion opetussuunnitelmasta.

Alla esitellyistä aineista tai aihealueista aineet **1-4** soveltuvat erityisesti aikuisten perusopetuksen alkuvaiheen opiskelijoille. Aineet **5-7** on tarkoitettu varsinaisessa aikuisten perusopetuksessa opiskeleville.

Omana perusopetukseen soveltuvana aihealueena kohdassa **8** esitellään **Suomi2-polku**, joka on Aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden 2012 mukaista koulutusta. Suomi2-polku perustuu kotoutumiskoulutuksen sisältö- ja tavoitesuositukseen.

10.1 Kuvataidekurssi

Tavoitteet ja sisällöt räätälöidään opiskelijoiden taitotason ja tarpeiden mukaan.

Tavoitteet

Opiskelija

- tutustuu tavallisimpiin piirustus- ja maalausvälineisiin ja suomalaiseen taiteeseen
- kehittää hienomotoriikkaa sekä kuvanlukutaitoa tukien samalla suomen kielen kehitystä
- tutkii kulttuurisia, sosiaalisia ja opiskelijoiden omaan elämään ja kiinnostuksen kohteisiin liittyviä teemoja kuvataiteen keinoin

Sisällöt

- opetellaan käyttämään vesivärejä, lyijykynää, liituja ja hiiltä

- käytetään havaintomateriaalina ympäröivää todellisuutta ja esim. internetistä löytyvää kuvamateriaalia
- käydään mahdollisuuksien mukaan vierailuilla taidemuseoissa ja gallerioissa

10.2 Liikuntapassi

Tavoitteet

Opiskelija

- tutustuu erilaisiin liikuntamuotoihin, varusteisiin ja välineisiin
- saa myönteisiä kokemuksia liikunnan parissa

Sisällöt

- erilaiset liikuntamuodot

10.3 Muotoja ja mittaamista

Tavoitteet

Opiskelija

- saa tukea matematiikan opiskeluun
- kehittää hienomotorisia taitojaan sekä avaruudellista hahmottamiskykyään
- vahvistaa mittayksiköiden tuntemustaan
- oppii käyttämään viivoitinta ja harppia

Sisällöt

- pituuden mittayksiköt ja pituuden mittaaminen
- viivoittimen ja harpin käyttö
- muotojen tunnistaminen ja piirtäminen
- kolmiulotteisten muotojen askartelu

10.4 Näppäintaidot ja kymmensormijärjestelmä

Tavoitteet

Kurssin sisältö räätälöidään opiskelijan tarpeiden mukaisesti. Kurssin voi tarvittaessa suorittaa alkuohjauksen jälkeen myös itsenäisenä suorituksena.

Opiskelija

- kehittää näppäintaitojaan
- ymmärtää näppäintaitojen merkityksen tehokkaalle ja ergonomiselle työskentelylle
- ymmärtää oikean työasennon merkityksen
- vahvistaa latinalaisten aakkosten tuntemusta
- tutustuu kymmensormijärjestelmään

Sisällöt

- kehitetään näppäintaitoja
- työskentelyergonomiaa
- harjoitellaan kymmensormijärjestelmää

10.5 TVT:N perusteita

AT1

Oppiaineen tehtävä

Tietotekniikan opetuksen tehtävänä on kehittää opiskelijoiden loogista, täsmällistä ja luovaa tietojen käsittelytapaa. Opetus luo pohjan ymmärtää tietojenkäsittelyyn liittyviä ongelmia ja ratkaista syntyneet ongelmatilanteet. Tietotekniikan opetuksen laite ja ohjelmakeskeisestä luonteesta johtuen opetus etenee käytännönläheisesti. Tietokoneella tehtävät työt ovat keskeinen osa opetusta ja ohjausta.

Tietotekniikan opetus tukee opiskelijoiden myönteistä asennetta teknologiaa ja digitaalista maailmaa kohtaan ja vahvistaa opiskelijan positiivista minäkuvaa digitaalisen aineiston käsittelijänä. Opetus kehittää myös viestintä-, vuorovaikutus ja yhteistyötaitoja. tietotekniikan opiskelu on tavoitteellista ja työpainotteista toimintaa, jossa opiskelijat ottavat vastuun omasta oppimisestaan.

Tietotekniikan opetus ohjaa opiskelijoita ymmärtämään tietojenkäsittelyn osaamisen tarpeellisuuden omassa elämässään ja laajemmin yhteiskunnassa. Opetus kehittää opiskelijoiden kykyä käyttää ja soveltaa tietojenkäsittelyä monipuolisesti eri välineillä niin koulussa kuin työelämässä.

Tietotekniikan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet aikuisten varsinaisessa perusopetuksessa

Opetuksen lähtökohdat valitaan opiskelijoita kiinnostavista aiheista, ilmiöistä ja niihin liittyvistä ongelmista. Opetus on käytännönläheistä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki tietotekniikassa aikuisten varsinaisessa perusopetuksessa

Opiskelijoiden tietotekniikan osaamista ja taitojen kehittymistä seurataan jatkuvasti yhdessä opiskelijan kanssa. Opiskelijoille korotetaan asioiden ymmärtämisen tärkeyttä. eriyttämisessä otetaan huomioon opiskelijoiden osaaminen.

Sisältöjä voidaan syventää opiskelijoiden kiinnostuksen ja taitotason mukaan. Taitavia opiskelijoita tuetaan tarjoamalla heille vaihtoehtoisia työskentelymuotoja, kuten erilaisia projekteja ja tutkimustehtäviä opiskelijoita kiinnostavista aiheista.

Sisältö

- Tietokoneen käyttöjärjestelmän perustehtävät, laitteiden ja ohjelmien peruskäyttö
- Kirjautuminen koneelle

- Ohjelmien käynnistys
- Resurssienhallinnan toiminnot tiedostojärjestelmiseen
- Tiedostojen nimeäminen ja tallentaminen haluttuun kansioon
- Tekstinkäsittelyohjelmaan tutustuminen
- Wilma, Fronter
- Internet tiedonhaku
- sähköpostin käyttö

Tavoitteet

- Opitaan käyttöjärjestelmien keskeiset tehtävät ja toiminnot
- Osataan käyttää erilaisia ohjelmia myös samanaikaisesti
- Osataan siirtää tiedostoja ohjelmasta toiseen
- Osataan tulostaa tiedostoja
- Rohkaista opiskelijoita TVT:n monipuoliseen käyttöön

Oppimisympäristöt, työtavat ja menetelmät

Yksilö- ja parityöskentely

Sähköinen ympäristö

Tutkimuksellisuus

Mahdolliset samanaikaisopettajuusjärjestelyt

Arviointi

Opiskelijalla on riittävät perustiedot ja perustaidot TVT:n käyttöön. Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä.

AT2

Sisältö

- Tekstinkäsittelyohjelma
- Taulukkolaskentaohjelma
- Esitysgrafiikkaohjelma
- Internet hakutoiminnot

Tavoitteet

- Syvennetään ohjelmien toimintojen tuntemusta ja saadaan perustoiminnot rutiininomaisiksi

Oppimisympäristöt, työtavat ja menetelmät

Yksilö- ja parityöskentely

Sähköinen ympäristö

Tutkimuksellisuus

Mahdolliset samanaikaisopettajuusjärjestelyt

10.6 Opintojen ohjaus

ORIENTOITUMINEN OPISKELUUN (OP1)

Sisältö

- perusopetukseen orientoituminen
- opiskelutaitojen kehittäminen
- opintojen ja oman tulevaisuuden suunnittelu

Tavoitteet

- Taito asettaa itselleen selkeät ja realistiset tavoitteet opinnoista suoriutumiseen
- Vastuunottaminen omasta opiskelusta
- Oman ajankäytön suunnittelu
- Omasta jaksamisesta huolehtiminen

Oppimisympäristöt, työtavat ja menetelmät

Pienryhmä ja parityöskentely

Sähköiset ympäristöt

Portfoliotyöskentely

Arviointi

Opiskelijalla on riittävät perustiedot ja perustaidot eri ohjelmistojen käyttöön. Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä.

JATKO-OPINNOT, TULEVAISUUS JA TYÖELÄMÄ (OP2)

Sisältö

- Perehtyminen jatko-opintoihin ja suomalaiseen koulutusjärjestelmään
- Työelämätaidot ja eri ammattialoihin tutustuminen
- Harjoitellaan työnhakua ja työhakemuksen tekemistä
- Oman tulevaisuuden suunnittelu ja itsetuntemus

Tavoitteet

- Opiskelija tuntee erilaisia koulutuspolkuja ja tekee omaa urasuunnittelua
- Opiskelijalla on valmius hakea jatko-opintoihin ja työelämään
- Opiskelija tunnistaa omia vahvuuksiaan ja osaamistaan

Oppimisympäristöt, työtavat ja menetelmät

Pienryhmä ja parityöskentely

Sähköiset ympäristöt

Portfoliotyöskentely

Tutustumiskäyntejä oppilaitoksiin ja yrityksiin

Arviointi

Opiskelijalla on riittävät tiedot ja taidot oman tulevaisuuden suunnitteluun ja jatko-opintoihin sekä työelämään hakeutumiseen liittyen. Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä.

10.7 Terveys omassa elämässä (Terveystieto)

Kurssilla käsitellään terveyteen liittyviä teemoja, joiden tunteminen ja läpikäyminen auttavat opiskelijaa paitsi ymmärtämään terveyttä, myös miettimään omaa terveyskäyttäytymistä. Terveystieto on monitieteiseen tietoperustaan pohjautuva oppiaine. Terveystiedon opetuksen tehtävänä on opiskelijoiden monipuolisen terveystietämisen kehittäminen. Lähtökohtana on elämän kunnioittaminen ja ihmisoikeuksien mukainen arvokas elämä. Terveyteen, hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä ilmiöitä tarkastellaan opiskelijoille sopivalla tavalla terveystietämisen eri osa-alueiden kautta. Näitä ovat terveyteen liittyvät tiedot, taidot, itsetuntemus, kriittinen ajattelu sekä eettinen vastuullisuus.

Opetuksessa huomioidaan terveyteen liittyvien ilmiöiden moniulotteisuus ja -tasaisuus: terveyttä tukevat ja kuluttavat fyysiset, psyykkiset ja sosiaaliset tekijät sekä näiden väliset yhteydet ja syy-seuraussuhteet. Terveyttä tarkastellaan ihmisen elämänsä eri vaiheissa, yksilön, perheen, yhteisön ja yhteiskunnan tasolla sekä soveltuvin osin myös globaalisti. Keskeistä on ohjata opiskelijoita ymmärtämään terveyttä voimavarana jokapäiväisessä elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa. Opetuksen tulee tukea opiskelijoiden yksilöllistä ja yhteisöllistä tiedon hankintaa, rakentamista, arviointia ja käyttämistä. Lisäksi tuetaan turvallisuustaitoihin, sosiaalisiin taitoihin sekä tunteiden tunnistamiseen ja säätelyyn liittyvien valmiuksien kehittymistä.

Terveystietämisen avulla opiskelijat hahmottavat terveyden laaja-alaisuutta ja saavat valmiuksia tehdä tarkoituksenmukaisia ja perusteltuja terveyteen liittyviä valintoja ja päätöksiä. Terveystietäminen lisää kykyä tunnistaa ja muokata tekijöitä, jotka mahdollistavat opiskelijoiden oman ja ympäristönsä terveyden ja hyvinvoinnin arvostamisen, ylläpitämisen ja edistämisen. Opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksia havainnoida ja

tutkia terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä ilmiöitä omassa elin-, ja oppimisympäristössä, tehdä yhteistyötä eri oppiaineiden kanssa sekä harjoitella ja soveltaa osaamista käytännössä.

Jokainen vaikuttaa toiminnallaan niin omaan kuin toistenkin hyvinvointiin, terveyteen ja turvallisuuteen. Opiskelijoita ohjataan toimimaan opiskeluyhteisössä vastuullisesti ja turvallisesti, ennakoimaan vaaratilanteita ja toimimaan niissä. Heitä opetetaan tunnistamaan keskeiset turvallisuuteen liittyvät tekijät sekä suojaamaan yksityisyyttään ja henkilökohtaisia rajojaan.

Aikuisten perusopetuksen opiskelijoilla on monia rooleja. Heitä pyritään tukemaan myös vanhemmuudessa sekä opettamaan taitoja esimerkiksi mahdollisten monikulttuurisen perhe-elämän ja kotoutumiseen liittyvien ristiriitojen ratkaisemiseen. Oman ja muiden kotoutumisprosessin eri vaiheiden tiedostaminen ja taito tarkastella omaa tilannetta sen pohjalta edistää opiskelijan hyvinvointia.

Tavoitteiden tarkempi kuvaus

Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys: Sisällöissä painotetaan terveyden eri osa-alueiden kokonaisvaltaista hahmottamista terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn näkökulmasta. Opetuksessa käsitellään elämänkulun sekä kasvun ja kehityksen yleisiä tunnuspiirteitä, monimuotoisuutta ja henkilökohtaisuutta. Kasvun ja kehityksen sisällöissä painottuvat identiteetin, minäkuvan ja itsetuntemuksen rakentuminen, huolenpidon sekä perheen ja läheisten merkitys, mielen hyvinvointi ja itsensä arvostaminen sekä turvataidot. Tunne- ja vuorovaikutustaitojen sisällöissä kiinnitetään huomiota vuorovaikutustilanteissa toimimiseen, tunteiden ilmaisuun ja niiden säätelyyn. Lisäksi perehdytään ristiriitojen, ongelmatilanteiden, stressin ja kriisien rakentavaan käsittelyyn.

Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy: Sisältöjä valitaan syventäen tietoa ja ymmärrystä terveyttä tukevista voimavaroista ja sairauksia ehkäisevistä tekijöistä. Terveyteen liittyvistä tottumuksista käsitellään arkirytmi, uni, ravitsemus ja liikunta. Sisällöissä perehdytään seksuaalisuuteen, seksuaaliterveyden eri osa-alueisiin ja seksuaalisen kehityksen monimuotoisuuteen. Terveiden voimavaroista tarkastellaan mielenterveyttä, hyvinvointia tukevia ympäristöjä ja yhteisöjä sekä mielekästä vapaa-ajan toimintaa. Lisäksi käsitellään turvallisuustaitoja ja -valmiuksia, ensiaputaitoja, itsehoitoa sekä tuen ja avun hakemista. Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon myös opiskelijoiden tausta. Terveiden vaaratekijöistä nostetaan esiin liikkumattomuus ja passiivinen elämäntapa, ravitsemuksen ja nukkumisen ongelmat ja stressi. Sisällöissä otetaan huomioon mielen pahoinvointi, riippuvuudet sekä päihteet ja niiden käytön ehkäisy. Sairauksien ehkäisyyn liittyvistä sisällöistä valitaan keskeiset ja ajankohtaiset tartuntataudit sekä kansantaudit ja tapaturmat.

Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri: Sisällöissä otetaan esille opiskelu-, työ- ja toimintakyky. Kestävää elämäntapaa tarkastellessa otetaan huomioon sosiaalinen kestävyys ja vastuullinen kuluttaminen. Elinympäristön terveysvaikutuksia käsiteltäessä nostetaan esille keskeisiä terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn keinoja, terveyspalvelut, kansalaistoiminta ja ympäristön terveysriskit. Terveiden edistämisen sisällöissä otetaan huomioon kulttuurin terveyttä edistävä merkitys ja kulttuurinen herkkyys, kestävä elämäntapa, kansalaisten yhdenvertaisuus ja osallisuus sekä ihmisoikeuksien kunnioittaminen.

Kurssin nimi + sisältö	Kurssilla ohjataan ja autetaan opiskelijaa näiden taitojen kehittämisessä:	Oppimisympäristöt, työtavat ja opetusmenetelmät
te1 Terveys omassa elämässä (valinnainen) • terveyspalvelut ja niiden käyttö Suomessa • seksuaaliterveys: seksuaalioikeudet, seksuaalikulttuurit, sukupuolitaudit ja ehkäisy • arjen terveystaidot ja terveelliset elämäntavat: hygienia, ravitsemus ja liikunta • mielenterveys ja siitä huolehtiminen • väkivalta ja riippuvuudet • oman kulttuurin terveystottumukset verrattuna suomalaisiin suosituksiin • yleisimmät sairaudet, sairauksien ehkäisy ja itsehoito • turvallisuus	○ Opiskelijan terveyden laaja-alaisuuden, terveyden edistämisen sekä elämänkulun, kasvun ja kehityksen voimavaralähtöisyyden ymmärrystä. ○ Opiskelijan valmiuksia kehittää tunne- ja vuorovaikutustaitoja ja kykyä toimia erilaisissa risti- ja kriisitilanteissa. ○ Opiskelijan itsetuntemuksen kehittämistä, omien arvojen ja asenteiden sekä kehon ja mielen viestien tunnistamista ja omaa käyttäytymistä, oppimista ja opiskelua tukevien tekijöiden tunnistamista ja säätelemistä. ○ Opiskelijan taitoa pohtia yksilöllisyyteen, yhteisöllisyyteen ja yhdenvertaisuuteen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta sekä opiskelijan valmiuksia luoda vastuullisia ratkaisuja ihmisten välisissä vuorovaikutustilanteissa. ○ Opiskelijan ymmärryksen syventämistä fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta terveydestä ja niitä vahvistavista ja vaarantavista tekijöistä ja mekanismeista sekä tukea opiskelijan valmiuksia käyttää näihin liittyviä käsitteitä asianmukaisesti. ○ Opiskelijan kehittymistä terveyteen ja sairauteen liittyvän tiedon hankkijana ja käyttäjänä sekä edistää valmiuksia toimia tarkoituksenmukaisesti terveyteen, turvallisuuteen ja sairauksiin liittyvissä tilanteissa. ○ Opiskelijan omien terveyteen ja turvallisuuteen liittyvien tottumusten ja valintojen tunnistamista ja arvioimista.	Samanaikaisopettaminen Monipuoliset oppimisympäristöt kuten sähköiset oppimisympäristöt Ajankohtaisten terveysuutisten ja -ilmiöiden seuraaminen Opetuksessa annetaan aikaa opiskelijan ajattelulle, luovuudelle ja toiminnalle. Ulkopuoliset asiantuntijat Päiväkirjat Kuvallisuus Tutkimuksellisuus Ilmiölähtöisyys Opitun liittäminen osaksi elämää Case-oppiminen
Laaja-alainen oppiminen Ajattelu ja oppimaan oppiminen Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus Arjen taidot Monilukutaito Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen Työelämätaidot ja yrittäjäyys Osaaminen, vaikuttaminen ja kestävä tuotannon rakentaminen	○ Opiskelijan kykyä oman terveyden kannalta merkityksellisten voimavarojen pohtimiseen. ○ Opiskelijan kykyä tunnistaa ja tarkastella kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyviä ilmiöitä, niihin liittyviä arvoja ja normeja sekä arvioida tiedon luotettavuutta ja merkitystä. ○ Opiskelijan kykyä ymmärtää ympäristön, yhteisöjen, kulttuurin ja tieto- ja viestintäteknologian merkitystä terveydelle ja hyvinvoinnille ○ Opiskelijan taitoa kuvata terveyspalvelujen asianmukaista käyttöä. ○ Opiskelijan valmiuksia ymmärtää ja arvioida perheen ja omaan elämänpäiriin kuuluvien ihmisten ja yhteisöjen edustamia terveyskäsityksiä, tunnistaa niiden merkitystä itselle sekä muodostaa kuvaa itselle sopivista oppimisen keinoista. ○ Opiskelijan valmiuksia arvioida kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyvää viestintää sekä eritellä yksilön oikeuksia, vastuita ja vaikuttamiskeinoja terveyttä ja turvallisuutta koskeissa asioissa omassa oppimisympäristössä ja lähiyhteisöissä	Arvioinnin kohteet Terveysosaamisen eri osa-alueet Terveyspalvelujen tunteminen Ryhmätyöskentely- ja argumentointitaidot Kyky itsearviointiin Osallistumisen ja vaikuttamisen taidot Opetuksessa annetaan aikaa opiskelijan ajattelulle, luovuudelle ja toiminnalle. Arviointi ei kohdistu opiskelijan arvoihin, asenteisiin, terveyskäyttäytymiseen, sosiaalisuuteen, temperamenttiin tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin

10.8 Kotoutumiskoulutukseen rinnastettavat opinnot

Suomi2-POLKU

Suomi2-POLUN LÄHTÖKOHDAT, TAVOITTEET JA KOHDERYHMÄ

Suomi2-polku on *Aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden 2012* mukaista koulutusta. Suomi2-polku perustuu kotoutumiskoulutuksen sisältö- ja tavoitesuositukseen, joka on laadittu *Aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksen suomen kielen moduulirungot* -hankkeessa (Opetushallituksen rahoittama SUKIMO-hanke, 2013).

Suomi2-polun tavoitteena on tukea maahanmuuttajien kotoutumista kehittämällä kielellisiä, yhteiskunnallisia, kulttuurisia ja elämänhallintaan liittyviä valmiuksia, joiden avulla opiskelija selviytyy jokapäiväisen elämän tilanteissa sekä kykenee toimimaan työelämässä ja hakeutumaan jatko-opintoihin.

Suomi2-polku koostuu kahdesta kokonaisuudesta: varsinaisesta suomi2-polusta ja suomi2-jatkopolusta. Varsinaisen suomi2-polun kielellisenä tavoitteena on, että opiskelija saavuttaa Eurooppalaisen viitekehyksen taitotason A2.2. Taitotason A2.2 saavuttanut voi hakeutua ammatilliseen koulutukseen, jatkaa opintoja perusopetuksen valtakunnallisilla suomen kielenä -kursseilla tai suomi2-jatkopolulla, jonka taitotasotavoitteena on B1.2.

Suomi2-polun kohderyhmä on suomen kieltä taitamattomat aikuiset.

Suomi2-POLUN PEDAGOGINEN OPPIMISKÄSITYS, OPPIMISYMPÄRISTÖT JA TYÖTAVAT

Opetussuunnitelman perusteiden 2012 taustalla on sosiokonstruktivistinen oppimiskäsitys, jossa opittava asia liitetään aikaisemmin opittuun, ja jossa oppiminen nähdään opiskelijan ja ympäristön välisenä vuorovaikutusprosessina. Opetuksessa korostuu opiskelijan aikaisempien kokemusten huomioiminen, ja oppimisympäristössä ja työtavoissa korostuvat yhteistoiminnallisuus, vuorovaikutteisuus ja itseohjautuvuus.

Suomi2-polun pedagogisena lähtökohtana on vuorovaikutteisuus. Viestintätaitojen opettaminen on keskiössä: keskustelu- ja vuorovaikutustaitoja korostetaan, ja sekä suullisia että kirjallisia tekstejä käsitellään monipuolisesti. Oppimisympäristö ja työtavat kannustavat yhteistoiminnallisuuteen, itseohjautuvuuteen ja verkostoissa toimimiseen. Keskeisenä tavoitteena on lisäksi oppimaan oppiminen. Suomi2-polku mahdollistaa opiskelijalle merkityksellisen tavan saavuttaa ja ylläpitää yhteys sekä lähtömaahansa että suomalaiseen yhteiskuntaan.

Suomi2-POLKUJEN RAKENNE JA OPINTOKOKONAISUUDET

Suomi2-polku muodostuu opetussuunnitelman perusteiden määrittelemistä teemakokonaisuuksista, joita ovat

- ihminen ja lähipiiri
- arkielämä, peruspalvelut ja asiointi
- terveys ja hyvinvointi
- yhteiskunta ja ympäristö
- vapaa-aika ja harrastukset
- työ ja koulutus
- ajankohtaiset aiheet
- opiskeluvälmiudet ja tiedonhaku.

Teemat toistuvat ja niiden käsittelyä syvennetään kielitaitotasolta toiselle. Tavoite on, että opiskelija selviytyy yhä vaativammissa tilanteissa aiemmin opitun kertautuessa ja syventyessä. Teemakokonaisuuksia ja tekstilajeja opitaan viestintätilanteissa.

Työelämä- ja yhteiskuntataidot sekä kulttuurintuntemus on pääosin integroitu suomen kielen ja viestintätaitojen opetukseen.

Varsinainen suomi2-polku muodostuu kolmesta **opintokokonaisuudesta**:

- **opinnot 1 (0 - A1.3)** tavoite: toimiva alkeiskielitaito A1.3
- **opinnot 2 (A1.3 - A2.1)** tavoite: peruskielitaidon alkuvaihe A2.1
- **opinnot 3 (A2.1 - A2.2)** tavoite: kehittyvä peruskielitaito A2.2

suomi2-jatkokolku muodostuu kahdesta **opintokokonaisuudesta**:

- **opinnot 4 (A2.2 - B1.1)** tavoite: toimiva peruskielitaito B1.1
- **opinnot 5 (B1.1 - B1.2)** tavoite: sujuva peruskielitaito B1.2

Lisäksi B-tasolla voidaan tarjota valinnaisia koulukohtaisia kursseja (10 kurssia = 280 tuntia).

Suomi2-polun opintojen kesto ja etenemisnopeus vaihtelevat sen mukaan, millaisella opintopolulla opiskelija opiskelee. Mahdollisia opintopolkuja on neljä (4):

- **Luku- ja kirjoitustaidottomien polku**: tavoite A2.1 (40 kurssia = 1120 oppituntia) on tarkoitettu opiskelijoille, jotka eivät osaa lukea latinalaisin aakkosin kirjoitettua tekstiä.
- **Hidas polku**: tavoite A2.2 (30 kurssia = 840 oppituntia) on tarkoitettu opiskelijoille, joilla on puutteita opiskeluvalmiuksissa tai muita oppimisen hitauteen vaikuttavia tekijöitä ja joilla on tyydyttävä kirjoitustaito latinalaisin aakkosin.

Hitaan polun kurssit:

opinnot 1:

- 0-A1.1 2 kurssia
- A1.1-A1.2 3 kurssia
- A1.2-A1.3 5 kurssia

opinnot 2:

- A1.3-A2.1 10 kurssia

opinnot 3

- A2.1-A2.2 10 kurssia

- **Peruspolku:** tavoite A2.2 (20 kurssia = 560 oppituntia) on tarkoitettu perusvalmiudet omaaville opiskelijoille, joka osaa vähintään yhtä vierasta kieltä.

Peruspolun kurssit:

opinnot 1:

- 0-A1.1 1 kurssi
- A1.1-A1.2 2 kurssia
- A1.2-A1.3 3 kurssia

opinnot 2:

- A1.3-A2.1 4 kurssia

opinnot 3

- A2.1-A2.2 10 kurssia

- **Nopea polku:** tavoite A2.2 (12 kurssia = 336 oppituntia) on tarkoitettu kielenopiskeluun tottuneille ja motivoituneille opiskelijoille, jotka haluavat edetä nopeasti.

Nopean polun kurssit:

opinnot 1:

- 0-A1.1 1 kurssi
- A1.1-A1.2 1 kurssi
- A1.2-A1.3 2 kurssia

opinnot 2:

- A1.3-A2.1 4 kurssia

opinnot 3:

- A2.1-A2.2 4 kurssia

- **Jatkopolku:** tavoite B1.2 (10 kurssia = 280 tuntia) on tarkoitettu niille, jotka ovat saavuttaneet A2.2 -kielitaitotason ja haluavat jatkaa suomen kielen opintojaan.

opinnot 4:

- A2.2 - B1.1 5 kurssia

opinnot 5:

- B1.1 - B1.2 5 kurssia

Suomi2-POLUN ARVIOINTI

Arvioinnin tarkoituksena on tukea opiskelijan yksilöllistä oppimista antamalla kannustavaa palautetta opituista taidoista sekä niistä, joita tulisi vielä kehittää ja harjoitella. Arviointi on jatkuva prosessi, joka kestää koko koulutuksen ajan.

suomi2-polun opintojen ja opintokokonaisuuksien alussa arvioidaan opiskelijan opiskeluvalmiuksia ja kielitaidon taso ja ohjataan hänet sopivalle opintopolulle. Opintojen aikana opiskelijalle voidaan tarjota mahdollisuutta vaihtaa opintopolkua, jos vaihto tukee paremmin oppimista. Tavoite- ja sisältötaulukossa on kuvattu keskeisimmät kriteerit, jotka kaikkien opintopolkujen opiskelijoiden tulisi saavuttaa siirtyäkseen seuraavaan opintokokonaisuuteen. Lisäksi jokainen yksittäinen kurssi arvioidaan arvosanalla 4-10.

Suomi2-opintojen päättyessä opiskelijoita arvioidaan suhteessa koulutukselle asetettuihin tavoitteisiin, jolloin arviointi kohdistuu opiskelijan yleiseen edistymiseen ja koulutuksen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamiseen. Suomi2-opintojen päättyessä opiskelijan suomen kieli ja viestintätaidot arvioidaan siten, että arvioinnissa huomioidaan kielitaidon kaikki

osa-alueet: 1. kuullun ymmärtäminen, 2. puhuminen, 3. luetun ymmärtäminen ja 4. kirjoittaminen.

suomi2-POLUN SISÄLLÖT JA TAVOITTEET

A1.1

AIHEALUEET viestintätilanteet ja tekstilajit	SUOMEN KIELI JA VIESTINTÄTAIDOT	TYÖELÄMÄTAIDOT SEKÄ YHTEISKUNNALLISET JA KULTTUURISET TAI DOT
IHMINEN JA LÄHIPIIRI tapaaminen ja tutustuminen henkilötietojen antaminen (kirjallisesti ja suullisesti)	osaa tervehtiä, esittäytyä, kysyä ja kertoa kuulumisia, kohteliaisuusfraaseja osaa vastata henkilötietokysymyksiin ja täyttää henkilötietolomakkeen	tuntee perusasioita suomalaisesta tapakulttuurista
ARKIELÄMÄ JA ASIOINTI PERUSPALVELUT ajan ilmaiseminen rutiininomaisimmat ostopilanteet	osaa viikonpäivät, vuorokauden ajat ja numerot osaa asiointipaikkasanastoa (<i>kauppa, apteekki, kirjasto</i>) osaa kaikkein yksinkertaisimpia ostopilanteita kaupan kassalla (<i>hinnan kysyminen, kiitos, ole hyvä</i>)	
TERVEYS JA HYVINVOINTI	osaa nimetä muutamia kehonosia	
YHTEISKUNTA JA YMPÄRISTÖ		tietää perusasioita Suomesta (asukasluku, pinta-ala, kielet)
VAPAA-AIKA JA HARRASTUKSET		
TYÖ JA KOULUTUS		

AJANKOHTAISET AIHEET		
OPIKSELUVALMIUDET JA TIE-DONHAKU	ymmärtää luokka- ja opiskelusanastoa (avaa kirja, kuuntele) osaa kursseilla tarvittavia perusfraaseja (anteeksi, en ymmärrä; voitko toistaa)	tietää koulun ja kurssin säännöt
VIESTINTÄTAITOJA TUKEVA KIELITAITO kirjaimet, äänteet, vokaaliharmonia, sanapaino, intonaatio; persoonapronominit; demonstratiivipronominit; demonstratiivipronominit tämä ja tuo; olla-verbin myönteinen ja kielteinen taivutus; olla-verbin –kO-kysymys, kysymyssanoja; sanaluokat (nominatit ja verbit)		

A1.2

AIHEALUEET viestintätilanteet ja tekstilajit	SUOMEN KIELI JA VIESTINTÄTAIDOT	TYÖELÄMÄTAIDOT SEKÄ YHTEISKUNNALLISET JA KULTTUURISET TAIDOT
IHMINEN JA LÄHIPIIRI itsensä esittelevminen, itsestä kertominen toisen ihmisen esittelevminen, ulkonäön ja luonteen kuvaileminen perheestä kertominen	osaa esitellä itsensä ja kertoa omat perustietonsa (maa, kieli, kansallisuus) osaa esitellä ystävänsä ja kertoa ystävän perustiedot osaa kertoa lyhyesti omasta perheestään/lähisuvustaan osaa kuvailla lyhyesti ulkonäköä ja luonnetta/ominaisuuksia osaa vastata perhettä koskeviin kysymyksiin ymmärtää lyhyitä ja yksinkertaisia erilaisista perheistä kertovia tekstejä	tuntee suomalaisen perhekäsityksen tuntee suomalaiseen perheeseen liittyviä normeja ja arvoja
ARKIELÄMÄ JA ASIOINTI PERUSPALVELUT arkisten rutiinien kuvaileminen rutiininomaisimmat ostostilanteet	osaa aikasanastoa (<i>kello, viikko, kuukaudet, vuodenajat, järjestyslukuja</i>) osaa lukea kalenteria ja lukujärjestystä osaa kertoa ja kysyä arkisista tekemisistä ja rutiineista (<i>milloin ja mitä tekee</i>) osaa ostamiseen sekä matkustamiseen liittyvää sanastoa (<i>ruokia ja juomia, vaatteita, tavaroita, kulkuvälineitä</i>) osaa kirjoittaa ostoslistan ja osaa kuvailla ostamiseen liittyviä tavaroita, esineitä ja asioita (<i>millainen tämä takki on?</i>) osaa muutamia asiointifraaseja kioskilla, palvelutiskillä (<i>hinnan kysyminen, tuotteen pyytäminen, matkalipun/matkakortin ostaminen</i>)	ymmärtää suomalaisen aikakäsityksen tarkkuuden tuntee suomalaista asiointi- ja palvelukulttuuria ja käytäntöä

TERVEYS JA HYVINVOINTI voinnin kysyminen ja kysymykseen vastaaminen poissaolosta ilmoittaminen	osaa muutamia terveydentilaan liittyviä fraaseja (<i>olen kipeä, olen sairas, käyn lääkärissä</i>) osaa kirjoittaa poissaolotekstiviestin tai -sähköpostin	
YHTEISKUNTA JA YMPÄRISTÖ sääennusteen lukeminen ja katso- minen, säästä puhuminen	osaa ilmansuunnat, sääsanastoa ja ymmärtää sääsymboleita osaa kuvailla päivän säätilaa ja yksinkertaisesti kotimaan ilmastoa	osaa Suomen maantuntemukseen liittyvää sanastoa (<i>eri alueet, suo- malaisia kaupunkeja</i>)
VAPAA-AIKA JA HARRASTUK- SET	osaa nimetä omat harrastuksensa ja mielenkiinnon kohteensa sekä erilaisia harrastus ja vapaa-ajanviettopaikkoja	
TYÖ JA KOULUTUS	kykenee kirjoittamaan lyhyen tekstiviestin ja sähköpostin	
AJANKOHTAISET AIHEET aktiivinen suomen kielellä toimimi- nen vuorovaikutus kurssin ulkopuolella (televisio, lehdet, internet, some, ru- tiiniasioinnit, naapuri-ystävyyssuku- laissuhteet, koulu, päiväkot, harras- tusryhmät jne.) opiskelijoiden omien autenttisten viestintätilanteiden käsittely	osaa muutamia puhekielisiä ilmaisuja (<i>mä oon, mun nimi</i>) on suorittanut kurssilla annettavat itsenäiset tehtävät (<i>aktivointi- passi, vuorovaikutustaitoja kehittävät tehtävät</i>)	

OPISKELUVALMIUDET JA TIEDONHAKU tekstiviestin ja sähköpostin kirjoittaminen	osaa opiskelu-, tietokone- ja tiedonhakusanastoa (<i>koe, taulu, tietokone, sähköposti, tekstiviesti</i>) on aloittanut mielekkäisiin opiskelutapoihin totuttelemisen (<i>sanakirjan käyttö, kriittinen suhtautuminen internetin kääntäjiin</i>) kykenee kirjoittamaan erittäin yksinkertaisen sähköpostin	tietää koulun ja kurssin säännöt
VIESTINTÄTAITOJA TUKEVA KIELITAITO verbin myönteinen ja kielteinen taivutus, astevaihtelu verbityypissä 1, nominien t-monikko ja astevaihtelua, omistuslause, kysymyssanoja reseptiivistä ymmärtämistä: paikallissijat, genetiivi, partitiivi, objekti, olla-verbin imperfekti, kohteliaisuusfraasien konditionaali		

A1.3

AIHEALUEET viestintätilanteet ja tekstilajit	SUOMEN KIELI JA VIESTINTÄTAIDOT	TYÖELÄMÄTAIDOT SEKÄ YHTEISKUNNALLISET JA KULTTUURISET TAIIDOT
IHMINEN JA LÄHIPIIRI asunnosta puhuminen	ymmärtää lyhyitä ja yksinkertaisia asunnosta kertovia tekstejä osaa kuvailla asuntoaan yksinkertaisesti osaa keskustella asunnosta	tuntee suomalaista asumiskulttuuria
ARKIELÄMÄ JA ASIOINTI JA PERUSPALVELUT arkisten rutiinien kuvaileminen aikataulun ja yksinkertaisten kylttien lukeminen, lipun ostaminen, matkakortin lataaminen reitin kysyminen rutiininomaisimmat ostostilanteet	ymmärtää lyhyitä yksinkertaisia arkisista tekemisistä kertovia tekstejä pystyy käyttämään kulkuvälineiden aikatauluja (<i>paperiset ja sähköiset aikataulut, asemien näytöt</i>) pystyy kysymään yksinkertaisesti kulkuvälineistä, niiden reiteistä ja hinnoista sekä hankkimaan matkalipun osaa kysyä ja neuvoa reitin osaa ostostilanteeseen liittyvää sanastoa (<i>kuitti, tarjous</i>) tuntee ostostilanteen skeeman ja siihen liittyvät fraasit tuntee kaupassa asiointiin liittyviä tapoja (<i>vuoron odottaminen, myyjää lähestyminen</i>) ymmärtää kauppakuitin ymmärtää mainoksesta olennaisen informaation	

TERVEYS JA HYVINVOINTI voinnin kysyminen ja kysymykseen vastaaminen hätänumeroon soittaminen	osaa nimetä kehonosia ja sairauksia ymmärtää vointia koskevia kysymyksiä, osaa kysyä vointia ja kuvailla omaa vointiaan, kehon tuntemuksia ja vaivoja osaa ilmaista empatiaa (<i>voi ei, ai jaa</i>) tuntee hätänumero-sanana ja numeron 112, tietää, milloin hätänumeroon soitetaan	tuntee perusasioita suomalaisesta terveydenhoidosta
YHTEISKUNTA JA YMPÄRISTÖ asiatekstin lukeminen	ymmärtää erittäin yksinkertaisia Suomesta ja kotikaupungista kertovia tekstejä osaa muutamia lähiluonnon luontosanoja (<i>eläimiä, kasveja</i>)	
VAPAA-AIKA JA HARRASTUKSET vapaa-ajasta keskusteleminen mielipiteen kysyminen ja mielipiteen kertominen	osaa keskustella omasta vapaa-ajasta osaa kysyä ja kertoa mielipiteen fraasein osaa reagoida yksinkertaisessa keskustelussa ja käyttää tilanteeseen sopivia dialogipartikkeleja	tuntee itselleen tärkeimpiä oman alueen kulttuuripalveluita (kirjasto, museot, urheiluharrastuspaikat)
TYÖ JA KOULUTUS ammatin kertominen ja kysyminen	osaa kertoa oman ammattinsa ja opiskelu- tai työpaikkansa ymmärtää yksinkertaisia ammatista ja työpäivästä kertovia tekstejä	
AJANKOHTAISET AIHEET aktiivinen suomen kielellä toimiminen	on alkanut totutella lyhyiden uutisten lukemiseen on hankkinut kirjastokortin	tietää suomen puhekielen ja yleiskielen

vuorovaikutus kurssin ulkopuolella (televisio, lehdet, internet, some, ruutiiniasioinnit, naapuri- ystävyys- sukulaisuhteet, koulu, päiväkot, harastusryhmät jne.) opiskelijoiden omien autenttisten viestintätilanteiden käsittely	on suorittanut kurssilla annettavat itsenäiset tehtävät (<i>aktivointipassi, vuorovaikutustaitoja kehittävät tehtävät</i>) osaa joitakin puhekielisiä ilmaisuja	
OPISKELUVALMIUDET JA TIEDONHAKU tekstin lukeminen tietokoneella kirjoittaminen suomen kielen itsenäiseen opiskeluun tutustuminen	tuntee tekstin rakenteen (<i>otsikko, lause ja kappale, väli-merkkien nimitykset, iso alkukirjain lauseen alussa</i>) osaa tuottaa tietokoneella tekstiä tuntee suomen kielen opiskeluun liittyviä internetsivustoja	
VIESTINTÄTAITOJA TUKEVA KIELITAITO verbien astevaihtelu, pääverbi+toinen verbi, imperatiivi, reaktioita, sanatyyppejä ja astevaihtelua, yksikön objekti, yksikön partitiivi, genetiivi ja paikallissijat, postpositioita, persoona- ja demonstratiivipronominien sijamuotoja, kysymyssanat, järjestysluvut, lausetyyppejä: peruslause, predikatiivilause, eksistentiaalilause, <i>on hauskaa</i> –lause, nesessiivilause reseptiivistä ymmärtämistä: monikon partitiivi, kohteliaisuuden konditionaali, me-passiivi, muutamia vertailuasteita		
Opinnot 2 –kokonaisuuteen siirtyvä opiskelija • ymmärtää opettajan ohjeita, yksinkertaisia peruskysymyksiä ja keskeisen sisällön pienestä dialogista tai kuuntelutekstistä • ymmärtää pääkohdat lyhyistä, yksinkertaisista teksteistä • osaa kertoa yksinkertaisesti itsestään, perheestään, asumisestaan ja arkielämästään suullisesti ja kirjallisesti • selviytyy yksinkertaisesta vuorovaikutuksesta luokassa ja hyvin yksinkertaisissa ja rutiininomaisissa asiointitilanteissa • tuntee suomen kielen ominaispiirteitä (ääntäminen, sanojen taipuminen, sana- ja lausetyyppejä) • pystyy työskentelemään ryhmässä, on oppinut mielekkäitä opiskelutapoja kuten muistiinpanojen tekemistä ja sanakirjan käyttöä		

A2.1

AIHEALUEET viestintätilanteet ja tekstilajit	SUOMEN KIELI JA VIESTINTÄTAIDOT	TYÖELÄMÄTAIDOT SEKÄ YHTEISKUNNALLISET JA KULTTUURISET TAIDOT
IHMINEN JA LÄHIPIIRI asuntoilmoituksen lukeminen taloyhtiössä kommunikointi suullinen ja kirjallinen viestintä esimerkiksi huoltomiehen ja naapurin kanssa elämäntarinan kertominen kulttuuritaustasta ja oman kotimaan perhe- ja kalenterijuhlita keskusteleminen	ymmärtää asuntoilmoituksen keskeisen sisällön ja tuntee lyhenteet osaa asumiseen liittyvää sanastoa (<i>patterit, viemäri, vesihana</i>) ymmärtää järjestyssäännön, ilmoitusten ja tiedotteiden ydin sisällön ja osaa kirjoittaa ilmoitustaululle ymmärtää jätteidenlajitteluohjeet ymmärtää asumiseen liittyviä pieniä arki- ja asiointikeskusteluja kasvokkain ja puhelimesta osaa kommunikoida ongelmatilanteissa kirjallisesti ja suullisesti osaa muutamia puhelinfraaseja osaa kertoa henkilöhistoriastaan suullisesti ja kirjallisesti osaa keskustella yksinkertaisesti eri kulttuureista ja vertailla eri maiden juhlia osaa keskustelun dialogipartikkeleita (<i>ai jaa, niin joo, mm, ai mitä?</i>)	tuntee suomalaisen asumisen tapakulttuuria tuntee suomalaiset perhejuhlat ja juhlakalenterin

ARKIELÄMÄ JA ASIOINTI JA PERUSPALVELUT rutiininomaiset asiointitilanteet kasvokkain, puhelimessa ja internetissä mainoksen, ilmoituksen, tiedotteen, laskun ja tiliotteen lukeminen reittikartan lukeminen, tien kysyminen ja neuvominen liikennetiedotteiden ymmärtäminen kotiaskareista keskusteleminen	selviää helpoissa asiointitilanteissa osaa kertoa asiansa, tehdä tarkentavia kysymyksiä ja pyytää asioita ymmärtää saamiaan ohjeita ja osaa ilmaista, ettei ymmärrä tunnistaa erilaisia tekstilajeja ja osaa etsiä niistä olennaisia tietoja pystyy käyttämään internetiä rutiiniasioihin osaa matkustamiseen ja liikenteeseen liittyvää sanastoa osaa tiedustella matkustamiseen liittyviä asioita osaa kysyä neuvoa, missä jokin on ja miten sinne pääsee, osaa tehdä lisäkysymyksiä ja tarkennuksia, osaa myös itse neuvoa muita ymmärtää liikennetiedotteista olennaisen (<i>aikataulumuutokset, poikkeusjärjestelyt ja kuulutukset</i>) osaa kuvailla arkisia tekemisiä, osaa ilmaista mistä pitää ja mistä ei, osaa perustella valintojaan lyhyesti ymmärtää ruokaohjeet ja osaa antaa yksinkertaisen ohjeen ymmärtää erilaisia käyttöohjeita ja pakkausmerkintöjä (<i>pesumerkinnät, pyykkkitupa</i>)	
TERVEYS JA HYVINVOINTI lääkärissä ja apteekissa asiointi ajanvaraus, ajan peruminen tai vaihtaminen	osaa varata, vaihtaa ja perua ajan puhelimitse osaa kuvailla omaa vointia tai kertoa, mitä on tapahtunut ymmärtää yksinkertaisia lääkärin kysymyksiä sekä suullisia ohjeita, osaa tehdä tarkentavia kysymyksiä	tuntee suomalaisen julkisen terveydenhuollon, poliisin ja palokunnan toiminnan

ohjeiden, kutsujen ja läheteiden ymmärtäminen hygieniasta, ravitsemuksesta ja liikunnasta keskusteleminen ja lukeminen hätätilanteessa toimiminen turvaohjeiden ymmärtäminen rikos- ja onnettomuus uutisten lukeminen	ymmärtää ohjeiden, kutsujen ja läheteiden olennaisen sisällön (<i>8 tuntia syömättä, Kela-kortti esitettävä</i>) osaa antaa ohjeita ja neuvoja (<i>sun pitäis, olisi hyvä</i>) osaa kertoa oman mielipiteen ja perustella sen osaa saman- ja erimielisyyden fraaseja ja yksinkertaista vertailua osaa soittaa hätänumeroon ja kertoa mitä, missä ja milloin on tapahtunut, ymmärtää ohjeita tunnistaa uhkaavan tilanteen myös kielellisesti osaa poimia olennaisen tiedon yksinkertaisesta, esimerkiksi kuvallisesta turvaohjeesta ymmärtää uutistekstin pääasiat (<i>mitä, missä, milloin</i>)	
YHTEISKUNTA JA YMPÄRISTÖ luonnosta ja kestävästä kehityksestä kertominen	osaa luonto- ja kierrätys-sanastoa osaa keskustella luonnosta ja kierrätyksestä, ilmaista mielipiteensä ja perustella sen suppeasti osaa mielipiteen ilmaisun (<i>mun mielestä</i>), saman- ja erimielisyyden osoittamisen fraaseja, perustelua ja yksinkertaista vertailua (<i>paljon/vähän, parempi kuin</i>) ymmärtää luonto- ja kierrätysaiheisista teksteistä olennaisen sisällön	tuntee Suomen luonnon ja luonnonolojen pääpiirteitä tuntee jokamiehen oikeudet ymmärtää kierrätyksen merkityksen tuntee Suomen historian ja yhteiskuntajärjestelmän pääpiirteitä

VAPAA-AIKA JA HARRASTUKSET harrastus- ja kulttuurimahdollisuuksien etsiminen kursseille/harrasteryhmään ilmoittautuminen lipun ostaminen/varaaminen ja noutaminen harrastuksista ja vapaa-ajan vietosta keskusteleminen kutsun esittäminen, tapaamisen sopiminen, kutsusta kieltäytyminen	osaa etsiä tietoa harrastuksista ja kulttuuritapahtumista (<i>ilmoitukset, opinto-ohjelmat, internet</i>), osaa poimia tekstistä olennaisen tiedon osaa tiedustella harrastuksista kasvokkain, puhelimitse ja sähköpostitse osaa kertoa ja keskustella omista harrastuksista ja kiinnostuksen kohteista osaa suositella harrastusta osaa käyttää kirjaston internetpalvelua monipuolisesti osaa ehdottaa tapaamista ja sopia tapaamisen paikan ja ajan osaa kirjoittaa kutsun tekstiviestillä tai sähköpostilla, osaa vastata ehdotukseen ja kutsuun myöntävästi tai kieltävästi ymmärtää muutamia epäsuoria tapoja kieltäytyä kutsusta (<i>on tässä vähän kiirettä, täytyy katsoa tilannetta</i>)	
--	--	--

TYÖ JA KOULUTUS työ- tai koulutuspaikasta keskusteleminen	osaa työelämän perussanastoa ymmärtää yksinkertaisen työpaikka- ja koulutusilmoituksen keskeisen sisällön osaa keskustella ja kertoa omasta koulutus- ja työhistorias- taan ymmärtää lyhyttä, konkreettista asiatekstiä työstä ja koulu- tuksesta	tuntee suomalaisen päivähoiton ja koulu- tusjärjestelmän tuntee lapsen ja nuoren aseman
AJANKOHTAISET AIHEET vuorovaikutus kurssin ulkopuolella (televisio, lehdet, internet, some, ru- tiiniasioinnit, naapuri- ystävyys-su- kulaissuhteet, koulu, päiväkot, har- rastusryhmät jne.) opiskelijoiden omien autenttisten viestintätilanteiden käsittely	käyttää suomen kieltä kurssin ulkopuolella on suorittanut kurssilla annettavat itsenäiset tehtävät (<i>akti- vointipassi, vuorovaikutustaitoja kehittävät tehtävät</i>) osaa keskustella ajankohtaisista ja itselleen merkitykselli- sistä aiheista	tuntee suomen puhekielen piirteitä
OPISKELUVALMIUDET JA TIE- DONHAKU tekstin lukeminen tekstin kirjoittaminen tiedon hakeminen internetistä itseohjautuvuuteen harjaantuminen	on harjoitellut lukustrategioita (<i>pääajatuksen löytäminen tekstistä, merkitysten päättely kontekstin avulla, sanaston luokittelua ylä- ja alakäsitteisiin</i>) osaa käyttää tekstiä sidostavia konjunktioita ja elementtejä (<i>ensin, sitten, aluksi, lopuksi</i>) on käyttänyt internetiä tiedonhakuun (<i>reittiopas, aukioloajat, stadissa.fi</i>) on tutustunut opiskelustrategioihin ja oppimistyyliin käyttää internetiä suomen kielen opiskeluun	

VIESTINTÄTAITOJA TUKEVA KIELITAITO

imperfekti, minen-substantiivi, 3. infinitiivi, adverbi (-sti), passiivin preesens, omistusliitteet, objekti, vertailumuotoja, rektioita, konjunktioita, sanatyyppejä ja nominien astevaihtelutyypit

reseptiivistä ymmärtämistä: essiivi ja perfekti(fraaseissa), monikon partitiivi, joka-relatiivipronomini, passiivin imperfekti (me mentiin)

Opinnot 3-kokonaisuuteen siirtyvä opiskelija

- ymmärtää pieniä keskusteluja, lyhyttä kerrontaa ja itselleen suunnattua puhetta tutuista asioista
- ymmärtää keskeisen sisällön yksinkertaisista asiateksteistä ja autenttisista teksteistä, tuntee erilaisia tekstilajeja
- on tottunut toimimaan erilaisten tekstien kanssa ja sietämään osittaista ymmärtämistä
- pystyy yksinkertaisesti kertomaan omaan elämäänsä liittyvistä asioista (henkilö- ja työhistoria, vapaa-aika) suullisesti ja kirjallisesti
- osaa toimia ennakoitavissa ja rutiininomaisissa asiointitilanteissa ja arkikeskusteluissa
- on omaksunut mielekkäät työskentelytavat kielen opiskelemisessa ja käyttää suomea myös kurssin ulkopuolella

A2.2

AIHEALUEET viestintätilanteet ja tekstilajit	SUOMEN KIELI JA VIESTINTÄTAIDOT	TYÖELÄMÄTAIDOT SEKÄ YHTEISKUNNALLISET JA KULTTUURISET TAIDOT
IHMINEN JA LÄHIPIIRI asunnon vuokraaminen muuton hoitaminen tapakulttuurista ja perinteistä keskusteleminen oman koulutus- ja työhistorian kuvaaminen	osaa keskustella (kuvailla, kertoa, kysyä, suositella) asuinalueista ja asumismuodoista ja vertailla niitä osaa täyttää asunnon hankkimiseen ja muuttamiseen liittyviä lomakkeita (<i>asuntohakemus, vuokrasopimus, muuttoilmoitus, sähkösoopimus, kotivakuutus</i>) osaa kysyä kasvokkain ja sähköpostitse lisätietoja asumiseen liittyvistä asioista (<i>tiedustelu vuokra-asunnosta</i>) osaa keskustella kotimaansa tavoista ja perinteistä ja vertailla erilaisia tapoja ymmärtää lyhyttä kerrontaa tapakulttuurista ja perinteistä osaa kertoa koulutuksestaan ja työkokemuksestaan informaalissa tilanteessa ymmärtää lyhyttä kerrontaa koulutuksesta ja työelämästä	
ARKIELÄMÄ JA ASIOINTI JA PERUSPALVELUT ongelmalliset tai vähemmän rutiininomaiset tilanteet lomamatkan suunnittelu ja varaaminen	osaa etsiä tietoa matkaesitteistä ja matkasivustoilta osaa varata matkan, lipun, hotellin tms. osaa raha-asoiden hoitoon liittyvää sanastoa (<i>osamaksu, verkkortti, kulutusluotto</i>)	tuntee suomalaisen viestintäkulttuurin piirteitä (<i>nonverbaali viestintä: ilmeet, eleet, etäisyys, kuunteleminen, keskeyttäminen, katsekontakti</i>)

kodin talouden suunnitteleminen	ymmärtää lyhyttä asiatekstiä, joka käsittelee raha-asioita tai kulluttamista	
TERVEYS JA HYVINVOINTI palveluiden etsiminen	ymmärtää pääkohdat lyhyistä ja selkeistä autenttisista terveyttä ja hyvinvointia käsittelevistä teksteistä (Kelan selkokieli-set esitteet, lehtiteksti)	tuntee terveydenhoidon palvelut (<i>yksityinen/julkinen perus/erikois</i>)
YHTEISKUNTA JA YMPÄRISTÖ lähiympäristön suojelemisesta keskusteleminen yhteiskunnan arvoista keskusteleminen	osaa ilmaista ja perustella mielipiteensä aiheesta osaa ilmaista saman- tai erimielisyytensä osaa kertoa omista kokemuksista/sattumuksista ja kuvata niiden seurauksia	tuntee kunnan keskeiset palvelut ymmärtää kestävä kehityksen ja kierrätyksen merkityksen tuntee kansalaisen oikeudet ja velvollisuudet, yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon sekä uskonnonvapauden
VAPAA-AIKA JA HARRASTUKSET lomamatkasta keskusteleminen ja kertominen lomatoiveista keskusteleminen ja lomasta sopiminen	ymmärtää tuttavallista keskustelua lomista ja vapaa-ajasta osaa kuvailla omia kokemuksiaan ja mieltymyksiään sekä vertailla matkustamiseen liittyviä vaihtoehtoja osaa kertoa ja kirjoittaa lomamatkan tapahtumista pystyy kertomaan lomatoiveistaan ja sopimaan(ehdottamaan ja perustelemaan ehdotuksen) loman ajankohdan	tuntee Suomen kulttuurihistoriaa ja kulttuurin pääpiirteitä

TYÖ JA KOULUTUS oman työhistorian ja osaamisen kuvaaminen ansioluettelon tekstilajiin tutustuminen työhakemuksen tekstilajiin tutustuminen työpaikkailmoitusten lukeminen työhaastattelu koulutusmahdollisuuksien kartoittaminen	osaa kertoa työkokemuksestaan, osaamisestaan ja tulevaisuuden suunnitelmistaan tuntee työhakemuksen ja ansioluettelon rakenteen ymmärtää pääkohdat yksinkertaisista koulutus- ja työpaikkailmoituksista selviää helpoissa työnhakuun liittyvissä keskusteluissa (<i>kasvokkain, sähköpostitse</i>) osaa kysyä lisätietoa työpaikasta osaa vastata kaikkein tavallisimpiin työhaastattelukysymyksiin osaa kertoa ja kirjoittaa omista toiveistaan ja suunnitelmistaan alkaa etsiä sopivia jatko-opintoja	tuntee tärkeimpiä asioita suomalaisesta työlaista tuntee eri koulutusmahdollisuuksia on tutustunut kielikokeeseen (<i>yki</i>)
AJANKOHTAISET AIHEET vuorovaikutus kurssin ulkopuolella (televisio, lehdet, internet, some, ruutiiniasioinnit, naapuri- ystävyys- sukulaisuussuhteet, koulu, päiväkot, harrastusryhmät jne.) opiskelijoiden omien autenttisten viestintätilanteiden käsittely	on löytänyt mielekkäitä mahdollisuuksia suomen kielen käyttämiseen alkaa aktiivisesti etsiä sopivia jatkumahdollisuuksia on totuttautunut puhekielen ja yleiskielen eroihin on suorittanut kurssilla annettavat itsenäiset tehtävät (<i>vuorovaikutustaitoja kehittävät tehtävät, esimerkiksi aktivointipassi</i>) osaa keskustella ajankohtaisista ja itselleen merkityksellisistä aiheista	

OPISKELUVALMIUDET JA TIEDONHAKU itseohjautuvuuteen harjaantuminen pienen esityksen suunnittelu ja pitäminen	osaa lukustrategioita (<i>pääajatuksen löytäminen tekstistä lyhyistä autenttista teksteistä, merkitysten päättely kontekstin avulla, sanaston luokittelua ylä- ja alakäsitteisiin</i>) on harjoitellut esityksen pitämistä on totuttautunut osittaiseen ymmärtämiseen osaa mielekkäitä opiskelustrategioita on harjoitellut oman osaamisen arvioimista	
VIESTINTÄTAITOJA TUKEVA KIELITAITO Kielitieto: perfekti, passiivin imperfekti, rektioita, joka-relatiivipronomi, kokijalause, geneerinen lause, adjektiivin vertailumuodot, sanatyypit, nominien monikkomuotoja Reseptiivistä ymmärtämistä: pluskvamperfekti Opinnot 3 suorittanut opiskelija • ymmärtää helppoa ja selkeää asiapuhetta ja keskustelua tutuista aiheista • osaa kuvata lyhyesti tuttuja asioita ja tapahtumia ja pystyy osallistumaan rutiininomaisiin keskusteluihin, joissa vaihdetaan tietoa • ymmärtää tavallisia jokapäiväiseen elämään liittyviä tekstejä ja pystyy hankkimaan uutta tietoa lyhyestä ja selkeästä tekstistä, mikäli aihe on tuttu • selviytyy kirjoittamalla tavanomaisissa arkitilanteissa ja osaa kirjoittaa yksinkertaisen kuvauksen menneistä tapahtumista		

Suomi 2-jatkopolun SISÄLLÖT JA TAVOITTEET

B1.1

AIHEALUEET viestintätilanteet ja tekstilajit	SUOMEN KIELI JA VIESTINTÄTAIDOT	TYÖELÄMÄTAIDOT SEKÄ YHTEISKUNNALLISET JA KULTTUURISET TAI DOT
IHMINEN JA LÄHIPIIRI asioiden hoitamien, selittäminen, tarkentaminen ja korjaamisen pyytäminen asunnon hankkiminen <i>(vuokrasopimus, laina ja niihin liittyvät dokumentit),</i> muut kodin hankinnat, remontointi <i>asukastiedotteet</i> <i>talon järjestyssäännöt</i>	osaa viestiä erilaisissa arkielämän sekä työelämän asiointitilanteissa ymmärtää yleisiä aihepiirejä käsittelevän puheen ja tekstin pääajatuksia ja itselle keskeisiä yksityiskohtia osaa käyttää melko laajaa jokapäiväistä sanastoa ja joitakin yleisiä fraaseja ja idiomeja	tunnistaa eri tilanteiden sosiaalisia käytänteitä ja normeja
ARKIELÄMÄ JA ASIOINTI JA PERUSPALVELUT tietoa puhelimitse raha-asioiden hoitaminen: <i>(rahankäyttö, säästäminen, vastuullinen kuluttaminen)</i> kompleksiset tekstit kirjallinen ja suullinen reklamaatio	ymmärtää pääkohdat ja joitakin yksityiskohtia sosiaali- ja terveysalan autenttisista teksteistä ymmärtää informatiivisten tekstien piirteitä löytää pääajatuksen ja joitakin yksityiskohtia myös pitemmistä autenttisista teksteistä	

TERVEYS JA HYVINVOINTI hyvinvointipalvelut sosiaaliturma	ymmärtää pääkohdat lyhyistä ja selkeistä autenttista terveyttä ja hyvinvointia käsittelevistä teksteistä (Kelan selkokielliset esitteet, lehtiteksti)	tuntee terveydenhoidon palvelut (<i>yksityinen/julkinen perus/erikois</i>)
YHTEISKUNTA JA YMPÄRISTÖ Suomen, Euroopan ja oman lähtömaan historiaa yhteiskunnallinen vaikuttaminen Suomen poliittinen järjestelmä kierrätys ja ympäristönsuojelu luontosuhde	ymmärtää melko laajaa sanastoa ja tekstiä osaa keskustella em. aihepiiristä osaa hakea tietoa ja tehdä päätelmiä tutustuu luontoa käsitteleviin teksteihin	tuntee historian ja politiikan alaan liittyviä käsitteistöä ja tekstityyppejä ymmärtää luonnon merkityksen pääpiirteitä suomalaisessa kulttuurissa
VAPAA-AIKA JA HARRASTUKSET tapakulttuuri Kulttuuritarjonta: (<i>korkeakulttuuri, populaarikulttuuri, alakulttuuri, monikulttuuri</i>) aikakäsitys	tunnistaa kielen tilanteista vaihtelua, sosiaalisia käytänteitä ja normeja osaa suhteuttaa omien aikomusten, asenteiden ja mielipiteiden ilmaisemisen eri tilanteisiin (aloitteellisuus, kohteliaisuus, varmuus/epävarmuus)	tuntee tapakulttuurin etikettisääntöjä tuntee perinteisiä suomalaisuuden piirteitä ja tunnusmerkkejä

eri tiedonalojen opiskeluun liittyviä tekstejä	tunnistaa erilaisia tekstilajeja, (esim. uutinen, runo, blogiteksti, tekstiviesti, mainos, sarjakuva)	
erilaisia tekstilajeja	tunnistaa tekstin ydinajatuksen	
yhdessä kirjoittaminen	tutustuu prosessikirjoittamiseen	
mielipiteen ilmaiseminen	tottuu tulkitsemaan ja tuottamaan erilaisia arkipäivän tekstejä, esim. mielipide, kommentti, kritiikki, formaali- ja ei-formaali sähköposti	
tiedon hakeminen verkosta		
itsearviointiin harjaantuminen	osaa hakea tietoa verkosta	
VIESTINTÄTAITOJA TUKEVA KIELITAITO Kielitieto: essiivi ja translatiivi, adverbien vertailumuodot, konditionaalin aikamuodot, pluskvamperfekti, partisiipit, passiivin imperfekti, joka-relatiivipronominin taivutusmuodot, lausetyyppejä, lauseiden sidosteisuus, erilaisia tekstilajeja, variaatio sanastossa ja puheessa Reseptiivistä ymmärtämistä: perusasioita lauseenvastikkeista, passiivin konditionaali		
Opinnot 4 suorittanut opiskelija • ymmärtää yleisiä aihepiirejä käsittelevän puheen ja tekstin pääajatuksen ja itselle keskeisiä yksityiskohtia • osaa käyttää melko laajaa jokapäiväistä sanastoa ja joitakin yleisiä fraaseja ja idiomeja • pystyy lukemaan monenlaisia muutaman sivun mittaisia tekstejä tutuista aiheista ja seuraamaan tekstin pääajatuksia, avainsanoja ja tärkeitä yksityiskohtia • pystyy kirjoittamaan ymmärrettävän arkitietoa välittävän sidosteisen tekstin tutuista, itseään kiinnostavista todellisista ja kuvitteellisista aiheista • osaa useimpien tutuissa tilanteissa tarvittavien tekstien laadintaan riittävän sanaston ja rakenteet.		

B1.2

AIHEALUEET viestintätilanteet ja tekstilajit	SUOMEN KIELI JA VIESTINTÄTAIDOT	TYÖELÄMÄTAIDOT SEKÄ YHTEISKUNNALLISET JA KULTTUURISEET TAIIDOT
IHMINEN JA LÄHIPIIRI ihmisen elämänkaari: lapsuus, nuoruus, keski-ikä, vanhuus eläke kuolema ja periminen perunkirjoitus avioliitto, avioehto, testamentti omat arvot, valinnat ja vastuu	pystyy ymmärtämään ja käyttämään yleiskieltä, myös abstrakteilta, yksityiselämän ja sosiaalisen elämän alueilta osaa lohduttaa ja auttaa surun kohdanneita omia osaa huomioida yleisön ja puhekumppanin tuttavallisuuden asteen pystyy ilmaisemaan asiansa sujuvasti, vaihtelevasti ja kiinnostavasti	tuntee suomalaisen perhekäsityksen, siihen liittyvät perusoikeudet ja -velvollisuudet eri elämän vaiheissa
ARKIELÄMÄ JA ASIOINTI JA PERUSPALVELUT toimeentuloturva vakuutukset ja henkilökohtaisen vakuutuksen asiakirjat ajokortin ja ajoneuvon hankinta ja hallinta <i>(liikennesäännöt, ajoneuvon katsastaminen, liikenne rikkomukset ja rikesakko)</i>	ymmärtää ja osaa käyttää kohtalaisen laajaa sanastoa ja tavallisia idiomeja sekä monenlaisia rakenteita ja mutkikkaitakin lauseita ymmärtää pääkohdat autenttista viranomaisesta ja -ohjeista ymmärtää informatiivisten tekstien ominaisuudet	tuntee liikennesäännöt ja liikenteeseen liittyviä käsitteitä ja fraaseja

TERVEYS JA HYVINVOINTI hyvinvointipalvelut sosiaaliturva ravinto ja elintavat	ymmärtää pääkohdat ja joitakin yksityiskohtia sosiaali- ja terveysalan autenttista teksteistä tuntee ravintoon ja hyvinvointiin liittyvää sanastoa osaa lukea kuvia, diagrammeja ja taulukoita tunnistaa asiatekstin ja vaikuttamaan pyrkivän tekstin eron (<i>mainosten kieli</i>)	
YHTEISKUNTA JA YMPÄRISTÖ oikeusjärjestelmään liittyvät tekstityypit rikoksiin ja riitoihin liittyviä tekstejä kuluttajansuojalaki Euroopan unioni (mm. yhteistyömarkkinat, Schengen-sopimus, Europan parlamentti ja komissio)	tutustuu erilaisiin tapoihin viestiä ongelmatilanteissa ymmärtää, miten voi hakea neuvoa ja apua ongelmatilanteissa tutustuu suomalaisen ja eurooppalaisen oikeusjärjestelmän piirteisiin	tuntee suomalaisen laki- ja oikeusjärjestelmän sanastoa, tekstejä ja prosesseja tuntee Euroopan unioniin liittyviä käsitteitä ja merkityksiä
VAPAA-AIKA JA HARRASTUKSET toiminta taloyhtiössä, yhdistystoiminta, vapaaehtoistyö, kolmas sektori kokouksen tekstityypit neuvottelut	harjaantuu kuuntelemaan pitempää yleiskielistä puhetta: erottaa olennaisen epäolennaisesta osaa kysyä lisätietoa ja keskustella erilaisista aiheista reagoi kuulemaansa ja mukauttaa oman puheenvuoron siihen osallistuu keskusteluun: puheenvuoron pyytäminen ja lisätiedon kysyminen	tuntee kokousasiakirjoja

median tekstit	tutustuu yhdistysten kokouskäytänteisiin harjoittelee kokous- ja neuvottelutaitoja harjaantuu tunnistamaan vaikuttamaan pyrkiviä tekstejä	
TYÖ JA KOULUTUS yrittäjyys ammattiliitot työehtosopimukset työttömyys elinikäinen oppiminen	osaa tulkita koulutusta ja työelämää käsitteleviä tekstejä ja verkosta saamia tietoja ymmärtää työehtosopimuksen sisältöä ja sanastoja osaa hakeutua koulutukseen tai työelämään	tuntee suomalaisen työelämän ja koulutuksen monia muotoja ja käsitteitä tuntee omat oikeutensa ja velvollisuutensa työelämässä
AJANKOHTAISET AIHEET mediakulttuuri sosiaalinen media	osaa etsiä tietoa, tulkita sitä sekä osallistuu aktiivisesti tiedon tuottamiseen tuntee retorisia keinoja ja argumentaatiota osaa jonkin verran analysoida sosiaalisessa mediassa käytettyä kieltä osaa vertailla verkkosivujen luotettavuutta	ymmärtää sosiaalisen kulttuurin merkityksen oman elämän näkökulmasta
OPISKELUVALMIUDET JA TIEDONHAKU kriittinen lukutaito tiedonhakutaidot	osaa etsiä tietoa itsenäisesti tunnistaa lähteiden luotettavuuden /epäluotettavuuden	

itsenäinen ja tiimityöskentely monimediaisen esityksen suunnittelu ja pitäminen	osaa valmistella ja pitää monimediaisen puhe-esityksen	
VIESTINTÄTAITOJA TUKEVA KIELITAITO Kielitieto: agenttipartisiippi, passiivin konditionaali, lausetyyppejä, lauseiden rinnasteisuus ja alisteisuus, lauseenvastikkeita, liitepartikkeleita, oikeinkirjoitusta, rektioita, sanojen johtaminen Reseptiivistä ymmärtämistä: potentiaali, lauseen jäsenet, järjestyslukujen taivutusmuodot		
Jatko-opinnot 5 suorittanut opiskelija • ymmärtää pääkohdat ja tärkeimmät yksityiskohdat ympärillään käytävästä laajemmasta muodollisesta ja epämuodollisesta keskustelusta • osaa kertoa tavallisista, konkreeteista aiheista kuvaillen, eritellen ja vertaillen ja selostaa myös muita aiheita, kuten elokuvia, kirjoja tai musiikkia • osaa käyttää kohtalaisen laajaa sanastoa ja tavallisia idiomeja sekä monenlaisia rakenteita ja mutkikkaitakin lauseita • pystyy lukemaan muutaman kappaleen pituisia tekstejä monenlaisista aiheista (lehtiartikkelit esitteet, käyttöohjeet, yksinkertainen kaunokirjallisuus) ja selviää myös jonkin verran päättelyä vaativista teksteistä käytännönläheisissä ja itselle tärkeissä tilanteissa • osaa kirjoittaa henkilökohtaisia ja julkisempiakin viestejä, kertoa niissä uutisia ja ilmaista ajatuksiaan tutuista abstrakteista ja kulttuuriaiheista, kuten elokuvista tai musiikista • osaa esittää jonkin veran tukitietoa pääajatuksille ja ottaa lukijan huomioon • hallitsee melko monenlaiseen kirjoittamiseen tarvittavaa sanastoa ja lauserakenteita • osaa ilmaista rinnasteisuutta ja alisteisuutta		

Luku- ja kirjoitustaidottomien polku

Opiskelun tavoitteena on, että opiskelija oppii luku- ja kirjoitustaidon perusteet, suomen kielen alkeet sekä arjen taitoja, yhteiskuntatietoutta, numeroita ja peruslaskutoimituksia. Suullisen kielitaidon oppiminen on ensisijaista kirjallisiin taitoihin verrattuna, koska lukemisen ja kirjoittamisen oppiminen pohjaa suulliseen kielitaitoon. Lukemisen ja kirjoittamisen opetuksen tavoitteena on, että opiskelija saavuttaa sellaisen peruslukutaidon ja peruskirjoitustaidon, että hän voi jatkaa kielen perusopintoja muilla kursseilla. Lukemaan ja kirjoittamaan oppiminen on prosessi, joka jatkuu koko elämän ajan.

Aihepiirit ja kurssikokonaisuudet

Suullisen kielitaidon lisäksi opetuksen keskeisin sisältö on lukemisen ja kirjoittamisen harjoittelu. Äänteitä ja kirjaimia sekä lukemisen ja kirjoittamisen perustekniikkaa opiskellaan eri aihepiirien kautta. Kurssien aihepiirit ovat:

1. Minä ja taustani
2. Perhe ja suku
3. Ruoka
4. Päivärytmi
5. Sää ja vuodenkierto
6. Terveys
7. Pukeutuminen
8. Asuminen
9. Lähiympäristö
10. Matkustaminen
11. Koulu ja opiskelu
12. Ammatit ja työelämä
13. Vapaa-aika
14. Kotimaa ja Suomi

Erilaisia aihepiirejä käsitellään ryhmän tason ja tarpeitten mukaan niin, että seuraavat taidot harjaantuvat:

1. suulliset viestintätaidot
2. lukemisen ja kirjoittamisen perustaidot
3. sanaston hallinta
4. erilaisten tekstityyppien ymmärtäminen
5. digi- ja mediataidot
6. numeeriset taidot

Luku- ja kirjoitustaidottomien polku jakautuu kolmeen kurssikokonaisuuteen. Ensimmäisessä kurssikokonaisuudessa (kurssit 1-10) opiskeltavia aihepiirejä lähestytään opiskelijan oman elämän kautta. Aihetta opiskellaan konkreettisella tasolla, minäkeskeisesti. Nimetään asioita, harjoitellaan puhuen fraaseja ja lauseita sekä luetaan ja kirjoitetaan sanoja ja lauseita. Äänteet ja niitä vastaavat kirjaimet opiskellaan huolellisesti ja tarkasti. Tekstit ovat mukana jo alkuvaiheessa. Teksteissä voidaan keskittyä pieniin yksiköihin, kuten tavuihin ja sanoihin, mutta myös kokonaisuuteen. Lukutekniikkaa harjoitellaan alusta alkaen eri tasoilla (tavu-, sana-, lause- ja tekstitaso).

Toisessa kurssikokonaisuudessa (kurssit 11-20) opiskeltavia aihepiirejä kerrataan ja syvennetään ja niitä lähestytään yleisemmästä näkökulmasta, eli arjen ja jokapäiväisten kokemusten kautta. Äänteet ja niitä vastaavat kirjaimet kerrataan. Lukemisen perustekniikan harjoittelu eri tasoilla jatkuu isompia kokonaisuuksia (lause- ja tekstitaso) painottaen. Suullisen kielitaidon lisääntyessä harjoitellaan aihepiiriin liittyviä viestintätilanteita.

Kolmannessa kurssikokonaisuudessa (kurssit 21-40) kerrataan ja syvennetään alku- ja keskivaiheessa käsiteltyä sanastoa ja aiheita. Äänteet ja niitä vastaavat kirjaimet kerrataan tarpeen mukaan. Opiskelijan tulee tässä vaiheessa kuitenkin olla semilukutaitoinen ja hänen tulee hallita suomen kielen alkeet. Tällä tasolla liikutaan kohti vaikeampia käsitteitä ja pyritään kehittämään kuvitteellista ajattelua. Luetaan lyhyitä tekstejä ja

pyritään parantamaan lukunopeutta ja sujuvuutta. Tutustutaan erilaisiin tekstityyppeihin tarkemmin.

Työtavat

Käytännönläheisyys ja funktionaalisuus ovat kielenopetuksen keskeisiä periaatteita. Opiskeltavat asiat sidotaan opiskelijan arkielämään. Opetuksessa hyödynnetään mahdollisimman pitkälle toiminnallista, tekemisen kautta tapahtuvaa oppimista. Opetustekniikan avulla monipuolistetaan työtapoja ja otetaan opiskelija osaksi tietoyhteiskuntaa.

Suullista taitoa harjoiteltaessa ryhmä antaa luontevan kontekstin vuorovaikutukseen perustuvalle kielelliselle harjoittelulle. Arkielämän vuorovaikutustilanteita voidaan harjoitella ja simuloida ryhmässä esimerkiksi draaman keinoin. Sanaston ja perusrakenteiden opettelu kytketään tällaisiin dialogipohjaisiin harjoituksiin.

Opetuksessa käytetään hyväksi elämyksellisyyttä sekä useita oppimistyyplejä. Taitojen automaattistumista helpotetaan **toiston** avulla ja kertamalla opiskeltavaa ainesta eri tavoin. Erityyppisiä harjoituksia vuorotellaan, vaikka pääpaino on varsinkin alussa suullisessa kielenopiskelussa. Opetusta jäsennetään niin, että opiskelija pystyy ennakoimaan päivän kulkua.

Kirjallisia tehtäviä tehdään aluksi yhdessä, ja itsenäisen työskentelyn osuutta lisätään sitä mukaa kun tehtävätyypit alkavat käydä tutuiksi ja opiskelijoiden opiskelutaidot kasvavat. Opiskelijoita kannustetaan kuitenkin alusta alkaen itsenäiseen kielenopiskeluun ja -oppimiseen myös luokahuoneen ulkopuolella muun muassa erilaisten oppimistehtävien avulla.

Varsinaisten opetussisältöjen ja opiskelutaitojen lisäksi tulee harjoitella luokahuoneessa toimimista ja opiskeluun liittyviä käytänteitä. Harjoitusta voivat vaatia esimerkiksi opetukseen keskittyminen, työtavat kuten pari- ja ryhmätyöskentely, työvälineistä huolehtiminen tai kurssin työaikojen noudattaminen.

Arviointi

Arvioinnissa huomioidaan kielitaidon eri osa-alueet: kuullun ymmärtäminen, puhuminen, lukeminen, luetun ymmärtäminen, kirjoittaminen ja numeeriset taidot sekä sanasto ja aihepiirit. Arviointi on jatkuvaa. Kurssien aikana arvioidaan sekä edistymistä että kielitaitoa. Opiskelijalle annetaan opiskelun aikana riittävästi palautetta hänen edistymisestään ja oppimisestaan. Jokainen kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä (S). Kurssikokouksien suorittuaan opiskelijalle annetaan yleiseurooppalaiseen viitekehukseen perustuva kielitaitotasoarvio, johon merkitään erikseen arviot 1. kuullun ymmärtämisestä ja puhumisesta ja 2. lukemisesta ja kirjoittamisesta.

Suomen kielen alkeiskurssi luku- ja kirjoitustaidottomille (kurssit 1-20)

Kurssi 1

Kurssin tavoitteena on

- tutustua opiskelukäytänteisiin ja omaksua ryhmässä olemisen periaatteita: kaikki ovat arvokkaita, kaikkien kanssa työskennellään ja kaikkia kuunnellaan
- oppia oikea kynäote
- oppia tervehtimis- ja kohteliaisuusfraaseja
- oppia kertomaan yksinkertaisia asioita itsestä ja perheestä: Olen nainen/mies, olen/en ole naimisissa jne.
- oppia nimeämään luokan tavaroita ja värejä
- tunnistaa, lukea ja kirjoittaa iso ja pieni sekä pitkä ja lyhyt a ja i
- oppia liu'uttamaan yhteen vokaaleja diftongiksi ja tavuksi.

Sisällöt

- Harjoitellaan opiskelutaitoja: huomion keskittämistä opettajaan, ryhmässä ja parin kanssa toimimista, itsenäistä työskentelyä, vastausvuoron pyytämistä viittaamalla.
- Harjoitellaan tervehdyksiä ja kohteliaisuusfraaseja, kuten *kiitos* ja *ole hyvä*.
- Harjoitellaan kertomaan itsestä ja perheestä. Opetellaan luokan tavaroita ja värejä.
- Harjoitellaan kertomaan, missä asuu.
- Harjoitellaan kynän käyttöä ja vihkoon kirjoittamista. Tehdään motorikkaharjoituksia.
- Liu'utetaan, luetaan ja kirjoitetaan isoja ja pieniä kirjaimia, pitkää vokaalia ja diftongeja.
- Kirjoitetaan kirjain- ja tavusaneluja.

Kurssi 2

Kurssin tavoitteena on

- tunnistaa, lukea ja kirjoittaa iso ja pieni sekä pitkä ja lyhyt u ja s
- oppia liu'uttamaan yhteen vokaaleja diftongiksi sekä liu'uttamaan konsonantti s kiinni vokaaleihin
- oppia lukemaan tavuja sekä lukemaan ymmärtävästi ja kirjoittamaan muutamia opituilla kirjaimilla kirjoitettavia sanoja
- oppia kertomaan säästä
- oppia numerot: niiden merkitys lukumäärän kuvaajana, merkki ja nimi
- oppia hahmottamaan aikaa: viikonpäivien kulku, vuodenajat, vuorokaudenajat, kuukaudet, päivämäärä, yleisimpiä ajan kuvaamiseen käytettyjä käsitteitä (tänään, eilen, huomenna, toissapäivänä, ylihuomenna)
- oppia lukemaan viisarikellon aikaa
- oppia kertomaan oma ikä
- oppia kertomaan oma puhelinnumero.

Sisällöt

- Harjoitellaan numeroita eri tavoin.
- Kirjoitetaan päivämääriä, harjoitellaan sanomaan viikonpäiviä ja kuukausia.
- Harjoitellaan sääsanastoa.
- Harjoitellaan kertomaan aikaa viisarikellosta.
- Liu'utetaan, luetaan ja kirjoitetaan isoja ja pieniä kirjaimia, tavuja ja tutuista kirjaimista saatavia sanoja. Kirjoitetaan kirjain, tavu- ja sananeluita.

Kurssi 3

Kurssin tavoitteena on

- oppia nimeämään ruokatarvikkeita, kasviksia ja hedelmiä
- oppia kysymään, mitä jokin maksaa
- oppia tekemään peruslaskutoimituksia
- tunnistaa, lukea ja kirjoittaa iso ja pieni sekä pitkä ja lyhyt n ja e
- oppia liu'uttamaan yhteen vokaaleja diftongiksi sekä konsonantteja kiinni vokaaleihin
- oppia lukemaan tavuja sekä lukemaan ymmärtävästi ja kirjoittamaan muutamia opituilla kirjaimilla kirjoitettavia sanoja.

Sisällöt

- Opiskellaan ruokasanoja, vihanneksien ja hedelmien nimiä. Keskustellaan ruoasta.
- Harjoitellaan kahvilassa ja kaupassa asioimista.
- Luetaan hintoja ja kirjoitetaan niitä sanelusta.
- Lasketaan helppoja yhteen- ja vähennyslaskuja.
- Luetaan ja kirjoitetaan kirjaimia, tavuja ja sanoja.

Kurssi 4

Kurssin tavoitteena on

- oppia kulkuneuvojen nimityksiä ja liikkumiseen liittyviä verbejä
- oppia kysymyssana *missä*, ulko- ja sisäpaikallissijoja sekä paikkoja
- oppia kertomaan asunnosta ja huonekalujen nimiä
- oppia kirjaimet o ja l.

Sisällöt

- Harjoitellaan kulkuneuvojen nimityksiä.
- Harjoitellaan omasta matkasta kertomista.
- Harjoitellaan kertomaan, missä jokin on.
- Kerrotaan omasta asunnosta, huonekaluista ja puhutaan asumisesta.
- Luetaan ja kirjoitetaan kirjaimia, tavuja ja sanoja.

Kurssi 5

Kurssin tavoitteena on

- oppia vaatesanastoa
- oppia omistusmuotoja ja kysymyssana *kenellä*
- oppia kertomaan omien lasten määrä
- oppia nimeämään ruumiinosia
- oppia kertomaan sairauksista
- oppia kirjaimet r ja m.

Sisällöt

- Puhutaan vaatteista.
- Harjoitellaan käyttämään minulla on -rakennetta ja kysymään kenellä on -kysymyksiä.
- Opetellaan ruumiinosien nimiä ja sairaussanastoa.
- Luetaan ja kirjoitetaan kirjaimia, tavuja ja sanoja.

Kurssi 6

Kurssin tavoitteena on

- oppia eläimien nimityksiä
- ymmärtää kysymys- ja huutomerkin merkitys
- oppia kirjaimet t ja ä.

Sisällöt

- Opetellaan eläinten nimiä.
- Harjoitellaan kysymys- ja huutomerkin käyttöä suullisesti ja kirjallisesti.
- Luetaan ja kirjoitetaan kirjaimia, tavuja ja sanoja.

Kurssi 7

Kurssin tavoitteena on

- oppia kuvailemaan
- oppia ilmaisemaan omistamista
- oppia kertomaan henkilötietoja
- oppia kirjaimet p ja k.

Sisällöt

- Harjoitellaan kuvailemaan ja tekemään *millainen*-kysymyksiä.
- Harjoitellaan kertomaan, kenen jokin on
- Harjoitellaan kertomaan oma etunimi, sukunimi, osoite ja puhelinnumero.

Kurssi 8

Kurssin tavoitteena on

- oppia postpositiot
- oppia kirjoittamaan rasti ja käyttämään sitä
- oppia kirjaimet j ja v.

Sisällöt

- Harjoitellaan kertomaan postpositioiden avulla, missä mikäkin on.
- Täytetään rastitettavia lomakkeita.

Kurssi 9

Kurssin tavoitteena on

- oppia paikallissijoja *missä, mistä, mihin*
- osata ladata matkakortti palvelupisteessä
- oppia kirjaimet h ja y.

Sisällöt

- Harjoitellaan ilmaisemaan tulemisen ja menemisen suuntaa.
- Kerrotaan omista menemisistä ja tulemisista.
- Harjoitellaan matkakortin lataamista.

Kurssi 10

Kurssin tavoitteena on

- oppia ammattien nimityksiä
- oppia kirjaimet ö ja d.

Sisällöt

- Puhutaan ammateista ja työpaikoista.

Kurssi 11

Kurssin tavoitteena on

- oppia päivärytmiin liittyvää sanastoa
- oppia verbin taivutus
- oppia keittiö- ja kodinhoitosanastoa
- oppia kirjaimet g ja b.

Sisällöt

- Harjoitellaan kertomaan omasta päivästä.
- Harjoitellaan kertomaan, kuinka usein jokin asia tapahtuu tai tehdään.
- Harjoitellaan keston ilmaisemista (tunteja, päiviä, viikkoja, kuukausia).

Kurssi 12

Kurssin tavoitteena on

- oppia pituus- ja painomittoja
- opiskella lauseen muodostamista ja pistettä lauseen perässä
- oppia kirjaimet f, c, w, x, z, q, å.

Sisällöt

- Harjoitellaan mittaamista esim. viivoittimella ja mitalla.
- Puhutaan pituudesta ja painosta.
- Harjoitellaan lauseiden kirjoittamista ja päättövalimerkkien käyttöä.

Kurssi 13

Kurssin tavoitteena on

- osata ilmaista omat henkilötiedot suullisesti ja kirjallisesti: etunimi, sukunimi, osoite, henkilötunnus, puhelinnumero, kotimaa, kansalaisuus ja äidinkieli
- osata kertoa, kuinka kauan on asunut Suomessa.

Sisällöt

- Kerrataan henkilötietoja suullisesti ja kirjallisesti.
- Tutustutaan Kela-korttiin, henkilökorttiin ja ajokorttiin.
- Täytetään henkilötietolomakkeita.
- Harjoitellaan allekirjoituksen kirjoittamista.

Kurssi 14

Kurssin tavoitteena on

- osata kertoa omasta perheestään.

Sisällöt

- Opiskellaan siviilisäädystä ja perhesuhteista kertovia sanoja (esimerkiksi *naimisissa*, *eronnut*, *leski*, *sinkku*, *avioliitto*, *avoliitto*, *tyttö/poikaystävä*).
- Kerrataan perheenjäsenten ja lähisukulaisten nimityksiä.
- Kirjoitetaan pieniä tekstejä itsestä.

Kurssi 15

Kurssin tavoitteena on

- osata kirjoittaa ja kertoa oma osoite
- osata kertoa omasta asunnosta
- tutustua asuntoilmoituksiin
- tietää eri asumismuodoista (esimerkiksi *vuokra*, *omistus*, *asumisoikeus*).

Sisällöt

- Kerrataan huoneiden ja huonekalujen nimet.
- Laajennetaan asumissanaston hallintaa (esimerkiksi *pesutupa*, *varasto*, *kellari*, *vintti*, *pyörävarasto*, *piha*, *huoltomies*).
- Kirjoitetaan omaa osoitetta.
- Tutkitaan asuntoilmoituksia verkosta.
- Tutustutaan käsitteeseen pinta-ala ja huoneiden lyhenteisiin.
- Kerrataan järjestysluvut asuinkerrosten yhteydessä.
- Tutustutaan kotiin tuleviin laskuihin.

Kurssi 16

Kurssin tavoitteena on

- tuntea sairastamiseen liittyvää sanastoa
- osata kertoa omasta sairastamisesta
- osata peruspuhelinfraasit
- osata lukea digitaalista aikaa
- osata soittaa hätänumeroon.

Sisällöt

- Kerrataan ruumiinosat ja sairaudet.
- Harjoitellaan varaamaan aika terveysasemalta.
- Laajennetaan ja tarkennetaan sairastamissanastoa (esimerkiksi *neuvola, terveysasema, sairaala, laboratorio, apteekki*).
- Tutkitaan sairastamiseen liittyviä dokumentteja, kuten ajanvarauspapereita reseptejä ja annosteluohjeita.
- Harjoitellaan digitaalisen ajan lukemista.
- Tutustutaan kuumeen mittaamiseen.
- Harjoitellaan ilmoittamaan sairaspöytäkirjasta.
- Simuloidaan hätänumeroon soittamista.

Kurssi 17

Kurssin tavoitteena on

- osata toimia vaatekaupassa.

Sisällöt

- Kerrataan vaatesanastoa.
- Laajennetaan pukeutumiseen liittyvää sanastoa (esimerkiksi *hinta, alennus, koko, sovittaa*).
- Tutustutaan erilaisiin kauppoihin (esimerkiksi *kirpputori, kenkäkauppa, tavaratalo, verkkokauppa*).
- Harjoitellaan vaatekaupassa asioimista.

Kurssi 18

Kurssin tavoitteena on

- osata toimia kaupoissa
- osata kertoa, mistä pitää ja mistä ei
- osata lajitella jätteet.

Sisällöt

- Kerrataan ruokasanastoa (esimerkiksi luetaan ruokakauppojen mainoksia, tutkitaan kuitteja jne.).
- Harjoitellaan asiointisanoja ja -fraaseja.
- Harjoitellaan *tykätä*- ja *pitää* -verbejä.
- Harjoitellaan jätteiden lajittelua.

Kurssi 19

Kurssin tavoitteena on

- tuntea Suomen maantietoa, historiaa ja hallintojärjestelmää
- osata kertoa menneistä tapahtumista
- oppia kirjoittamaan erisnimet isolla alkukirjaimella.

Sisällöt

- Tutustutaan Suomen ja maailman karttaan, Suomen historiaan ja hallintojärjestelmään.
- Harjoitellaan menneen ajan ilmaisemista.
- Harjoitellaan isojen kirjaimien kirjoittamista erisnimissä.

Kurssi 20

Kurssin tavoitteena on

- osata vastata kysymyksiin ja kertoa itsestä yksinkertaisessa haastattelutilanteessa
- osata vastata omia tulevaisuuden suunnitelmia koskeviin kysymyksiin

- harjoitella ymmärtävää lukemista
- tuntea ajanilmauksia.

Sisällöt

- Kerrataan kysymyksiin vastaamista ja itsestä kertomista.
- Keskustellaan opiskelijoiden tulevaisuuden suunnitelmista.
- Harjoitellaan ymmärtävää lukemista.
- Kerrataan ajanilmauksia ja harjoitellaan uusia ilmauksia, kuten *päästä/kuluttua ja sitten*.

Luku- ja kirjoitustaitoa vahvistava suomen kielen jatko-kurssi (kurssit 21-40)

Kurssi 21

Kurssin tavoitteena on

- tutustua opiskelukäytänteisiin ja uuteen ryhmään
- palauttaa mieleen aiemmin opittua: äänteet, kirjaimet, numerot, äänne-kirjain-vastaavuus
- osata kertoa yksinkertaisia asioita itsestä
- rohkaistua käyttämään suomea tavallisimmissa arkitilanteissa.

Sisällöt

- Harjoitellaan opiskelutaitoja.
- Harjoitellaan esittäytymistä ja tutustumista.
- Kerrataan äänteet ja numerot. Harjoitellaan äänne-kirjain-vastavuutta.
- Harjoitellaan pieniä arkielämän tilanteita.

Kurssi 22

Kurssin tavoitteena on

- oppia kertomaan itsestä ja perheestä

- oppia käyttämään omistuslausetta
- ymmärtää peruslauseen ja omistuslauseen ero
- harjaannuttaa äänne-kirjain-vastaavuuden kuulemiseen.

Sisällöt

- Kerrataan perhesanastoa.
- Harjoitellaan perheestä kertomista.
- Harjoitellaan omistuslauseen muodostamista ja sen käyttöä.
- Harjoitellaan äänteitä, jotka ovat opiskelijoille hankalia erottaa toisistaan (esim. a/ä, u/o, i/e)

Kurssi 23

Kurssin tavoitteena on

- tutustua suomalaiseen ruokakulttuuriin
- oppia ruoanlaittosanastoa
- kerrata ruokasanastoa
- oppia käyttämään partitiivia
- ymmärtää tavallisimpia käskyjä ja harjoitella käskymuotoa
- harjaannuttaa äänne-kirjain-vastaavuuden kuulemiseen.

Sisällöt

- Tutustutaan suomalaiseen ruokakulttuuriin.
- Harjoitellaan ruoka- ja ruoanlaittosanastoa.
- Harjoitellaan partitiivin muodostamista ja käyttöä.
- Harjoitellaan tavallisimpia käskyjä ja sekä käskymuodon muodostamista.
- Harjoitellaan äänteitä, jotka ovat opiskelijoille hankalia erottaa toisistaan (esim. a/ä, u/o, i/e).

Kurssi 24

Kurssin tavoitteena on

- oppia kirjoittamaan lyhyt viesti (kortti, sähköposti ja tekstiviesti)
- oppia käyttämään sähköpostia
- oppia kuvailemaan asioita
- harjaannuttaa äänne-kirjain-vastaavuuden kuulemiseen.

Sisällöt

- Harjoitellaan viestin kirjoittamista sekä viestiin vastaamista käsin sekä tietokoneella.
- Opiskellaan adjektiiveja.
- Kerrataan sää.
- Kerrataan värit.
- Harjoitellaan suomen kielen diftongien kuuntelemista ja kirjoittamista.

Kurssi 25

Kurssin tavoitteena on

- oppia pärjäämään joissakin asiointitilanteissa (esim. kaupassa ja kirpputorilla)
- osata yhteen- ja vähennyslasku
- oppia vaatesanastoa.

Sisällöt

- Harjoitellaan asiointidialogeja: Miten kysytään hintaa? Miten pyydetään apua? Miten vastataan? Mikä on kohteliasta?
- Lasketaan yhteen- ja vähennyslaskuja.
- Opiskellaan vaatesanastoa.

Kurssi 26

Kurssin tavoitteena on

- oppia kertomaan tavallisesta arkipäivästä
- oppia käyttämään verbejä
- oppia arjen perussanastoa.

Sisällöt

- Kerrotaan omasta arkipäivästä.
- Opiskellaan verbejä ja niiden käyttöä.

Kurssi 27

Kurssin tavoitteena on

- oppia ymmärtämään verbin ja nominin ero
- oppia käyttämään -ko/-kö-kysymystä
- oppia tuottamaan peruslauseita.

Sisällöt

- Harjoitellaan verbien käyttöä.
- Kysytään -ko/kö-kysymyksiä.
- Harjoitellaan lauseiden muodostamista eri verbeistä.

Kurssi 28

Kurssin tavoitteena on

- oppia kertomaan asumisesta, kodista ja kodin ympäristöstä
- oppia käyttämään inessiiviä ja adessiivia
- oppia uusia asumiseen, kotiin ja pihapiiriin liittyvää sanastoa
- oppia kirjoittamaan lauseita, jotka ilmaisevat, missä jokin on
- oppia *missä*-kysymys.

Sisällöt

- Keskustellaan asumisesta, omasta kodista ja pihapiiristä.
- Opiskellaan inessiivin ja adessiivin merkitys ja ero.

- Opiskellaan ja harjoitellaan inessiivin ja adessiivin käyttöä.
- Kirjoitetaan lauseita, joissa käytetään inessiiviä ja adessiivia.
- Harjoitellaan kysymään *missä*.

Kurssi 29

Kurssin tavoitteena on

- oppia ymmärtämään suuntia ja niihin liittyviä ohjeita
- oppia käyttämään karttaa ja neuvomaan tietä
- oppia käyttämään elatiivia, illatiivia, ablatiivia ja allatiivia
- oppia kertomaan, mihin menee ja mistä tulee.

Sisällöt

- Harjoitellaan suuntia ja liikkumista oikeaan paikkaan.
- Harjoitellaan kartan käyttöä ja tien neuvomista.
- Opiskellaan ja harjoitellaan elatiivin, illatiivin, ablatiivin ja allatiivin käyttöä.

Kurssi 30

Kurssin tavoitteena on

- oppia käyttämään paikallissijoja
- oppia kertomaan liikkumisesta ja matkustamisesta eri kulkuvälineillä
- oppia ilmaisemaan, millä välineellä eri asioita tehdään
- oppia kulkuvälineet sekä muita arjessa tarpeellisia välineitä.

Sisällöt

- Kerrataan paikallissijat ja mietitään, minkä verbin kanssa mikäkin paikallissija tulee.
- Kirjoitetaan lauseita, joissa on paikallissija.
- Harjoitellaan kertomaan matkustamisesta ja liikkumisesta.
- Opiskellaan kulkuvälineet.
- Opiskellaan erilaisten arkisten välineiden nimiä.

- Opiskellaan adessiivin välinekäyttöä.

Kurssi 31

Kurssin tavoitteena on

- oppia kertomaan kellonaika
- oppia lukemaan aikatauluja
- oppia asiointiin (esim. matkalipun ostoon) liittyvää sanastoa ja sen käyttöä.

Sisällöt

- Harjoitellaan kellonaikoja.
- Luetaan aikatauluja.
- Opiskellaan asiointiin liittyvää sanastoa.
- Harjoitellaan asiointia julkisissa paikoissa.

Kurssi 32

Kurssin tavoitteena on

- oppia, miten voi vaikuttaa omaan terveyteen arjen valinnoilla
- oppia kertomaan sairauksista
- oppia asioimaan lääkäriä, sairaanhoitajalla tai hammaslääkäriä
- oppia käyttämään mittanauhaa ja laskinta
- oppia ilmaisemaan pakkoa.

Sisällöt

- Opiskellaan terveyteen ja sairauksiin liittyvää sanastoa ja tietoa.
- Harjoitellaan lääkäriä, terveydenhoitajalla tai hammaslääkäriä käyntiä.
- Harjoitellaan terveyteen liittyvissä mittauksissa tarvittavia lukusanoja ja matemaattisia taitoja.
- Opiskellaan nesessiivilauseen muodostus ja käyttö.

Kurssi 33

Kurssin tavoitteena on

- oppia tekemään ostoksia
- oppia monikon partitiivi ja sen käyttö
- oppia erottamaan lauserajat ja ymmärtämään lauseen funktio
- oppia käyttämään erilaisia lausetyyppejä.

Sisällöt

- Harjoitellaan torilla käymistä ja ostamista.
- Harjoitellaan monikon partitiivia ja sen käyttöä.
- Luetaan erilaisia lauseita ja erotetaan lauseita toisistaan.
- Harjoitellaan lauseiden muodostamista ja niiden lihottamista.

Kurssi 34

Kurssin tavoitteena on

- saada tietoa Suomen koulujärjestelmästä
- oppia kertomaan kotimaan koulujärjestelmästä
- oppia kertomaan omista opinnoista.

Sisällöt

- Opiskellaan Suomen koulutusjärjestelmä.
- Opiskellaan koulutukseen liittyvää sanastoa.
- Harjoitellaan omista opinnoista kertomista.
- Harjoitellaan koulujärjestelmästä kertomista.

Kurssi 35

Kurssin tavoitteena on

- oppia eri ammatteihin liittyvää sanastoa
- oppia kertomaan omasta työkokemuksesta ja ammatista
- saada tietoa eri ammanteista.

Sisällöt

- Harjoitellaan eri ammattien nimiä.
- Opiskellaan, mitä eri ammattihenkilöt tekevät.
- Harjoitellaan työn hakemista.

Kurssi 36

Kurssin tavoitteena on

- oppia kertomaan menneestä
- kirjoittaa omasta elämästä
- ymmärtää, milloin tulee pieni ja milloin iso kirjain.

Sisällöt

- Opiskellaan imperfekti.
- Harjoitellaan omasta elämästä kertomista suullisesti ja kirjallisesti.
- Opiskellaan, milloin tulee iso kirjain.

Kurssi 37

Kurssin tavoitteena on

- oppia kertomaan omasta vapaa-ajasta ja harrastuksista
- saada tietoa erilaisista harrastusmahdollisuuksista
- oppia ehdottamaan yhteistä tekemistä
- suullisten taitojen harjoittelu ja kehittäminen
- oppia käyttämään 3. infinitiiviä fraasinomaisesti.

Sisällöt

- Opiskellaan harrastuksiin ja vapaa-aikaan liittyvää sanastoa.
- Otetaan selvää erilaisista harrastuksista.
- Opiskellaan, miten voi ehdottaa yhteistä tekemistä.
- Harjoitellaan puhekielisiä ilmauksia, fraaseja ja interjektioita.
- Tutustutaan 3. infinitiiviin.

Kurssi 38

Kurssin tavoitteena on

- oppia vertailemaan (esim. maita ja hintoja) ja oppia käyttämään komparatiivia
- oppia maantieteeseen ja yhteiskuntaan liittyvää sanastoa
- oppia kertomaan omasta kotimaastaan.

Sisällöt

- Opiskellaan komparatiivin nominatiivimuoto ja harjoitellaan sen käyttöä.
- Vertaillaan mm. maiden ikää, kokoa, asukasmäärää, säätilaa, luonnon olosuhteita sekä yhteiskunnallisia asioita sekä hintoja.
- Opiskellaan maantieteeseen ja yhteiskuntaan liittyvää sanastoa.
- Harjoitellaan omasta maasta kertomista.

Kurssi 39

Kurssin tavoitteena on

- oppia luontosanastoa
- saada tietoa Suomen luonnosta
- oppia käyttämään superlatiivia.

Sisällöt

- Opiskellaan luontosanastoa.
- Luetaan Suomen luonnosta.
- Opiskellaan ja harjoitellaan superlatiivin nominatiivimuotoa.

Kurssi 40

Kurssin tavoitteena on

- oppia tuntemaan suomalaiset perhejuhlat ja juhlatavat
- oppia juhliin liittyvää sanastoa sekä onnittelufraaseja
- kerrata sukulaissanastoa ja ajanilmauksia
- oppia kertomaan omista juhlista

- oppia järjestysnumerot.

Sisällöt

- Luetaan suomalaisista perhejuhlista ja juhlatavoista.
- Harjoitellaan onnittelufraaseja ja juhlatapoja.
- Harjoitellaan omista perhejuhlista kertomista.
- Kerrataan sukusanastoa ja ajanilmaisuja.
- Harjoitellaan järjestysnumeroita.

LIITE 1

Aikuisten perusopetusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

Aikuisten perusopetusta täydentävän saamen kielen opetuksen tehtävä

Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Erillisrahoitettuna, aikuisten perusopetusta täydentävänä opetuksena saamen kieltä voivat opiskella saamelaisten kotiseutualueen ulkopuolella kaikki ne opiskelijat, joiden äidinkieli tai jokin perheen kielistä on saame. Saamen kielen opetuksen tarkoituksena on tällöin tukea opiskelijan aktiivisen monikielisyyden kehittymistä sekä herättää kiinnostus kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen.

Saamen kielen opetuksessa tehdään yhteistyötä muiden kieliaineiden sekä muiden oppiaineiden opetuksen kanssa. Yhteisen kielikasvatuksen tehtävänä on lisätä opiskelijoiden ymmärrystä kieli- ja kulttuuritaustan merkityksestä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle sekä ohjata heitä arvostamaan saamen kieltä ja muita kieliä. Lähtökohtana on opiskelija aktiivisena toimijana, jolloin opiskelijoiden kielitaitoa ja muuta osaamista hyödynnetään opetuksessa. Lisäksi koko koulun toiminnassa hyödynnetään koulun kielellistä ja kulttuurista monimuotoisuutta.

Opetuksessa hyödynnetään opiskelijoiden mahdollisuutta kehittää kielitaitoaan koulun ulkopuolella. Opetus tukee ja rohkaisee opiskelijoita käyttämään saamen kieltä monipuolisesti eri oppiaineiden tunneilla ja muussa koulun toiminnassa. Näin saamen kielen oppiminen ja käyttö tukevat eri oppiaineiden sisällön omaksumista ja opiskelijat oppivat viestimään koulun oppiainesisällöistä myös saamen kielellä. Opiskelijoiden omat valinnat, osallisuuden kokemukset sekä opittavien asioiden merkityksellisyys

ovat keskeisiä motivaatiotekijöitä. Kielen opetuksessa painotetaan vuorovaikutusta ja viestinnällisyyttä.

Saamen kielen opetuksen tavoitteet, sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi on määritelty koko aikuisten perusopetuksen ajan annettavaa kahden vuosiviikkotunnin laajuista saamen kielen opetusta varten. Opetuksen järjestäjä laatii perusteiden pohjalta paikallisen opetussuunnitelman, jossa voidaan hyödyntää aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden äidinkielen ja kirjallisuuden kuvauksia oppiaineen tehtävästä, oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvistä tavoitteista sekä ohjauksesta, erityttämisestä, tuesta ja opiskelijan oppimisen arvioinnista. Aikuisten perusopetuksessa saavutettu opiskelijan osaaminen voi vaihdella eri syistä.

Alkuvaiheen opetuksen täydentävät näkökulmat opetuksen tehtävästä

Aikuisten perusopetuksen alkuvaiheessa opetuksen erityisenä tehtävänä on syventää ja laajentaa opiskelijoiden saamen kielen taitoa kunkin oman taitotason mukaisesti ja kannustaa toimimaan aktiivisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa saamen kielellä. Opiskelija syventää taitoaan lukea erilaisia lukemistapoja käyttäen, oppii jäsentämään lukemaansa ja jakamaan lukukokemuksiaan sekä kehittää kirjoitusjärjestelmän hallintaansa. Opiskelija tutustuu kielen keskeisiin ominaispiirteisiin ja oppii hyödyntämään kielitietoaan. Tavoitteena on myös oppia arvioimaan ja ohjaamaan omaa oppimista. Opiskelija oppii vertailemaan kieliä ja hyödyntämään kielitaitoa erilaisissa oppimisympäristöissä hankkimalla saamen kielen avulla tietoa eri oppiaineissa. Tavoitteena on syventää suhdetta saamen kieleen ja saamenkieliseen kieliyhteisöön sekä oppia arvostamaan eri kielten taitoa.

Aikuisten perusopetusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet aikuisten perusopetuksen alkuvaiheessa

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen		
T1 ohjata opiskelijaa kehittämään yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojaan, arvioimaan omaa toimintaansa ja vastaanottamaan ja antamaan palautetta siitä	S1	L1, L2
Tekstien tulkitseminen		
T2 auttaa opiskelijaa luomaan positiivista suhtautumista saamenkielisiin teksteihin ja kannustaa lukemiseen kielitaidon mukaan	S2	L2, L4
T3 rohkaista opiskelijaa kehittämään peruslukutaitoaan ja sen sujuvoitumista, tekstien ymmärtämisen ja lukemisen taitoa sekä kartuttamaan sana- ja käsitevarantoa	S2	L1, L4
T4 ohjata opiskelijaa käyttämään lukutaitoaan ja tekstejä elämysten saamiseksi, tiedon hankkimiseksi ja arvioimiseksi sekä keskustelemaan teksteistä	S2	L1, L2, L4,
Tekstien tuottaminen		
T5 auttaa opiskelijaa vahvistamaan ilmaisuaan sekä positiivista suhtautumista kirjoittamiseen kielitaidon mukaan	S3	L2
T6 ohjata opiskelijaa tutustumaan saamen kielen kirjoitusjärjestelmään sekä edistämään kirjoittamisen perustaitoja ja niiden sujuvoitumista	S3	L1, L2, L5
T7 rohkaista opiskelijaa harjoittelemaan tekstin tuottamista sekä ilmaisemaan kirjallisesti ajatuksiaan ja havaintojaan kielitaidon mukaan	S3	L1, L2, L4
Taito ymmärtää kieltä, kirjallisuutta ja kulttuuria		
T8 ohjata opiskelijaa havainnoimaan omaa ja oman kieliyhteisön kielenkäyttöä	S4	L1, L2
T9 rohkaista opiskelijaa pohtimaan kielellisen ja kulttuurisen identiteetin merkitystä	S4	L1, L2
T10 ohjata opiskelijaa tutustumaan saamen kielen keskeisiin rakennepiirteisiin ja ohjata analysoimaan niitä	S4	L1, L2
Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena		
T11 ohjata opiskelijaa hyödyntämään saamen kielen taitoa oppimisessa ja kehittämään eri tiedonalojen kieltä	S4	L1, L4, L6
T12 tarjota välineitä saamenkielisen tiedon etsimiseen, pohtimiseen ja arviointiin sekä ohjata opiskelijaa omaksumaan itseohjautuva tapa opiskella saamen kieltä	S4	L1, L2, L4,

Aikuisten perusopetusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet aikuisten perusopetuksen alkuvaiheessa

Saamen kielen kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitojen oppiminen tapahtuu kielenkäyttötilanteissa sekä monipuolisessa työskentelyssä kielen avulla. Sisällöt valitaan siten, että opiskelija voi laajentaa omaan kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin liittyvää osaamistaan monipuolisesti. Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät sekä opiskelijoiden kokemuksia että paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen: Harjoitellaan yhteistyötaitoja, kuten kuuntelemista ja aloitteiden tekemistä sekä pienimuotoisten esitysten tekemistä.

S2 Tekstien tulkitseminen: Syvennetään lukemisen ja tekstien tulkinnan taitoa tutustumalla erilaisiin suullisiin ja kirjallisiin teksteihin, kuten arkielämässä tarvittaviin teksteihin, sanomalehtiteksteihin ja muihin mediateksteihin, tietoteksteihin ja kaunokirjallisiin teksteihin kielitaidon mukaan. Harjoitellaan tekstin ymmärtämisen strategioita, muun muassa kysymistä, silmäilyä ja tiivistämistä. Harjoitellaan lukemista sekä kysymysten tekemistä ja niihin vastaamista tekstien pohjalta. Keskustellaan teksteistä ja jaetaan lukukokemuksia. Kartutetaan sana- ja käsitevarantoa.

S3 Tekstien tuottaminen: Harjoitellaan tuottamaan erilaisia tekstejä ja tutustutaan saamen kielen kirjoituksen ominaispiirteisiin. Harjoitellaan kirjoittamisprosessin vaiheita sekä tekstin rakennetta. Harjoitellaan saamen kielen oikeinkirjoituksen erityispiirteitä ja niiden hallintaa omassa tekstissä.

S4 Taito ymmärtää kieltä, kirjallisuutta ja kulttuuria: Tutustutaan saamen kielen keskeisiin rakennepiirteisiin. Pohditaan saamen kielen merkitystä itselle, perheelle ja lähipiirille. Tutustutaan saamenkieliseen ker-

ronta- ja kulttuuriperinteeseen hyödyntäen mahdollisuuksien mukaan paikallista yhteisöä. Tutustutaan saamenkieliseen media- ja kulttuuritarjontaan.

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena: Tutustutaan eri oppiaineiden saamenkielisiin käsitteisiin ja tekstikäytänteisiin sekä vertaillaan tiedonalojen tekstejä. Harjoitellaan saamenkielisen tiedon hakua ja median käyttöä. Esitellään ja harjoitellaan erilaisia kielenoppimisen strategioita.

Aikuisten perusopetusta täydentävän saamen kielen opetuksen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet

Tavoitteena on monimediaisten oppimisympäristöjen avulla hyödyntää saamenkielistä tarjontaa esimerkiksi internetissä sekä rikastaa ja monipuolistaa saamen kielen hallintaa ja käyttöä. Opiskelijoiden kielitaito sekä saamen kielten erilaisuus tulee huomioida oppimisympäristöjen ja työtapojen valinnassa. Saamen kielen opiskelu nivotaan osaksi koulun muiden kieliaineiden ja oppiaineiden opiskelua sekä koulun toimintakulttuuria.

Opiskelijan ohjaus ja eriyttäminen aikuisten perusopetusta täydentävässä saamen kielen opetuksessa

Tavoitteiden kannalta keskeistä ohjauksen ja tuen kehittämisessä on tukea opiskelijan kielellistä kehittymistä ottamalla huomioon opiskelijan saamen kielen taito ja oppimisvalmiudet. Opiskelijaa ohjataan toimimaan turvallisesti mediamaailmassa. Opetuksen suunnittelussa, toteutuksessa ja opiskelijan arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan yksilölliset tarpeet. Opiskelijaa ohjataan riittävän haasteellisten tehtävien ja materiaalien äärelle ja löytämään mieluisia työtapoja ja oppimisympäristöjä.

Arviointi aikuisten perusopetuksen alkuvaiheessa annettavassa aikuisten perusopetusta täydentävässä saamen kielen opetuksessa

Opiskelijan oppimisen arviointi ja siihen perustuva palaute on monipuolista, konkreettista ja oppimisen taitoja kehittävää. Arviointi nivotaan kiinteäksi osaksi oppimisprosessia. Arviointi perustuu monipuoliseen doku-

mentointiin siitä, miten opiskelijoiden laajenevat kielelliset taidot ja tekstien tuottaminen sekä tulkinta kehittyvät ja mitkä ovat heidän tietonsa kielestä, kirjallisuudesta ja muusta kulttuurista.

Opiskelijoita ohjataan arvioimaan omaa ja muiden työskentelyä, ilmaisua ja tuotoksia. Oppimista tukevan, monipuolisen ja erittelevän arvioinnin ja palautteen avulla opiskelijoita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan, tiedoistaan ja työskentelyprosesseistaan ja he saavat välineitä niiden kehittämiseen.

Arviointia tehdessään opettaja arvioi opiskelijoiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Arvioinnilla määritellään, miten opiskelija on edistynyt suhteessa tavoitteisiin. Arvioinnin tueksi on määriteltä oppimisen edistymisen kannalta keskeiset arvioinnin kohteet.

Aikuisten perusopetusta täydentävän saamen kielen arvioinnin kohteet aikuisten perusopetuksen alkuvaiheen päättyessä

Opetuksen tavoitteet	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen		
T1 ohjata opiskelijaa kehittämään yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojaan, arvioimaan omaa toimintaansa ja vastaanottamaan ja antamaan palautetta siitä	S1	Vuorovaikutustaidot
Tekstien tulkinta		
T2 auttaa opiskelijaa luomaan positiivista suhtautumista saamenkielisiin teksteihin ja kannustaa lukemiseen kielitaidon mukaan	S2	Lukeminen ja saamenkielisten tekstien käyttö
T3 rohkaista opiskelijaa kehittämään peruslukutaitoaan ja sen sujuvoitumista, tekstien ymmärtämisen ja lukemisen taitoa sekä kartuttamaan sana- ja käsitevarantoa	S2	Peruslukutaidon ja tekstin ymmärtämistaitojen kehittyminen sekä sana- ja käsitevaranto
T4 ohjata opiskelijaa käyttämään lukutaitoaan ja tekstejä elämysten saamiseksi, tiedon hankkimiseksi ja arvioimiseksi sekä keskustelemaan teksteistä	S2	Lukutaidon hyödyntäminen tiedonhankinnassa
Tekstien tuottaminen		

T5 auttaa opiskelijaa vahvistamaan ilmaisuaan sekä positii- vista suhtautumista kirjoittamiseen kielitaidon mukaan	S3	Ilmaisu tekstien tuottamis- essa
T6 ohjata opiskelijaa tutustumaan saamen kielen kirjoitus- järjestelmään sekä edistämään kirjoittamisen perustaitoja ja niiden sujuvoitumista	S3	Kirjoittamisen perustaito- jen kehittyminen
T7 rohkaista opiskelijaa harjoittelemaan tekstin tuottamista sekä ilmaisemaan kirjallisesti ajatuksiaan ja havaintojaan kielitaidon mukaan	S3	Tekstien tuottaminen
Taito ymmärtää kieltä ja kulttuuria		
T8 ohjata opiskelijaa havainnoimaan omaa ja oman kieliyh- teisön kielenkäyttöä	S4	Oman ja kieliyhteisön kie- lenkäytön havainnointi
T9 rohkaista opiskelijaa pohtimaan kielellisen ja kulttuuri- sen identiteetin merkitystä	S4	Kielellisen ja kulttuurisen identiteetin havainnointi
T10 ohjata opiskelijaa tutustumaan saamen kielen keskei- simpiin rakennepiirteisiin ja ohjata analysoimaan niitä	S4	Saamen kielen keskeisten rakennepiirteiden tunte- mus
Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena		
T11 ohjata opiskelijaa hyödyntämään saamen kielen taitoa oppimisessa ja kehittämään eri tiedonalojen kieltä	S4	Saamen kielen käyttö op- pimisessa ja eri tiedonalo- jen kielen kehittyminen
T12 tarjota välineitä saamenkielisen tiedon etsimiseen, pohtimiseen ja arviointiin sekä ohjata opiskelijaa omaksu- maan itseohjautuva tapa opiskella saamen kieltä	S4	Saamenkielisen tiedonhankinnan taidot

Aikuisten perusopetusta täydentävä saamen kieli varsinaisessa ai- kuisten perusopetuksessa

Varsinaisessa aikuisten perusopetuksessa erityisenä tehtävänä on sy-
ventää ja laajentaa opiskelijoiden saamen kielen taitoa kunkin kielitaidon
mukaisesti. Opiskelijat tutustuvat erilaisiin suullisiin ja kirjallisiin teksteihin
sekä oppivat tulkitsemaan, analysoimaan ja tuottamaan niitä. Opiskelijoi-
den suhde saamenkieliseen kirjallisuuteen ja kertomus- ja kulttuuriperin-
teeseen sekä kieliyhteisöön syvenee ja monipuolistuu. Opiskelijat syven-
tävät saamen kielen ominaispiirteiden osaamistaan sekä hyödyntävät kie-
litietoaan ja -taitoaan erilaisissa oppimisympäristöissä hankkimalla saa-
men kielen avulla tietoa eri oppiaineissa. Opiskelijoiden arvostus saamen
kieltä kohtaan vahvistuu ja heidän kykynsä käyttää kieltä tietoisesti ja luo-

vasti kasvaa. Opiskelijat omaksuvat tiedonhaluisen ja itseohjautuvan tavon opiskella saamen kieltä ja syventävät taitoaan vertailla kieliä sekä hyödyntää eri kielten taitoaan monipuolisesti. Opiskelijan opiskelumotiivaatiota vahvistetaan yhteistyössä saamenkielisen kieliyhteisön kanssa.

Aikuisten perusopetusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet varsinaisessa aikuisten perusopetuksessa

Opetuksen tavoitteet	Laaja-alainen osaaminen
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen	
T1 ohjata opiskelijaa kehittämään vuorovaikutustaitojaan, erittelevää ja kriittistä lukutaitoa sekä erilaisten tekstien ymmärtämistä ja tulkitsemista erilaisissa viestintäympäristöissä	L2, L4, L5
Tekstien tulkitseminen	
T2 rohkaista opiskelijaa kartuttamaan sana- ja käsitevarantoaan, vahvistamaan taitoaan käyttää tekstejä ja lukutaitoaan tiedon hankkimiseksi ja elämysten saamiseksi sekä keskustelemaan teksteistä erilaisissa viestintäympäristöissä	L2, L4, L5
Tekstien tuottaminen	
T3 ohjata opiskelijaa sujuvoittamaan ja monipuolistamaan kirjoittamisen taitoa sekä syventämään tekstilajien tuntemusta	L1, L2
T4 kannustaa opiskelijaa tuottamaan kertovia, kuvaavia, ohjaavia, kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä	L1, L2
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen	
T5 ohjata opiskelijaa pohtimaan saamen kielen käyttöä, merkitystä ja asemaa osana erilaisia kieliyhteisöjä sekä hyödyntämään saamenkielistä mediaa ja kulttuuritarjontaa	L1, L2, L7
T6 ohjata opiskelijaa tunnistamaan kielen erilaisia rekistereitä, esimerkiksi puhutun ja kirjoitetun kielen eroja ja kielen käyttöä eri tilanteissa	L1, L2, L4
T7 rohkaista opiskelijaa syventämään tietoaan saamen kielen keskeisistä rakennepiirteistä ja ohjata analysoimaan niitä	L1, L2
Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena	
T8 ohjata opiskelijaa käyttämään saamen kieltä tiedonhaussa ja tiedonkäsitelyssä eri oppiaineissa ja ympäristöissä	L1, L4, L5

Aikuisten perusopetusta täydentävän saamen kielen kurssit varsinaisessa aikuisten perusopetuksessa

Saamen kielen kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitojen oppiminen tapahtuu kielenkäyttötilanteissa sekä monipuolisessa työskentelyssä kielen avulla. Sisällöt valitaan siten, että opiskelija voi laajentaa omaan kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin liittyvää osaamistaan monipuolisesti. Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät sekä opiskelijoiden kokemuksia että paikallisia mahdollisuuksia.

saak1 Monilukutaito saamen kielellä

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet

Syvennetään vuorovaikutustaitoja ja rohkaistaan opiskelijoita keskustelemaan kielivarantoaan käyttäen. Innostetaan opiskelijoita vahvistamaan taitoaan toimia erilaisissa viestintätilanteissa. Syvennetään saamenkielisen kieliyhteisön, suullisen perinteen sekä keskustelutapojen tuntemusta. Syvennetään tekstin ymmärtämisen strategioita ja harjoitellaan lähteiden luotettavuuden arviointia. Tutustutaan myös pohtiviin, kantaa ottaviin ja ohjaaviin teksteihin. Jaetaan tulkintoja teksteistä ja lukukokemuksia erilaisissa viestintäympäristöissä. Harjoitellaan erilaisten tekstilajien tuottamista erilaisia tarkoituksia varten sekä syvennetään kirjoittamisprosessin vaiheiden hallintaa. Syvennetään saamen kielen oikeinkirjoituksen erityispiirteitä ja niiden hallintaa omassa tekstissä sekä tarkastellaan eri sanojen ja ilmaisujen merkitysten ja sävyjen vaikutusta tekstiin. Kirjoitetaan tekstejä yksin ja yhdessä sekä keskustellaan ja annetaan palautetta niistä.

saak2 Kielen käyttö oppimisen tukena

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet

Tutustutaan saamenkieliseen mediaan ja kulttuuritarjontaan ja harjoitellaan niiden kriittistä tarkastelua. Syvennetään saamen kielen keskeisten piirteiden tuntemusta ja vertaillaan niitä suomen kieleen. Syvennetään eri oppiaineiden käsitteiden ja tekstikäytänteiden tuntemusta. Laajennetaan

saamenkielisen tiedonhaun käyttöä kaiken oppimisen tukena. Havainnoidaan saamen kielen käyttöä ja sen merkitystä Suomessa ja muualla.

Aikuisten perusopetusta täydentävän saamen kielen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet varsinaisessa aikuisten perusopetuksessa

Tavoitteena on monimediaisten oppimisympäristöjen avulla hyödyntää saamenkielistä tarjontaa esimerkiksi internetissä ja rikastaa ja monipuolistaa saamen kielen hallintaa ja käyttöä. Opiskelijoiden kielitaito sekä saamen kielten erilaisuus tulee huomioida oppimisympäristöjen ja työtapojen valinnassa sekä tekstilajien valinnassa. Saamen kielen opiskelu nivotaan osaksi koulun muiden kieliaineiden ja oppiaineiden opiskelua sekä koulun toimintakulttuuria.

Aikuisten perusopetusta täydentävän saamen kielen ohjaus, eriyttäminen ja tuki varsinaisessa aikuisten perusopetuksessa

Saamen kielen opetuksen tavoitteiden kannalta keskeistä ohjauksen järjestämisessä on antaa tukea opiskelijalle sopivien opiskelustrategioiden kehittämisessä ja omien vahvuuksien tunnistamisessa ja niiden avulla oppimisessa. Opiskelijaa ohjataan löytämään ja valitsemaan itseään kiinnostavaa ja omalle lukutaidolle ja -tavalle soveltuvia tekstejä niiden monikanavaisuutta hyödyntäen. Opiskelijaa ohjataan myös turvalliseen ja eettisesti vastuulliseen mediaympäristössä toimimiseen. Opiskelijaa kannustetaan kirjallisuuden ja muiden tekstien omaehtoiseen lukemiseen. Vuorovaikutustaitojen ja tekstien tuottamistaitojen kehittämiseksi annetaan yksilöllistä palautetta. Saamen kieltä hyödynnetään myös muiden oppiaineiden käsitteiden oppimisessa ja ajatusten ilmaisemisessa. Opiskelijoita rohkaistaan löytämään itselleen parhaiten soveltuvat työtavat. Opetuksen suunnittelussa, toteutuksessa ja opiskelijan arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan yksilölliset tarpeet.

Arviointi varsinaisessa aikuisten perusopetuksessa annettavassa aikuisten perusopetusta täydentävässä saamen kielen opetuksessa

Opiskelijan oppimisen arviointi on monipuolista, ohjaavaa ja kannustavaa. Kannustava ja rakentava palaute tukee opiskelijoiden motivaation rakentumista ja kielellisten valmiuksien kehittymistä sekä auttaa opiskelijoita löytämään omat vahvuutensa. Opiskelijoille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa tavoitteisiin. Arviointi nivotaan kiinteäksi osaksi oppimisprosessia. Oppimista tukevan ja erittelevän palautteen avulla opiskelijoita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan, tiedoistaan ja työskentelyprosesseistaan ja annetaan välineitä niiden kehittämiseen. Varsinaisessa aikuisten perusopetuksessa kaikki tavoitealueet ovat opiskelijan oppimisen arvioinnissa yhtä tärkeitä. Niiden arviointi perustuu monipuolisiin suullisiin ja kirjallisiin näyttöihin sekä opettajan havaintoihin erilaisissa kielenkäyttö- ja tekstianalyysitilanteissa. Opiskelijoilla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Itsearviointiin lisäksi harjoitellaan vertaisarviointia.

Opiskelijan opiskelema kurssi arvioidaan sen päätyttyä. Kurssin arvonnalla kuvataan, miten opiskelija on saavuttanut ko. kurssilla oppiaineen opetukselle asetetut tavoitteet. Opintojen edetessä pidemmälle oppiaineen päättöarvioinnin kriteerien merkitys kasvaa kurssin arvosanaa muodostettaessa.

Opiskelijan osaamisen arviointi varsinaisen aikuisten perusopetuksen päättyessä tehdään taulukossa esitettyjen kriteerien mukaisesti. Hyvän osaamisen ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Aikuisten perusopetusta täydentävän saamen kielen hyvä osaamisen aikuisten perusopetuksen päättyessä

Opetuksen tavoite	Kurssit	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Hyvä osaaminen
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen			
T1 ohjata opiskelijaa kehittämään vuorovaikutustaitojaan, erittelevää ja kriittistä lukutaitoa sekä erilaisten tekstien ymmärtämistä ja tulkitsemista erilaisissa viestintäympäristöissä	saak1	Vuorovaikutustaidot, lukutaito sekä tekstien ymmärtäminen ja tulkinta	Opiskelija osaa toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Opiskelija osaa lukea ja tulkita tekstejä.
Tekstien tulkitseminen			
T2 rohkaista opiskelijaa kartuttamaan sana- ja käsitevarantoaan, vahvistamaan taitoaan käyttää tekstejä ja lukutaitoaan tiedon hankkimiseksi ja elämysten saamiseksi sekä keskustelemaan teksteistä erilaisissa viestintäympäristöissä	saak1	Sana- ja käsitevaranto, tekstien hyödyntäminen ja tulkinta	Opiskelija hallitsee kohtuullisen sana- ja käsitevarannon. Opiskelija osaa käyttää erilaisia lähteitä tiedon hankkimiseksi sekä keskustella erilaisista teksteistä kysyen, tiivistäen, kommentoiden ja pohkien tekstien yhteyttä omiin kokemuksiinsa.
Tekstien tuottaminen			
T3 ohjata opiskelijaa sujuvoittamaan ja monipuolistamaan kirjoittamisen taitoa sekä syventämään tekstilajien tuntemusta	saak1	Kirjoittamisen perustaitojen hallinta sekä tekstien tuottaminen	Opiskelija osaa kirjoittaa sujuvasti ja selkeästi käsin ja hän on omaksunut tarvittavia näppäintaitoja.
T4 kannustaa opiskelijaa tuottamaan kertovia, kuvaavia, ohjaavia, kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä	saak1	Taito tuottaa eri tekstilajeja edustavia tekstejä	Opiskelija osaa tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia, pohtia ja kantaa ottavia tekstejä ja käyttää niille tyypillisiä ilmaisutapoja.
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen			

T5 ohjata opiskelijaa pohtimaan saamen kielen käyttöä, merkitystä ja asemaa osana erilaisia kieliyhteisöjä sekä hyödyntämään saamenkielistä mediaa ja kulttuuritarjontaa	saak2	Saamen kielen käytön, merkityksen ja aseman havainnointi	Opiskelija osaa kuvailla kielellisen ja kulttuurisen identiteetin sekä saamen kielen merkitystä ja saamen kielen asemaa.
T6 ohjata opiskelijaa tunnistamaan kielen erilaisia rekistereitä, esimerkiksi puhutun ja kirjoitetun kielen eroja ja kielen käyttöä eri tilanteissa	saak2	Kielitietoisuuden kehittyminen	Opiskelija tunnistaa kielen eri rekistereitä, puhutun ja kirjoitetun kielen eroja sekä kielen tilanteista käyttöä.
T7 rohkaista opiskelijaa syventämään tietoaan saamen kielen keskeisistä rakennepiirteistä ja ohjata analysoimaan niitä	saak2	Keskeisten rakenteiden tuntemus ja käyttö	Opiskelija tuntee saamen kielen keskeiset rakenteet ja osaa käyttää niitä.
Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena			
T8 ohjata opiskelijaa käyttämään saamen kieltä tiedonhaussa ja tiedonkäsitelyssä eri oppiaineissa ja ympäristöissä	saak2	Saamenkielinen tiedonhaku	Opiskelija käyttää saamen kieltä tukena opiskelussa ja tiedonhaussa.

TODISTUKSET

Opiskelijalle annetaan osallistumistodistus aikuisten perusopetusta täydentävän opiskelijan saamen kielen opiskelusta. Todistukseen merkitään opiskeltu kieli, opetuksen laajuus ja sanallinen arvio tai numeroarvosana opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Muuten noudatetaan aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden määräyksiä todistuksiin merkittävistä tiedoista. Myös aikuisten perusopetuksen päättyessä opiskelijalle annetaan erillinen osallistumistodistus.

LIITE 2

Aikuisten perusopetusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, sisällöt ja oppimisen arviointi

Aikuisten perusopetusta täydentävän romanikielen opetuksen tehtävä

Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Aikuisten perusopetusta täydentävänä opetuksena romanikieltä voivat opiskella kaikki ne opiskelijat, joiden äidinkieli tai jokin perheen kielistä on romanikieli. Romanikielen opetuksen tehtävänä on auttaa opiskelijoita kiinnostumaan omasta kielestään ja kulttuuristaan sekä kielitaidon elinikäisestä kehittämisestä. Opetus vahvistaa opiskelijoiden itsetuntoa ja tuo myönteisiä oppimiskokemuksia, jotka rohkaisevat heitä käyttämään omaa kieltään eri tilanteissa.

Romanikieli on taito-, tieto- ja kulttuuriaine. Opetuksen tehtävänä on auttaa opiskelijoita vahvistamaan ja laajentamaan kielitaitoaan niin, että he saavat valmiudet oman yhteisönsä arkeen liittyvien havaintojen ja ilmiöiden käsitteellistämiseen sekä oman ajattelunsa kielentämiseen. Opetus ohjaa opiskelijoita oppimaan tiedonhankintataitoja erilaisissa oppimisympäristöissä. Heitä tuetaan ymmärtämään kielellisten valintojen vaikutuksia ympäristöön ja toisiin ihmisiin. Opetuksen lähtökohtana on opiskelijoiden oma aktiivisuus, jolloin heidän romanikielen taitoaan ja muuta osaamistaan hyödynnetään opetuksessa. Opiskelijoiden omat mielenkiinnon kohteet, osallisuuden kokemukset sekä opittavien asioiden merkityksellisyys ovat keskeisiä motivaatiotekijöitä. Opetuksessa hyödynnetään opiskelijoiden mahdollisuutta kehittää kielitaitoaan kieliyhteisön parissa.

Romanikielen opetuksen tavoitteet, sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi on määritelty koko aikuisten perusopetuksen ajan annettavaa kahden vuosiviikkotunnin laajuista romanikielen opetusta varten. Opetuksen järjestäjä laatii perusteiden pohjalta paikallisen opetussuunnitelman, jossa voidaan hyödyntää aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden äidinkielen ja kirjallisuuden kuvauksia oppiaineen tehtävästä oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvistä tavoitteista sekä ohjauksesta, eriyttämisestä, tuesta ja opiskelijan oppimisen arvioinnista.

Alkuvaiheen opetuksen täydentävät näkökulmat opetuksen tehtävästä

Romanikielen opetus syventää ja laajentaa opiskelijoiden romanikielen taitoa kunkin oman taitotason mukaisesti. Romanikielen opetuksessa painotetaan vuorovaikutusta ja sitä opiskellaan hyödyntäen erilaisia kielenkäyttötilanteita ja tekstilajeja, kulttuurisia kuvia, äänitteitä ja kuullun ymmärtämisen materiaaleja sekä kerronta-, musiikki- ja käsityöperinnettä. Opiskelijat tutustuvat erilaisiin puhuttuihin ja kirjoitettuihin teksteihin sekä oppivat tulkitsemaan, analysoimaan ja tuottamaan niitä. Opiskelijoiden suhde romanikieliseen kirjallisuuteen ja kerronta- ja kulttuuriperinteeseen sekä kieliyhteisöön syvenee ja monipuolistuu. Opiskelijat vahvistavat kielensä ominaispiirteiden osaamistaan ja hyödyntävät kielitietoaan ja -taitoaan erilaisissa oppimisympäristöissä. Opiskelijoiden arvostus romanikieltä kohtaan lisääntyy ja heidän kykynsä käyttää kieltä tietoisesti ja luovasti kasvaa. Opiskelijat omaksuvat tiedonhaluisen tavan opiskella romanikieltä hyödyntäen vähäistäkin osaamistaan eri kielissä ja vertaillen osaa- miaan kieliä.

Aikuisten perusopetusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet aikuisten perusopetuksen alkuvaiheessa

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen		
T1 ohjata opiskelijaa osallistumaan keskusteluihin ja arvostamaan omaa ilmaisuaan sekä rohkaista antamaan ja vastaanottamaan palautetta	S1	L1, L2
Tekstien tulkitseminen		
T2 auttaa opiskelijaa kartuttamaan sana- ja käsitevarantoaan ja kehittämään peruslukutaitoaan sekä tarjota hänelle mahdollisuuksia tutustua monenlaisiin romanikielisiin teksteihin erilaisissa oppimisympäristöissä	S2	L4, L5
T3 tukea opiskelijaa kuullun ja luetun ymmärtämisessä sekä ohjata häntä huomioimaan puhe- ja kirjakielen eroja	S2	L1, L4
Tekstien tuottaminen		
T4 rohkaista opiskelijaa kehittämään romanikielistä kirjallista ja suullista ilmaisuaan ja ohjata häntä tuottamaan yksinkertaisia romanikielisiä tekstejä monimediaisissa oppimisympäristöissä	S3	L2, L5
T5 ohjata opiskelijaa tutustumaan romanikielen oikeinkirjoitukseen ja erikoismerkkeihin sekä edistämään käsinkirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista	S3	L1, L5
Kielen ja kulttuurin ymmärtäminen		
T6 rohkaista opiskelijaa pohtimaan romanikielen merkitystä itselleen sekä innostaa häntä käyttämään romanikieltä omassa arjessaan	S4	L2, L7
T7 ohjata opiskelijaa tutustumaan kerronta- ja kulttuuriperinteeseen ja romanien historia-aineistoihin	S4	L2, L4

Aikuisten perusopetusta täydentävän romanikielen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet aikuisten perusopetuksen alkuvaiheessa

Romanikielen kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitojen oppiminen tapahtuu kielenkäyttötilanteissa sekä monipuolisessa työskentelyssä kielen avulla.

Sisällöt valitaan siten, että opiskelija voi laajentaa omaan kieleen, kirjallisuuden ja muuhun kulttuuriin liittyvää osaamistaan. Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät sekä opiskelijoiden kokemuksia että paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen: Harjoitellaan tervehdyksiä, fraaseja sekä ääntämistä ja suullista ilmaisua nimeämällä ympäristöä, esineitä ja asioita romanikielellä. Harjoitellaan kuuntelua ja kuullun ymmärtämistä. Harjoitellaan vuorovaikutus- ja draamataitoja pareittain tai ryhmissä sekä tarjotaan mahdollisuus romanikielisiin vuorovaikutustilanteisiin hyödyntäen kieliyhteisön osaamista. Opetellaan käyttämään kieltä kohteliaasti ja tilanteen mukaisesti.

S2 Tekstien tulkitseminen: Harjoitellaan lukemista tutustumalla kertoviin ja kuvaaviin teksteihin ja vahvistetaan opiskelijan suhdetta teksteihin keskustelemalla niistä. Kartutetaan sana- ja käsitevarantoa. Pohditaan sanavalintojen ja sanontojen merkityksiä ja opitaan kerronnan peruskäsitteet, kuten päähenkilö, tapahtumapaikka ja -aika ja juoni. Harjoitellaan tulkinnan taitoa tutustumalla kirjakieleen sekä puhekielen alueellisiin murreeroihin.

S3 Tekstien tuottaminen: Harjoitellaan oikeinkirjoitusta ja romanikielen erikoismerkkejä sekä tekstin rakennetta ja kirjoittamisen vaiheita. Harjoitellaan sujuvoittamaan käsinkirjoittamista ja näppäintaitoja. Kirjoitetaan romanikielisiä tekstejä yksin ja yhdessä ja opetellaan antamaan ja saamaan palautetta niistä. Kuvataan omia kokemuksia, havaintoja ja ajatuksia puhumalla, kirjoittamalla ja kuvien avulla.

S4 Kielen ja kulttuurin ymmärtäminen: Pohditaan romanikielen merkitystä itselle, perheelle ja lähipiirille. Tutustutaan romanien kerronta- ja kulttuuriperinteeseen hyödyntäen mahdollisuuksien mukaan paikallista romaniyhteisöä. Rohkaistaan tutustumaan romanikieliseen media- ja kult-

tuuritarjontaan. Tutustutaan romanien historiaan käyttämällä monimediaisia oppimisympäristöjä. Tehdään havaintoja eri puhetavoista ja kielistä sekä kielenkäytön vaikutuksesta muihin.

Aikuisten perusopetusta täydentävän romanikielen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet aikuisten perusopetuksen alkuvaiheessa

Opetuksessa hyödynnetään romanikielistä monimediaista tarjontaa. Opiskelijoiden romanikielen taito tulee huomioida oppimisympäristöjen ja työtapojen valinnassa. Romanikielen opiskelu nähdään osana oppilaitoksen muiden kieliaineiden ja oppiaineiden opiskelua sekä muuta oppilaitoksen toimintaa.

Aikuisten perusopetusta täydentävän romanikielen ohjaus, eriyttäminen ja tuki aikuisten perusopetuksen alkuvaiheessa

Opiskelijoiden kielellistä kehittymistä tuetaan heidän kielitaitonsa mukaisesti. Keskeistä ohjauksen ja tuen järjestämisessä on tunnistaa kielelliset oppimisvaikeudet mahdollisimman varhain. Kielellisesti kehittyneitä opiskelijoita ohjataan tarpeeksi haasteellisten tehtävien ja materiaalien äärelle ja löytämään mieluisia työtapoja ja oppimisympäristöjä. Sekä miehiä että naisia tuetaan löytämään kiinnostavia tekstejä, viestintävälineitä ja työtapoja.

Opettaja mallintaa tekstien lukemista ja tulkintaa sekä kirjoittamisen tapoja. Opiskelijoita ohjataan toimimaan turvallisesti mediamaailmassa. Opetuksen suunnittelussa, toteutuksessa ja opiskelijan arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijoiden yksilölliset tarpeet. Opetuksen suunnittelussa ja toteutuksessa voidaan lisäksi hyödyntää kieliyhteisön osaamista.

Arviointi aikuisten perusopetuksen alkuvaiheessa annettavassa aikuisten perusopetusta täydentävässä romanikielessä

Opiskelijan oppimisen arviointi ja siihen perustuva palaute on monipuolista, konkreettista ja oppimisen taitoja kehittävää. Arviointi nivotaan kiin-

teäksi osaksi oppimisprosessia. Arviointi perustuu monipuoliseen dokumentointiin siitä, miten opiskelijoiden laajenevat kielelliset taidot ja tekstien tuottaminen sekä tulkinta kehittyvät ja mitkä ovat heidän tietonsa kielestä, kirjallisuudesta ja muusta kulttuurista.

Opiskelijoita ohjataan arvioimaan omaa ja muiden työskentelyä, ilmaisua ja tuotoksia. Oppimista tukevan, monipuolisen ja erittelevän arvioinnin ja palautteen avulla opiskelijoita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan, tiedoistaan ja työskentelyprosesseistaan ja he saavat välineitä niiden kehittämiseen.

Arviointia tehdessään opettaja arvioi opiskelijoiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Arvioinnilla määritellään, miten opiskelija on edistynyt suhteessa tavoitteisiin. Arvioinnin tueksi on määriteltä oppimisen edistymisen kannalta keskeiset arvioinnin kohteet.

Aikuisten perusopetusta täydentävän romanikielen arvioinnin kohteet aikuisten perusopetuksen alkuvaiheen päättyessä

Opetuksen tavoitteet	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen		
T1 ohjata opiskelijaa osallistumaan keskusteluihin ja arvostamaan omaa ilmaisuaan sekä rohkaista antamaan ja vastaanottamaan palautetta	S1	Vuorovaikutustilanteissa toimiminen
Tekstien tulkitseminen		
T2 auttaa opiskelijaa kartuttamaan sana- ja käsitevarantoaan ja kehittämään peruslukutaitoaan sekä tarjota hänelle mahdollisuuksia tutustua monenlaisiin romanikielisiin teksteihin erilaisissa oppimisympäristöissä	S2	Sana- ja käsitevarannon laajentuminen ja peruslukutaidon edistyminen
T3 tukea opiskelijaa kuullun ja luetun ymmärtämisessä sekä ohjata häntä huomioimaan puhe- ja kirjakielen eroja	S2	Kuullun ja luetun ymmärtämisen kehittyminen
Tekstien tuottaminen		

T4 rohkaista opiskelijaa kehittämään romanikielistä kirjallista ja suullista ilmaisuaan ja ohjata häntä tuottamaan yksinkertaisia romanikielisiä tekstejä monimediaisissa oppimisympäristöissä	S3	Suullinen ilmaisu ja tekstien tuottaminen
T5 ohjata opiskelijaa tutustumaan romanikielen oikeinkirjoitukseen ja erikoismerkkeihin sekä edistämään käsinkirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista	S3	Oikeinkirjoituksen, käsinkirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoituminen
Kielen ja kulttuurin ymmärtäminen		
T6 rohkaista opiskelijaa pohtimaan romanikielen merkitystä itselleen sekä innostaa häntä käyttämään romanikieltä omassa arjessaan	S4	Romanikielen merkityksen ja käyttämisen havainnointi
T7 ohjata opiskelijaa tutustumaan kerronta- ja kulttuuriperinteesseen ja romanien historia-aineistoihin	S4	Romanien perinteen ja historian tuntemus

Aikuisten perusopetusta täydentävä romanikieli varsinaisessa aikuisten perusopetuksessa

Romanikielen opetus syventää ja laajentaa opiskelijoiden romanikielen taitoa kunkin oman taitotason mukaisesti. Romanikielen opetuksessa painotetaan vuorovaikutusta ja sitä opiskellaan hyödyntäen erilaisia kielenkäyttötilanteita ja tekstilajeja, kulttuurisia kuvia, äänitteitä ja kuullun ymmärtämisen materiaaleja sekä kerronta-, musiikki- ja käsityöperinnettä. Opiskelijat tutustuvat erilaisiin puhuttuihin ja kirjoitettuihin teksteihin sekä oppivat tulkitsemaan, analysoimaan ja tuottamaan niitä. Opiskelijoiden suhde romanikieliseen kirjallisuuteen ja kerronta- ja kulttuuriperinteeseen sekä kieliyhteisöön syvenee ja monipuolistuu. Opiskelijat vahvistavat kielen ominaispiirteiden osaamistaan ja hyödyntävät kielitietoaan ja -taitoaan erilaisissa oppimisympäristöissä. Opiskelijoiden arvostus romanikieltä kohtaan lisääntyy ja heidän kykynsä käyttää kieltä tietoisesti ja luovasti kasvaa. Opiskelijat omaksuvat tiedonhaluisen tavan opiskella romani-kieltä hyödyntäen vähäistäkin osaamistaan eri kielissä ja vertaillen osaa-
miaan kieliä.

Aikuisten perusopetusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet varsinaisessa aikuisten perusopetuksessa

Opetuksen tavoitteet	Laaja-alainen osaaminen
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen	
• T1 ohjata opiskelijaa osallistumaan monimuotoisiin keskusteluihin ja arvostamaan omaa ilmaisuaan sekä antamaan ja vastaanottamaan palautetta	L1, L2
• T2 innostaa opiskelijaa vahvistamaan taitoaan toimia erilaisissa viestintätilanteissa	L2
Tekstien tulkitseminen	
• T3 ohjata opiskelijaa tarkastelemaan monimuotoisia tekstejä, kehittämään kuulun ja luetun ymmärtämistä ja huomioimaan puhe- ja kirjakielen eroja	L4
• T4 innostaa opiskelijaa omaehtoiseen lukemiseen ja romanikielisten tekstien käyttöön kielitaidon mukaan	L1, L4, L5
Tekstien tuottaminen	
• T5 rohkaista opiskelijaa kehittämään sana- ja käsitevarantoaan ja omaa romanikielistä kirjallista ja suullista ilmaisuaan hyödyntäen paikallista romaniyhteisöä ja erilaisia oppimisympäristöjä	L2, L5, L7
• T6 innostaa opiskelijaa edistämään ajatusten ja kokemusten ilmaisemista asiain-teksteissä ja kaunokirjallisissa teksteissä, myös monimediaisissa oppimisympäristöissä	L1, L2, L5
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen	
• T7 rohkaista opiskelijaa keskustelemaan romanikulttuurista, romanien historiasta ja romanikielen merkityksestä yhteisölle	L2
• T8 ohjata opiskelijaa perehtymään romanikielen keskeisiin piirteisiin ja vertaamaan romanikieltä suomen kieleen	L1, L2

Aikuisten perusopetusta täydentävän romanikielen kurssit varsinaisessa aikuisten perusopetuksessa

Romanikielen kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitojen oppiminen tapahtuu kielenkäyttötilanteissa sekä monipuolisessa työskentelyssä kielen avulla.

Sisällöt valitaan siten, että opiskelija voi laajentaa omaan kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin liittyvää osaamistaan. Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät sekä opiskelijoiden kokemuksia että paikallisia mahdollisuuksia.

rok1 Romanikielinen vuorovaikutus

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet

Rohkaistaan opiskelijoita keskustelemaan kielivarantoaan käyttäen. Ohjataan opiskelijoita kehittämään kykyään antaa ja vastaanottaa palautetta. Innostetaan opiskelijoita vahvistamaan taitoaan toimia erilaisissa viestintätilanteissa. Syvennetään oman kieliyhteisön suullisen perinteen sekä keskustelutapojen tuntemusta. Havainnoidaan romanikielen käyttöä ja sen merkitystä kotimaassa ja maailmalla. Tutustutaan romanikieliseen mediaan ja vertaillaan eri sukupolvien kielenkäyttöä. Rohkaistaan opiskelijoita keskustelemaan romanikulttuurista ja romanien historiasta.

rok2 Tekstien tulkitseminen ja tuottaminen

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet

Ohjataan opiskelijoita omatoimiseen sana- ja ilmaisuvarannon kartuttamiseen. Vahvistetaan opiskelijoiden kiinnostusta romanikielisiin teksteihin ja keskustellaan lukukokemuksista. Syvennetään romanikielen kirjoitustaitoa sekä oikeinkirjoituksen ja erikoismerkkien hallintaa. Harjoitellaan käsinkirjoittamista ja näppäintaitoja. Harjoitellaan erilaisten tekstien tuottamista, tekstin rakennetta ja kirjoittamisen vaiheita. Pohditaan sanojen merkityksiä ja keskustellaan romanikielelle tyypillisistä ilmaisuista. Ohjataan opiskelijoita kunnioittamaan tekijänoikeuksia ja toimimaan eettisesti verkossa.

Aikuisten perusopetusta täydentävän romanikielen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet varsinaisessa aikuisten perusopetuksessa

Tavoitteena on monimediaisten oppimisympäristöjen avulla hyödyntää romanikielistä tarjontaa. Opiskelijoiden kielitaito tulee huomioida oppimisympäristöjen ja työtapojen valinnassa. Romanikielen opiskelu nähdään osana oppilaitoksen muiden kieliaineiden ja oppiaineiden opiskelua sekä muuta oppilaitoksen toimintaa.

Aikuisten perusopetusta täydentävän romanikielen ohjaus, eriyttäminen ja tuki varsinaisessa aikuisten perusopetuksessa

Opiskelijoiden kielellistä kehittymistä tuetaan heidän kielitaitonsa mukaisesti. Keskeistä ohjauksen ja tuen järjestämisessä on tunnistaa kielelliset oppimisvaikeudet mahdollisimman varhain. Kielellisesti kehittyneitä opiskelijoita ohjataan tarpeeksi haasteellisten tehtävien ja materiaalien äärelle ja löytämään mieluisia työtapoja ja oppimisympäristöjä. Sekä miehiä että naisia tuetaan löytämään kiinnostavia tekstejä, viestintävälineitä ja työtapoja.

Opettaja mallintaa tekstien lukemista ja tulkintaa sekä kirjoittamisen tapoja. Opiskelijoita ohjataan toimimaan turvallisesti mediamaailmassa. Opetuksen suunnittelussa, toteutuksessa ja opiskelijan arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijoiden yksilölliset tarpeet. Opetuksen suunnittelussa ja toteutuksessa voidaan lisäksi hyödyntää kieliyhteisön osaamista.

Arviointi varsinaisessa aikuisten perusopetuksessa oppimäärän päättyessä aikuisten perusopetusta täydentävässä romanikielen opetuksessa

Opiskelijan oppimisen arviointi on monipuolista, ohjaavaa ja kannustavaa. Kannustava ja rakentava palaute tukee opiskelijoiden motivaation rakentumista ja kielellisten valmiuksien kehittymistä sekä auttaa opiskelijoita löytämään omat vahvuutensa. Opiskelijoille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa tavoitteisiin. Arviointi nivotaan kiinteäksi osaksi oppimisprosessia. Oppimista tukevan

ja erittelevän palautteen avulla opiskelijoita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan, tiedoistaan ja työskentelyprosesseistaan ja annetaan välineitä niiden kehittämiseen. Varsinaisessa aikuisten perusopetuksessa kaikki tavoitealueet ovat opiskelijan oppimisen arvioinnissa yhtä tärkeitä. Niiden arviointi perustuu monipuolisiin suullisiin ja kirjallisiin näyttöihin sekä opettajan havaintoihin erilaisissa kielenkäyttö- ja tekstianalyysitilanteissa. Opiskelijoilla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Itsearviointiin lisäksi harjoitellaan vertaisarviointia.

Opiskelijan opiskelema kurssi arvioidaan sen päätyttyä. Kurssin arvostamalla kuvataan, miten opiskelija on saavuttanut ko. kurssilla oppiaineen opetukselle asetetut tavoitteet. Opintojen edetessä pidemmälle oppiaineen päättöarvioinnin kriteerien merkitys kasvaa kurssin arvostamaa muodostettaessa.

Opiskelijan osaamisen arviointi varsinaisen aikuisten perusopetuksen päättyessä tehdään taulukossa esitettyjen kriteerien mukaisesti. Hyvän osaamisen ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

**Aikuisten perusopetusta täydentävän romanikielen hyvä osaaminen
varsinaisen aikuisten perusopetuksen päättyessä**

Opetuksen tavoite	Kurssit	Arvioinnin koh- teet	Hyvä osaaminen
Vuorovaikutustilanteessa toimiminen			
T1 ohjata opiskelijaa osallistumaan monimuotoisiin keskusteluihin ja arvostamaan omaa ilmaisuaan sekä antamaan ja vastaanottamaan palautetta	rok1	Suullinen ilmaisu ja vuorovaikutustaidot	Opiskelija osaa toimia erilaisissa viestintäympäristöissä ja -tilanteissa sekä antaa ja vastaanottaa palautetta.
T2 innostaa opiskelijaa vahvistamaan taitoaan toimia erilaisissa viestintätilanteissa	rok1	Kokonaisilmaisun taidot	Opiskelija osaa ilmaista mielipiteensä ja perustella sen uskottavasti. Opiskelija osaa käyttää kokonaisilmaisun keinoja.
Tekstien tulkitseminen			
T3 ohjata opiskelijaa tarkastelemaan monimuotoisia tekstejä, kehittämään kuullun ja luetun ymmärtämistä ja huomioimaan puhe- ja kirjakielen eroja	rok2	Tekstimaailman monipuolistuminen ja monilukutaito	Opiskelija osaa käyttää ja tulkita ohjatusti erityyppisiä ja monimuotoisia tekstejä. Opiskelija tunnistaa tekstilajeja ja osaa kuulla joitakin pohtivien, kantaa ottavien ja ohjaavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä.
T4 innostaa opiskelijaa omaehtoiseen lukemiseen ja romanikielisten tekstien käyttöön kielitaidon mukaan	rok2	Tekstien erittely ja tulkinta	Opiskelija osaa arvioida omaa lukutaitoaan ja nimetä kehittämiskohteita. Opiskelija ymmärtää, että teksteillä on erilaisia tavoitteita ja tarkoituksia.
Tekstien tuottaminen			
T5 rohkaista opiskelijaa kehittämään sana- ja käsitevarantoaan ja omaa romanikielistä kirjallista ja suullista ilmaisuaan hyödyntäen paikallista romaniyhteisöä ja erilaisia oppimisympäristöjä	rok2	Suullisen ja kirjoitetun kielen hallinta, kirjoitustaidot ja eettinen verkkoviestintä	Opiskelija osaa ääntää romanikieltä ja hallitsee kohtuullisen sana- ja käsitevarannon. Opiskelija osaa kirjoittaa käsin ja hä-

			nellä on kohtuulliset näppäintaidot. Opiskelija tuntee eettisen verkkoviestinnän peruseriaatteen.
T6 innostaa opiskelijaa edistämään ajatusten ja kokemusten ilmaisemista asiateksteissä ja kaunokirjallisissa teksteissä, myös monimediaisissa oppimisympäristöissä	rok2	Ajatusten ilmaise- minen ja teksti- maailman moni- puolistuminen	Opiskelija osaa ohjatusti tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia, pohtivia ja kantaa ottavia tekstejä ja käyttää niille tyypillisiä ilmaisutapoja.
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen			
T7 rohkaista opiskelijaa keskustelemaan romanikulttuurista, romanien historiasta ja romanikielen merkityksestä yhteisölle	rok1	Kulttuuritietoisuuden kehittyminen	Opiskelija osaa kuvailla kulttuurin monimuotoisuutta sekä omia kulttuurikokemuksiaan. Opiskelija osaa kertoa romanien historian pääkohdista sekä romanien asemasta yhteiskunnassa.
T8 ohjata opiskelijaa perehtymään romanikielen keskeisiin piirteisiin ja vertaamaan romanikieltä suomen kieleen	rok1	Kielitietoisuuden kehittyminen	Opiskelija osaa kuvailla romanikielen keskeisimmät piirteet ja vertailla niitä suomen kielen piirteisiin. Opiskelija osaa kuvailla äidinkielen merkitystä ja romanikielen asemaa muiden kielten joukossa.

TODISTUKSET

Opiskelijalle annetaan osallistumistodistus aikuisten perusopetusta täydentävän opiskelijan romanikielen opiskelusta. Todistukseen merkitään opiskeltu kieli, opetuksen laajuus ja sanallinen arvio tai numeroarvosana opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Muuten noudatetaan aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden määräyksiä todistuksiin merkittävistä tiedoista. Myös aikuisten perusopetuksen päättyessä opiskelijalle annetaan erillinen osallistumistodistus.

LIITE 3

Aikuisten perusopetusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, sisällöt ja oppimisen arviointi

Aikuisten perusopetusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tehtävä

Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Erillisrahoitettuna, aikuisen perusopetusta täydentävänä opetuksena opiskelijan omaa äidinkieltä voivat opiskella kaikki ne opiskelijat, joiden äidinkieli tai jokin perheen kielistä on muu kuin suomi, ruotsi tai saame. Lisäksi opiskelijan oman äidinkielen oppimäärän mukaan voivat opiskella ne suomen-, ruotsin- tai saamenkieliset opiskelijat, jotka osallistuvat ulkomailla hankitun kielitaidon ylläpito-opetukseen. Opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tehtävänä on tukea opiskelijan aktiivisen monikielisyyden kehittymistä sekä herättää kiinnostus kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Oman äidinkielen oppiminen tukee myös kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan.

Oman äidinkielen opetuksessa tehdään yhteistyötä suomen kieli ja kirjallisuus -opetuksen ja suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetuksen kanssa sekä muiden aineiden opetuksen kanssa. Yhteisen kielikasvatuksen tehtävänä on lisätä opiskelijoiden ymmärrystä kieli- ja kulttuuritaustan merkityksestä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle sekä ohjata heitä arvostamaan omaa äidinkieltään ja muita kieliä. Lähtökohtana on opiskelija aktiivisena toimijana, jolloin opiskelijoiden kielitaitoa ja muuta osaamista hyödynnetään opetuksessa. Lisäksi koko koulun toiminnassa hyödynnetään koulun kielellistä ja kulttuurista monimuotoisuutta.

Opetuksessa hyödynnetään opiskelijoiden mahdollisuutta kehittää kielitaitoaan koulun ulkopuolella. Opetus tukee ja rohkaisee opiskelijoita käyttämään omaa kieltään monipuolisesti eri oppiaineiden tunneilla ja muussa koulun toiminnassa. Näin oman äidinkielen oppiminen ja käyttö tukevat

eri oppiaineiden sisällön omaksumista ja opiskelijat oppivat viestimään koulun oppiainesisällöistä omalla äidinkielellään. Opiskelijoiden omat valinnat, osallisuuden kokemukset sekä opittavien asioiden merkityksellisyys ovat keskeisiä motivaatiotekijöitä. Kielen opetuksessa painotetaan vuorovaikutusta ja viestinnällisyyttä.

Nämä opetussuunnitelman perusteet on laadittu kaikille niille kielille, joita opetetaan opiskelijan omana äidinkielenä. Opetussuunnitelman perusteiden tavoitteet ja sisällöt on määritelty koko aikuisten perusopetuksen ajan annettavaa kahden vuosiviikkotunnin laajuista opiskelijan oman äidinkielen opetusta varten. Opetuksen järjestäjä laatii perusteiden pohjalta paikallisen opetussuunnitelman, jossa voidaan hyödyntää aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden äidinkielen ja kirjallisuuden kuvauksia oppiaineen tehtävästä, oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvistä tavoitteista sekä ohjauksesta, eriyttämisestä, tuesta ja opiskelijan oppimisen arvioinnista. Opetuksen järjestäjän opetussuunnitelma voi olla myös kielikohtainen. Kielikohtaisessa opetussuunnitelmassa opetuksen tavoitteet määritellään, sisällöt valitaan ja arviointikriteerit asetetaan huomioiden opetettavan kielen erityispiirteet, muun muassa kirjoitusjärjestelmä. Kielikohtaiset opetussuunnitelmat voidaan laatia myös opetuksen järjestäjien yhteistyönä. Aikuisten perusopetuksessa saavutettu opiskelijan osaaminen voi vaihdella kielittäin.

Alkuvaiheen opetuksen täydentävät näkökulmat opetuksen tehtävästä

Aikuisten perusopetuksen alkuvaiheessa opetuksen erityisenä tehtävänä on oppia toimimaan aktiivisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa omalla äidinkielellä. Opiskelija syventää taitoaan lukea erilaisia lukemistapoja käyttäen, oppii jäsentämään lukemaansa ja jakamaan lukukokemuksiaan sekä kehittää kirjoitusjärjestelmän hallintaansa. Opiskelija tutustuu kielen keskeisiin ominaispiirteisiin ja oppii hyödyntämään kielitietoaan. Tavoitteena on myös oppia arvioimaan ja ohjaamaan omaa oppimista. Opiskelija oppii vertailemaan kieliä ja hyödyntämään kielitaitoa erilaisissa oppimisympäristöissä hankkimalla äidinkielen avulla tietoa eri

oppiaineissa. Tavoitteena on syventää suhdetta omaan kieleen ja oppia arvostamaan eri kielten taitoa.

Aikuisten perusopetusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet aikuisten perusopetuksen alkuvaiheessa

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen		
T1 ohjata opiskelijaa kehittämään yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojaan, arvioimaan omaa toimintaansa ja vastaanottamaan ja antamaan palautetta siitä	S1	L1, L2
Tekstien tulkitseminen		
T2 auttaa opiskelijaa luomaan positiivista suhtautumista omakielisiin teksteihin ja kannustaa lukemiseen kielitaidon mukaan	S2	L2, L4
T3 rohkaista opiskelijaa kehittämään peruslukutaitoaan ja sen sujuvoitumista sekä tekstien ymmärtämistaitoja ja lukemisen strategiataitoja kielitaidon mukaan	S2	L1, L4
T4 ohjata opiskelijaa käyttämään lukutaitoaan ja tekstejä elämysten saamiseksi, tiedon hankkimiseksi ja arvioimiseksi sekä keskustelemaan teksteistä	S2	L1, L2, L4,
Tekstien tuottaminen		
T5 auttaa opiskelijaa vahvistamaan ilmaisuaan sekä positiivista suhtautumista kirjoittamiseen kielitaidon mukaan	S3	L2
T6 ohjata opiskelijaa tutustumaan oman äidinkielen kirjoitusjärjestelmään sekä edistämään kirjoittamisen perustaitoja ja niiden sujuvoitumista	S3	L1, L2, L5
T7 rohkaista opiskelijaa harjoittelemaan tekstin tuottamista sekä ilmaisemaan kirjallisesti ajatuksiaan ja havaintojaan kielitaidon mukaan	S3	L1, L2, L4
Taito ymmärtää kieltä, kirjallisuutta ja kulttuuria		
T8 ohjata opiskelijaa havainnoimaan omaa ja oman kieliyhteisön kielenkäyttöä	S4	L1, L2
T9 rohkaista opiskelijaa pohtimaan oman äidinkielen ja kulttuurisen identiteetin merkitystä	S4	L1, L2

T10 ohjata opiskelijaa hankkimaan tietoa oman äidinkielen keskeisistä rakennepiirteistä ja ohjata analysoimaan niitä	S4	L1, L2
Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena		
T11 ohjata opiskelijaa hyödyntämään oman äidinkielen taitoa kaikessa oppimisessa ja kehittämään eri tiedonalojen kieltä	S4	L1, L4, L6
T12 tarjota välineitä omakielisen tiedon etsimiseen, pohtimiseen ja arviointiin sekä ohjata opiskelijaa omaksumaan itseohjautuva tapa opiskella omaa äidinkieltään	S4	L1, L2, L4,

Aikuisten perusopetusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet aikuisten perusopetuksen alkuvaiheessa

Opiskelijan oman äidinkielen kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitojen oppiminen tapahtuu kielenkäyttötilanteissa sekä monipuolisessa työskentelyssä kielen avulla. Sisällöt valitaan siten, että opiskelija voi laajentaa omaan kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin liittyvää osaamistaan monipuolisesti. Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät sekä opiskelijoiden kokemuksia että paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen: Harjoitellaan yhteistyötaitoja, kuten kuuntelemista ja aloitteiden tekemistä sekä pienimuotoisten esitysten tekemistä.

S2 Tekstien tulkitseminen: Syvennetään lukemisen ja tekstien tulkinnan taitoa tutustumalla erilaisiin suullisiin ja kirjallisiin teksteihin, kuten arkielämässä tarvittaviin teksteihin, sanomalehtiteksteihin ja muihin mediateksteihin, tietoteksteihin ja kaunokirjallisiin teksteihin kielitaidon mukaan. Harjoitellaan tekstin ymmärtämisen strategioita, muun muassa kysymistä, silmäilyä ja tiivistämistä. Harjoitellaan lukemista sekä kysymysten tekemistä ja niihin vastaamista tekstien pohjalta. Keskustellaan teksteistä ja jaetaan lukukokemuksia.

S3 Tekstien tuottaminen: Tutustutaan kirjoitusjärjestelmän ominaispiirteisiin ja harjoitellaan tuottamaan niitä. Harjoitellaan kirjoittamisprosessin vaiheita sekä tekstin rakennetta. Harjoitellaan oman kielen oikeinkirjoituksen erityispiirteitä ja niiden hallintaa omassa tekstissä.

S4 Taito ymmärtää kieltä, kirjallisuutta ja kulttuuria: Tutustutaan oman äidinkielen keskeisiin rakennepiirteisiin. Tutustutaan eri oppiaineiden käsitteisiin ja tekstikäytänteisiin ja vertaillaan tiedonalojen tekstejä. Harjoitellaan omakielisen tiedon hakua, syvennetään median käytön hallintaa ja harjoitellaan eri lähteiden kriittistä tarkastelua.

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena: Tutustutaan eri oppiaineiden käsitteisiin ja tekstikäytänteisiin sekä vertaillaan tiedonalojen tekstejä. Harjoitellaan omakielisen tiedon hakua ja median käyttöä. Esitellään ja harjoitellaan erilaisia kielenoppimisen strategioita.

Aikuisten perusopetusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet

Tavoitteena on monimediaisten oppimisympäristöjen avulla hyödyntää omakielistä tarjontaa esimerkiksi internetissä sekä rikastaa ja monipuolistaa oman kielen hallintaa ja käyttöä. Opiskelijoiden kielitaito sekä opettavien kielten erilaisuus tulee huomioida oppimisympäristöjen ja työtapojen valinnassa. Opiskelijan oman äidinkielen opiskelu nivotaan osaksi koulun muiden kieliaineiden ja oppiaineiden opiskelua sekä koulun toimintakulttuuria.

Opiskelijan ohjaus ja eriyttäminen aikuisten perusopetusta täydentävässä opiskelijan oman äidinkielen opetuksessa aikuisten perusopetuksen alkuvaiheessa

Tavoitteiden kannalta keskeistä ohjauksen ja tuen kehittämisessä on tukea opiskelijan kielellistä kehittymistä ottamalla huomioon opiskelijan kielitaito ja oppimisvalmiudet. Opiskelijaa ohjataan toimimaan turvallisesti mediamaailmassa. Opetuksen suunnittelussa, toteutuksessa ja opiskelijan arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan yksilölliset tarpeet. Opiskelijaa ohjataan riittävän haasteellisten tehtävien ja materiaalien äärelle ja löytämään mieluisia työtapoja ja oppimisympäristöjä.

Arviointi aikuisten perusopetuksen alkuvaiheessa annettavassa aikuisten perusopetusta täydentävässä opiskelijan oman äidinkielen opetuksessa

Opiskelijan oppimisen arviointi ja siihen perustuva palaute on monipuolista, konkreettista ja oppimisen taitoja kehittävää. Arviointi nivotaan kiinteäksi osaksi oppimisprosessia. Arviointi perustuu monipuoliseen dokumentointiin siitä, miten opiskelijoiden laajenevat kielelliset taidot ja tekstien tuottaminen sekä tulkinta kehittyvät ja mitkä ovat heidän tietonsa kielestä, kirjallisuudesta ja muusta kulttuurista.

Opiskelijoita ohjataan arvioimaan omaa ja muiden työskentelyä, ilmaisua ja tuotoksia. Oppimista tukevan, monipuolisen ja erittelevän arvioinnin ja palautteen avulla opiskelijoita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan, tiedoistaan ja työskentelyprosesseistaan ja he saavat välineitä niiden kehittämiseen.

Arviointia tehdessään opettaja arvioi opiskelijoiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Arvioinnilla määritellään, miten opiskelija on edistynyt suhteessa tavoitteisiin. Arvioinnin tueksi on määritelty oppimisen edistymisen kannalta keskeiset arvioinnin kohteet.

Aikuisten perusopetusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen arvioinnin kohteet aikuisten perusopetuksen alkuvaiheen päättyessä

Opetuksen tavoitteet	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen		
T1 ohjata opiskelijaa kehittämään yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojaan, arvioimaan omaa toimintaansa ja vastaanottamaan ja antamaan palautetta siitä	S1	Vuorovaikutustaidot
Tekstien tulkinta		
T2 auttaa opiskelijaa luomaan positiivista suhtautumista omakielisiin teksteihin ja kannustaa lukemiseen kielitaidon mukaan	S2	Lukeminen ja omakielisten tekstien käyttö
T3 rohkaista opiskelijaa kehittämään peruslukutaitoaan ja sen sujuvoitumista sekä tekstien ymmärtämistaitoja ja lukemisen strategiataitoja kielitaidon mukaan	S2	Peruslukutaidon sekä tekstin ymmärtämistaitojen kehittyminen
T4 ohjata opiskelijaa käyttämään lukutaitoaan ja tekstejä elämysten saamiseksi, tiedon hankkimiseksi ja arvioimiseksi sekä keskustelemaan teksteistä	S2	Lukutaidon hyödyntäminen tiedonhankinnassa
Tekstien tuottaminen		
T5 auttaa opiskelijaa vahvistamaan ilmaisuaan sekä positiivista suhtautumista kirjoittamiseen kielitaidon mukaan	S3	Ilmaisu tekstien tuottamisessa
T6 ohjata opiskelijaa tutustumaan oman äidinkielen kirjoitusjärjestelmään sekä edistämään kirjoittamisen perustaitoja ja niiden sujuvoitumista	S3	Kirjoittamisen perustaitojen kehittyminen
T7 rohkaista opiskelijaa harjoittelemaan tekstin tuottamista sekä ilmaisemaan kirjallisesti ajatuksiaan ja havaintojaan kielitaidon mukaan	S3	Tekstien tuottaminen
Taito ymmärtää kieltä ja kulttuuria		
T8 ohjata opiskelijaa havainnoimaan omaa ja oman kieliyhteisön kielenkäyttöä	S4	Oman ja kieliyhteisön kielenkäytön havainnointi
T9 rohkaista opiskelijaa pohtimaan oman äidinkielen ja kulttuurisen identiteetin merkitystä	S4	Oman äidinkielen ja kulttuurisen identiteetin havainnointi
T10 ohjata opiskelijaa hankkimaan tietoa oman äidinkielen keskeisistä rakennepiirteistä ja ohjata analysoimaan niitä	S4	Keskeisten rakennepiirteiden tuntemus

Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena		
T11 ohjata opiskelijaa hyödyntämään oman äidinkielen taitoa kaikessa oppimisessa ja kehittämään eri tiedonalojen kieltä	S4	Oman äidinkielen käyttö oppimisessa ja eri tiedonalojen kielen kehittyminen
T12 tarjota välineitä omakielisen tiedon etsimiseen, pohtimiseen ja arviointiin sekä ohjata opiskelijaa omaksumaan itseohjautuva tapa opiskella omaa äidinkieltään	S4	Omakielisen tiedonhankinnan taidot

Aikuisten perusopetusta täydentävä opiskelijan oma äidinkieli varsinaisessa aikuisten perusopetuksessa

Varsinaisessa aikuisten perusopetuksessa erityisenä tehtävänä on oppia toimimaan aktiivisesti omalla äidinkielellä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Opiskelija oppii lukemaan erilaisia lukemistapoja käyttäen, jäsentämään lukemaansa ja jakamaan lukukokemuksiaan sekä kehittää kirjoitusjärjestelmän hallintaansa. Opiskelija tutustuu kielen keskeisiin ominaispiirteisiin. Opiskelija oppii vertailemaan kieliä ja hyödyntämään kielitaitoa erilaisissa oppimisympäristöissä hankkimalla äidinkielen avulla tietoa eri oppiaineissa. Tavoitteena on syventää suhdetta omaan kieleen ja oppia arvostamaan eri kielten taitoa. Tavoitteena on myös oppia arvioimaan ja ohjaamaan omaa oppimista. Opiskelijan opiskelumotivaatiota vahvistetaan yhteistyössä kieliyhteisön kanssa.

Aikuisten perusopetusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet varsinaisessa aikuisten perusopetuksessa

Opetuksen tavoitteet	Laaja-alai- nen osaami- nen
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen	
T1 ohjata opiskelijaa kehittämään vuorovaikutustaitojaan, erittelevää ja kriittistä lukutaitoa sekä erilaisten tekstien ymmärtämistä ja tulkitsemista erilaisissa viestintäympäristöissä	L2, L4, L5
Tekstien tulkitseminen	
T2 rohkaista opiskelijaa vahvistamaan taitoaan käyttää tekstejä ja lukutaitoaan tiedon hankkimiseksi ja elämysten saamiseksi sekä keskustelemaan teksteistä erilaisissa viestintäympäristöissä	L2, L4, L5
Tekstien tuottaminen	
T3 ohjata opiskelijaa sujuvoittamaan ja monipuolistamaan kirjoittamisen taitoa sekä syventämään tekstilajien tuntemusta	L1, L2
T4 kannustaa opiskelijaa tuottamaan kertovia, kuvaavia, ohjaavia, kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä	L1, L2
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen	
T5 ohjata opiskelijaa pohtimaan oman äidinkielen käyttöä, merkitystä ja asemaa osana erilaisia kieliyhteisöjä sekä hyödyntämään erikielistä mediaa ja kulttuuri-tarjontaa	L1, L2, L7
T6 ohjata opiskelijaa tunnistamaan kielen erilaisia rekistereitä, esimerkiksi puhutun ja kirjoitetun kielen eroja ja kielen käyttöä eri tilanteissa	L1, L2, L4
T7 rohkaista opiskelijaa syventämään tietoaan oman äidinkielen keskeisistä rakennepiirteistä ja ohjata analysoimaan niitä	L1, L2
Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena	
T8 ohjata opiskelijaa käyttämään äidinkieltään tiedonhaussa ja tiedonkäsitte-lyssä eri oppiaineissa ja ympäristöissä	L1, L4, L5

Aikuisten perusopetusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen kurssit varsinaisessa aikuisten perusopetuksessa

Opiskelijan oman äidinkielen kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitojen oppi-
minen tapahtuu kielenkäyttötilanteissa sekä monipuolisessa työskentelyssä
kielen avulla. Sisällöt valitaan siten, että opiskelija voi laajentaa omaan

kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin liittyvää osaamistaan monipuolisesti. Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät sekä opiskelijoiden kokemuksia että paikallisia mahdollisuuksia.

oäi1 Tekstitaitojen kurssi

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet

Syvennetään vuorovaikutustaitoja ja tekstin ymmärtämisen strategioita. Harjoitellaan lähteiden luotettavuuden arviointia. Tutustutaan myös pohtiviin, kantaa ottaviin ja ohjaaviin teksteihin. Jaetaan tulkintoja teksteistä ja lukukokemuksia erilaisissa viestintäympäristöissä. Harjoitellaan erilaisten tekstilajien tuottamista erilaisia tarkoituksia varten sekä syvennetään kirjoittamisprosessin vaiheiden hallintaa. Syvennetään oman kielen oikeinkirjoituksen erityispiirteitä ja niiden hallintaa omassa tekstissä sekä tarkastellaan eri sanojen ja ilmaisujen merkitysten ja sävyjen vaikutusta tekstiin. Kirjoitetaan tekstejä yksin ja yhdessä sekä keskustellaan ja annetaan palautetta niistä.

oäi2 Kielen käyttö oppimisen tukena

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet

Tutustutaan omakieliseen mediaan ja kulttuuritarjontaan ja harjoitellaan niiden kriittistä tarkastelua. Syvennetään oman äidinkielen keskeisten piirteiden tuntemusta ja vertaillaan niitä suomen kieleen. Syvennetään eri oppiaineiden käsitteiden ja tekstikäytänteiden tuntemusta. Laajennetaan omakielisen tiedonhaun käyttöä kaiken oppimisen tukena.

Aikuisten perusopetusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet varsinaisessa aikuisten perusopetuksessa

Tavoitteena on monimediaisten oppimisympäristöjen avulla hyödyntää omakielistä tarjontaa esimerkiksi internetissä ja rikastaa ja monipuolistaa oman kielen hallintaa ja käyttöä. Opiskelijoiden kielitaito sekä opettavien kielten erilaisuus tulee huomioida oppimisympäristöjen ja työtapojen

valinnassa sekä tekstilajien valinnassa. Opiskelijan oman äidinkielen opiskelu nivotaan osaksi koulun muiden kieliaineiden ja oppiaineiden opiskelua sekä koulun toimintakulttuuria.

Aikuisten perusopetusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen ohjaus, eriyttäminen ja tuki varsinaisessa aikuisten perusopetuksessa

Opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteiden kannalta keskeistä ohjauksen järjestämisessä on antaa tukea opiskelijalle sopivien opiskelustrategioiden kehittämisessä ja omien vahvuuksien tunnistamisessa ja niiden avulla oppimisessa. Opiskelijaa ohjataan löytämään ja valitsemaan itseään kiinnostavaa ja omalle lukutaidolle ja -tavalle soveltuvia tekstejä niiden monikanavaisuutta hyödyntäen. Opiskelijaa ohjataan myös turvalliseen ja eettisesti vastuulliseen mediaympäristössä toimimiseen. Opiskelijaa kannustetaan kirjallisuuden ja muiden tekstien omaehtoiseen lukemiseen. Vuorovaikutustaitojen ja tekstien tuottamistaitojen kehittämiseksi annetaan yksilöllistä palautetta. Opiskelijan omaa äidinkieltä hyödynnetään myös muiden oppiaineiden käsitteiden oppimisessa ja ajatusten ilmaisemisessa. Opiskelijoita rohkaistaan löytämään itselleen parhaiten soveltuvat työtavat. Opetuksen suunnittelussa, toteutuksessa ja opiskelijan arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan yksilölliset tarpeet.

Arviointi varsinaisessa aikuisten perusopetuksessa annettavassa aikuisten perusopetusta täydentävässä opiskelijan oman äidinkielen opetuksessa

Opiskelijan oppimisen arviointi on monipuolista, ohjaavaa ja kannustavaa. Kannustava ja rakentava palaute tukee opiskelijoiden motivaation rakentumista ja kielellisten valmiuksien kehittymistä sekä auttaa opiskelijoita löytämään omat vahvuutensa. Opiskelijoille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa tavoitteisiin. Arviointi nivotaan kiinteäksi osaksi oppimisprosessia. Oppimista tukevan ja erittelevän palautteen avulla opiskelijoita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan, tiedoistaan ja työskentelyprosesseistaan ja annetaan välineitä niiden kehittämiseen. Varsinaisessa aikuisten perusopetuksessa

kaikki tavoitealueet ovat opiskelijan oppimisen arvioinnissa yhtä tärkeitä. Niiden arviointi perustuu monipuolisiin suullisiin ja kirjallisiin näyttöihin sekä opettajan havaintoihin erilaisissa kielenkäyttö- ja tekstianalyysitilanteissa. Opiskelijoilla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Itsearviointin lisäksi harjoitellaan vertaisarviointia.

Opiskelijan opiskelema kurssi arvioidaan sen päätyttyä. Kurssin arvostamalla kuvataan, miten opiskelija on saavuttanut ko. kurssilla oppiaineen opetukselle asetetut tavoitteet. Opintojen edetessä pidemmälle oppiaineen päättöarvioinnin kriteerien merkitys kasvaa kurssin arvostanaa muodostettaessa.

Opiskelijan osaamisen arviointi varsinaisen aikuisten perusopetuksen päättyessä tehdään taulukossa esitettyjen kriteerien mukaisesti. Hyvän osaamisen ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Aikuisten perusopetusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen hyvä osaaminen aikuisten perusopetuksen päättyessä

Opetuksen tavoite	Kurssit	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Hyvä osaaminen
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen			
T1 ohjata opiskelijaa kehittämään vuorovaikutustaitojaan, erittelevää ja kriittistä lukutaitoa sekä erilaisten tekstien ymmärtämistä ja tulkitsemista erilaisissa viestintäympäristöissä	oäi1	Vuorovaikutustaidot, lukutaito sekä tekstien ymmärtäminen ja tulkinta	Opiskelija osaa toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Opiskelija osaa lukea ja tulkita tekstejä.
Tekstien tulkitseminen			
T2 rohkaista opiskelijaa vahvistamaan taitoaan käyttää tekstejä ja lukutaitoaan tiedon hankkimiseksi ja elämysten saamiseksi sekä keskustelemaan teksteistä erilaisissa viestintäympäristöissä	oäi1	Tekstien hyödyntäminen ja tulkinta	Opiskelija osaa käyttää erilaisia lähteitä tiedon hankkimiseksi sekä keskustella erilaisista teksteistä kysyen, tiivistäen, kommentoiden ja

			pohtien tekstien yhteyttä omiin kokemuksiinsa.
Tekstien tuottaminen			
T3 ohjata opiskelijaa sujuvoittamaan ja monipuolistamaan kirjoittamisen taitoa sekä syventämään tekstilajien tuntemusta	oäi1	Kirjoittamisen perustaitojen hallinta sekä tekstien tuottaminen	Opiskelija osaa kirjoittaa sujuvasti ja selkeästi käsin ja hän on omaksunut tarvittavia näppäintaitoja.
T4 kannustaa opiskelijaa tuottamaan kertovia, kuvaavia, ohjaavia, kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä	oäi1	Taito tuottaa eri tekstilajeja edustavia tekstejä	Opiskelija osaa tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia, pohdintia ja kantaa ottavia tekstejä ja käyttää niille tyypillisiä ilmaisutapoja.
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen			
T5 ohjata opiskelijaa pohtimaan oman äidinkielen käyttöä, merkitystä ja asemaa osana erilaisia kieliyhteisöjä sekä hyödyntämään erikielistä mediaa ja kulttuuritarjontaa	oäi2	Oman äidinkielen käytön, merkityksen ja aseman havainnointi	Opiskelija osaa kuvailla kielellisen ja kulttuurisen identiteetin sekä äidinkielten merkitystä ja oman äidinkielen asemaa.
T6 ohjata opiskelijaa tunnistamaan kielen erilaisia rekistereitä, esimerkiksi puhutun ja kirjoitetun kielen eroja ja kielen käyttöä eri tilanteissa	oäi2	Kielitietoisuuden kehittyminen	Opiskelija tunnistaa kielen eri rekistereitä, puhutun ja kirjoitetun kielen eroja sekä kielen tilanteista käyttöä.
T7 rohkaista opiskelijaa syventämään tietoaan oman äidinkielen keskeisistä rakennepiirteistä ja ohjata analysoidaan niitä	oäi2	Keskeisten rakenteiden tuntemus ja käyttö	Opiskelija tuntee oman äidinkielen keskeiset rakenteet ja osaa käyttää niitä.
Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena			
T8 ohjata opiskelijaa käyttämään äidinkieltään tiedonhaussa ja tiedonkäsittelyssä eri oppiaineissa ja ympäristöissä	oäi2	Omakielinen tiedonhaku	Opiskelija käyttää omaa äidinkieltään tukena opiskelussa ja tiedonhaussa.

TODISTUKSET

Opiskelijalle annetaan osallistumistodistus aikuisten perusopetusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opiskelusta. Todistukseen merkitään opiskeltu kieli, opetuksen laajuus ja sanallinen arvio tai numeroarvo-

sana opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Muuten noudatetaan aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden määräyksiä todistukseen merkittävistä tiedoista. Myös aikuisten perusopetuksen päättyessä opiskelijalle annetaan erillinen osallistumistodistus.